

ከመፈናቀል ወደ ግንዛቤ፡
የአየር ንብረትና የሰደት ትስስር ከአፍሪካ ቀንድ እስከ አውሮፓ
ትምህርት ቤቶች

ይህ ህትመት የIMPACT ፕሮጀክት — “በትብብር እና በትምህርት አማካኝነት ስለ ስደት እና የአየር ንብረት ለውጥ የህዝብ ግንዛቤን ማሳደግ” (ፕሮጀክት ቁጥር 2023-1-BE01-KA220 SCH- 000166907) — ዋና ውጤት ነው። ፕሮጀክቱ በአውሮፓ ህብረት የErasmus+ መርሃ ግብር በጋራ የገንዘብ ድጋፍ የሚደረግለት ሲሆን፣ በትምህርት ቤት ትምህርት ዘርፍ የKA220-SCH የትብብር አጋርነት አካል በመሆን በAEF-Europe (የቤልጂየም የፈረንሳይኛ ተናጋሪ አካባቢዎች ብሔራዊ የትምህርት እና ስልጠና ኤጀንሲ) ድጋፍ ያገኛል።

ይህ ህትመት የተዘጋጀው በECEPAA (የአውሮፓ የኢኮኖሚ እና ፖሊሲ ትንተና እና ጉዳዮች ማዕከል - ቤልጂየም) እና በHESPI (የቀንድ አፍሪካ የኢኮኖሚ እና ማህበራዊ ፖሊሲ ተቋም - ኢትዮጵያ) የጋራ አመራር ስር ነው። ዋናው የምርምር እና የፅሁፍ ዝግጅት ቡድን ጋብራኤል ሶስቲሮ (ECEPAA፣ ዋና አስተባባሪ) እና ፍሬዱ ነጋ ተገቡ (HESPI)ን ያካተተ ነበር። በእነዚህ ባለሙያዎች የስደት እና የትምህርት ጥናቶች ዘርፍ ያላቸው የጋራ እውቀትና ልምድ የዚህን ህትመት ይዘት እና የትንተና ጥልቀት በመቅረጽ ረገድ ወሳኝ ሚና ተጫውቷል።

የIMPACT አጋርነት በአምስት ሀገራት የሚገኙ ስደት ድርጅቶችን ያሰባሰበ ነው። የዚህ ህትመት ዝግጅት ሂደት ውስጥ ሁሉም አጋር ድርጅቶች ላበረከቱት አስተዋፅኦ እና ለሰጡት አስተያየት ልባዊ ምስጋናችንን እናቀርባለን፤ እነዚህም GPH እና Servicius ASBL (ቤልጂየም)፣ The Laboratory Center of Vocational School of Katerini (ግሪክ)፣ Fundación Red Incola (ስፔን)፣ I.I.S. Laeng Meucci (ጣሊያን) እና HESPI (ኢትዮጵያ) ናቸው። እያንዳንዱ አጋር ድርጅት የራሱን ሀገራዊ እና ተቋማዊ እይታ በማበርከት የህትመቱን ይዘት ያበላጸገ ሲሆን፣ በተለያዩ የትምህርት እና ማህበራዊ ሁኔታዎች ውስጥ ተገቢነቱ እንዲረጋገጥ አድርጓል።

የፕሮጀክቱ ቡድን ለምርምር እና ለዝግጅት ሂደቱ አስተዋፅኦ ላደረጉ ሁሉ ምስጋናውን ያቀርባል። እንዲሁም በአጋር ሀገራት በተዘጋጁ ወርክሾፖች፣ ዌቢናሮች እና የምክክር መድረኮች ላይ ለተሳተፉ ባለሙያዎች፣ ተግባራዊ ስራ ላይ ለተሰማሩ ባለሙያዎች እና ለማህበረሰብ አባላት ላበረከቱት ጠቃሚ አስተዋፅኦ ምስጋናችንን እናቀርባለን።

በዚህ ህትመት ውስጥ የተገለጹት ሀሳቦች የጸሐፊዎቹ ብቻ ኃላፊነት ሲሆኑ፣ የአውሮፓ ኮሚሽን፣ AEF-Europeን ወይም ማንኛውንም አጋር ድርጅት አመለካከት የግድ የሚያንፀባርቁ አይደሉም። ማንኛውም ስህተት ወይም ክፍተት ቢኖር የጸሐፊዎቹ ቡድን ኃላፊነት ነው።

Increasing Migration and Climate Change Public Awareness through Collaboration and Teaching

Authors & Partner Institutions

Organisation	Full Name	Role in the Project	Country / City
ECEPAA	European Centre for Education, Policy Analysis and Administration	<i>Project Coordinator</i>	Belgium ☐☐ Brussels
Servicius ASBL	Servicius ASBL	<i>Partner — Pedagogical & Event Coordination</i>	Belgium ☐☐ La Louvière
2nd EPAL Katerini	2nd Vocational High School of Katerini	<i>Partner — Secondary School</i>	Greece ☐☐ Katerini
IIS Laeng-Meucci	Istituto di Istruzione Superiore Laeng-Meucci	<i>Partner — Secondary School</i>	Italy ☐☐ Osimo
Fundación Red Íncola	Fundación Red Íncola	<i>Partner — Social Organisation & Migrants' Rights</i>	Spain ☐☐ Valladolid
HESPI	Horn Economic and Social Policy Institute	<i>Partner — Research Institute, Climate/Migration Expert (Africa)</i>	Ethiopia ☐☐ Addis Ababa

Recommended Citation Format

ECEPAA & Servicius ASBL (coord.), 2nd EPAL Katerini, IIS Laeng-Meucci, Fundación Red Íncola, HESPI. (2025). *IMPACT — Increasing Migration and Climate Change Public Awareness through Collaboration and Teaching: Research Publication and Pedagogical Toolkit*. Brussels: ECEPAA / Servicius ASBL. Erasmus+ Programme, European Union.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ይዘቶች

የምስል ዝርዝር	3
የጠረጴዛዎች ዝርዝር	4
የሥራ አስፈጻሚ ማጠቃለያ	5
ክፍል አንድ	8
የአየር ንብረት ለውጥ እና በአፍሪካ ቀንድ የሚደረግ ፍልሰት	8
ምዕራፍ አንድ፡ የአፍሪካ ቀንድ አጠቃላይ እይታ	9
1.1 መግቢያ	9
1.2 የክልሉ የስነ ሕዝብ አወቃቀር	10
1.3 የክልሉ ኢኮኖሚ	11
1.4 በኢፓድ ክልል ውስጥ ግብርና እና የምግብ ዋስትና	13
1.4.1 ግብርና	13
1.4.2 የምግብ ዋስትና ማጣት	13
1.5 የአየር ንብረት ለውጥ	15
1.6 ፍልሰት	15
ምዕራፍ ሁለት፡ የአየር ንብረት ለውጥ፣ ፍልሰት እና ግጭት ኔክሰስ	16
2.1 መግቢያ	16
2.2 የአየር ንብረት ለውጥ እና ፍልሰት	17
2.3 የፍልሰት በሰዎችና በክልሎች ላይ የሚያሳድረው ተጽዕኖ	20
2.4 የአየር ንብረት ለውጥ እና/ወይም ተለዋዋጭነት የሰው ልጅ የመንቀሳቀስ አንቀሳቃሽ ኃይል ነው?	21
2.5 የአየር ንብረት ለውጥ እና/ወይም ተለዋዋጭነት የዓመፅ ግጭት መንስኤ ነው?	24
2.6 የሰው ልጅ እንቅስቃሴ የግጭት መንስኤ ነው?	25
2.7 ግጭት የሰው ልጅ የመንቀሳቀስ ምክንያት ነው?	26
ምዕራፍ ሶስት፡ የአየር ንብረት ለውጥ እና በአፍሪካ ቀንድ ፍልሰት	28
3.1 መግቢያ	28
3.2 ዓለም አቀፍ ፍልሰት	28
3.3 የውስጥ መፈናቀል	30
3.3.1 የውስጥ መፈናቀል ዓለም አቀፍ አጠቃላይ እይታ	31
3.3.1.1 በግጭትና በዓመፅ ምክንያት መፈናቀል	31
3.3.1.2 በአደጋ ምክንያት መፈናቀል	33
3.3.2 ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አካባቢዎች መፈናቀል	35
3.3.3 በአፍሪካ ቀንድ መፈናቀል	37
3.3.3.1 የክልል የሰብአዊነት አጠቃላይ እይታ	37

3.3.3.2 በአፍሪካ ቀንድ የውስጥ መፈናቀል	38
3.3.3.3 በአፍሪካ ቀንድ ግጭትና ብጥብጥ እና መፈናቀል	39
3.3.3.4 በአፍሪካ ቀንድ የተፈጥሮ አደጋ እና መፈናቀል	41
3.3.3.5 የአየር ንብረት ስጋት እና በአፍሪካ ቀንድ መፈናቀል	42
3.4 የአየር ንብረት ማስተካከያ	48
3.4.1 በአፍሪካ ውስጥ የማላመድ መለኪያዎች	49
3.4.2 ለአፍሪካ የማላመድ ወጪ	50
3.4.3 የማላመድ የፋይናንስ ክፍተት	51
3.5፡ የፆታ እና የአየር ንብረት ለውጥ ፍልሰትን ያስከተለ	53
3.5.1 በአፍሪካ ቀንድ የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚፈጠር ፍልሰት የፆታ ልኬቶች	54
3.5.1.1 በምስራቅ አፍሪካ ሴቶች እና የሥርዓተ-ፆታ ጉዳዮች	54
3.5.1.2 በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ በአግሪፋድ ዘርፍ ውስጥ ያሉ ሴቶች	55
3.5.1.3 ድርቅ በኢትዮጵያ በሴቶች ተንቀሳቃሽነት ላይ የሚያሳድረው ተጽዕኖ	55
4.1 በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ ያለው አስተዳደር እና አለመረጋጋት	57
4.2 በአፍሪካ ቀንድ የግጭት ክስተቶች አዝማሚያዎች	58
4.3 በአየር ንብረት፣ በሰላም እና በደህንነት መካከል ያለውን ግንኙነት መፍታት	60
4.4 የአየር ንብረት ደህንነት መንገዶች	63
ምዕራፍ አምስት፡- በስደት እና በአየር ንብረት ለውጥ ላይ የፖሊሲ ማዕቀፍ	68
5.1 መግቢያ	68
5.2 የሰው ልጅ የመንቀሳቀስ ማዕቀፎች	68
5.3 የመከላከያ ማዕቀፎች	70
5.4 የአየር ንብረት ለውጥ መላመድ እና የአደጋ ስጋት ቅንሳ ማዕቀፎች	72
5.5 ከልማት ጋር የተያያዙ ማዕቀፎች	74
ምዕራፍ ስድስት፡- በአውሮፓ ህብረት የአየር ንብረት ለውጥ እና ፍልሰት ግንዛቤ እና ግንኙነት፡-	
በቤልጂየም፣ በግሪክ፣ በጣሊያን እና በስፔን ላይ ትኩረት ማድረግ	78
6.1 መግቢያ	83
6.2 የናሙና ምርጫ	83
6.3 ውጤቶች እና ውይይት	84
6.3.1 ስለ የአየር ንብረት ለውጥ ግንዛቤ	84
6.3.2 የአየር ንብረት ለውጥን እና የመተማመን ደረጃን በተመለከተ የመረጃ ምንጭ	87
6.3.3 ስለ የአየር ንብረት ለውጥ የመረጃ ምንጮች ላይ እምነት	88
6.3.4 የአየር ንብረት ለውጥን ለመፍታት የሚወሰዱ እርምጃዎች	89
6.3.5 የአየር ንብረት ለውጥ ጉዳይ እና ትምህርት ቤቶች	91
6.3.6 ፍልሰት	92

6.3.6.1 ስደት ፈተና ነው ወይስ እድል?	94
6.3.6.2 የስደት ውጤቶች	94
6.4 መደምደሚያ	95
ምዕራፍ ሰባት፡ መደምደሚያ እና ምክር	96
7.1 መደምደሚያ	96
7.2 ምክር	97
ማጣቀሻ	99

የምስል ዝርዝር

ምስል 1. 1፡ የኢጋድ ክልል ካርታ	9
ምስል 1. 2፡ በኢጋድ አባል ሀገራት ውስጥ የህዝብ ብዛት አዝማሚያዎች (በሚሊዮን የሚቆጠሩ)	10
ምስል 1. 3፡ በኢጋድ ክልል በአሁኑ ዋጋ የሀገር ውስጥ ምርት አዝማሚያዎች	11
ምስል 1. 4፡ በኢጋድ ክልል ውስጥ በእውነተኛ የሀገር ውስጥ ምርት ዕድገት መጠን ላይ ያሉ አዝማሚያዎች (2012 - 2022)	12
ምስል 1. 5፡ በIGAD ክልል ውስጥ ግብርና ለጂዲፒ እና ለሥራ ስምሪት አስተዋጽኦ የማድረግ አዝማሚያዎች	13
ምስል 1. 6፡ በኢጋድ ክልል የምግብ ዋስትናን በተመለከተ ያሉ አዝማሚያዎች በአገር	14
ምስል 1. 7፡ ከፍተኛ የምግብ ዋስትና እጦት ያጋጠማቸው የተተነተነው ህዝብ ብዛት እና ድርሻ፣ 2016 - 2024	14
ምስል 1. 8፡ ከኢጋድ ክልል የሚነሱ ዓለም አቀፍ ፍልሰት አዝማሚያዎች	16
ምስል 1. 9፡ ከኢጋድ ክልል የመጡ የወንድና የሴት ዓለም አቀፍ ስደተኞችን ማወዳደር	16
ምስል 2. 1፡ የአየር ንብረት ለውጥን፣ የኑሮ ዘይቤዎችን እና የቤተሰብ ፍልሰትን ባህሪ ለማሳየት የተተለመደ የቅድመ እይታ ሞዴል 18	
ምስል 2. 2፡ የፍልሰት ተጽእኖ በቤተሰብ ላይ	21
ምስል 3. 1፡ በኢጋድ ክልል ውስጥ ያለው የዓለም አቀፍ ፍልሰት በጾታ (2010 - 2019) 29	
ምስል 3. 2፡ በምስራቅ እና በአፍሪካ ቀንድ በሚገኙ ዓለም አቀፍ ስደተኞች፣ ስደተኞች እና ጥገኝነት ፈላጊዎች እና በውስጥ የተፈናቀሉ ሰዎች ላይ የተደረጉ ግምቶች	29
ምስል 3. 3፡ የውስጥ መፈናቀል አዝማሚያዎች	31
ምስል 3. 4፡ በግጭትና በዓመፅ ምክንያት በዓለም አቀፍ ደረጃ መፈናቀል አዝማሚያዎች	32
ምስል 3. 5፡ በተመረጡ አገሮች ውስጥ በተፈናቃዮች ላይ ያሉ አዝማሚያዎች	32
ምስል 3. 6፡ በአደጋ ምክንያት የሚፈጠር ዓለም አቀፍ መፈናቀል	33
ምስል 3. 7፡ በአደጋ ዓይነት	34
ምስል 3. 8፡ ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች በጎርፍ እና በአውሎ ነፋሶች ምክንያት የሚደርሰው ወርሃዊ የመፈናቀል ድግግሞሽ (2014 - 2023)	34
ምስል 3. 9፡ የግጭት እና የመፈናቀል መደራረብ	35
ምስል 3. 10 ከሰሃራ በታች ያለው የውስጥ መፈናቀል አዝማሚያዎች 3236 3236ምስል 4. 1፡ የፖለቲካ መረጋጋት እና የዓመፅ/ሽብርተኝነት አለመኖር (ከ0 እስከ 100 በመቶኛ ደረጃ) 58	
ምስል 4. 2፡ በ1997 እና በ2021 የተዘገቡ ክስተቶች ንጽጽር	59
ምስል 4. 3፡ ከ1997 እስከ 2021 ባለው ጊዜ ውስጥ በሆቴሉ ውስጥ የግጭት ክስተቶች አዝማሚያዎች ማጠቃለያ	59
ምስል 4. 4፡ መንገድ፡ የምግብ እና የውሃ ዋስትና	64
ምስል 4. 5፡ መንገድ፡ የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የተፈጠረ ተንቀሳቃሽነት	65
ምስል 4. 6፡ መንገድ፡ ታሪካዊ ቅሬታዎች እና ባህላዊ ልምዶች	65
ምስል 4. 7፡ መንገድ፡ አስተዳደር እና ደካማነት	66

ምስል 6.1: የዕድሜ ስርጭት	84
ምስል 6.2: በአካባቢ ጉዳዮች ላይ የተሰጠ ምላሽ	84
ምስል 6.3: የአየር ንብረት ለውጥ እና የአየር ንብረት ለውጥ ያስከተለውን ፍልሰት በተመለከተ ያለ እውቀት	85
ምስል 6.4: የአየር ንብረት ለውጥ የሚያስከትሉ ስደተኞች ከሌሎች የስደተኞች ዓይነቶች የተለዩ ናቸው	86
ምስል 6.5: ስለ የአየር ንብረት ለውጥ የመረጃ ምንጭ	87
ምስል 6.6: በአየር ንብረት ለውጥ ላይ ስላለው መረጃ እምነት	88
ምስል 6.7: የአየር ንብረት ለውጥን ለመቁቁም ምንም ነገር ሊደረግ ይችላል?	89
ምስል 6.8: የአየር ንብረት ለውጥን ለመቁቁም የሚረዱ መንገዶች	90
ምስል 6.9: የአየር ንብረት ለውጥን ተፅዕኖዎች የመፍታት ኃላፊነት	91
ምስል 6.10: በትምህርት ቤት የአየር ንብረት ለውጥ እና የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚመጣ ፍልሰት በምን ያህል ደረጃ እንደተፈቱ	91
ምስል 6.11: የፍልሰት መንስኤዎች	92
ምስል 6.12: ሀገርዎ ከሌሎች የአውሮፓ ሀብረት ሀገራት በበለጠ ለአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ለሚመጣ ፍልሰት ተጋላጭ ናት	93
ምስል 6.13: የአየር ንብረት ለውጥ ስጋት ነው ወይስ እድል?	94

የሰንጠረዥ ዝርዝር

ሠንጠረዥ 1. 1: የኢጋድ አማካይ የገጽታ ሙቀት ከ2012 - 2024	15
ሠንጠረዥ 4. 1: በ2022 የፖለቲካ አለመረጋጋት መረጃ ጠቋሚ (-2.5 ደካማ፤ 2.5 ጠንካራ) በሆቴሉ	57

ሠንጠረዥ 5. 1: በኢጋድ አባል አገራት መካከል የስደተኞች ዝውውር እና የሰዎች ዝውውርን የሚመለከቱ የፕሮቶኮሎች የማረጋገጫ ሁኔታ 75

ሠንጠረዥ 6.1: የናሙና ስርጭት በአገር	83
---------------------------	----

ማጠቃለያ

የአየር ንብረት ለውጥ፣ ፍልሰት እና ግጭት መካከል ያለው ግንኙነት ለብዙ አስርት ዓመታት በአካዳሚክ ክበቦች ውስጥ የውይይት ርዕስ ሆኖ ቆይቷል። የፖሊሲ አውጪዎች እና የሚዲያ ተቋማት የአየር ንብረትን እንደ የደህንነት ስጋት ደረጃ በደረጃ እያወቁ ነው። ሆኖም፣ በአየር ንብረት ለውጥ እና በግጭት መካከል ባለው መስተጋብር ላይ እየጨመረ የመጣ ስጋት እና አፅንዖት ቢኖርም፣ የአየር ንብረት ለውጥን ከፍልሰት እና ከዚያም በኋላ ከግጭት ጋር የሚያገናኙትን ዘዴዎች በተመለከተ የተወሰነ እርግጠኛ አለመሆን አለ። የፍልሰት ውስብስብ መንስኤዎችን እና በዚህም ምክንያት የሚመጣውን ኢኮኖሚያዊ እና ፖለቲካዊ አለመረጋጋት ሙሉ በሙሉ ለመረዳት አስቸጋሪ ቢሆንም፣ በአየር ንብረት ለውጥ፣ በፍልሰት እና በግጭት መካከል ያለው ትስስር እየጨመረ የመጣው ማስረጃ ከፍተኛ ስጋትን ይጠይቃል። ስለዚህ፣ በዓለም አቀፍ የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ለተባባሱት ባለብዙ ገጽታ ቀውሶች ፈጠራ እና ሁሉን አቀፍ መፍትሄዎችን ማጤን መጀመር አስፈላጊ ነው።

ሪፖርቱ የአየር ንብረት ለውጥ፣ ፍልሰት፣ ግጭት እና ውስብስብ ግንኙነቶቻቸውን እንዲሁም ተዛማጅ የፖሊሲ ማዕቀፎችን ጨምሮ ውስብስብ ጉዳዮችን ያብራራል። በሁለት ክፍሎች የተከፈለ ነው።

ክፍል አንድ በተለይ በአፍሪካ ቀንድ የአየር ንብረት ለውጥ፣ ፍልሰት እና ግጭቶች መካከል ያለውን ግንኙነት ይዳስሳል፤ በዚህ ትስስር ላይ ያሉትን ሁለተኛ ደረጃ መረጃዎችን እና ጽሑፎችን ይገመግማል። የሚጀምረው በአየር ንብረት ለውጥ እና በፍልሰት መካከል ያለውን ግንኙነት በመመርመር ሲሆን በመቀጠልም በክልሉ ውስጥ በፍልሰት እና በግጭት መካከል ያለውን ግንኙነት ይመረምራል።

ሁለተኛው ክፍል በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጣው ፍልሰት ላይ የአውሮፓ ህብረት ፖሊሲዎችን እና በአውሮፓ ህብረት ውስጥ ያሉ ወጣቶች በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጣ ፍልሰት ላይ ያላቸውን ግንዛቤ ላይ ያተኩራል። በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጣ ፍልሰት ላይ የህዝብ ግንዛቤ ትንተና የተገኘው በቤልጂየም፣ በግሪክ፣ በጣሊያን እና በስፔን ከሚገኙ ትምህርት ቤቶች ከተሰበሰበ መረጃ ነው።

የሪፖርቱ ዋና ዋና ግኝቶች ከዚህ በታች ተጠቃለዋል።

የአየር ንብረት ለውጥ፣ የሰው ልጅ ፍልሰት እና ግጭት መቀላቀል ለአፍሪካ ቀንድ ልዩ ፈተና ነው። እነዚህ ሶስት አካላት ባህላዊ የመቋቋሚያ ስልቶችን በሚያዳክሙ መንገዶች እየተገናኙ ሲሆን ይህም በክልሉ ኢኮኖሚ፣ ደህንነት እና የአካባቢ ዘላቂነት ላይ ውስብስብ ውጤቶችን አስከትሏል።

ከአየር ንብረት ለውጥ ጎን ለጎን የአፍሪካ ቀንድ ለደህንነት ማጣት፣ ለዓመፅ እና ለቀጣይ ግጭቶች ቀስ በቀስ ተጋላጭ እየሆነ መጥቷል። እ.ኤ.አ. በ2022 በክልሉ ከ8,000 በላይ የግጭት ክስተቶች ተመዝግበዋል፤ ኢትዮጵያ፣ ሶማሊያ፣ ሱዳን እና ደቡብ ሱዳን ዋና ዋና አሳሳቢ ጉዳዮች ናቸው። ይህ ክልል በዘላቂ እና ብቅ ባሉ ግጭቶች ተለይቶ ይታወቃል፤ አብዛኛዎቹ ጥቃቶች የሚመነጩት በሀገር አቀፍ ደረጃ ከሚደረጉ የትጥቅ ግጭቶች፣ በማህበረሰቦች መካከል ከሚፈጠሩ ውጥረቶች፣ ለሀብት እጥረት ከሚደረገው ውድድር፣ መንግስታዊ ያልሆኑ ተዋናዮች በሚሰነዘሩ ጥቃቶች እንዲሁም ተቃውሞዎች እና የፖለቲካ አለመረጋጋት ነው።

ግጭት፣ አለመረጋጋት፣ የተፈጥሮ አደጋዎች እና የአየር ንብረት ለውጥ የክልል ፍልሰትን እና መፈናቀልን የሚያባብሱ ጉልህ ምክንያቶች ናቸው። ከ2013 እስከ 2023 ባለው ጊዜ ውስጥ በክልሉ በግጭት ምክንያት የሚፈጠሩ አዳዲስ የውስጥ መፈናቀሎች ቁጥር ወደ 16 እጥፍ ገደማ ጨምሯል፤ ይህም ከ500,000 በታች ወደ 7.7 ሚሊዮን ግለሰቦች ከፍ ብሏል፤ ይህም በአማካይ በየዓመቱ 1.7 ሚሊዮን መፈናቀሎችን ያስከትላል። ይህም ማለት ባለፉት አስርት ዓመታት ውስጥ በተከሰተው ኃይለኛ ግጭት ምክንያት በየቀኑ ከ4,600 በላይ ግለሰቦች ተፈናቅለዋል። በተመሳሳይ፣ ድንገተኛ ክስተቶች ከ2015 እስከ 2023 ባለው ጊዜ ውስጥ በአማካይ ከ1.75 ሚሊዮን በላይ አዳዲስ መፈናቀሎችን አስከትለዋል። ከእነዚህ አደጋዎች ውስጥ አብዛኛዎቹ ከአየር ሁኔታ ጋር የተያያዙ ነበሩ፤ በዋናነት ድርቅን፣ ጎርፍን እና የመሬት መንሸራተትን ያካትታሉ። መረጃው የእነዚህን ክስተቶች ስፋት ያሳያል፤ በተለይም በ2022 እና 2023 በሶማሊያ ከ1 ሚሊዮን በላይ ሰዎችን በማፈናቀል ላይ ከፍተኛ ክስተቶች ተከስተዋል። አብዛኛዎቹ የአደጋ ክስተቶች ከፍተኛ ነበሩ፤ ይህም ከ100,000 እስከ 999,999 የሚደርሱ መፈናቀሎችን አስከትሏል፤ ከ100,000 ያነሱ ሰዎችን ያፈናቀሉ ትናንሽ ክስተቶች ደግሞ በአጠቃላይ የመፈናቀያ ቁጥሮች ላይ ሚና ተጫውተዋል።

ክልሉ በኃይለኛ ግጭቶች፣ በከባድ የአየር ሁኔታ ክስተቶች እና የምግብ ፍላጎት መጨመር ምክንያት የምግብ ዋስትና ማጣት እና አጣዳፊ የምግብ እጥረት በከፍተኛ ሁኔታ እየጨመረ ነው። የአፍሪካ ቀንድ ከግጭቶች፣ ከበሽታዎች እና ከኢኮኖሚ ድንጋጤዎች ጋር ተያይዞ ተደጋጋሚ እና እየተባባሱ ያሉ የአየር ንብረት ቀውሶችን በተለይም ድርቅና ጎርፍን ጨምሮ ተደጋጋሚ እና እየተባባሱ መጥተዋል። እነዚህ ምክንያቶች በኤልኒኖ ተጽእኖዎች ተባብሰው በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎችን ወደ መፈናቀል እና የምግብ ዋስትና ማጣትንና የተመጣጠነ ምግብ እጥረትን እያባባሱ ነው። በክልሉ የሰብአዊ እርዳታ ፍላጎት እየጨመረ ሲሆን እርዳታ የሚያስፈልጋቸው ግለሰቦች ቁጥር ከ2016 እስከ 2023 በሦስት እጥፍ ገደማ ጨምሯል። በአሁኑ ጊዜ በአፍሪካ ቀንድ በግምት 64 ሚሊዮን ሰዎች የሰብአዊ እና የጥበቃ እርዳታ ያስፈልጋቸዋል፤ ይህም በ2024 ከሚጠበቀው ዓለም አቀፍ የሰብአዊ

ጉዳዮች 22 በመቶውን ይወክላል። ሱዳን እና ኢትዮጵያ በዓለም ዙሪያ ከአምስቱ ታላላቅ የሰብአዊ ቀውሶች መካከል ናቸው፤ የሱዳን ቀውስ ብቻ ከክልሉ አጠቃላይ 40 በመቶ (25 ሚሊዮን ሰዎች) የሚሸፍን ሲሆን ኢትዮጵያ (21 ሚሊዮን)፣ ደቡብ ሱዳን (9 ሚሊዮን) እና ሶማሊያ (8.3 ሚሊዮን) ይከተላሉ። እንደ ድህነት፣ የፖለቲካ አለመረጋጋት፣ ተደጋጋሚ ድርቅ፣ የምግብ ዋጋ መጨመር እና የመሬት መንሸራተት እና የጎርፍ አደጋዎች ያሉ የተፈጥሮ አደጋዎች እንዲሁም ወረርሽኞች ያሉ የምግብ አቅርቦትን የሚገድቡ የኢኮኖሚ እንቅፋቶች በእነዚህ አገሮች ውስጥ የምግብ ዋስትና አለመጠበቅ እንዲባባስ አስተዋጽኦ አድርገዋል።

ዓለም አቀፍ ፍልሰት በኢጋድ ክልል እየጨመረ ነው ። አጠቃላይ የዓለም አቀፍ ስደተኞች ቁጥር በ2010 ከነበረበት 3.1 ሚሊዮን ወደ 2019 6.5 ሚሊዮን ከፍ ብሏል። ይህ የ110.2 በመቶ እድገትን ያሳያል፤ ይህም ዓመታዊ የ7.4 በመቶ የእድገት መጠን ጋር እኩል ነው። ይህ አዝማሚያ በሁለቱም ፆታዎች ዘንድ በግልጽ ይታያል። በ2010 1.7 ሚሊዮን ወንድ ስደተኞች ነበሩ፤ ይህም በ2019 ወደ 3.5 ሚሊዮን አድጓል፤ ይህም የ111.9 በመቶ ጭማሪን ያሳያል። በተመሳሳይ፣ የሴት ስደተኞች ቁጥር በ2010 ከነበረበት 1.5 ሚሊዮን ወደ 2019 ወደ 3 ሚሊዮን አድጓል፤ ይህም የ108.3 በመቶ ጭማሪ ያሳያል። የወንድና የሴት ስደተኞች ዓመታዊ የእድገት መጠን በቅደም ተከተል 7.5 በመቶ እና 7.3 በመቶ ነው። እነዚህ እድገቶች በኢጋድ ክልል ውስጥ እየጨመረ የመጣውን የፍልሰት እንቅስቃሴ አገልግሎት ያሳያሉ፤ ይህም ማህበራዊ-ኢኮኖሚያዊ ልማትን ለማመቻቸት እና የፍልሰት ተግዳሮቶችን ውጤታማ በሆነ መንገድ ለመፍታት የተሻሻለ የፍልሰት አስተዳደር አስፈላጊነትን ያጎላሉ።

የአየር ንብረት ለውጥ የሚፈጥረው ፍልሰት በጾታ ላይ የተመሰረተ ሂደት ነው፡- ሴቶች በአየር ንብረት ለውጥ በተለይ ተጽዕኖ ይደረግባቸዋል፤ ምክንያቱም ብዙውን ጊዜ በሚሰደዱባቸው ማህበረሰቦች እና ሀገራት ውስጥ የመረጃ፣ የሀብት እና የስራ እድሎችን የማግኘት እድል ስለሚገድቡ። የአየር ንብረት ለውጥ አሁን ያለውን የኑሮ ሁኔታ ሲያስተጓጉል፣ ሴቶች ወደ ኋላ የመተው አደጋ እየጨመረ በመምጣት፣ አደገኛ ሁኔታዎችን በመቋቋም በተመሳሳይ ጊዜ የቤተሰብ እና የቤተሰብ ኃላፊነቶችን በማስተዳደር ላይ ይገኛሉ። የአየር ንብረት ለውጥ መዘዝ የሴቶችን ተንቀሳቃሽነት በእጅጉ ሊያደናቅፍ ይችላል። ለምሳሌ፣ የድርቅ ሁኔታዎች ሴቶች በማያውቁት ግዛቶች ምግብ፣ ውሃ እና ሌሎች አስፈላጊ ሀብቶችን እንዲፈልጉ ሊያስገድዷቸው ይችላሉ፤ ይህም በተለይ ብቻቸውን ለሚጓዙ ሰዎች ከፍተኛ ፈተናዎችን እና አደጋዎችን ሊያስከትል ይችላል። በተጨማሪም፣ እንደ ድርቅ ያሉ የተፈጥሮ አደጋዎች የሴቶችን የትምህርት እና የጤና አጠባበቅ አገልግሎቶችን ተደራሽነት አሉታዊ ተጽዕኖ ሊያሳድሩ ይችላሉ፤ ይህም ጤናቸውን እና አጠቃላይ ደህንነታቸውን ሊጎዳ ይችላል፤ የስራ እድልን ሊገድብ ይችላል። በተጨማሪም፣ ድርቅ የሴቶችን ተጋላጭነት ሊያበቃብስ ይችላል፤ ይህም ለዓመፅ፣ ለብዝሃነት እና ለበደል የበለጠ ተጋላጭ ያደርጋቸዋል። ለምሳሌ፣ ጥናቶች እንደሚያሳዩት የአየር ንብረት ለውጥ የኢትዮጵያ ሴቶች ወደ ሳውዲ አረቢያ በሚሰደዱበት የፍልሰት ሁኔታ ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ ያሳድራል። ከገጠር ኢትዮጵያ የመጡ ወጣት ሴቶች ገቢ ለማመንጨት እና የኑሮ መተዳደሪያቸውን ለማቆየት አማራጭ መንገዶችን ለመፈለግ እየገፉ ነው። ወደ መካከለኛው ምስራቅ በተለይም ወደ ሳውዲ አረቢያ የቤት ውስጥ ሰራተኞች መሰደድ ለእነዚህ ሴቶች አሳማኝ ምርጫ ሆኖ ብቅ ብሏል፤ ይህም የስራ እድል እና በትውልድ አገራቸው የሚኖሩ ዘመዶቻቸውን በገንዘብ የመርዳት ችሎታን ይሰጣቸዋል። ይህ ውሳኔ የተቀረፀው የኢኮኖሚ እድሎች እጥረት እና የአየር ንብረት ለውጥ በሚፈጥረው ተጋላጭነት መጨመር ነው።

በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጣ ፍልሰት ላይ ያለው ግንዛቤ ውስን ነው፡- ከቤልጂየም፣ ከግሪክ፣ ከጣሊያን እና ከስፔን በተውጣጡ ተማሪዎች ላይ በተደረገ የዳሰሳ ጥናት ላይ የተገኙት ውጤቶች በተማሪዎች መካከል የአየር ንብረት ለውጥ እና ፍልሰት የተለያዩ ግንዛቤ እና ግንዛቤ እንዳላቸው ያሳያሉ፤ ይህም በተለያዩ ዘርፎች ከፍተኛ የእውቀት ክፍተቶችን ያሳያል። በርካታ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች የአየር ንብረት ለውጥን በተለይም በአካባቢ እና በኢኮኖሚ ላይ ስላለው ተጽእኖ መሠረታዊ ግንዛቤ አሳይተዋል፤ ሆኖም ግን፣ በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ስለሚመጣ ፍልሰት ያላቸው ግንዛቤ በእጅጉ ዝቅተኛ ነው። ምንም እንኳን አብዛኛዎቹ

ተማሪዎች የአየር ንብረት እርምጃን አስፈላጊነት ቢገነዘቡም፣ አነስተኛ ቁጥር ያላቸው ሰዎች በአየር ንብረት ለውጥ እና በፍልሰት መካከል ያለውን ቀጥተኛ ግንኙነት ይገነዘባሉ፤ ይህም እነዚህን ሁለት ወሳኝ ጉዳዮች በማያያዝ መካከል ያለውን ግንኙነት ያጎላል። ይህ ትንተና ብዙ ተማሪዎች በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጣ ፍልሰት ላይ የበለጠ ትኩረት የተደረገበት ትምህርት አስፈላጊነትን ይጠቁማል፤ ምክንያቱም ብዙ ተማሪዎች ከዚህ የአየር ንብረት ለውጥ ጉዳታ ጋር ምንም ግንኙነት የላቸውም።

ከፍል አንድ

የአየር ንብረት ለውጥ እና በአፍሪካ ቀንድ የሚደረግ ፍልሰት

ምዕራፍ አንድ : የአፍሪካ ቀንድ አጠቃላይ እይታ

1.1 መግቢያ

የአፍሪካ ቀንድ የሚለው ቃል በዚህ አውድ ውስጥ የጅቡቲ፣ የኤርትራ፣ የኢትዮጵያ፣ የኬንያ፣ የሶማሊያ፣ የደቡብ ሱዳን፣ የሱዳን እና የኡጋንዳ ግዛቶችን የሚያመለክት ሲሆን የኢጋድ ክልል ተብሎም ይጠራል (ምስል 1ን ይመልከቱ)። የኢጋድ ክልል 5.2 ሚሊዮን ካሬ ኪሎ ሜትር ስፋት አለው። በህንድ ውቅያኖስ፣ በኤደን ባሕረ ሰላጤ፣ በቱጁራ ባሕረ ሰላጤ እና በቀይ ባህር ዳርቻ 6,960 ኪሎ ሜትር የባህር ዳርቻ አለው። በተጨማሪም ክልሉ ከግብፅ፣ ከሊቢያ፣ ከቻድ፣ ከመካከለኛው አፍሪካ ሪፐብሊክ፣ ከኮንጎ ዴሞክራቲክ ሪፐብሊክ፣ ከሩዋንዳ እና ከታንዛኒያ ጋር በአጠቃላይ 6,910 ኪሎ ሜትር ዓለም አቀፍ ድንበሮችን ይጋራል።

ከኢጋድ ክልል ውስጥ 70 በመቶ የሚሆነው ደረቅና ከፊል በረሃማ መሬቶችን (ASALs) ያካትታል፤ እነዚህም በየዓመቱ ከ600 ሚሊሜትር በታች የዝናብ መጠን ያገኛሉ። የተቀሩት አካባቢዎች ቀዝቃዛ ደጋማ ቦታዎችን፣ ረግረጋማ ቦታዎችን፣ ሞቃታማ የዝናብ ደን እና ሌሎች የኢኳቶሪያል ክልሎችን የሚያመለክቱ ባህሪያትን ጨምሮ የተለያዩ የአየር ንብረት እና የመሬት ገጽታዎችን ያሳያሉ። ከዚህም በላይ ክልሉ በተለያዩ ከፍታዎች ላይ የሚገኙ የተለያዩ ሥነ-ምህዳሮች እና የግብርና-ኢኮኖሚክል ዞኖች መኖሪያ ሲሆን ከዳላል ከባህር ጠለል በታች 150 ሜትር እስከ በኬንያ ተራራ ከባህር ጠለል በላይ በግምት 4,600 ሜትር ይደርሳል። በማህበራዊ-ኢኮኖሚያዊ ሁኔታ፣ አብዛኛዎቹ የኢጋድ አባል ሀገራት በዓለም ላይ በጣም ዝቅተኛ እድገት ካላቸው አገሮች (LDCs) መካከል አንዳንዶቹ ተደርገው ይመደባሉ እና ተመሳሳይ የኢኮኖሚ እድገት መጠን እና ማህበራዊ ጎሳዎችን በድንበሮቻቸው ውስጥ ያሳያሉ።

ምስል 1. 1: የኢጋድ ክልል ካርታ

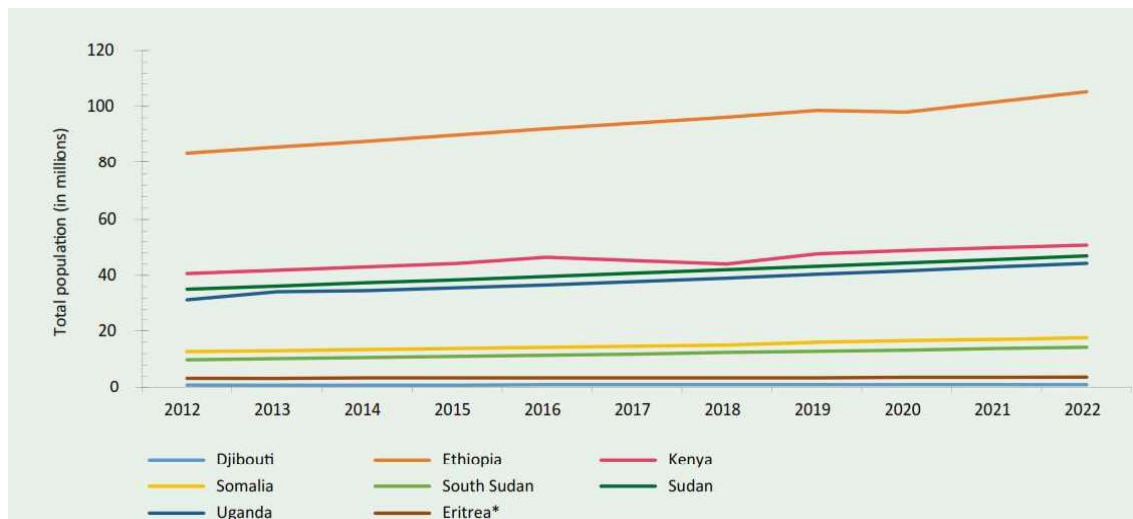
በኢጋድ ክልል የመሬት አጠቃቀምን በተመለከተ የግብርና መሬቶች 7 በመቶ፣ ደኖች 19 በመቶ ሲሆኑ ቋሚ የግጥሽ መሬቶች ደግሞ ከጠቅላላው የመሬት ስፋት 28 በመቶውን ይይዛሉ። የቀረው 46 በመቶ ደግሞ በአንጻራዊ ሁኔታ ፍሬያማ ያልሆነ ወይም ዳር መሬትን ያካትታል። ከዚህም በላይ ይህ ክልል በአብዛኛው ያልተመረመረ እና ብዙም ጥቅም ላይ ያልዋለ ሰፊ የማዕድን ሀብቶች የበለፀገ ነው። የዚህን አካባቢ የግብርና አቅም በማመቻቸት ረገድ ትልቅ

ፈተና በቦታም ሆነ በጊዜያዊ የዝናብ ሁኔታ ላይ ያለው ከፍተኛ ልዩነት ነው። በተጨማሪም የኢጋድ ክልል በተደጋጋሚ ድርቅ እና ደረቅ ወቅቶች ያጋጥመዋል፤ ይህም በአፍሪካ አህጉር ውስጥ ለአየር ንብረት መለዋወጥ በጣም ተጋላጭ ከሆኑ አካባቢዎች አንዱ ያደርገዋል። ይህ ሁኔታ የክልሉን የቴክኒክ እና የምርምር አቅም ለማሳደግ የታለሙ ፖሊሲዎች እና ፕሮግራሞች አስፈላጊነትን ያሳያል። የመሬት እና የአካባቢ መሸርሸር ለክልሉ በጣም ወሳኝ ስጋቶችን ይፈጥራል፤ ይህም የግብርና ምርታማነትን እና ኢኮኖሚያዊ ልማትን አሉታዊ ተጽዕኖ ያሳድራል። እንዲሁ ዓይነቱ መሸርሸር የምግብ ዋስትና ማጣት፣ ረሃብ እና ድህነትን ከማስከተል ባለፈ ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ እና ፖለቲካዊ ውጥረቶችን ሊያባብስ ይችላል፤ ይህም ግጭቶችን እና ሰፊ ስቃይን ሊያስከትል ይችላል። ስለዚህ በክልሉ ዘላቂ ልማት፣ ድህነት ቅነሳ እና ዘላቂ ሰላምና ደህንነት እንዲኖር፣ አባል ሀገራት የተፈጥሮ ሀብቶችን ዘላቂ አስተዳደር ስትራቴጂካዊ በሆነ መንገድ ማቀድ እና ያለማቋረጥ መሥራት አለባቸው።

1.2 የክልሉ የሥነ ሕዝብ አወቃቀር

በ2012 የኢጋድ ክልል አጠቃላይ የህዝብ ብዛት 217 ሚሊዮን ነበር። ይህ ባለፉት አስርት ዓመታት ውስጥ ያለማቋረጥ ጨምሯል፤ በ2022 ወደ 283 ሚሊዮን የሚገመት ህዝብ ደርሷል፤ ይህም 20% ጭማሪ አሳይቷል፤ ዓመታዊ የእድገት መጠኑ 3.0% ነው (ኢጋድ፣ 2023)። የህዝቡ ብዛት ይለያያል፤ ኢትዮጵያ በክልሉ ውስጥ በጣም የህዝብ ቁጥር ያላት ሀገር ስትሆን፤ ከኢጋድ አጠቃላይ ህዝብ 37% የሚሸፍን ሲሆን፤ ጂቡቲ ደግሞ የክልሉ ህዝብ ቁጥር አነስተኛ ድርሻ አላት፤ ይህም ከክልሉ ህዝብ 0.4% ያህል ነው። እ.ኤ.አ. በ2022 ደቡብ ሱዳን ከፍተኛውን አመታዊ የእድገት መጠን በ4.5%፣ ኡጋንዳ እና ሶማሊያ በቅደም ተከተል 4.1% እና 3.8% የእድገት መጠን ነበራቸው (ኢጋድ፣ 2023)።

ምስል 1. 2፡ በኢጋድ አባል ሀገራት (በሚሊዮን የሚቆጠሩ) የህዝብ ብዛት አዝማሚያዎች

ምንጭ፡ የኢጋድ ስታቲስቲክስ፣ እውነታዎች እና አሃዞች 2023

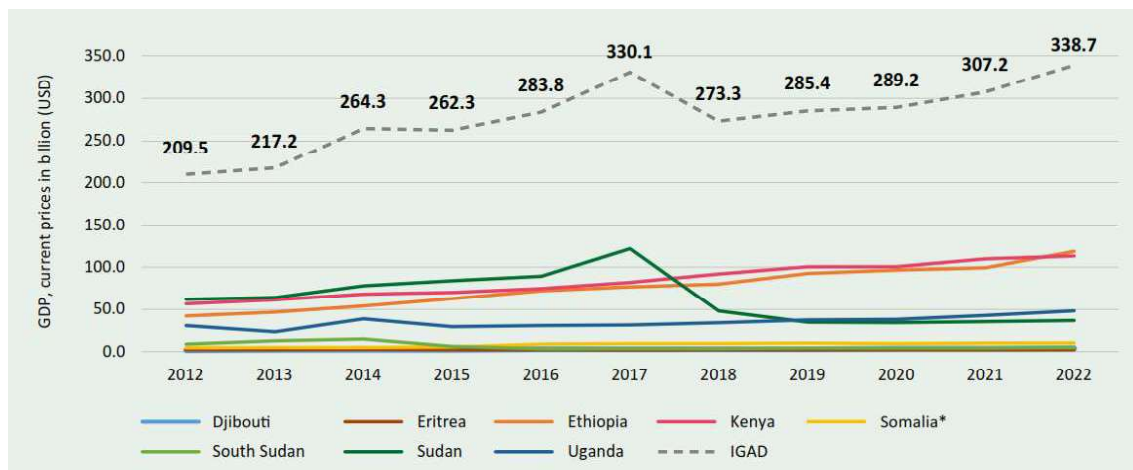
በኢጋድ ክልል ውስጥ ያለው አማካይ የህዝብ ጥግግት በኪሎ ሜትር 30 ሰዎች ሲሆን በአባል ሀገራት መካከል ከፍተኛ ልዩነት አለ፤ በሶማሊያ በኪሎ ሜትር 14.5 ሰዎች እስከ ኡጋንዳ በኪሎ ሜትር 95 ሰዎች ይደርሳል። የህዝብ ስርጭት ልዩነቶች በተለይ በተለያዩ የስነ-ምህዳር ዞኖች ውስጥ በግልጽ ይታያሉ። ለምሳሌ፣ የኢጋድ ክልል አነስተኛ የሰው መኖሪያ ያላቸው ሰፊ በረሃዎች ያሉት ሲሆን የተወሰኑ የገጠር አካባቢዎች ደግሞ ከፍተኛ የህዝብ ጥግግት ያላቸው ሲሆን በካሬ ኪሎ ሜትር ከ600 ግለሰቦች በላይ ናቸው። የከተማ አካባቢዎችም ከፍተኛ ጥግግት ያሳያሉ፤ ናይሮቢ በካሬ ኪሎ ሜትር በግምት 4,509 ሰዎች የሚኖሩ ሲሆን አዲስ አበባ ደግሞ በካሬ ኪሎ ሜትር 5,165 ግለሰቦችን ይበልጣል ማለት ነው። በተለይም የስነ-ሕዝብ መገለጫው እንደሚያሳየው ከጠቅላላው ህዝብ 50 በመቶ የሚሆነው ወጣቶችን ያቀፈ ሲሆን ይህም እነዚህ ወጣት ግለሰቦች ተስማሚ ትምህርት እና ስልጠና እስከሚያገኙ ድረስ ለዘላቂ የኢኮኖሚ ልማት ከፍተኛ እድል ይሰጣል። በተጨማሪም፣ ከገጠር አካባቢዎች የመጡ ብዙ ግለሰቦች ሥራ ፍለጋ እና የኑሮ መተዳደሪያ ለማሻሻል ወደ ዋና ዋና የከተማ ማዕከላት ስለሚሰደዱ በኢጋድ ክልል ውስጥ ከፍተኛ የከተሞች መስፋፋት አዝማሚያ አለ። በክልሉ ያለው አማካይ የከተሞች መጠን 4.1 በመቶ እንደሆነ ይገመታል። አዲስ አበባን፣ ናይሮቢን እና ካርቱምን ጨምሮ ዋና ከተሞች እያንዳንዳቸው ከሶስት ሚሊዮን በላይ ህዝብ አላቸው። ይሁን እንጂ የእነዚህ የከተማ ማዕከላት ፈጣን እድገት በኢጋድ ክልል ውስጥ ባሉ በርካታ ሀገራት ውስጥ ለሰላምና መረጋጋት ቀጣይ ስጋት የሚፈጥሩ ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ እና የአካባቢ ችግሮችን ያስከትላል።

1.3 የክልሉ ኢኮኖሚ

የኢጋድ ክልል የኢኮኖሚ አፈጻጸም አዝማሚያዎችን ስንመለከት፣ ክልሉ በቅርቡ በ2021-2025 ባለው የዕቅድ ዘመን ከ5% በላይ የእድገት መጠን በማስመዝገብ የሀገር ውስጥ ምርት ዕድገት እያስመዘገበ መሆኑን እንገነዘባለን። ምንም እንኳን የአፍሪካ ህብረት/የኢኮኖሚ ልማት ዕቅድ 7% ግብ ባነሰበት ጊዜ የግብርና ዘርፉ በ2018 የክልሉን አጠቃላይ የሀገር ውስጥ ምርት 31% በመወከል ግንባር ቀደም አስተዋፅኦ አበርክቶ ሆኖ ቀጥሏል፤ 60% የኤክስፖርት ገቢዎችን ከማመንጨት እና 80% የሥራ ዕድሎችን ከማቅረብ ጋር (ኢጋድ፣ ዩኒ)። የጂኦቲ ኢኮኖሚ በአብዛኛው በአገልግሎት ላይ ያተኮረ ሲሆን 60% በወደብ አገልግሎቶች እና መገልገያዎች ላይ ያተኮራል። በተቃራኒው የደቡብ ሱዳን ኢኮኖሚ በነዳጅ ገቢ ላይ በእጅጉ የተመካ ሲሆን 90% ሲሆን የሶማሊያ ኢኮኖሚ ደግሞ በእንስሳት እርባታ በእጅጉ የተደገፈ ሲሆን 40% አስተዋጽኦ አድርጓል። በኬንያ ግብርና ከጠቅላላ የሀገር ውስጥ ምርት 34% ሲሆን በኢትዮጵያ እና በኡጋንዳ ደግሞ በቅደም ተከተል 33% እና 24% ይወክላል። በደቡብ ሱዳን የግብርና አስተዋጽኦ በእቅድ ጊዜ ከ10% በታች ነበር። ኬንያም ሆነ ኡጋንዳ የተለያዩ የኢኮኖሚ አወቃቀሮች ቢኖሯቸውም፣ አሁንም በግብርና ላይ ጥገኛ ናቸው (ኢጋድ፣ ዩኒ)።

ከታች ያለው ምስል 1.3 በኢጋድ ክልል በአሁኑ ዋጋ የሀገር ውስጥ ምርት (GDP) አዝማሚያዎችን ያሳያል። በአሁኑ ዋጋ የሀገር ውስጥ ምርት (GDP) በአንድ የተወሰነ ጊዜ ውስጥ በአንድ ሀገር ውስጥ የተመረቱ የመጨረሻ ምርቶች እና ተከታታይ ዋጋዎች አጠቃላይ ዋጋን ይወክላል፤ ለምሳሌ በአንድ ዓመት። የኢጋድ የስም GDP (GDP በአሁኑ ዋጋ) እድገት በ2022 በ10.4% ሪፖርት ተደርጓል፤ ይህም ከቀድሞው የ2021 ቁጥር 6.3% ጭማሪ ነው። በስም GDP እድገት ማለት በኢጋድ ውስጥ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴዎች እድገት ማለት ሲሆን ይህም በቁጥር ወይም በዋጋ መጨመር ምክንያት ነው። ኢትዮጵያ በ2012 ከነበረው 42.2 ቢሊዮን የአሜሪካ ዶላር ወደ 2022 119 ቢሊዮን የአሜሪካ ዶላር በማድግ ላይ ያለች ጠንካራ እና እየሰፋች ያለች ኢኮኖሚን ያሳያል። ጅቡቲ እና ኡጋንዳ ባለፉት ዓመታት ውጥ የሆነ የሀገር ውስጥ ምርት እድገት አሳይተዋል፤ ይህም የተረጋጋ የኢኮኖሚ አካባቢ እና የማያቋርጥ እድገትን ያሳያል። ሆኖም እንደ ኤርትራ ያሉ አንዳንድ አገሮች በአንጻራዊ ሁኔታ የተረጋጋ የሀገር ውስጥ ምርት (GDP) አሃዞችን ጠብቀው እድገትን ለማነቃቃት የታለሙ ስልቶች እንደሚያስፈልጉ ያመለክታሉ። ደቡብ ሱዳን እና ሱዳን ተለዋዋጭ ሁኔታዎች አጋጥሟቸዋል፤ ምናልባትም እንደ የፖለቲካ አለመረጋጋት፣ የኢኮኖሚ ተግዳሮቶች ወይም የሀብት አቅርቦት ለውጦች ባሉ ምክንያቶች የተነሳ።

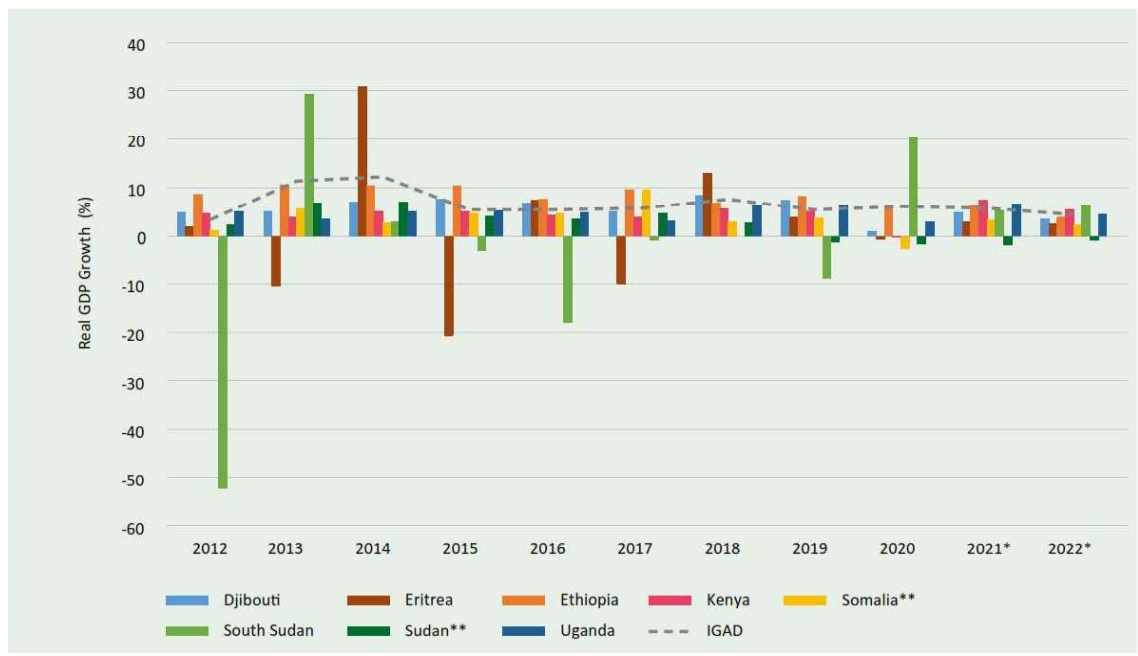
ምስል 1. 3፡ በኢጋድ ክልል በአሁኑ ዋጋ የሀገር ውስጥ ምርት አዝማሚያዎች

ምንጭ፡ የኢጋድ ስታቲስቲክስ፣ እውነታዎች እና አሃዞች 2023

ከታች ያለው ምስል 1.4 በኢጋድ ክልል ውስጥ በእውነተኛ የሀገር ውስጥ ምርት ዕድገት ላይ አዝማሚያዎችን ያሳያል። እውነተኛ የሀገር ውስጥ ምርት ዕድገት በመጠን ዕድገት ውስጥ ጂዲፒ ተብሎ የሚጠራው የጠቅላላ የሀገር ውስጥ ምርት ዕድገት የመጨረሻ እቃዎችና አገልግሎቶች ቋሚ ዋጋ ላይ ያለውን አጠቃላይ ዋጋ ያሳያል። ይህ አሃዝ በ2022 የኢጋድ የሀገር ውስጥ ምርት ዕድገት መጠን ከ2012 ወዲህ ዝቅተኛው ደረጃ ላይ መድረሱን ያሳያል፤ ይህም በዋናነት በወረርሽኝ ምክንያት በተፈጠረው ዓለም አቀፍ የኢኮኖሚ መስተዳጎል ምክንያት ነው። በዚህም ምክንያት ሱዳን የእድገት ማሽቆልቆል አጋጥሟታል፤ ይህም በስምንት የኢጋድ አባል ሀገራት መካከል -0.8% አሉታዊ መጠን አስመዝግቧል። በአንጻሩ ደቡብ ሱዳን ከፍተኛውን እውነተኛ የሀገር ውስጥ ምርት ዕድገት መጠን በግምት 6.5% አስመዝግቧል፤ ኬንያ ደግሞ በ5.4% የእድገት መጠን ተከትላ ትከተላለች።

ምስል 1. 4: በኢጋድ ክልል ውስጥ በእውነተኛ የሀገር ውስጥ ምርት ዕድገት መጠን ላይ ያሉ አዝማሚያዎች (2012 - 2022)

ምንጭ: የኢጋድ ስታቲስቲክስ፣ እውነተኛዎች እና አሃዞች 2023

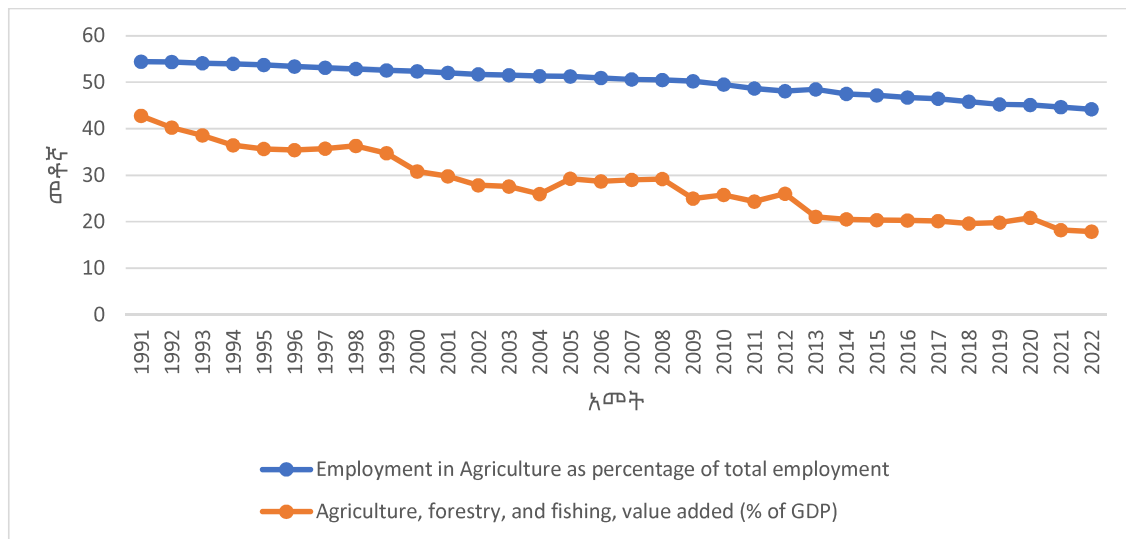
በአጠቃላይ፣ ክልሉ ምቹ የኢኮኖሚ ተስፋዎች፣ የአስተዳደር እድገት እና የመካከለኛ ደረጃ ሰዎች ቁጥር በመጨመሩ የገቢ መጠን መጨመር እንደሚኖር ይጠበቃል። ያም ሆኖ፣ የአየር ንብረት ለውጥ እና የአካባቢ መበላሸት ከሚያስከትላቸው ተግዳሮቶች ጋር ተያይዞ በግብርና እና በእንስሳት እርባታ ላይ ከፍተኛ ጥገኝነት ክልሉን ለተደጋጋሚ ድርቅ እና ጎርፍ ተጋላጭ ያደርገዋል። በዚህም ምክንያት አካባቢው በተደጋጋሚ የኑሮ ውድመትን የሚያሰጋ እና ህይወትን አደጋ ላይ የሚጥሉ የኢኮኖሚ መስተዳጎሎችን ያጋጥመዋል (FAO፣ 2019)። በኢንዱስትሪ እና በማኑፋክቸሪንግ ዘርፎች ላይ ቀጣይነት ያለው ጥገኝነት ቀጥሏል፤ ይህም ከፍተኛ የወጣቶችን የሥራ አጥነት መጠን ያባብሰዋል። ከ2014 ጀምሮ የሰው ልጅ ልማት ኢንዱስትሪ በአብዛኛው ሳይለወጥ ቆይቷል ወይም በተወሰኑ ክልሎች እየቀነሰ መጥቷል።

1.4 በምሥራቅ ኢጋድ ክልል ግብርና እና የምግብ ዋስትና

1.4.1 ግብርና

ግብርና በአብዛኛዎቹ የኢጋድ አባል ሀገራት ኢኮኖሚ ውስጥ ወሳኝ ዘርፍ ሆኖ ቀጥሏል። ከታች ያለው ምስል ግብርና በኢጋድ ክልል ውስጥ ለጠቅላላ የሀገር ውስጥ ምርት (GDP) እና ለጠቅላላ የስራ ስምሪት ያለውን አስተዋጽኦ ያሳያል። ምንም እንኳን በኢጋድ ክልል የግብርና እሴት መጨመር እንደ አጠቃላይ የሀገር ውስጥ ምርት (GDP) መቶኛ እየቀነሰ ቢሆንም፣ አሁንም ከፍተኛ አስተዋጽኦ አለው። በአማካይ በ2022 በክልሉ ውስጥ የግብርና እሴት እንደ አጠቃላይ የሀገር ውስጥ ምርት (GDP) መቶኛ ወደ 18 በመቶ ተጠግቷል። የዘርፉ አስተዋጽኦ በስራ ስምሪት ላይ በሚያበረክተው አስተዋጽኦ የበለጠ ጎልቶ ይታያል። በግብርና ዘርፍ ያለው የስራ ስምሪት በአማካይ በክልሉ ውስጥ ካለው አጠቃላይ የስራ ስምሪት 50 በመቶ ይጠጋል። ሆኖም ግን፣ አሃዞች ለተለያዩ ሀገራት የተለዩ ናቸው። በኢጋድ አገሮች መካከል፣ በጂቡቲ ግብርና ከጠቅላላ የሀገር ውስጥ ምርት 1.8 በመቶ እና ከጠቅላላ የስራ ስምሪት 1.2 በመቶ ብቻ አስተዋጽኦ ያደርጋል። የዘርፉ አስተዋጽኦ እንደ ኢትዮጵያ ባሉ አገሮች ከፍተኛ ነው፣ ዘርፉ ከጠቅላላ የሀገር ውስጥ ምርት 38 በመቶ እና ኡጋንዳ ደግሞ ዘርፉ ከጠቅላላ የስራ ስምሪት 66 በመቶ ያላነሰ አስተዋጽኦ ያደርጋል።

ምስል 1. 5፡ በIGAD ክልል ውስጥ ግብርና ለጂዲፒ እና ለሥራ ስምሪት አስተዋጽኦ የማድረግ አዝማሚያዎች

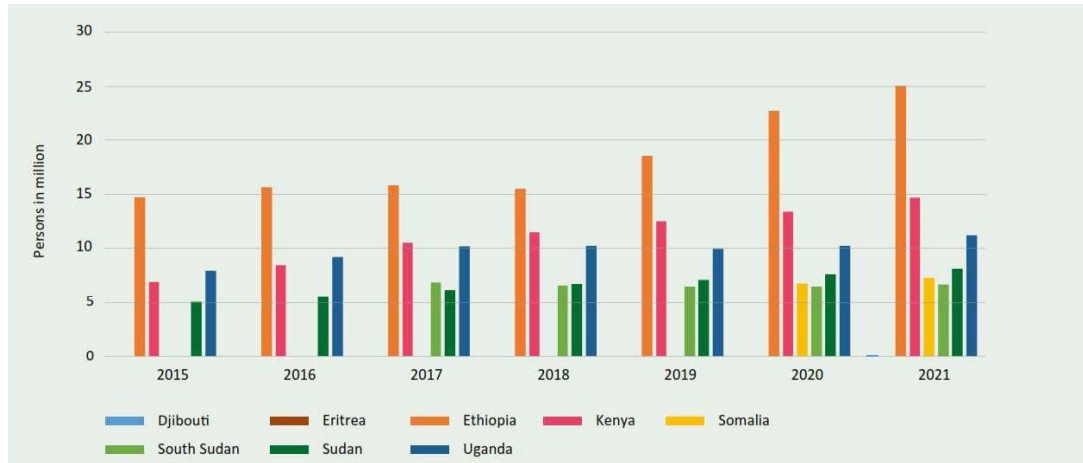
ምንጭ፡ የዓለም ባንክ፡ የዓለም ልማት አመልካቾች

1.4.2 የምግብ ዋስትና አለመቻል

የምግብ ዋስትና ማጣት በኢጋድ ክልል ውስጥ በየዓመቱ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎችን የሚነካ ከባድ ፈተና ነው። በኢጋድ ውስጥ የምግብ ፍላጎት በፍጥነት እየጨመረ በመምጣቱ በፍጥነት እየጨመረ ነው። ለረሃብ እና ለተመጣጠነ ምግብ እጥረት ዋነኛው አስተዋጽኦ የምግብ አቅርቦት ነው። ብዙ የኢጋድ አባል ሀገራት በዕለት ተዕለት ኑሮ እርሻ ላይ ጥገኛ መሆናቸው ቀጥሏል፣ ይህም የምግብ ዋስትና ማጣት ቀውስን ሊያመለክት ይችላል። በእነዚህ ግዛቶች ውስጥ የምግብ ዋስትና አለመረጋገጥን ለማባባስ የተለያዩ ምክንያቶች አስተዋጽኦ አድርገዋል፣ ከእነዚህም መካከል የምግብ አቅርቦትን የሚገድቡ የኢኮኖሚ እንቅፋቶች (እንደ ድህነት)፣ የፖለቲካ አለመረጋገጥ፣ ተደጋጋሚ ድርቅ፣ የምግብ ዋጋ መጨመር እና የመሬት መንሸራተት እና ጎርፍ ያሉ የተፈጥሮ አደጋዎች እንዲሁም ወረርሽኞች ይገኙበታል። ከዚህ ጋር የተያያዘው አሃዝ ከ2015 ጀምሮ በአገር አቀፍ ደረጃ የምግብ ዋስትና የሌላቸው ግለሰቦችን

ቁጥር ያሳያል። በ2021፣ ኢትዮጵያ 25.3 ሚሊዮን የሚገመት ከፍተኛ የምግብ ዋስትና የሌላቸው ግለሰቦች ቁጥር ነበራት፣ ኬንያ ደግሞ 14.8 ሚሊዮን ስትከተል፣ ደቡብ ሱዳን ደግሞ 6.8 ሚሊዮን የሚጠጋ ዝቅተኛው ቁጥር ነበራት።

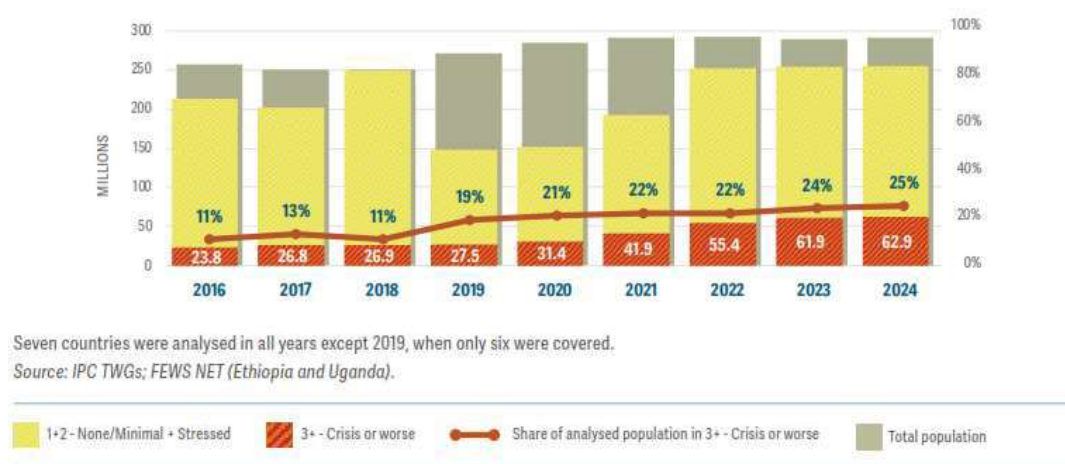
ምስል 1. 6፡ በኢጋድ ክልል የምግብ ዋስትናን የመቀነስ አዝማሚያዎች በአገር

ምንጭ፡ ኢጋድ፣ 2023፡ የኢጋድ ስታቲስቲክስ፣ እውነታዎች እና አሃዞች 2023

በክልል ደረጃ የምግብ ዋስትና አለመኖርን ስንመረምር፣ ምስል 1.7 በኢጋድ ክልል ውስጥ ከፍተኛ አጣዳፊ የምግብ ዋስትና አለመመጣጠን መጠን እስከ 2019 ድረስ በአንፃራዊነት ተመሳሳይ ሆኖ ቆይቷል። ሆኖም፣ የተለያዩ አስደንጋጭ ክስተቶች ጥምረት በክልሉ ውስጥ የምግብ ቀውሶች መጠን እና ክብደት ላይ ከፍተኛ ጭማሪ አስከትሏል። ከ2016 እስከ 2019 ባለው የመረጋጋት ጊዜ በኋላ፣ በኢጋድ ክልል ውስጥ ከፍተኛ አጣዳፊ የምግብ ዋስትና አለመመጣጠን ያጋጠማቸው ግለሰቦች ቁጥር ከ2020 ጀምሮ ጨምሯል፣ ይህም በየዓመቱ እስከ 2022 ድረስ ከ10 ሚሊዮን በላይ ሰዎች እና በ2022 እና 2023 መካከል ከ6 ሚሊዮን በላይ ጭማሪ አሳይቷል። የ2024 ትንበያዎች በተቀናጀ የምግብ ዋስትና ደረጃ ምደባ (IPC ምዕራፍ 3 ወይም ከዚያ በላይ) ውስጥ 1 ሚሊዮን ተጨማሪ ግለሰቦች እንደሚጨምሩ ያመለክታሉ።

ምስል 1. 7፡ ከፍተኛ የምግብ ዋስትና እጦት ያጋጠማቸው የተተነተነው ህዝብ ብዛት እና ድርሻ፣ 2016 - 2024

Seven countries were analysed in all years except 2019, when only six were covered.
Source: IPC TWGs; FEWS NET (Ethiopia and Uganda).

1.5 የአየር ንብረት ለውጥ

ከዚህ በታች የቀረበው ሠንጠረዥ በኢጋድ ክልል ውስጥ የገጽታ ሙቀት አዝማሚያዎችን ያሳያል። ከ2012 ጀምሮ በኢጋድ ውስጥ ያለው አማካይ የገጽታ ሙቀት በ0.41°C ጨምሯል። የሰው ልጅ እንቅስቃሴዎች የሚከተሉት ናቸው

ሠንጠረዥ 1 የኢጋድ አማካይ የገጽታ ሙቀት ከ2012-2024 ባለው ጊዜ ውስጥ

የአባል ሀገር / ዓመት	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ጅቡቲ	-	1.23	1.09	1.59	1.35	1.81	1.42	1.47	1.53	1.13	1.55
ኤርትራ	1.48	1.19	0.99	1.81	0.99	1.31	0.98	0.91	-	1.49	0.53
ኢትዮጵያ	1.10	1.23	1.19	1.44	1.53	1.50	0.99	1.32	1.34	1.52	1.46
ኬንያ	1.03	0.93	1.02	1.16	1.24	1.50	0.68	1.62	1.34	1.42	1.28
ሶማሊያ	0.98	1.09	1.12	1.47	1.29	1.62	0.71	1.53	1.72	1.53	1.45
ደቡብ ሱዳን	1.25	1.33	0.97	1.14	1.29	1.30	1.19	1.00	0.69	1.17	0.98
ሱዳን	1.03	1.15	0.95	1.50	1.17	1.21	1.23	0.88	0.46	1.24	0.77
ኡጋንዳ	1.12	1.06	1.14	1.16	1.26	1.74	1.10	1.62	1.24	1.50	1.42
ኢጋድ	0.94	1.21	1.10	1.52	1.33	1.60	1.16	1.44	1.08	1.45	1.35

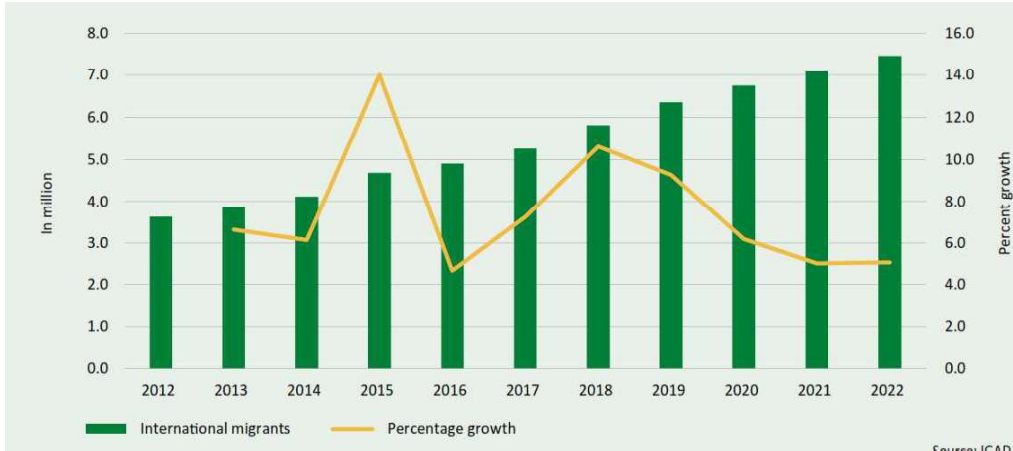
ምንጭ፡ የኢጋድ ስታቲስቲክስ፣ እውነታዎች እና አሃዞች 2023

በዚህ ወቅት ለአለም ሙቀት መጨመር ዋና ዋና አስተዋጽኦ ያደረጉ ሲሆን የግሪንሀውስ ጋዝ ልቀቶች ለዚህ ክስተት ግልጽ ምክንያት ናቸው። ከ2012 ጀምሮ በኢጋድ አባል ሀገራት መካከል በሙቀት እና በአየር ሁኔታ ላይ ጉልህ ለውጦች ታይተዋል። በጂቡቲ፣ አመላካቹ ባለፉት ዓመታት ተለዋዋጭ እሴቶችን አሳይቷል። ኤርትራ በተለይም በ2020 ከፍተኛ በሆነ የውድቀት መጠን ከፍተኛ የሆነ የመለዋወጥ ሁኔታ አጋጥሟል። ኢትዮጵያ በተለምዶ መካከለኛ የሆነ የአመላካች ደረጃን ታሳያለች። በ2016 እና 2021 ከፍተኛ ደረጃ ላይ ትደርሳለች። የኬንያ እሴቶችም ይለዋወጣሉ ነገር ግን አጠቃላይ ወደ ላይ የመውጣት አዝማሚያን ያመለክታሉ። ሶማሊያ ተለዋዋጭነት አሳይታለች። በ2012 እና 2020 ከፍተኛ ደረጃዎች ተከስተዋል። የደቡብ ሱዳን እሴቶች በከፍተኛ ሁኔታ ተለውጠዋል። በ2020 ደግሞ ከፍተኛ ውድቀትን ጨምሮ። የሱዳን እሴቶች በተመሳሳይ መልኩ ተለውጠዋል። በ2020ም ጉልህ የሆነ ቅናሽ አሳይተዋል። የኡጋንዳ እሴቶች ተለዋዋጭነት ያሳያሉ ነገር ግን አጠቃላይ እየጨመረ የመጣውን አዝማሚያ ያንጸባርቃሉ። የኢጋድ ክልል በአጠቃላይ ተለዋዋጭነትን ያሳያል። በ2017 እና 2021 ጉልህ የሆኑ ከፍተኛ ደረጃዎች አሉት።

1.6 ፍልሰት

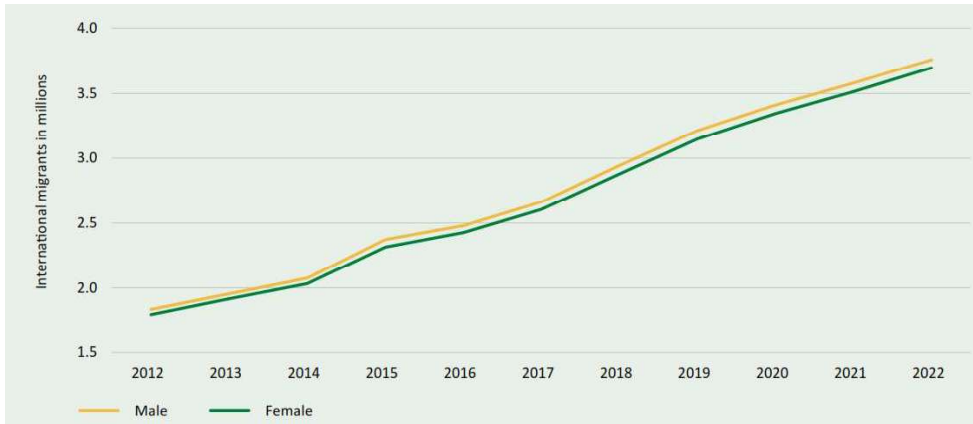
በኢጋድ ክልል ውስጥ የሚገኙ ዓለም አቀፍ ስደተኞች ቁጥር ባለፉት ዓመታት እየጨመረ ሲሆን፣ እ.ኤ.አ. በ2012 ከተመዘገቡት 3.6 ሚሊዮን ስደተኞች ወደ 2022 7.5 ሚሊዮን (ምስል 1.8 ይመልከቱ)። ይህ የ108.3 በመቶ ጨማሪን ያሳያል። ይህም ዓመታዊ የእድገት መጠን 7.4 በመቶ እንዲሆን አድርጎታል። ባለፉት ዓመታት የኢጋድ ክልል በወንዶችም በሴቶችም ዓለም አቀፍ ስደተኞች ላይ ወጥ የሆነ ጭማሪ አስመዝግቧል። የወንድና የሴት ዓለም አቀፍ ስደተኞች ቁጥር በኢጋድ ክልል በግምት እኩል ነበር። ምንም እንኳን ወንድ ስደተኞች በ2022 ከሴት ስደተኞች ጋር ሲነፃፅሩ በ3.8 ሚሊዮን (50.7%) ትንሽ ግንባር ቀደም ነበሩ (ምስል 1.9 ይመልከቱ)። እነዚህ አዝማሚያዎች በኢጋድ ክልል ውስጥ የፍልሰት እንቅስቃሴዎችን መጨመርን ያመለክታሉ። በዚህም ለማህበራዊ-ኢኮኖሚያዊ ልማት እና የፍልሰት ጉዳዮች አስተዳደር የተሻለ የፍልሰት አስተዳደር ያስፈልጋቸዋል።

ምስል 1. 8: ከኢጋድ ክልል የሚነሱ ዓለም አቀፍ ፍልሰት አዝማሚያዎች

ምንጭ: የኢጋድ ስታቲስቲክስ፣ እውነታዎች እና አሃዞች 2023

ምስል 1. 9: ከኢጋድ ክልል የመጡ የወንድና የሴት ዓለም አቀፍ ስደተኞችን ማወዳደር

ምንጭ: የኢጋድ ስታቲስቲክስ፣ እውነታዎች እና አሃዞች 2023

ምዕራፍ ሁለት፡ የአየር ንብረት ለውጥ፣ ፍልሰት እና የግጭት ግንኙነት

2.1 መግቢያ

በአየር ንብረት ለውጥ፣ በግጭት እና በፍልሰት (CCM) መካከል ስላለው ውስብስብ ግንኙነት ሰፊ ምሁራዊ ውይይት እየተደረገ ሲሆን የጋራ ግንዛቤን ለማሳደግ እና የተለያዩ አመለካከቶችን ለማጥበብ አዳዲስ ስልቶችን አስፈላጊነት አግልጽ ያሳያል (ሶሎሙን 2013)። እነዚህ ግንኙነቶች እያንዳንዱ አካል በተናጥል እና በጋራ የተገናኘበት ትስስር ተብለው ሊገለጹ ይችላሉ። ቁጥራቸው እየጨመረ የመጣ የፖሊሲ አውጪዎች እና የሚዲያ ተቋማት የአየር ንብረትን እንደ ደህንነት ጉዳይ እያወቁ ነው። ሆኖም፣ በአየር ንብረት ለውጥ እና በግጭት መካከል ባለው ግንኙነት ላይ ያለው ስጋት እና አፅንዖት እየጨመረ ቢመጣም፣ የአየር ንብረት ለውጥን ከፍልሰት እና ከዚያም በኋላ ከግጭት ጋር የሚያገናኙትን መንገዶች በተመለከተ አሻሚነት አሁንም አለ። ይህ አሻሚነት በከፊል በአየር ንብረት ለውጥ ትንበያዎች ውስብስብነት ምክንያት ነው። በተጨማሪም፣ የህዝብ ቁጥር እድገትን እና እንቅስቃሴዎችን በትክክል

በመተንበይ፣ የግጭት መከሰትን በመገንዘብ እና የአየር ንብረት እና ፍልሰት ከሌሎች የማረጋገጫ ወይም የማረጋገጫ አካላት ጋር ሲነጻጸር ግጭትን የሚነኩ ምክንያቶችን በመገምገም ረገድ በሚፈጠሩ ችግሮች የተባበሰ ነው። እነዚህ ተግዳሮቶች እና ተያያዥ እርግጠኛ ያልሆኑ ሁኔታዎች ቢኖሩም፣ ሊከሰቱ የሚችሉ ውጤቶች በጣም ጉልህ ከመሆናቸው የተነሳ በሲቪክም መካከል ስላለው መስተጋብር የበለጠ አጠቃላይ ግንዛቤ ማዳበር ወሳኝ ነው።

2.2 የአየር ንብረት ለውጥ እና ፍልሰት

በCCM ውስጥ ለምርምር ከሚገፋፉ ምክንያቶች አንዱ የአየር ንብረት፣ በተለይም የአየር ንብረት ለውጥ፣ በሰው ልጆች ላይ እንዴት ተጽዕኖ እንደሚያሳድር በተሻለ ለመረዳት ያለው ፍላጎት ነው። በአየር ንብረት ለውጥ እና በፍልሰት መካከል ያለው ግንኙነት - ግጭት እንደ አስታራቂ ምክንያት ሆኖ ያገለግላል ወይም አይሆን - የተወሰነ አይደለም። ይልቁንም፣ በተለያዩ ነገሮች ተጽዕኖ ይደረግበታል፣ የግለሰቦች እና የተሳተፈው የተወሰነ ክልል ተጋላጭነትን ጨምሮ (ፐርቶ-ኒልሰን እና ሌሎች፣ 2008)። እንዲሁም ወደ አስተናጋጅ ሀገር የሚመጡ ስደተኞች መምጣት ጎጂ እንዳልሆነ አፅንዖት መስጠት አስፈላጊ ነው፤ እንዲያውም፣ በብዙ አጋጣሚዎች፣ የስደተኛ ማህበረሰቦች ለአስተናጋጅ ሀገር ኢኮኖሚ እና አጠቃላይ ደህንነት አዎንታዊ አስተዋጽኦ ያደርጋሉ (d'Albis et al., 2018; Gaskell, 2019)። በዚህም ምክንያት፣ እነዚህ ሰዎች አካላት እንዴት እንደሚገናኙ የበለጠ አጠቃላይ እና የተቀናጀ ግንዛቤ መፍጠር አስፈላጊ ነው። ይህም ቁጥራዊ ዘዴዎች ምላሽ ሰጪ ከመሆን ይልቅ ለአየር ንብረት ፍልሰት የበለጠ ንቁ እና ወደፊት ማሰብ የሚችል አካሄድን እንዴት ማመቻቸት እንደሚችሉ በማጥናት ነው።

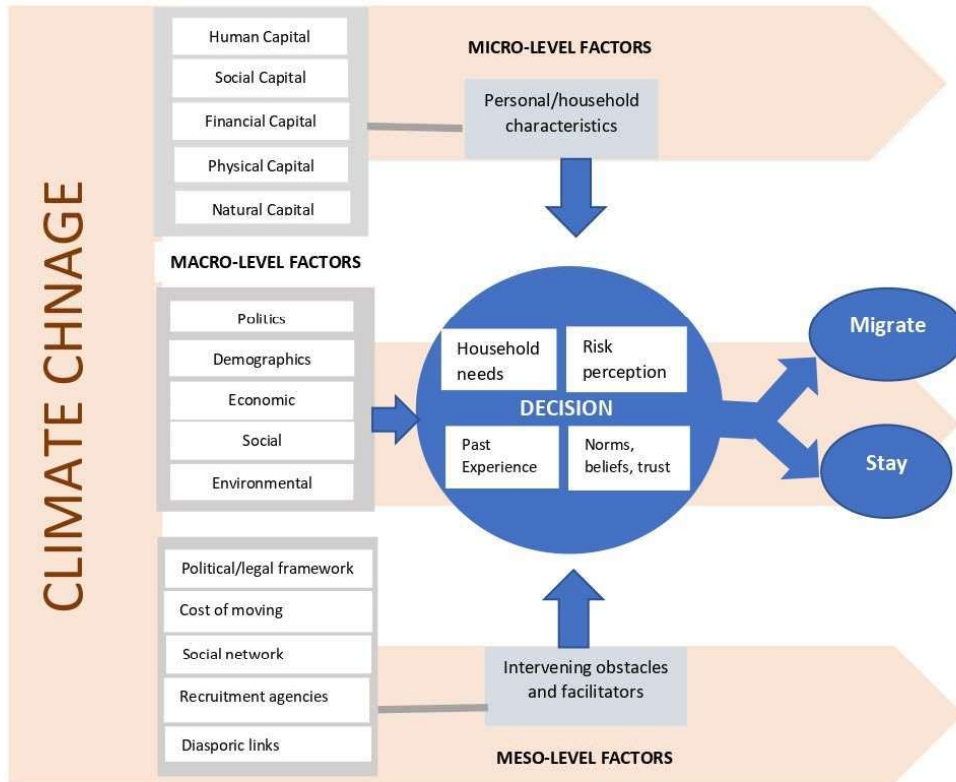
የመዛወር ምርጫ ብዙ ገጽታ ያለው ጉዳይ ነው። በዚህ ውሳኔ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩት ምክንያቶች በጊዜ ሂደት ይለዋወጣሉ እና በግለሰቦች እና በዘመዶቻቸው መካከል ይለያያሉ። የአየር ንብረት ለውጥ ቀድሞውኑ ፈታኝ የሆነውን የመኖሪያ ቦታ መቆየት ወይም መልቀቅ የሚለውን ምርጫ የበለጠ ያወሳሰበዋል። በአየር ንብረት ላይ ያለው ተለዋዋጭነት እና ለውጦች ለአካባቢያዊ እና ለሰው ልጅ ስርዓቶች ከፍተኛ አደጋዎችን ያስከትላሉ፣ ይህም እንደ ድርቅ፣ የሙቀት ሞገዶች፣ ጎርፍ፣ አውሎ ነፋሶች እና የዱር እሳት ባሉ ከባድ ክስተቶች እንዲሁም እንደ ተለዋዋጭ የዝናብ ቅጦች፣ የባህር መጠን መጨመር፣ የጨው መጠን መጨመር እና የአፈር ለምነት መቀነስ ባሉ ቀስ በቀስ ተጽዕኖዎች ይገለጻል። እንደዚህ አይነት ክስተቶች ግለሰቦች በመሬታቸው እና በንብረታቸው ላይ ጉዳት ወይም መጥፋት ምክንያት ሲንቀሳቀሱ የህዝብ መፈናቀልን ሊያስከትሉ ይችላሉ። ሆኖም ግን፣ የአየር ንብረት ለውጥ በስደት ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው ትክክለኛ መንገዶች እና ለመዛወር በሚወስኑት ውሳኔ ውስጥ ወሳኝ ምክንያት ሆኖ ስለሚያገለግለው መጠን ቀጣይ ክርክር አለ።

የአየር ንብረት ለውጥ እንደ ኢኮኖሚ፣ አካባቢ እና የክልላቸው የፖለቲካ ገጽታ ባሉ ወሳኝ ነገሮች ላይ ተጽዕኖ ሲያሳድር ግለሰቦች የኑሮ ሕይወታቸውን ለማቆየት እንደ ስትራቴጂ ለመሰደድ ሊመርጡ ይችላሉ። የአየር ንብረት ለውጥ ተጽዕኖ በማክሮ ደረጃ አካላት ላይ በተለይም በኢኮኖሚያዊ መንገዶች ላይ በጣም ጎልቶ ይታያል፣ ነገር ግን በሦስቱም ደረጃዎች ላይ ተለዋዋጭነትን ይነካል። የተለያዩ ቦታዎችን አንጻራዊ ተፈላጊነት በመቀየር እንደ ግፊት ወይም የመሳብ ሁኔታ ሆኖ ሊያገለግል ይችላል። በተጨማሪም፣ የፍልሰት እንቅፋቶችን ወይም አመቻቾችን እንዲሁም የተለያዩ አካባቢዎችን ተደራሽነት ሊቀይር ይችላል፣ ወይም ለግለሰቦች እና ለቤተሰቦች የሚገኙትን የኑሮ ሀብቶች ላይ ተጽዕኖ ሊያሳድር ይችላል።

ከሪፖርት እና ሌሎች (2018) የተወሰደው ተጓዳኝ አሃዝ የአየር ንብረት ለውጥ ቤተሰቦች አሁን ባሉበት ቦታ ለመሰደድ ወይም ለመቆየት በሚወስኑት ውሳኔ ላይ እንዴት ተጽዕኖ እንደሚያሳድር ያሳያል። የኑሮ ሁኔታ የሚወሰነው በተለያዩ የካፒታል ዓይነቶች ተደራሽነት ላይ ሲሆን እነዚህም በጂኦግራፊያዊ ክልል እና የኑሮ ስርዓት ላይ በመመስረት በቁጥር እና በጥራት ይለያያሉ። Scoones (1998)፣ በሪፖርት እና ሌሎች (2018) እንደተጠቀሰው፣ የኑሮ ካፒታልን በአራት ዓይነቶች ይከፍላል፡- ተፈጥሯዊ (ሥነ-ምህዳራዊ እቃዎች እና

አገልግሎቶች)፣ ኢኮኖሚያዊ ወይም ፋይናንስ፣ ሰብአዊ (ክህሎት፣ እውቀት፣ አካላዊ ጤና እና ችሎታዎች) እና ማህበራዊ (ከማህበራዊ ግንኙነቶች የተገኙ ጥቅሞች እና እድሎች)።

ምስል 2. 1፡ የአየር ንብረት ለውጥን፣ የኑሮ ዘይቤዎችን እና የቤተሰብ ፍልሰትን በህረ ለማሳየት የተተለመደ የቅድመ እይታ ሞዴል

ምንጭ፡ Rigaud, et.al., (2018)

የአየር ንብረት ለውጥ የኑሮ ዘይቤዎችን በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ፣ ብዙ ጊዜ በአንድ ጊዜ ሊገኝ ይችላል። የአየር ንብረት ለውጥ ቀጥተኛ አካላዊ ውጤቶች በጣም ግልጽ ቢሆኑም፣ ብዙም የማይታዩ ቀጥተኛ ያልሆኑ ተፅዕኖዎች እኩል ጎጂ ሊሆኑ ይችላሉ። የአየር ንብረት ለውጥ የሙቀት መጠን እና የድርቅ መጨመርን ተከትሎ የፍልሰት ቅጣትን ያስከትላል። ይህም የግብርና ምርት እና የውሃ አቅርቦትን አሉታዊ ተጽዕኖ ያሳድራል፤ የባህር ዳርቻ ክልሎችን እና የደሴት አገሮችን መኖሪያ የሌላቸው ያደርጋቸዋል፤ የተፈጥሮ አደጋዎች ድግግሞሽ እና ክብደት እየጨመረ ይሄዳል፤ እና የግጭት መንስኤዎችን ሊያባብሰው የሚችል የተፈጥሮ ሀብቶች ውድድር።

የአየር ንብረት ለውጥ እንደ አፍሪካ ቀንድ ባሉ አካባቢዎች ውስጣዊ ፍልሰት ላይ የሚያሳድረው አንድ ጉልህ ተጽዕኖ ከውሃ አቅርቦት፣ ከግብርና ምርታማነት፣ ከባህር ወለል መጨመር እና ከአውሎ ነፋስ መጨመር ጋር የተያያዘ ነው። ጥናቶች እንደሚያሳዩት የውሃ እጥረት እና የሰብል ምርት መቀነስ ከባህር ወለል መጨመር ጋር ተዳምሮ ለዝቅተኛ ገቢ ላላቸው አገሮች ከፍተኛ ተግዳሮቶችን ያስከትላል። ይህም ፍልሰትን የሚያባብሱ ቁልፍ ምክንያቶች ሆነው ያገለግላሉ (ሂንሪ፣ ሾውሜከር፣ እና ቤውኬሚን 2004፤ ፌንግ፣ ክሩገር፣ እና ኦፔንሃይመር 2010፤ ናውሮትዝኪ፣ ሪዮስሜና፣ እና ሀንተር 2013፤ በሪጋውድ እና ሌሎችም 2018 ተጠቅሰዋል)። የውሃ እጥረት ሰፊ ያለ የኢኮኖሚ ተፅዕኖ ሊኖረው ይችላል፤ ይህም ቤተሰቦች ወጪዎችን እንዲቀንሱ እና የግብርና ማቀነባበሪያ ዘርፎች እና ሌሎች

ንግዶች ስራቸውን እንዲቀንሱ ያደርጋቸዋል። ከጊዜ ወደ ጊዜ የዝናብ መጠን ሊጨምር በሚችልባቸው ክልሎች ላይ ስላለው ተጽእኖ የተወሰነ ማስረጃ አለ። በእንደዚህ ዓይነት ሁኔታዎች፣ ቤተሰቦች አማራጭ የኑሮ ዘይቤ ፍለጋ አንድ ወይም ከዚያ በላይ አባላትን ወደ ከተማ አካባቢዎች ወይም ሌሎች የገጠር አካባቢዎች ሊያዛውሩ ይችላሉ፤ ወይም እንደ ቻይና ባሉ በፍጥነት በሚቀሰቅሱ አገሮች ውስጥ ከሚታዩት አዝማሚያዎች ጋር ተመሳሳይ የሆነ የግብርና እና ሌሎች የገጠር ስራዎችን ሙሉ በሙሉ ሊተው ይችላሉ። አሁን ያሉት ጽሑፎች እንደሚያሳዩት ከባድ የአየር ሁኔታ ክስተቶች ለረጅም ጊዜ ፍልሰት ሳይሆን ጊዜያዊ መፈናቀልን ሊያስከትሉ ይችላሉ (Kälin 2010; Black et al. 2011; Brzoska and Fröhlich 2015, በሪፖርት et al. 2018 ውስጥ ተጠቅሰዋል)።

የአፈር መሸርሸር፣ ከድርቅ እና ዘላቂነት ከሌለው የእርሻ ልምዶች ጋር የተያያዘ፣ ከተለያዩ የፍልሰት መጠኖች ጋር የተገናኘ ነው። ግሬይ (2011) በኬንያ የአፈር መሸርሸር መጨመር የአጭር ጊዜ የሰው ኃይል ፍልሰት እንዲጨምር እንዳደረገ አስተውሏል፤ ይህም ግለሰቦች ብዙውን ጊዜ ገቢያቸውን ለማባዛት እንደ ስትራቴጂ ወደ ፍልሰት እንደሚወስዱ ያሳያል። በተቃራኒው፣ ግሬይ በኡጋንዳ የአፈር ጥራት መቀነስ አጠቃላይ የፍልሰት መጠንን በትንሹ እንደቀነሰ አረጋግጧል። ይህ ማሽቆልቆል ቤተሰቦች ቋሚ፣ ጉልበት የሌላቸውን ስደተኞች ለመላክ የሚያስችል አቅም እንዳይኖራቸው አደናግጋቸዋል (ግሬይ፣ 2011)። በኡጋንዳ፣ እነዚህ ግለሰቦች "የተጠማዘዘ ህዝብ" ሊወክሉ ይችላሉ፤ ምክንያቱም ውስን የገንዘብ ሀብቶቻቸው የመፈልሰፍ አቅማቸውን ስለሚገድቡ (Foresight፣ 2011)። እንደነዚህ ያሉ ቡድኖች በተለይ ለአደጋ የተጋለጡ ናቸው፤ ምክንያቱም የሀብት እጦታቸው ፍልሰትን አነስተኛ ስለሚያደርገው ብቻ ሳይሆን ለስኬት መላመድ ያላቸውን እድል ስለሚገድብ (Foresight፣ 2011)። የዚህ ጥናት ተቃራኒ ግኝቶች በአካባቢ ለውጥ እና በፍልሰት መካከል ያለው ግንኙነት ቀጥተኛ እንዳልሆነ ያሳያሉ፤ ይልቁንም ገቢን ጨምሮ በተለያዩ ምክንያቶች ተጽዕኖ ይደረግበታል። ስለዚህ፣ የአካባቢ ለውጦች በፍልሰት ላይ ያላቸውን ተጽእኖ መረዳት የፍልሰት ውሳኔዎችን በተመለከተ ያለውን የተወሰነ የአካባቢ ሁኔታ በጥንቃቄ መመርመርን ይጠይቃል።

በተደጋጋሚ በከባድ አውሎ ንፋስ ክስተቶች የሚቀሰቀሰው የጎርፍ አደጋ ወደ ፍልሰት መጨመር ሊያመራ ይችላል። በማሊክ እና ሾግት (2012) የተደረገ ጥናት እንደሚያመለክተው የፍልሰት መጠን በባንግላዲሽ ዝቅተኛ ማህበራዊ-ኢኮኖሚያዊ ቡድኖች መካከል ከአውሎ ንፋሱ በኋላ ጨምሯል። ይህ ጭማሪ በዋነኝነት የተመነጨው የገቢ ምንጮችን የተለያዩ ማድረግ እና የጠፋ ወይም የተጎዱ ንብረቶችን መልሶ ለመገንባት በሚገጥሟቸው ተግዳሮቶች ነው (ማሊክ እና ሾግት፣ 2012)። እነዚህ ግኝቶች በድርቅ ላይ ከተጻፉ ጽሑፎች ጋር ይጣጣማሉ፤ ይህም የገቢ ደረጃዎች በአካባቢ ቀውሶች ወቅት ወይም በኋላ የፍልሰት ውሳኔዎችን በእጅጉ እንደሚነኩ ይጠቁማል። በተቃራኒው፣ በ1920ዎቹ እና 1930ዎቹ በዩናይትድ ስቴትስ ውስጥ ለተፈጥሮ አደጋዎች ምላሽ ለመስጠት የተደረገው የፍልሰት ቅጦች ትንተና ጎርፍ ከከፍተኛ የፍልሰት መጨመር ጋር እንደማይገናኝ አሳይቷል (ቡስታን እና ሌሎች፣ 2012)። ይህ የፍልሰት እጥረት እንደ መልሶ ግንባታ ተነሳሽነቶች እና በጎርፍ ተጋላጭ በሆኑ ክልሎች ውስጥ የተሻሻሉ ጥበቃዎችን በመሳሰሉ የሀዘብ የአደጋ ቅንሳ ጥረቶች ምክንያት ሊሆን ይችላል (ቡስታን እና ሌሎች፣ 2012)። ይህ የሚያመለክተው የመንግስት ድጋፍ ሌሎች የፍልሰት ተጽዕኖ ፈጣሪ ነገሮችን ውጤታማ በሆነ መንገድ ሊገታ እንደሚችል ነው። በተመሳሳይ ሁኔታ፣ በ2004 የህንድ ውቅያኖስ ሱናሚ (ታኮሊ፣ 2009) ተከትሎ ፍልሰት በአንጻራዊ ሁኔታ ዝቅተኛ ሆኖ ቆይቷል፤ ምናልባትም ፈጣን የሰብአዊ ምላሽ ምክንያት ሊሆን ይችላል። በዚያው ዓመት፣ አውሎ ንፋሱ ኢቫን በግሬናዳ በ89% የመኖሪያ ቤቶች ላይ ከፍተኛ ጉዳት አስከትሏል፤ ሆኖም ግን ከእነዚህ ቤቶች ውስጥ ወደ 60% የሚሆኑት በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ ከአውሎ ንፋሱ በፊት ወደነበሩበት ሁኔታ ተመልሰዋል (የዓለም ባንክ፣ 2005)። ይህ የሚያመለክተው ዝቅተኛ የረጅም ጊዜ ፍልሰትን ነው፤ በከፊል መንግስት እና ለጋሾች ለግንባታ ጥረቶች በሚያደርጉት ድጋፍ ምክንያት ነው (የዓለም ባንክ፣ 2005)። የሚቀጥሉት ክፍሎች የፖለቲካ መረጋጋት እና የኢኮኖሚ ሁኔታዎች ተጽእኖዎችን የበለጠ ይዳስሳሉ።

በአዋጅ ንብረት እና በፍልሰት ላይ ያለው አሁን ያለው የሰነድ-ጽሑፍ አካል በዋናነት በድርቅ እና በጎርፍ ተጽእኖዎች ላይ ያተኮረ ነው። በአንጻሩ ደግሞ የሙቀት መጠን ከፍተኛ እና የዱር እሳት ለፍልሰት እንደ ማነቃቂያ እንዴት እንደሚያገለግል ብዙም ጥናት አልተደረገም። በገጠር ፓቢስታን፣ ጥናቶች እንደሚያሳዩት የሙቀት ውጥረት ከጎርፍ ጋር ሲነጻጸር ለረጅም ጊዜ ፍልሰት ከሚኖረው ከፍተኛ ጭማሪ ጋር ይዛመዳል (ሙለር፣ 2014)። ይህ ክስተት ከሙቀት ክስተቶች በኋላ ከሚሰጠው በአንጻራዊነት ውስን የአስቸኳይ ጊዜ እርዳታ የመነጨ ሊሆን ይችላል፤ ይህም ለጎርፍ ከተሰጡት ጠንካራ ምላሾች በተቃራኒ (ሙለር፣ 2014)። በተጨማሪም፣ የደን ቃጠሎዎች ከፍልሰት ዓላማዎች የመጨመር እድል ጋር ተያይዞአል (ናውሮትዝኪ እና ሌሎች፣ 2014)። ከእሳት በኋላ የሚደረጉ አብዛኛዎቹ ፍልሰቶች ጊዜያዊ ሲሆኑ፣ ከሌሎች የተፈጥሮ አደጋዎች በኋላ ከሚታዩት ቅጦች ጋር ተመሳሳይ ቢሆኑም፣ ተመራማሪዎች ከጎርፍ እና ከድርቅ በኋላ ከሚከሰቱ ሁኔታዎች በተለየ፣ ከዱር እሳት በኋላ በተለያዩ ማህበራዊ-ኢኮኖሚያዊ ቡድኖች መካከል በፍልሰት ዓላማዎች ላይ ምንም ዓይነት ጉልህ ልዩነት እንደሌለ አስተውለዋል (ናውሮትዝኪ እና ሌሎች፣ 2014፤ ፎሬስታይት፣ 2011)። እነዚህ አሳማኝ ግኝቶች ቢኖሩም፣ እነዚህ አስከፊ ክስተቶች በአዋጅ ንብረት ለውጥ አውድ ውስጥ ፍልሰትን ሊነኩ የሚችሉባቸውን ልዩ ዘዴዎች የሚዳስስ ጥናት አለመኖሩ አሁንም ድረስ ጉልህ ነው።

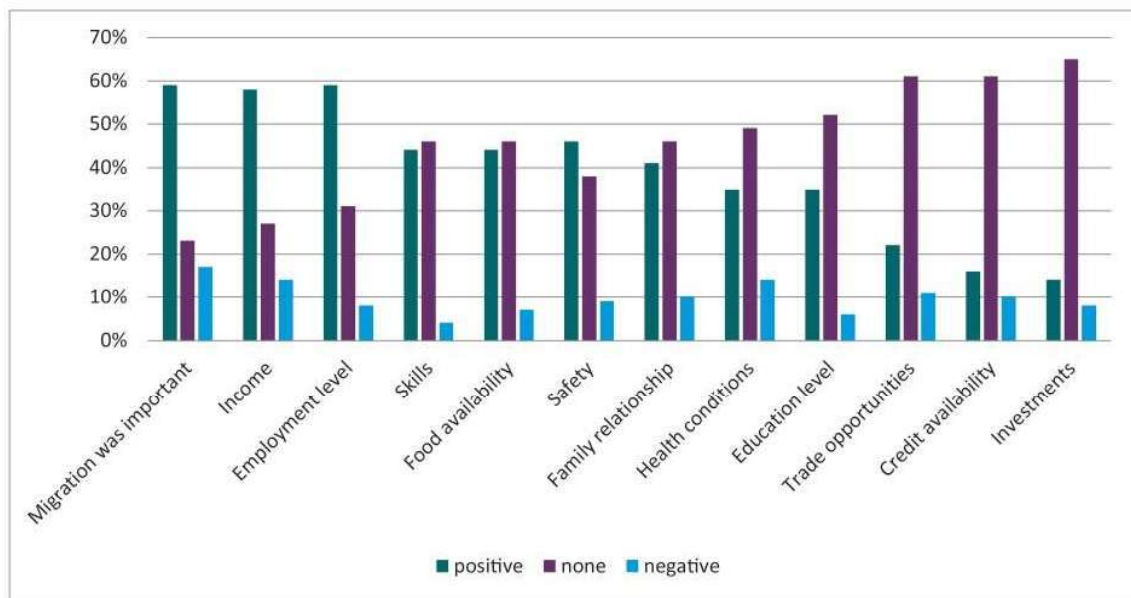
የአዋጅ ንብረት ለውጥ እንደ የደን መጨፍጨፍ፣ የመሬት መሸርሸር እና የብዝሃ ሕይወት መጥፋት ካሉ ሌሎች አስጨናቂ ሁኔታዎች ጋር ተያይዞ ተጽዕኖ ማሳደሩን ሲቀጥል፣ የፍልሰት ቅጦች በተለያዩ ሥነ-ምህዳሮች ውስጥ እንደሚሻሻሉ ይጠበቃል። በደረቅ አካባቢዎች፣ የሰራተኛ ፍልሰት እና ከገጠር ወደ ከተማ የሚደረግ እንቅስቃሴ መጨመር ይጠበቃል፤ ይህም ከባድ ክስተቶች በችግር ውስጥ ተጨማሪ ፍልሰትን ሊያስከትሉ ይችላሉ። በሞቃታማ እና መካከለኛ የደን አካባቢዎች፣ በደን ድንበር ክልሎች ተለዋዋጭ የፍልሰት ቅጦች ብቅ እንደሚሉ ይጠበቃል፤ ከተቋቋሙ የግብርና ዞኖች የወጣት አዋቂ የሰው ኃይል ፍልሰት መጠን እየጨመረ ይሄዳል። በባህር ዳርቻ አካባቢዎች፣ በክፍለ ዘመኑ አጋማሽ ላይ፣ ጊዜያዊ እና ቋሚ የገጠር ወደ ከተማ ፍልሰት፣ እንዲሁም በአፈር መሸርሸር እና በጨው ክምችት ምክንያት ከትናንሽ አንቴሎች እና ከዴልታ የባህር ዳርቻዎች መፈናቀል ሊጨምር ይችላል።

2.3 የፍልሰት በሰዎችና በአካባቢዎች ላይ የሚያሳድረው ተጽዕኖ

የፍልሰት ውጤቶች በግለሰቦች እንቅስቃሴ ዙሪያ ባሉ ሁኔታዎች ተጽዕኖ ይደረግባቸዋል (UNDP 2009)። እጅግ በጣም ከባድ የአዋጅ ንብረት ሁኔታዎች የቤተሰብን ኑሮ እና ንብረቶች ያበላሻሉ (ዘመርስ እና ሌሎች 2016፤ ዋርነር እና ቫን ደር ጌስት 2013)፤ ይህም ወደ አዳዲስ አካባቢዎች ስኬታማ ውህደት የሚያስፈልጉትን ሀብቶች ይቀንሳል። ሁጎ (2009) እንደሚለው፣ የተፈናቀሉ ግለሰቦች ብዙውን ጊዜ በተለያዩ ምክንያቶች ከአዳዲስ አካባቢያቸው ጋር ለመላመድ ተግዳሮቶች ያጋጥሟቸዋል፤ ይህም የመዛወሪያቸው ድንገተኛነት፣ የስሜን ጤንነታቸው እና የአዲሶቹን አካባቢዎች አለማወቃቸውን ያጠቃልላል። የተሻሻሉ ችሎታዎች ያላቸው - በዚህም ምክንያት መቼ እና የት እንደሚሰደዱ በመምረጥ ረገድ የበለጠ ተለዋዋጭነት ያላቸው - ከስደት በኋላ የተሻሻሉ የኢኮኖሚ ሁኔታዎችን የማየት አዝማሚያ አላቸው። ሃርትገን እና ክላሰን (2009) እንዳረጋገጡት ከተመረመሩት 16 ታዳጊ አገሮች ውስጥ በ14ቱ ውስጥ፣ የሰው ልማት ኢንዱክስ ከስደተኞች ካልሆኑት ጋር ሲነጻጸር በውስጥ ስደተኞች መካከል ከፍ ያለ ነው። የዓለም ባንክ ጥናት (2017) እንደሚያሳየው ከዝቅተኛ ወደ ከፍተኛ ገቢ ካላቸው አገሮች የሚሸጋገሩ ድንበር ተሻጋሪ ስደተኞች በአማካይ በ15 እጥፍ የገቢ ጭማሪ፣ የትምህርት ቤት ምዝገባ መጠን በእጥፍ መጨመር እና የህፃናት ሞት በ16 እጥፍ መቀነስ ያጋጥማቸዋል። የተሻለ የጤና አገልግሎት ማግኘት፣ የውሃ ጥራት መሻሻል እና በተፈለገው ቦታ የተሻለ የንፅህና አጠባበቅ አገልግሎት ማግኘት፣ ከተራዘመ የቆይታ ጊዜ ጋር ተያይዞ የስደተኞችን የጤና ውጤት በእጅጉ ሊያሻሽል ይችላል (UNDP 2009፤ ያቢኩ እና ሌሎችም፣ 2009)። የተሻሻለ የጤና አገልግሎት ተደራሽነት ወዳለባቸው የከተማ አካባቢዎች የሚዛወሩ ስደተኞች ከገጠር ነዋሪዎች ጋር ሲነፃፀሩ የተሻለ የመዳን ተስፋ አላቸው፤ ምንም እንኳን የጤና ውጤታቸው አሁንም ከከተማ ስደተኞች ካልሆኑት ሰዎች ያነሰ ቢሆንም (UNDP 2009)።

በአጠቃላይ፣ ፍልሰት በመነሻ አካባቢዎች ላሉ ቤተሰቦች አዎንታዊ ተጽእኖ የማምጣት አዝማሚያ አለው። ምንም እንኳን እነዚህ ጥቅሞች በእኩል ደረጃ ባይገኙም። በዓለም አቀፍ የፍልሰት ድርጅት (IOM) ከስድስት ዩኒቨርሲቲዎች ጋር በመተባበር የሚመራው የፍልሰት፣ የአካባቢ እና የአየር ንብረት ለውጥ ማስረጃ (MECLEP) ተነሳሽነት አካል ሆነው በተደረጉ ጥናቶች ላይ የተሳተፉ ተሳታፊዎች በአጠቃላይ ፍልሰት በቤተሰብ ኢኮኖሚ ላይ አዎንታዊ ወይም ገለልተኛ ተጽዕኖዎች እንዳሉት ሪፖርት ያደርጋሉ። ምላሽ ሰጪዎች ዝቅተኛ መቶኛ ብቻ ፍልሰት ለቤተሰቦቻቸው አሉታዊ ውጤቶች እንዳሉት ያመለክታሉ።

ምስል 2. 2፡ የስደት ተጽእኖ በቤተሰቦች ላይ

ምንጭ፡ ሪፖርት፡ እና ሌሎችም (2018)

2.4 የአየር ንብረት ለውጥ እና/ወይም ተለዋዋጭነት የሰው ልጅ የመንቀሳቀስ አንቀሳቃሽ ኃይል ነው?

ተንቀሳቃሽነት ብዙ ምክንያቶችን የሚፈጥር ክስተት ሲሆን እነዚህም ካታሊስቶች በተደጋጋሚ 'አሽከርካሪዎች' ተብለው ይጠራሉ። ቡሮውስ እና ኪኒ (2016) በሳቬሊ እና ሌሎች (2022) ላይ የተጠቀሱት አምስቱ ዋና ዋና የአሽከርካሪዎች ዓይነቶችን እንደሚከተለው ያጠቃልላሉ፡- ስደተኞችን ከአንድ ቦታ የሚያበርሩ 'የሚገፉ' ምክንያቶች፤ ስደተኞችን ወደ አንድ ቦታ የሚስቡ 'የሚጎትቱ' ምክንያቶች፤ በሁለት ቦታዎች መካከል ፍልሰትን የሚያበረታቱ ወይም የሚያስወግዱ የኔትወርክ ምክንያቶች፤ ፍልሰትን በአጠቃላይ ቀላል ወይም ከባድ የሚያደርጉ የፖሊሲ ማዕቀፎች፤ እና የግለሰብ ስደተኞችን የግል ስነ-ልቦና። እነዚህ አሽከርካሪዎች ብዙውን ጊዜ በኢኮኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ማህበራዊ፣ አካባቢያዊ እና የስነ-ሕዝብ ገጽታዎች የተከፋፈሉ ሲሆን እነዚህም እርስ በርስ ሊጣመሩ እና እንደገና በትላልቅ ተቋማዊ መዋቅሮች (ማህበራዊ፣ ፖለቲካዊ እና ኢኮኖሚያዊ) ሊጣሩ ይችላሉ (ብላክ እና ሌሎች፣ 2011፤ ብሩዞስካ እና ፍሮህሊች ፣ 2016) ።

ተንቀሳቃሽነት ብዙ ምክንያት ስላለው፣ ማንኛውንም ነጠላ አንቀሳቃሽ እንደ አንድ የተወሰነ ሁኔታ ዋና ተጽዕኖ አድርጎ መሾም ችግር ይፈጥራል (በርዶን፣ እና ሌሎች፣ 2019)። ሆኖም፣ የአይፒሲሲ ስድስተኛ የግምገማ ሪፖርት (IPCC AR6) “የአየር ንብረት ሁኔታዎች፣ ክስተቶች እና ተለዋዋጭነት የፍልሰት እና የመፈናቀል አስፈላጊ ምክንያቶች ናቸው... ለተወሰኑ የአየር ንብረት አደጋዎች የፍልሰት ምላሾች በኢኮኖሚ፣ በማህበራዊ፣ በፖለቲካዊ እና በስነ-ሕዝብ ሂደቶች ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ እያሳደሩ” የሚል ከፍተኛ ስምምነት እና ጠንካራ ማስረጃ እንዳለ በከፍተኛ እምነት ይገልጻል (ሲሴ፣ እና ሌሎች፣ 2022)። ያም ሆኖ፣ የፍልሰት ምክንያታቸውን ሲጠየቁ፣ ግለሰቦች ብዙውን ጊዜ ማህበራዊ ወይም ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎችን እንደሚጠቅሱ መገንዘብ አስፈላጊ ነው። የአየር ንብረት ወይም የአካባቢ ሁኔታዎች እንደ ዋና አንቀሳቃሽ እምብዛም አይቀርቡም (ሪሲ እና ኑል፣ 2016፤ ብላክ እና ሌሎች፣ 2011)። በማህበራዊ-ኢኮኖሚያዊ ምክንያቶች ላይ የተመሰረተ ውሳኔዎች ብዙውን ጊዜ ለመለየት እና ለመግለጽ አስቸጋሪ የሆኑ የአየር ንብረት አንቀሳቃሾች አሏቸው። የአንድ ግለሰብ የውሳኔ አሰጣጥ ሂደት ውስጣዊ ውስብስብነት እና ግልጽነት ከግምት ውስጥ በማስገባት፣ ተመራማሪዎች ግለሰቦች ለምን እና መቼ ለመሰደድ እንደሚመርጡ ለሚለው ጥያቄ በተጨማሪ መልስ ለመስጠት የተለያዩ የግፊት እና የመጎተት ሁኔታዎችን የሚያጠቃልሉ የስርዓት ዘዴዎችን እየተጠቀሙ ነው። ብላክ እና ሌሎችም “የፍልሰት እንቅስቃሴዎችን መጠን፣ አቅጣጫ እና ድግግሞሽ እንዲሁም ፍልሰት ሊታሰብባቸው የሚችሉ የተለያዩ የትንታኔ ደረጃዎችን ሊነኩ የሚችሉ አሽከርካሪዎችን ክልል” የሚገልጽ ማዕቀፍ አቅርቦታል (ብላክ፣ እና ሌሎች፣ 2011)። ከፍልሰት የስነሕዝብ፣ የኢኮኖሚ፣ የፖለቲካ እና ማህበራዊ አንቀሳቃሾች በተጨማሪ፣ ተፈጥሯዊ አካባቢ እንደ ዋና እና ቀጥተኛ ያልሆነ አንቀሳቃሽ ሆኖ ይታያል። ይህም በኋለኛው አቅሙ፣ በውሳኔ አሰጣጥ ሂደት ውስጥ የበለጠ መሠረታዊ ምክንያቶችን ተጽዕኖ ሊያሳድግ ይችላል። ከእነዚህ መዋቅራዊ አንቀሳቃሾች በተጨማሪ፣ የግለሰብ ኤጀንሲ የሚታወቀው በግላዊ እና በቤተሰብ ባህሪዎች እንዲሁም በመዋቅራዊ አመቻች እና እንቅፋቶች በቅደም ተከተል በግለሰቦች ላይ ሊያሳድሩ በሚችሉት ተጽዕኖ ነው።

የአየር ንብረት አደጋዎች በፍጥነት የሚከሰቱ የተፈጥሮ አደጋዎች ወይም ቀስ በቀስ የሚጀምሩ አደጋዎች ተብለው ሊመደቡ ይችላሉ (ናይክ፣ 2009)። የተፈጥሮ አደጋዎች በተለምዶ ከፍተኛ ቁጥር ያላቸውን ሰዎች በፍጥነት የሚነኩ ትላልቅ አደጋዎች ተብለው ይገለጻሉ፣ ሞቃታማ አውሎ ነፋሶች፣ አውሎ ነፋሶች፣ ጎርፍ፣ የመሬት መንቀጥቀጥ እና የእሳተ ገሞራ ፍንዳታዎች በጣም የተለመዱ ናቸው (ናይክ፣ 2009)። ፍጥነቱን፣ መጠኑን እና ውድመቱን ከግምት ውስጥ በማስገባት፣ አደጋው ራሱ ከአደጋ ጋር በተያያዘ መፈናቀል ዋነኛው “ግፊት” ምክንያት ነው (ከርቲስ፣ እና ሌሎች፣ 2015)። ከአደጋ ጋር የተያያዘ የፍልሰት ፍሰት አይነት የተለያዩ ቢሆንም፣ የተከሰተው መፈናቀል ጊዜያዊ ሊሆን ይችላል፤ አደጋው ከቀነሰ በኋላ የተጎዱት ብዙውን ጊዜ ወደ ቤታቸው ይመለሳሉ፤ እና በአገር አቀፍ ድንበሮች ውስጥ በአንጻራዊ ሁኔታ አጭር ርቀት ይሸፍናሉ። ከ2010 እስከ 2020 ባለው ጊዜ ውስጥ፣ ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ ክስተቶች በየዓመቱ በአማካይ 21.5 ሚሊዮን አዳዲስ መፈናቀሎችን ያስከተሉ እንደሆነ ይገመታል፤ በግጭት እና በዓመፅ ምክንያት ከሚከሰቱ መፈናቀሎች በእጥፍ የሚበልጡ ናቸው (UNHCR፣ 2021)። የአየር ንብረት ለውጥ እና ተለዋዋጭነት እየጨመረ በመምጣቱ የተፈጥሮ አደጋዎችን የበለጠ ከባድ እና ተደጋጋሚ ስለሚያደርግ፣ ከአደጋ ጋር የተያያዘ ፍልሰት እና መፈናቀል በሚቀጥሉት አስርት ዓመታት ውስጥ እንደሚጨምሩ ይገመታል (ክሌመንት፣ እና ሌሎች፣ 2021)።

በዝግታ በሚከሰቱ የአየር ንብረት አደጋዎች የሚመጣ ፍልሰት ከአደጋ ጋር ተያያዘ ከሚመጣ መፈናቀል የበለጠ ውስብስብነት ክስተት ነው። ቀስ በቀስ የሚጀምር አደጋ በረጅም ጊዜ ውስጥ የሚከሰት ሲሆን በመበስበስ ሥነ-ምህዳር አገልግሎቶች፣ የሙቀት መጠን መጨመር፣ የዝናብ ለውጦች፣ ያልተስተካከለ ዝናብ፣ ለረጅም ጊዜ የሚቆይ ድርቅ፣ የተባይ እና የበሽታ ወረርሽኝ፣ የባህር ከፍታ መጨመር፣ የንፁህ ውሃ ምንጮች ጨዋማ መሆን እና በረሃማነት ምክንያት የሚመጣ ነው። ቀስ በቀስ የሚጀምር የአየር ንብረት አደጋዎች ከሌሎች፣ ከዋና ዋና ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ እና ፖለቲካዊ አንቀሳቃሾች ጋር ግለሰቦችን ከቤታቸው እንዲወጡ ለማድረግ የመገናኘት ዕድላቸው

ከፍተኛ ነው - ለምሳሌ፣ ሰብሎች በድርቅ ምክንያት ሲወድቁ፣ ገቢ ሲቀንስ እና አዳዲስ የኑሮ እድሎችን ለማግኘት ፍልሰትን ሲያስነሳ (ብላክ፣ እና ሌሎች፣ 2011፤ ናይክ፣ 2009)። የሚመጣውን አደጋ ቀርፋፋ ፍጥነት ከግምት ውስጥ በማስገባት፣ ግለሰቦች በመድረሻ ምርጫቸው የበለጠ ወኪል ሊሆኑ ይችላሉ፤ ይህም ብዙውን ጊዜ በማህበራዊ አውታረ መረቦች ወይም በኢኮኖሚያዊ እድሎች መሰረት የሚመረጥ ሲሆን ነገር ግን በፋይናንስ እንቅፋቶች፣ በጂኦግራፊያዊ ወሰኖች እና በድንበር ስርዓቶች የተገደበ ነው (Czaika and De Haas, 2013)። እነዚህ ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ የፍልሰት ፍሰቶች የተለያዩ ቅርጾችን ይይዛሉ፤ እነሱም ክብ ወይም ወቅታዊ ፍልሰት፣ የአጭር እና የረጅም ጊዜ እንቅስቃሴዎች እና አሉታዊ የአየር ንብረት ሁኔታዎች ከሌሎች አሉታዊ ማህበራዊ-ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎች ጋር ሲገጣጠሙ ቀስ በቀስ ወደ ፍጥነት ለመድረስ የሚገነቡ ትላልቅ እንቅስቃሴዎች ናቸው (ናይክ፣ 2009)።

የአካባቢ ተጽዕኖ ምክንያቶች ስደተኞችን ወደ ምቹ የአየር ንብረት ሁኔታዎች (Selby and Daoust, 2021) ለመሰብሰብ ከሚጫወቱት ሚና ጋር በተያያዘ በቂ ጥናት ባይኖርም፣ የኑሮ እድሎች በቀላሉ ወደሚገኙባቸው ሌሎች የገጠር ወይም የከተማ አካባቢዎች ፍልሰት ለአየር ንብረት ተጋላጭ ለሆኑ ቤተሰቦች የተለመደ የማላመድ ስትራቴጂ ነው (Clement, et al., 2021)። ፍልሰት የተለመደ ክስተት በሆነባቸው የመድረሻ በታዎች ወይም በተቋቋሙ የፍልሰት 'ኮሪዶሮች' ውስጥ የማህበራዊ አውታረ መረቦች መኖር አንድን ሰው ከፍልሰት ሀሳብ ጋር ሊያስማማ ይችላል፤ ይህም እድሉን የበለጠ ይጨምራል (Nawrotzki, et al., 2015)። ከአንድ ሀገር ወደ ሌላ ሀገር መንቀሳቀስን የሚያበረታቱ የሰራተኛ ቅጥር ስምምነቶች ዓለም አቀፍ የሰራተኛ ፍልሰትን የበለጠ ሊያመቻቹ ይችላሉ፤ ምንም እንኳን በጣም ተጋላጭ የሆኑት ብዙውን ጊዜ እንደዚህ አይነት እድሎችን ማግኘት ባይችሉም። ምንም እንኳን በዝግታ ከሚከሰቱ የአየር ንብረት አደጋዎች ጋር የተያያዘ ፍልሰት የተለያዩ ቅርጾችን ሊወስድ ቢችልም (ብዙውን ጊዜ በገጠር-ከተማ፣ በገጠር ውስጥ ወይም በዓለም አቀፍ ደረጃ)፣ አብዛኛዎቹ ውስጣዊ፣ በአንጻራዊነት አካባቢያዊ ናቸው፤ እና እንደ ቀጣይ የከተማ መስፋፋት ወይም የኢንዱስትሪ ልማት ባሉ ነባር የፍልሰት እና የልማት ሂደቶች ውስጥ ይጣበቃሉ። ጊዜያዊ የአየር ንብረት ፍልሰትም እንዲሁ ይቻላል፤ እና ለአጭር ጊዜ (ወቅታዊ፣ ክብ) ወይም ለረጅም ጊዜ የሚቆይ፣ ለምሳሌ ከመመለሱ በፊት (የህይወት ዑደት) ለብዙ ዓመታት የሚቆይ ሊሆን ይችላል (ጆርደር እና ሚሊር፣ 2013)።

በዝግታ የሚመጡ የአየር ንብረት አደጋዎች ያጋጠሟቸው ማህበረሰቦች የመጀመሪያ ምላሽ ብዙውን ጊዜ በቦታው መላመድ ነው (ማክሊማን፣ 2018)። ሆኖም፣ የአካባቢ ሁኔታዎች እየተባባሱ ሲሄዱ፣ የተላመዱ ስልቶች ውጤታማነት ይቀንሳል፤ ይህም የተፈጥሮ ሀብቶች እንዴት ጥቅም ላይ እንደሚውሉ እና የኑሮ ዘይቤዎች እንዴት እንደሚገኙ ላይ ጉልህ ለውጦችን ያስገድዳል (ማክሊማን፣ 2018)። አንዴ በቦታው መላመድ ውጤታማ አይሆንም፤ ሁኔታዎች እየተባባሱ ሲሄዱ ውጫዊ ፍልሰት ሊጨምር ይችላል (ማክሊማን፣ እና ሌሎች፣ 2021)። ሆኖም፣ በአካባቢው የአካባቢ መበላሸት እና በውጭ ፍልሰት መካከል ያለው ግንኙነት መስመራዊ ያልሆነ እና በቤተሰብ የመንቀሳቀስ ውሳኔዎች ላይ ተጽዕኖ በሚያሳድሩ የቦታ ጥገኛ ገደቦች ላይ የተመሰረተ ነው። የአካባቢ ሁኔታዎች መቀነስ መጀመሪያ ላይ ወደ ውጭ ፍልሰት ሊያመራ ይችላል ነገር ግን፣ ከተወሰነ ጊዜ በኋላ፣ የፍልሰት ፍሰቶች አልፎ አልፎ እንዲያድጉ ያደርጋል፤ ይህም ሰዎችን በቦታቸው በማጥመድ ተንቀሳቃሽነትን በእጅጉ ይገድባል (ጃኮብሰን፣ እና ሌሎች፣ 2019)። ሁኔታዎች የአየር ንብረት ሁኔታዎች በመጨረሻ የአካባቢውን አካባቢ ወደማይመች ሁኔታ እስኪያደርጉት ድረስ እየቀነሰ ከሄዱ፣ ውጫዊ ፍልሰት በጅምላ እንደገና የመቀጠል ዕድሉ ከፍተኛ ነው (ማክሊማን፣ 2018)። ይህ ዑደት በመድረሻ አካባቢዎች እንደገና ይጀምራል፤ ምክንያቱም አደጋ ተጋላጭ ቤተሰቦች ከተለያዩ የመላመድ ስልቶች፣ ተንቀሳቃሽነትን ጨምሮ፣ ጋር እንዲጣጣሙ የሚያደርግ ሁልጊዜም ወቅታዊ ምክንያት ስለሆነ።

ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ የአካባቢ ስጋቶችን ሲጋፈጥ፣ አንድ ቤተሰብ ያለው የመላመድ አቅም ደረጃ በቦታው ለመቆየት ወይም ለመሰደድ በሚወስኑት ውሳኔዎች ውስጥ ወሳኝ ሚና ይጫወታል። ፍልሰት ራሱ የመላመድ

ስትራቴጂ ሊሆን ቢችልም፣ ሌሎች (እንደ የሰብል ልዩነት ወይም የአየር ንብረት-ስማርት የግብርና ልምዶችን መቀበል ያሉ) ተጋላጭ ቤተሰቦች በባታው እንዲላመዱ ያስችላቸዋል፤ ይህም የመዛወርን አስፈላጊነት ያስወግዳል። በሌሎች ሁኔታዎች፣ በሌላ ቦታ የኢኮኖሚ ጥቅም ውጫዊ የኢኮኖሚ ፍልሰትን ሊያበረታታ ይችላል። ተጋላጭ ቤተሰቦች 'ወጥመድ' የመሆን እድሉም አለ፤ በዚህም የበለጠ ደህንነት ወይም ብልጽግና ፍለጋ ለመሰደድ የሚፈልጉ ሰዎች ለመዛወር እድሎች ባለመኖራቸው ምክንያት ለመቆየት ይገደዳሉ። በአማራጭ፣ እነዚህ እድሎች የተዋቀሩት እንደ የፋይናንስ ሀብቶች፣ የስነሕዝብ ምክንያቶች እና ማህበራዊ አውታረ መረቦች ባሉ ማህበራዊ እና የቤተሰብ ሁኔታዎች፣ እንዲሁም የፖለቲካ ሥርዓቶችን የሚመለከቱ መዋቅራዊ ምክንያቶች፣ የመደበኛ ፍልሰት ስርዓቶች አርክቴክቸር እና ዓለም አቀፍ የህግ ማዕቀፎች ናቸው።

ጾታ ከሌሎች ማህበራዊ ምክንያቶች ጋር በመሆን ለተለያዩ የስነ-ሕዝብ ቡድኖች ለመንቀሳቀስ የሚያስፈልጉ ሀብቶች እንዴት እንደሚመደቡ በመወሰን ረገድ ትልቅ ሚና ይጫወታል። አሁን ባለው የፆታ ደንቦች እና አለመመጣጠን ምክንያት፣ ሴቶች እና ልጃገረዶች - በተለይም በገጠር አካባቢዎች - ከወንዶች ጋር ሲነፃፀሩ አብዛኛውን ጊዜ የገንዘብ እና ማህበራዊ ካፒታል የላቸውም፤ ይህም የመሰደድ ችሎታቸውን ይቀንሳል (ቺንዳርካር፣ 2012)። ሀብቶች በቂ ቢሆኑም እንኳ፣ ሴቶች ብዙውን ጊዜ ከመራባት፣ ከእንክብካቤ እና ከቤተሰብ ኃላፊነቶች ጋር የተያያዙ ባህላዊ ሚናዎችን ለመወጣት አሁን ባሉበት ቦታ እንዲቆዩ ማህበራዊ ጫና ያጋጥማቸዋል (ላማ እና ሌሎች፣ 2020)። ይህ የመንቀሳቀስ እድሎች እጥረት የሴቶችን የመላመድ አቅም ይገድባል፤ ይህም በአካባቢ መበላሸት ሁኔታዎች ውስጥ ሊያጠምዳቸው እና የአየር ንብረት ለውጥ በሰው ልጅ ደህንነት ላይ ከፍተኛ አሉታዊ ተጽዕኖ ሊያሳድርባቸው ይችላል።

2.5 የአየር ንብረት ለውጥ እና/ወይም ተለዋዋጭነት የዓመፅ ግጭት መንስኤ ነው?

የአየር ንብረት ለውጥ እና ተለዋዋጭነት ተጽእኖዎች ብዙውን ጊዜ በግጭት መከሰት ላይ ቀጥተኛ ካልሆነ ይልቅ ቀጥተኛ ባልሆነ መልኩ ተጽዕኖ እንደሚያሳድሩ ይታመናል፤ እና በተለምዶ በአካባቢው ማህበራዊ፣ ፖለቲካዊ እና ኢኮኖሚያዊ ተለዋዋጮች አማካይነት ይገናኛሉ (Thaljeimer፣ et al.፣ 2021፤ van Baalen እና Mobjörk፣ 2018)። የግጭት የአየር ንብረት አንቀሳቃሾች በቦታ ላይ ጥገኛ እና በጊዜያዊነት የተሳሰሩ ሊሆኑ ይችላሉ፤ እና ስለዚህ ከአንድ አውድ እና የጊዜ ወቅት ወደ ቀጣዩ በእጅጉ ይለያያሉ (Bowlsby፣ et al.፣ 2020፤ Mach፣ et al.፣ 2019)። ሆኖም፣ በርካታ ሜታ-ትንታኔዎች የአየር ንብረት ተለዋዋጭነት ብቻውን - ወደ ተሻሻለ ወይም ወደተበላሸ የአካባቢ ሁኔታዎች ቢመራም - ከፍ ካለ የግጭት እድል ጋር የተቆራኘ መሆኑን ይረሰውበታል፤ የግለሰባዊ ጥቃት የመከሰት እድሉ በ14 በመቶ እና የቡድን ጥቃት በመደበኛ የአየር ንብረት ተለዋዋጭ ለውጥ (የሙቀት እና የዝናብ) ልዩነት በ4 በመቶ ይጨምራል (Abel፣ et al.፣ 2019፤ von Uexkull እና Buhaug፣ 2021)

በአየር ንብረት ለውጥ/ተለዋዋጭነት እና በግጭት መካከል ያለው ዋነኛው ውይይት የአየር ንብረት በሀብት አቅርቦት ላይ የሚያሳድረውን ተጽዕኖ ይመለከታል። ሀብቶች እጥረት ባለባቸው ሁኔታዎች፣ ቢያንስ በከፊል ከአየር ንብረት ጋር በተያያዙ አደጋዎች ምክንያት ለደህንነት የሚያስፈልጉት አስፈላጊ የተፈጥሮ ወይም የኢኮኖሚ ሀብቶች ይቀንሳሉ - ለምሳሌ ከባድ የአየር ሁኔታ ክስተቶች ወይም ቀስ በቀስ የአካባቢ መበላሸት። ይህ መሟጣጥ ለቀሪዎቹ ሀብቶች ከፍተኛ ውድድር ያስከትላል፤ በዚህም ምክንያት የግጭት እድልን ይጨምራል። ለምሳሌ፣ በኬንያ የተካሄደ ሜታ-ትንተና እንደሚያሳየው ዓመፅ በብዛት የሚከሰተው በተፈጥሮ ሀብቶች በአየር ንብረት ለውጥ አሉታዊ ተጽዕኖ በደረሰባቸው ክልሎች ነው (ሻን ባለን እና ሞብጆርክ፣ 2018)። በተጨማሪም፣ ከእጥረት የሚመጣ የግጭት አደጋ ቤተሰቦችን የመላመድ ችሎታቸውን በሚገድቡ ምክንያቶች ሊባባስ ይችላል፤ ለምሳሌ ቤተሰቦችን በደህንነት ዑደት ውስጥ ሊገድቡ የሚችሉ የእንቅስቃሴ ገደቦች (ፍሪማን፣ 2017)።

ከእጥረት ጋር ከተያያዘው ጥቃት ያነሰ ቢሆንም፣ ግጭት ምቹ የአካባቢ ሁኔታዎች፣ ከፍተኛ የግብርና ምርታማነት ወይም አዲስ ከሚገኙ ሀብቶች በሚመነጩ የተትረፈረፈ ነገሮችም ሊፈጠር ይችላል። ለምሳሌ፣ የእንስሳት ዝርፊያ ብዙውን ጊዜ በድርቅ ሁኔታዎች ውስጥ የሚከሰተው በኢኮኖሚ ተስፋ መቁረጥ ምክንያት ቢሆንም፣ የዝርፊያ ድግግሞሽ በሌሎች ሁኔታዎች “የጨመረው የስነ-ምህዳር ምርታማነት” በሚኖርባቸው ጊዜያት ሊጨምር ይችላል (ሻን ባለን እና ሞብጆርክ፣ 2018)። በእነዚህ የብዝሃነት ጊዜያት፣ ከፍተኛ ሣር ጤናማ እና ዋጋ ያላቸውን ከብቶች ለመዝረፍ ሽፋን ይሰጣል። ቡሃውግ፣ እና ሌሎች (2014) የአካባቢ ተጋላጭነቶች እና የመላመድ አቅሞች ከማህበራዊ ኢኮኖሚያዊ ተለዋዋጮች፣ ከባህላዊ ምክንያቶች እና ከአየር ንብረት ተጽእኖዎች ጋር ሲጣመሩ የከብት ዝርፊያን ለመግታት ወይም ለመገደብ የተለያዩ ገደቦችን ይለያሉ። በቂ ዝናብ ለዝርፊያ ሽፋን ሊሰጥ ቢችልም፣ የዝናብ አለመኖር በድርቅ ምክንያት ለሚደርስ የኢኮኖሚ ኪሳራ ለማካካስ የታሰበ ዝርፊያ ሊፈጥር ይችላል፣ እና ከፍተኛ እጥረት እንስሳትን በሕይወት ለማቆየት የካፒታል፣ የጊዜ እና የኃይል ከፍተኛ ኢንቨስትመንቶች ስለሚያስፈልጉ ዓመፅን ሙሉ በሙሉ ሊያደናቅፍ ይችላል (ቡሃውግ፣ እና ሌሎች፣ 2014)። ስለዚህ በእጥረትም ሆነ በብዛት ሁኔታዎች ውስጥ የጥቃት እድልን የሚወስኑ በርካታ ምክንያቶች ሊገናኙ ይችላሉ።

በተጨማሪም፣ ውጫዊ ፍላጎት እንደ ዓሣ ማጥመጃ ቦታ፣ የእንጨት አቅርቦቶች ወይም የንፁህ ውሃ ምንጮች ያሉ ነባር የተፈጥሮ ሀብቶችን የገበያ ዋጋ ከፍ ሊያደርግ ይችላል፣ በዚህም ለእነዚህ ሀብቶች ውድድርን ያባብሳል። ይህ ሁኔታ የኪራይ ሰብሳቢነት ባህሪን ሊያበረታታ እና በማይከፋፈሉ ሀብቶች ላይ ወደ ኃይለኛ ግጭቶች ሊያመራ ይችላል (ማክሊማን፣ 2011)። ማክሊማን ይህንን በሙሉም ድሆች ሰፈሮች ውስጥ የህዝብ የውሃ ሀብቶችን የሚቆጣጠሩ እና ነዋሪዎችን ለተደራሽነት ክፍያ የሚጫኑ የአካባቢው የወንበዴዎች ሁኔታ ያሳያል። ይህ ሁኔታ በሌሎች ክልሎች ሊከሰት ይችላል፣ ይህም የሙቀት መጨመር እና የዝናብ መጠን መቀነስ (ማክሊማን፣ 2011)። እንደዚህ ያሉ ሁኔታዎች ከፍ ያለ ፍልሰት እና መፈናቀል ሊያስከትሉ ይችላሉ፣ ምክንያቱም ከዋጋ ሀብቶች ጋር የተያያዘው ዓመፅ በተጎዱት አካባቢዎች የሰውን ደህንነት ስለሚያዳክም።

2.6 የሰው ልጅ እንቅስቃሴ የግጭት መንስኤ ነው?

የሰው ልጅ እንቅስቃሴ በግጭት ላይ የሚያሳድረው ተጽዕኖ አሁንም የክርክር ርዕስ ነው፤ ሆኖም ግን፣ በስደት፣ በመፈናቀል እና በግጭት መካከል ያለው ግንኙነት በተለምዶ ቀጥተኛ ያልሆነ እና በአብዛኛው በእነዚህ ክስተቶች መካከል ባለው ውስጣዊ ወይም ሁለንተናዊ ትስስር ሳይሆን በአካባቢው ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ ሁኔታዎች ተጽዕኖ ይደረግበታል። ጽሑፎች ብዙውን ጊዜ ወደ ውስጥ የሚደረግ ፍልሰት አሁን ያሉትን ሀብቶች፣ አገልግሎቶች እና መሠረተ ልማቶች ሊያወዛግብ እንደሚችል ቢጠቁሙም፣ ማህበራዊ እና የጎሳ ውጥረትን ሊያባብስ ይችላል፣ አንዳንድ ምሁራን ይህንን አባባል የሚደግፉ ተጨባጭ ማስረጃዎች ውስን ናቸው ብለው ይከራከራሉ (አቤል እና ሌሎች፣ 2019)። በአጠቃላይ፣ አብዛኛው ፍልሰት የሚከሰተው በሰላማዊ ሁኔታዎች ውስጥ ሲሆን፣ ለሁለቱም የመነሻ እና የመድረሻ አካባቢዎች በርካታ ጥቅሞችን ይሰጣል፣ እንዲሁም የስደተኞችን እና የቤተሰቦቻቸውን ደህንነት ያሻሽላል።

ተንቀሳቃሽነት ወደ ግጭት ሊያመራ የሚችልበት አንዱ መንገድ በስደተኞች እና በተቀባይ ክልሎች ውስጥ ባሉ አስተናጋጅ ማህበረሰቦች መካከል የሚፈጠረውን ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ግጭት ያካትታል። ስደተኞች ከአካባቢው ህዝብ የሚያጋጥሟቸው 'ሌላ' ሂደት ከጎሳ ወይም ከብሔራዊ ማንነት ጋር የተያያዘ ውጥረት ሊፈጥር ይችላል፣ በተለይም ለስራ፣ ለኢኮኖሚያዊ ሀብቶች እና ለሕዝብ አገልግሎቶች ውድድር እውነተኛ ወይም የተገመተ ጭማሪ ሲኖር (ቡሮውስ እና ኪኒ፣ 2017)። ይህ ተለዋዋጭነት እንደ ባንግላዲሽ ውስጥ ባሉ የቺታጎንግ ሂል ጎሳዎች እና ከሜዳው በሚሰደዱ የቤንጋሊ ጎሳዎች መካከል ባሉ ግጭቶች እንዲሁም በአሳም፣ ህንድ ውስጥ በቤንጋሊዎች

እና በአካባቢው ነዋሪዎች መካከል በሚፈጠሩ ግጭቶች (ግሌዲትሽ እና ሌሎች፣ 2007) ባሉ አጋጣሚዎች ታይቷል። እንደዚህ ያሉ የተገነዘቡ ወይም ትክክለኛ ስጋቶች የራሳቸውን አጀንዳዎች ለማሳካት በፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊ ወይም ታጣቂ ቡድኖች ሊበዘበዙ እና ሊጠናከሩ ይችላሉ። ሆኖም፣ በዓለም አቀፍ ፍልሰት መጨመር እና ረዘም ላለ ጊዜ የመፈናቀል ባህሪ፣ በስደተኞች እና በአስተናጋጅ ማህበረሰቦች መካከል ያለው ልዩነት እየደበዘዘ መጥቷል። በብዙ ሁኔታዎች፣ የስደተኞች ህዝብ ከአካባቢው ማህበረሰቦች ጋር ጉልህ የሆነ ውህደት ለማሳካት በመድረሻ አካባቢያቸው ለረጅም ጊዜ ኖረዋል።

ፈጣንና ሰፊ መፈናቀል በተቀባይ አካባቢዎች ማህበራዊና ፖለቲካዊ መዋቅሮችን የማስተዳገል አቅም ቢኖረውም፣ ተያያዥ አደጋዎች በተደጋጋሚ የተጋነኑ ናቸው እና በፖለቲካዊ እርምጃዎች ሊቃለሉ ይችላሉ (አቤል እና ሌሎች፣ 2019፤ ቡሮውስ እና ኪኒ፣ 2017)። ምንም እንኳን በአካባቢ አደጋዎች ምክንያት የሚፈጠረው ከፍተኛ ፍልሰት ሰፊና ረጅም ግጭት ባያስከትልም፣ እና እንደዚህ ያሉ አደጋዎች አንዳንድ ጊዜ ማህበራዊ ትስስርን ሊያጎለብቱ ቢችሉም፣ ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ ስደተኞች መሰረታዊ ፍላጎቶቻቸው ካልተሟሉ በወንጀል ተግባራት ውስጥ ሊሳተፉ ይችላሉ፤ ይህም ወደ ሰፊ ዓመፅ ሊያመራ ይችላል (ቡሮውስ እና ኪኒ፣ 2017፤ ግሌዲትሽ እና ሌሎች፣ 2007)። ተመሳሳይ የሆነ ክስተት በኢኮኖሚ ስደተኞች መካከል ታይቷል፤ እነዚህም በተለምዶ ለግጭት የፖለቲካ ተነሳሽነት ባይኖራቸውም ነገር ግን በአስፈላጊነት ወደ ወንጀል ሊሸጋገሩ ይችላሉ (ግሌዲትሽ እና ሌሎች፣ 2007)። እነዚህ አደጋዎች ሊቀነሱ የሚችሉት የአካባቢ፣ የክልል እና የሀገር መንግስታት፣ ዓለም አቀፍ ድጋፍ ያላቸው ወይም የሌላቸው፣ ተጋላጭ ማህበረሰቦችን እና ቤተሰቦችን ለመርዳት የታጠቁ እና ፈቃደኛ ሲሆኑ፣ ስደተኞችን እና የአስተናጋጅ ህዝቦችን ጨምሮ። ጣልቃ ገብነቶች ከአውዱ ልዩ ፍላጎቶች ጋር የተጣጣሙ መሆን አለባቸው፤ እንዲሁም ደህንነቱ የተጠበቀ መኖሪያ ቤት መስጠትን፣ የሕዝብ ሀብቶችን እና የማኅበራዊ ደህንነት መረቦችን ፍትሃዊ ተደራሽነት ማረጋገጥን እና የምግብ ዋስትናን መጠበቅን ሊያካትቱ ይችላሉ። የማረጋገጫ እርምጃዎች ውጤታማነት የሚወስነው ሰላምን በማስጠበቅ ረገድ ወሳኝ ሚና በሚጫወቱት የሕዝብ አስተዳደሮች የአስተዳደር አቅም ላይ ነው።

2.7 ግጭት የሰው ልጅ የመንቀሳቀስ ምክንያት ነው?

ግጭት ፍልሰትን ሊያነሳሳ የሚችልበት ዕድል ግልጽ ቢሆንም፣ አካላዊ ጉዳት የመከሰቱ አደጋ አንድ ግለሰብ ወደ ሌላ ደህንነቱ የተጠበቀ ቦታ እንዲዛወር የሚያደርግ የስነልቦና “የበረራ” ምላሽን ሲያነቃቃ፣ የዓመፅ መኖር ብቻውን አንዳንድ ጊዜ ፍልሰትን ወይም መፈናቀልን ለማነሳሳት በቂ አይደለም (ዳቨንፖርት፣ እና ሌሎች፣ 2003፤ ሙር እና ሼልማን፣ 2004)። በእርግጥም፣ በ21ኛው ክፍለ ዘመን ከነበሩት ትላልቅ የስደተኞች ፍሰቶች መካከል ብዙዎቹ - ከአፍሪካኒታን፣ ከኢራቅ፣ ከማያንማር እና ከሶሪያ - የተነዱ ናቸው (IOM፣ 2020)። ሆኖም፣ ለአብዛኞቹ ተጋላጭ የሆኑ ግለሰቦች የመጀመሪያ ምላሽ በቦታው መላመድ ነው ፣ እና በምትኩ ግጭት እንደ ግፊት ምክንያት የሚሠራው ከሌሎች አንቀሳቃሾች ጋር በመገናኘት ነው (ማክሊማን፣ እና ሌሎች፣ 2021)። በኔፓል እና በሶሪያ፣ በግጭት እና በእንቅስቃሴ መካከል ቀጥተኛ ያልሆነ ግንኙነት ተለይቷል፤ ዝቅተኛ እና መካከለኛ የጥቃት ደረጃዎች የውጭ ፍልሰትን የመቀነስ እድልን ይቀንሳሉ (ሾን፣ 2021)። የዓመፅ ተሞክሮዎች አንድን ሰው እንዲሸሽ ሊያነሳሳው ይችላል፤ ነገር ግን የአንድን ሰው የመላመድ አቅም የሚጨምር እና ተጋላጭ የሆኑ ግለሰቦች በቦታው በተሻለ ሁኔታ እንዲላመዱ የሚያስችል “ፕሮሶሻል” የስነ-ልቦና ምላሽ ላይ ተጽዕኖ ሊያሳድሩ ይችላሉ (ሾን፣ 2021) ።

ኢኮኖሚያዊ እና ጂኦግራፊያዊ ተለዋዋጮች ከዓመፅ ደረጃ ጋር በመተባበር ፍልሰትን ለማበረታታት ወይም ለማደናቀፍ ይሳተፋሉ። ከድህነት እና ከቆመ ወይም እየቀነሰ ከሚሄደው የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ጋር ሲጣመሩ የዓመፅ መኖር ለፍልሰት ኃይለኛ 'ግፊት' ምክንያት ሊሆን ይችላል። በዩናይትድ ስቴትስ ድንበር ላይ ከጓቴማላ፣ ከሆንዱራስ እና ከኤል ሳልቫዶር የመጡ ብቻቸውን የሚሄዱ ልጆች ቁጥር በትውልድ አገራት የግድያ መጠን

በከፍተኛ ሁኔታ እየጨመረ መምጣቱን ታይቷል (ክሌመንስ፣ 2017)። በዚህ ሁኔታ፣ የአጭር ጊዜ የዓመፅ መጨመር ከረጅም ጊዜ የኢኮኖሚ ድቀት ጋር ተዳምሮ ከአጭር ጊዜ የኢኮኖሚ ድቀት ጋር ሲጣመር ከረጅም ጊዜ የዓመፅ መኖር ጋር ሲጣመር የመፈናቀል አንቀሳቃሽ ይመስላል (ክሌመንስ፣ 2017)።

ይህንን ውስብስብነት ውጤታማ በሆነ መንገድ ለመፍታት፣ ግለሰቦች ከግጭት ሁኔታዎች ለመሸሽ በሚያደርጉት ተነሳሽነት እና እድሎች መካከል ያለውን መስተጋብር ለመመርመር 'ግፊት እና መጎተት' ሞዴል ጥቅም ላይ ሊውል ይችላል። ግጭቶች ግለሰቦችን ወደ ጥገኝነት እንዲፈልጉ ሊያነሳሷቸው ቢችሉም፣ ይህንን ለማድረግ ያለው ችሎታ በተለያዩ ምክንያቶች ተጽዕኖ ይደረግበታል። የገንዘብ እጥረቶች፣ በቂ ያልሆነ የማህበራዊ አውታረ መረቦች እና በፍልሰት መንገዶች ላይ የሚደርሰው የዓመፅ አደጋ ሁሉም የማምለጥ እድልን ሊያደናቅፉ ይችላሉ (ሾን፣ 2021)። ይህ በሶሪያ የእርስ በርስ ጦርነት ምክንያት የሚመጣው የመጀመሪያ የፍልሰት ማዕበል በተሻለ ሁኔታ የተማሩ፣ በማህበራዊ ግንኙነት የተገናኙ እና በገንዘብ የተረጋጉ ቤተሰቦችን ለምን እንደሚያካትት ለማብራራት ይረዳል (ጃክብሰን እና ሌሎች፣ 2019)። በተጨማሪም፣ በሶሪያም ሆነ በኢራቅ፣ የግለሰቡ የፍልሰት ገጽታ - እንደ ውጫዊ የፖለቲካ ምልክቶች እና በአስተናጋጅ አገሮች ውስጥ ፍልሰትን የሚያበረታቱ ወይም የሚያስቆሙ የህግ ማዕቀፎች - እንደ ዓመፅ እና ድህነት ካሉ ነገሮች ጋር እንደሚገናኝ ተገኝቷል፤ በዚህም የመንቀሳቀስ ምርጫዎቻቸውን ይነካሉ (ሆላንድ እና ፒተርስ፣ 2020)።

ለማጠቃለል ያህል፣ በአየር ንብረት ለውጥ፣ በፍልሰት እና በኃይለኛ ግጭት መካከል ያለውን ግንኙነት ለመረዳት፣ በእነዚህ ሶስት ምክንያቶች መካከል ካለው ቀላል፣ መስመራዊ ምክንያት ባሻገር መሄድ አስፈላጊ ነው። ለስደተኞችም ሆነ ለሚሰደዱባቸው ማህበረሰቦች ውስብስብ የሆነውን የፍልሰት አመጣጥ እና አንድምታውን ለመተንተን የበለጠ ዝርዝር አቀራረብ ያስፈልጋል። የአየር ንብረት ለውጥ ተጽእኖዎች በፍልሰት ውሳኔዎች ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ ጉልህ እና ተጨማሪ የአካባቢ ጭንቀትን የሚወክሉ ቢሆኑም፣ እነሱ ብቻ የሚጨውቱት ነገር አይደሉም። ስደተኞች ኃይለኛ ግጭት የሚያገኙበት ዕድል በተለያዩ ምክንያቶች ተጽዕኖ ይደረግበታል፤ ይህም የግለሰቦች ብዛት፣ የፍልሰታቸው ቆይታ፣ የአስተናጋጅ ህዝብ ተቀባይነት፣ ለረጅም ጊዜ የሚቆይ የሀብት አቅርቦት፣ በአስተናጋጅ ሀገራት ውስጥ ያሉ የፖለቲካ አካላት ድርጊቶች እና የሚሰደዱ ህዝቦች ባህሪያትን ያካትታል። ባጭሩ ሁኔታው በጣም ውስብስብ ነው። ሆኖም፣ በተለይም የአየር ንብረት እና ሌሎች የአካባቢ ደህንነት ተግዳሮቶች እየተባባሱ ሲሄዱ ቀጣይነት ያለው ምርመራ ያስፈልጋል።

ምዕራፍ ሶስት፡ የአየር ንብረት ለውጥ እና በአፍሪካ ቀንድ ፍልሰት

3.1 መግቢያ

የአፍሪካ ቀንድ በአፍሪካ ውስጥ እና በዓለም ዙሪያ ካሉት እጅግ አደገኛ እና ተጋላጭ ክልሎች አንዱ እንደሆነ ጎልቶ ይታያል። በዚህ አካባቢ ያለ እያንዳንዱ ሀገር የተለያዩ የእርስ በእርስ ግጭቶች፣ የፖለቲካ አለመረጋጋት፣ ድንበር ተሻጋሪ ሁከት፣ ደካማ የአስተዳደር እና የኢኮኖሚ ውድቀት አጋጥሞታል። ክልሉ መፈናቀልን፣ ስደትን እና የታቀደ ሰፈራን ጨምሮ በቋሚ፣ ጊዜያዊ እና ዑደታዊ የሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት ጥምረት ይታወቃል። በዚህም ምክንያት የአውሮፓ ህብረት እና ሌሎች ተዛማጅ ባለድርሻ አካላት ይህንን ክልል እንደ ትልቅ የፍልሰት ማዕከል አድርገው መመልከታቸው አያስደንቅም። ሆኖም፣ ውስጣዊ እድገቶችም ሆኑ ዓለም አቀፍ ጫናዎች በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ አዳዲስ የፍልሰት አዝማሚያዎች እንዲታዩ ምክንያት ሆነዋል።

የእንቅስቃሴ አንድምታ በሁለት ዋና ዋና ገጽታዎች ሊታወቅ ይችላል። በመጀመሪያ፣ ተንቀሳቃሽነት በተለያዩ ምክንያቶች የሚመራ ሲሆን ይህም የአካባቢ ሁኔታዎች፣ የሥራ ዕድሎች፣ የፖለቲካ ሁኔታዎች፣ የትምህርት ተስፋዎችን ማሳደድ እና የቤተሰብ ውህደትን ያካትታል። በሁለተኛ ደረጃ፣ የሰዎች እንቅስቃሴ ኅብረተሰቡን በእጅጉ ይለውጣል እና በክልሎች እና በአስተዳደር ክልሎች መካከል ያለውን ድንበር ተሻጋሪ ግንኙነት ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል። ይህ ግንኙነት ውስብስብ ነው፣ ምክንያቱም የክልሎች እና የተቋማት ድርጊቶች የማኅበራዊ ተለዋዋጭነትን ስለሚነኩ፣ በዚህም ምክንያት ተንቀሳቃሽነትን በኢኮኖሚ ፖሊሲዎች እና በጭቆና እርምጃዎች ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል። አንዳንድ መንግስታት አማራጭ መፍትሄዎችን በተለይም የኢኮኖሚ እድሎችን በማቅረብ ወይም መፈናቀልን ለመከላከል አምባገነናዊ እርምጃዎችን በመተግበር ፍልሰትን ለመገደብ ይሞክራሉ።

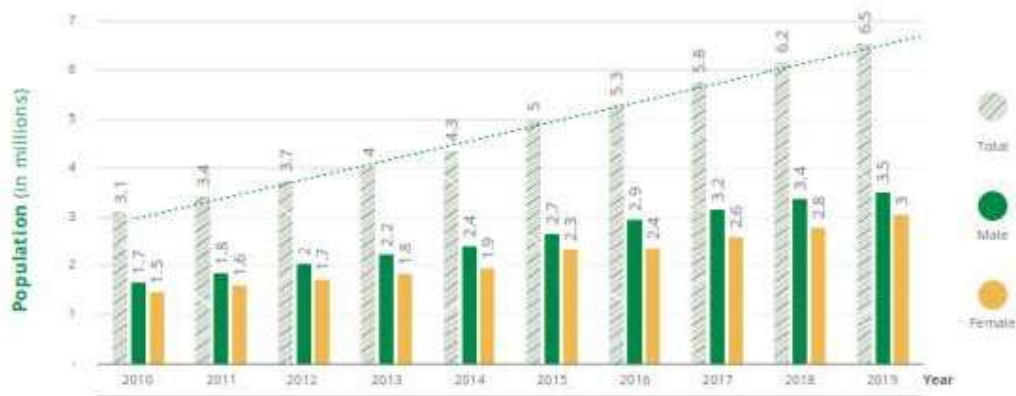
በአፍሪካ ውስጥ ፍልሰት በዋናነት የሚከሰተው በአህጉራዊ ራሱ ነው፣ በተለይም ከስሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች። እ.ኤ.አ. በ2022፣ በምስራቅ እና በአፍሪካ ቀንድ (EHOA) ክልል ውስጥ ያለው የፍልሰት ተለዋዋጭነት በከፍተኛ ቅልጥፍና እና ውስብስብነት ተለይቶ ይታወቃል። ምንም እንኳን የግዳጅ ፍልሰት በአገሮች ውስጥም ሆነ መካከል ባለው የእንቅስቃሴ አዝማሚያ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድር ዋና ምክንያት ቢሆንም፣ የእንቅስቃሴ አጠቃላይ መንስኤዎች ከጊዜ ወደ ጊዜ የተለያዩ እና እርስ በእርስ የተያያዙ ሆነዋል። እ.ኤ.አ. በ2022 መጨረሻ አካባቢ፣ ክልሉ በድምሩ 9.6 ሚሊዮን የሚሆኑ ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው የውስጥ ተፈናቃዮች (IDPs) መኖሪያ ነበር፣ ከእነዚህም ውስጥ 3.8 ሚሊዮን ስደተኞች እና ጥገኝነት ፈላጊዎች ይገኙበታል። ይህ ሁኔታ የተከሰተው ሰፊ ግጭት እና ዓመፅ፣ የፖለቲካ ስደት፣ የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች፣ የአየር ንብረት ክስተቶች እና ከባድ የአካባቢ ችግሮች ናቸው (IOM፣ 2023)

3.2 ዓለም አቀፍ ፍልሰት

ምስል 3.1 በኢጋድ ክልል ውስጥ ያለውን የዓለም አቀፍ ፍልሰት አዝማሚያ ያሳያል። አጠቃላይ የዓለም አቀፍ ስደተኞች ቁጥር በከፍተኛ ሁኔታ ጨምሯል፣ በ2010 ከነበረው 3.1 ሚሊዮን ወደ 2019 6.5 ሚሊዮን አድጓል። ይህ የ110.2 በመቶ እድገት ያሳያል፣ ይህም ዓመታዊ የእድገት መጠን 7.4 በመቶ ነው። ይህ ሁኔታ በሁለቱም ፆታዎች ላይ ወጥነት ያለው ነው። በ2010፣ 1.7 ሚሊዮን ወንድ ስደተኞች ነበሩ፣ ይህም በ2019 ወደ 3.5 ሚሊዮን አድጓል።

ይህም የ111.9 በመቶ ጭማሪን ያሳያል። በተመሳሳይ፣ የሴት ስደተኛ ህዝብ ቁጥር በ2010 ከነበረው 1.5 ሚሊዮን ወደ 2019 ወደ 3 ሚሊዮን አድጓል፤ ይህም የ108.3 በመቶ ጭማሪ ያሳያል። የወንድ እና የሴት ስደተኛ አመታዊ የእድገት መጠን በቅደም ተከተል 7.5 በመቶ እና 7.3 በመቶ ነው። እነዚህ አዝማሚያዎች በኢጋድ ክልል ውስጥ የፍልሰት እንቅስቃሴዎች መጨመርን ያሳያሉ፤ ይህም ማህበራዊ-ኢኮኖሚያዊ ልማትን ለመደገፍ እና የፍልሰት ተግዳሮቶችን ውጤታማ በሆነ መንገድ ለማስተዳደር የተሻሻለ የፍልሰት አስተዳደር አስፈላጊነትን ያሳያል።

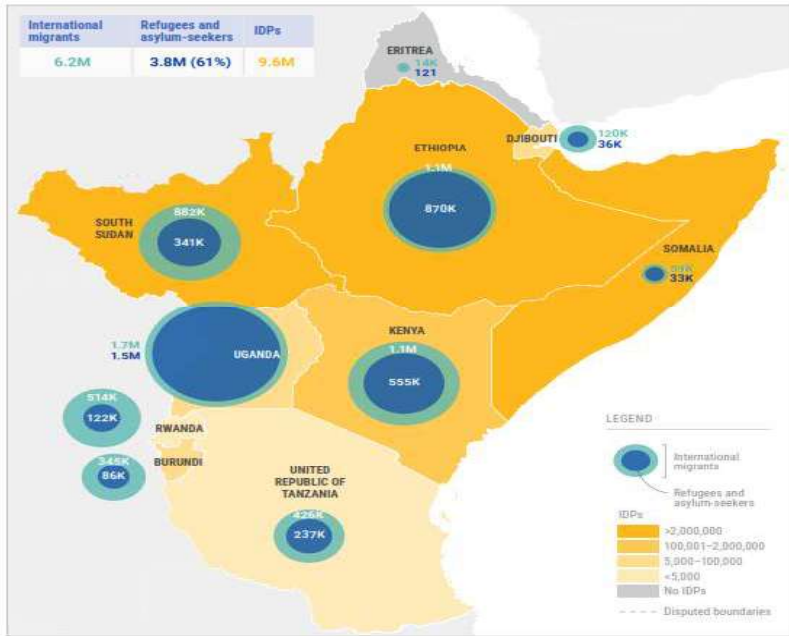
ምስል 3. 1፡ በኢጋድ ክልል ውስጥ ያለው የዓለም አቀፍ ፍልሰት በጾታ (2010 - 2019)

Source: IGAD Migration Statistics Report (2021)

ምስል 3.2 በምስራቅ እና በአፍሪካ ቀንድ (EHOA) ክልል ውስጥ ያለውን የፍልሰት ሁኔታ ያሳያል፤ ይህም በአብዛኛው በሰብአዊ ምክንያቶች ይገለጻል። ስደተኞች እና ጥገኝነት ፈላጊዎች ከዓለም አቀፍ የስደተኞች ብዛት ሁለት ሶስተኛውን (61%) ይይዛሉ፤ ክልሉ ደግሞ ከፍተኛ የሆነ የውስጥ ተፈናቃዮችን ማስተናገድ ቀጥሏል።

ምስል 3. 2፡ በምስራቅ እና በአፍሪካ ቀንድ በሚገኙ ዓለም አቀፍ ስደተኞች፣ ስደተኞች እና ጥገኝነት ፈላጊዎች እና በውስጥ የተፈናቀሉ ሰዎች ላይ የተደረጉ ግምቶች

ምንጭ: IOM፣ 2023።

ወደ ጎረቤት አገሮች ወይም ወደ ዓለም አቀፍ ደረጃ የሚፈልጉ ዋና ዋና ምክንያቶች ግጭት፣ የአየር ንብረት ለውጥ እና የኢኮኖሚ ችግሮች ያካትታሉ። ብዙ ኢትዮጵያውያን ወደ ሳውዲ አረቢያ ለስራ ሲጓዙ እንደሚታየው፣ ሥራ ወይም ትምህርት የሚፈልጉ ስደተኞች ብዙውን ጊዜ በሰነድ እና በጉዞ ዝግጅቶች በሚረዱ የግል ኤጀንሲዎች ላይ ይተማመናሉ። ሆኖም፣ በቂ ሀብቶች እና ማህበራዊ አውታረ መረቦች የሌላቸው ብቻቸውን ወይም በትንሽ ቡድኖች የሚጓዙ ሲሆን ይህም በተለይ ለሕገወጥ የሰዎች ዝውውር አውታረ መረቦች ተጋላጭ ያደርጋቸዋል። ይህ ተጋላጭነት በሱዳን እና በጅቡቲ በሚገኙ ብዙ ሰማሊያውያን ዘንድ በግልጽ ይታያል። የፍልሰት መንገዶች ምርጫ በግል ግቦች፣ ምክሮች እና ወሬዎች እንዲሁም 'ደላሎች' በሚሰጡት መመሪያ ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል - ብዙውን ጊዜ የራሳቸውን የገንዘብ ጥቅም ከሚረዱት ሰዎች ይህንነት ይልቅ የራሳቸውን የገንዘብ ጥቅም ቅድሚያ የሚሰጡ ሰዎች። በተጨማሪም፣ የተሻሻለ የአገልግሎት ተደራሽነትን በተለይም የጤና አጠባበቅን መፈለግ ለፍልሰት ሌላ ተነሳሽነት ሆኖ ያገለግላል። የአፍሪካ ቀንድ በተደባለቀ የፍልሰት ቅጦች ተለይቶ ይታወቃል፣ ግለሰቦች ሌሎች ለጥገኝነት ከሚገቡበት ተመሳሳይ ሀገር ሊሸሹ ይችላሉ፣ አንዳንዶቹ ደግሞ በቀላሉ ይሸገራሉ። እነዚህ እንቅስቃሴዎች ስደተኞችን፣ ጥገኝነት ፈላጊዎችን፣ የተፈናቀሉ ግለሰቦችን፣ ዘላኖችን እና የቤተሰብ ውህደትን፣ ትምህርትን ወይም የሥራ ዕድሎችን የሚፈልጉ ስደተኞችን ያጠቃልላል።

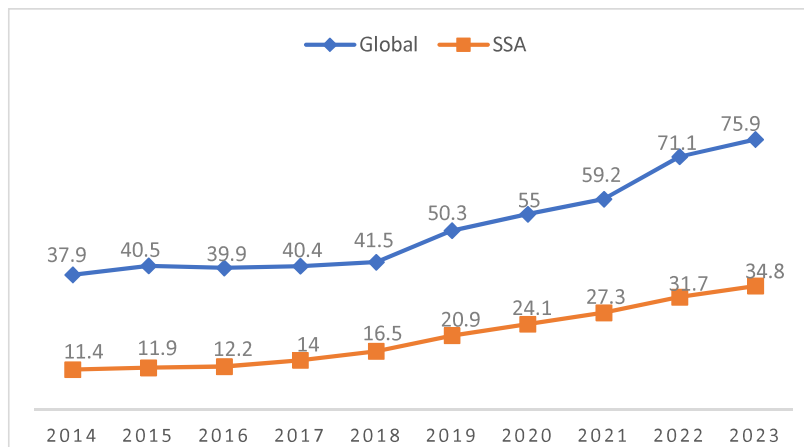
3.3 ውስጣዊ መፈናቀል

ውስጣዊ መፈናቀል በዘመናዊው ዓለም ውስጥ ካሉት እጅግ ጉልህ የሰብአዊ ቀውሶች አንዱ ሆኗል። ይህ ንፁሃን ግለሰቦችን እንደ ምግብ፣ መጠለያ እና የህክምና እንክብካቤ ያሉ አስፈላጊ ሀብቶችን ያጣል፣ እንዲሁም ለተለያዩ የኃይል ዓይነቶች ያጋልጣል። የተባበሩት መንግስታት የውስጥ መፈናቀል መመሪያ መርሆዎች (2004) እና የአፍሪካ ህብረት (AU) (2009) የውስጥ ተፈናቃዮችን (IDPs) በዋናነት በጦር ግጭት፣ በስፋት በሚፈጸም ጥቃት፣ በሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች ወይም በተፈጥሮ እና በሰው ሰራሽ አደጋዎች ምክንያት ከቤታቸው ወይም ከመደበኛ መኖሪያ ቤቶቻቸው ለመሸሽ የተገደዱ ግለሰቦች ወይም ቡድኖች ናቸው ብለው ይገልጻሉ። ይህ ፍቺ የመፈናቀላቸውን ያለፍላጎት ተፈጥሮ እና በብሔራዊ ወሰኖች ውስጥ የሚከሰት መሆኑን ያሳያል። በዚህም ምክንያት፣ ውስጣዊ መፈናቀል ግለሰቦችን ወይም ቡድኖችን በመንግስት በሚታወቁ ወሰኖች ውስጥ የግዳጅ እንቅስቃሴ፣ መልቀቅ ወይም ማፈናቀልን ያካትታል ብሎ መደምደም ይቻላል (AU, 2009)።

3.3.1 የውስጥ መፈናቀል ዓለም አቀፍ አጠቃላይ እይታ

በዓለም አቀፍ ደረጃ የተፈናቀሉ ሰዎች ቁጥር እየጨመረ ነው። ከዓለም አቀፍ የውስጥ መፈናቀል ሪፖርት የተገኘው ተጓዳኝ አሃዝ ባለፉት አምስት ዓመታት የተፈናቀሉ ሰዎችን ቁጥር ያሳያል፤ ይህም ወጥ የሆነ የእድገት አዝማሚያ መኖሩን ያሳያል። በዚህ ወቅት የውስጥ መፈናቀል ያጋጠማቸው ግለሰቦች ቁጥር በ51% ጨምሯል፤ ይህም በ2023 መጨረሻ ላይ በ116 አገሮች ውስጥ 75.9 ሚሊዮን ሰዎችን አስመዝግቧል። ከሰሃራ በታች ያለው አፍሪካ በውስጥ መፈናቀል በእጅጉ የተጎዳው ክልል ሲሆን፤ በዚህ አካባቢ የተፈናቀሉ ሰዎች ቁጥር ባለፉት አምስት ዓመታት በ67% ጨምሯል። በ2023፤ ከሰሃራ በታች ያለው አፍሪካ 46% የሚሆነውን የዓለም የተፈናቀሉ ሰዎችን ይይዛል። በብዙ አገሮች የግጭት እና የአደጋዎች መጋጠሚያ ግለሰቦች እንደገና እንዲሸሹ አስገድዷቸዋል ወይም የመፈናቀላቸውን ጊዜ አራዝሟል።

ምስል 3. 3፡ የውስጥ መፈናቀል አዝማሚያዎች

ምንጭ፡ IDMC፣ 2024

ሉዋቡኩና (2011) እንደ ረሃብ፣ ጎርፍ እና ድርቅ ያሉ የተፈጥሮ አደጋዎችን እንዲሁም እንደ ጦርነቶች እና የጎሳ ግጭት፣ የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች እና በልማት ምክንያት የሚፈጠሩ መፈናቀሎችን ጨምሮ ወደ ውስጥ መፈናቀል ሊያመሩ የሚችሉ በርካታ ምክንያቶችን ላይቷል። ተርሚኒስኪ (2013) የውስጥ መፈናቀል መንስኤዎችን በአራት ዋና ዋና ዓይነቶች ይመድባል፡ በግጭት ምክንያት የሚመጣ፣ በአካባቢ ላይ የሚመጣ፣ በአደጋ ምክንያት የሚመጣ እና በልማት ምክንያት የሚመጣ መፈናቀል። በተጨማሪም፣ የተለያዩ ጥናቶች የመንግስት ፖሊሲዎች እና ስልታዊ የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች ለውስጥ መፈናቀል አስተዋጽኦ እንደሚያደርጉ ያጎላሉ። ግጭት የሚፈጠር መፈናቀል በተለይ ውስጥዊ ጥቃት ወይም የትጥቅ ግጭት በመባባሱ ምክንያት የተለመዱ መኖሪያ ቤቶቻቸውን ለመልቀቅ ለሚገደዱ ግለሰቦች ይመለከታል (Lwabukuna, 2011; Van der Ploeg & Vanclay, 2017)።

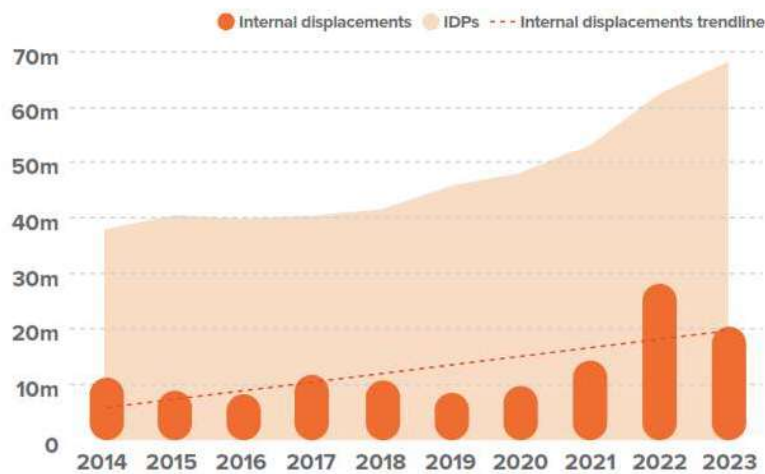
3.3.1.1 በግጭትና በዓመፅ ምክንያት መፈናቀል

በአለም አቀፍ የውስጥ መፈናቀል ሪፖርት (GRID) 2024 ሪፖርት መሠረት፣ ግጭት፣ ዓመፅ እና አደጋ የውስጥ መፈናቀልን የሚያባብሱት ሁለቱ ዋና ዋና ኃይሎች ናቸው። እስከ ታህሳስ 31፣ 2023 ድረስ፣ ተመሳሳይ ሪፖርት በ66 አገሮች እና ግዛቶች በግጭት እና በዓመፅ ምክንያት 68.3 ሚሊዮን የውስጥ ተፈናቃዮች እንዳሉ አመልክቷል (IDMC፣ 2024)። በግጭት እና በዓመፅ የተፈናቀሉ ሰዎች ቁጥር እየጨመረ መምጣቱን ቀጥሏል።

ከታች ያለው ምስል 3.4 በግጭትና በዓመፅ ምክንያት የተፈናቀሉ ሰዎችን ቁጥር ያሳያል። በግጭትና በዓመፅ ምክንያት የሚፈናቀሉ ሰዎች ቁጥር ከአንድ ዓመት ወደ ቀጣዩ ይለያያል (በስዕሉ ላይ ያሉትን አምሌዎች ይመልከቱ)

ነገር ግን በየዓመቱ መጨረሻ ላይ በመፈናቀል የሚኖሩ ሰዎች ቁጥር ባለፉት አስርት ዓመታት ውስጥ በማይታመን ሁኔታ ጨምሯል (የአካባቢውን ገበታ ይመልከቱ)። ይህ ሰዎች መፈናቀላቸውን ወደ ዘላቂ ፍጻሜ ማምጣት ምን ያህል ከባድ እንደሆነ ያሳያል።

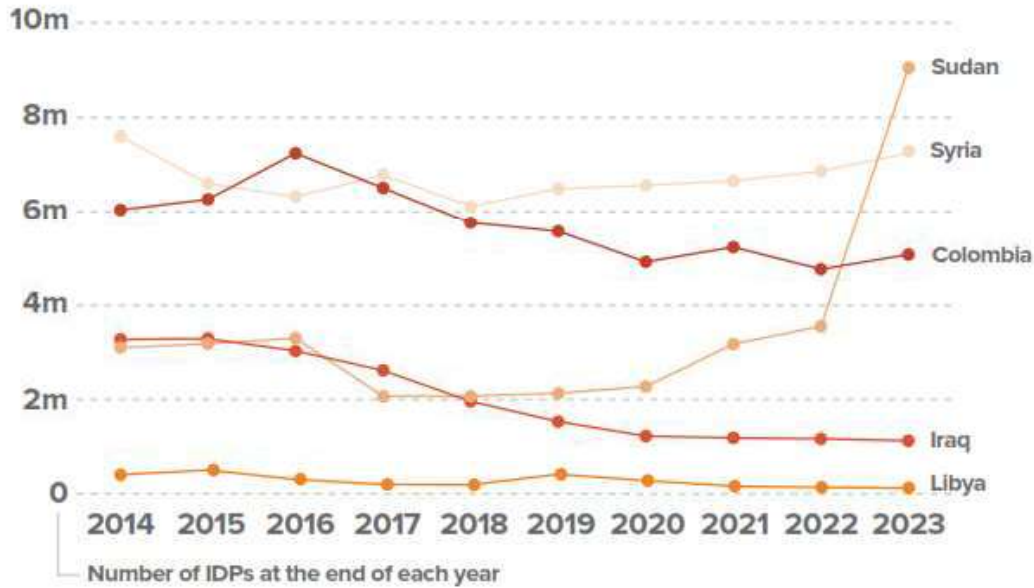
ምስል 3. 4፡ በግጭት እና በዓመፅ ምክንያት በዓለም አቀፍ ደረጃ መፈናቀል አዝማሚያዎች

ምንጭ፡ IDMC፣ 2024

ዘላቂ መፍትሄዎችን ማግኘት ብዙ ዓመታት ሊወስድ ይችላል፡- በአንዳንድ የግጭት እና የጥቃት አካባቢዎች ሰላም ወደነበረበት ቢመለስም፣ ዘላቂ መፍትሄ ማግኘት ብዙ ዓመታትን ይወስዳል። ከታች ያለው ምስል እንደሚያመለክተው፣ የተፈናቀሉ ሰዎች እንደ ኢራቅ፣ ሊቢያ እና ኮሎምቢያ ባሉ አገሮች ወደ አካባቢያቸው በመመለሳቸው ረገድ የተወሰነ ስኬት ታይቷል፣ በዚህም ምክንያት የተፈናቀሉ ሰዎች ቁጥር ቀንሷል፣ ነገር ግን በየጊዜው ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው የውስጥ ተፈናቃዮች ቁጥር ለዚህ ፈተና ስፋት ማስረጃ ነው።

ምስል 3. 5፡ በተመረጡ አገሮች ውስጥ በተፈናቃዮች ላይ ያሉ አዝማሚያዎች

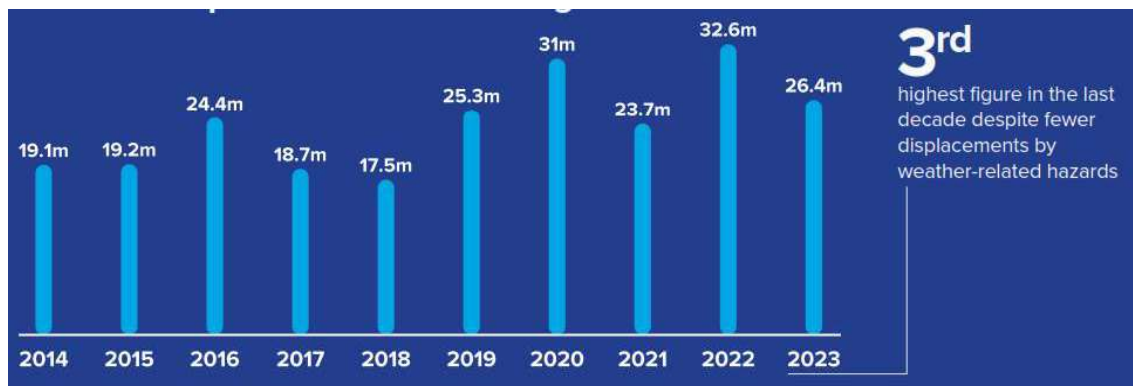

ምንጭ: GRID 2024

3.3.1.2 በአደጋ ምክንያት መፈናቀል

የአደጋ መፈናቀል ማንኛውንም ሰው፣ በየትኛውም ቦታ ሊጎዳ ይችላል። ከታች ያለው አሃዝ በአደጋ ምክንያት የመፈናቀል ዓለም አቀፍ ሁኔታን ያሳያል። በ2023 በአደጋ ምክንያት 26.4 ሚሊዮን የውስጥ መፈናቀሎች እንደነበሩ ያመለክታል፤ ይህም ከዓለም አቀፍ የተፈናቀሉ ዜጎች 56% ነው። በአደጋ ምክንያት ከፍተኛ የተፈናቀሉ ዜጎችን ቁጥር የዘገቡት አምስት አገሮች ቻይና፣ ቱርኬይ፣ ፊሊፒንስ፣ ሶማሊያ እና ባንግላዲሽ ናቸው (IDMC, 2024)።

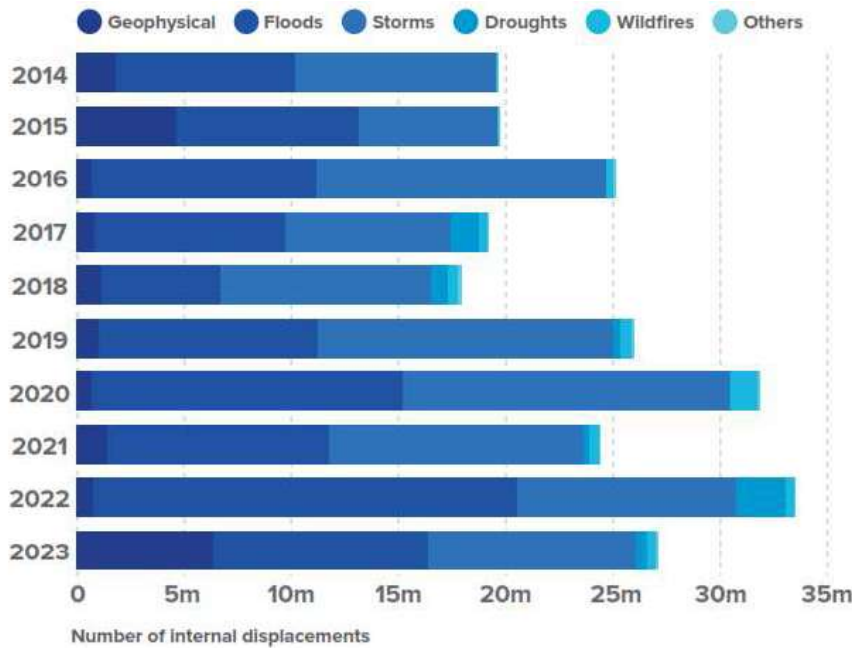
ምስል 3. 6፡ በአደጋ ምክንያት የመፈናቀል ዓለም አቀፍ መፈናቀል

ምንጭ: IDMC፣ 2024

አደጋ ብዙ አይነት መልክ ሊኖረው ይችላል። መፈናቀልን በአደጋ ዓይነቶች ስንከፋፍል፣ ከታች ያለው ምስል እንደሚያሳየው ጎርፍ እና አውሎ ነፋሶች በዓለም ላይ ከፍተኛውን የአደጋ መፈናቀል ያስከትላሉ፤ ነገር ግን በምንም መልኩ ሁሉም አይደሉም። ዋና ዋና የጂኦፊዚካል እና የድርቅ ክስተቶችም ከፍተኛ ቁጥር ያስከትላሉ ነገር ግን መከሰታቸው ከዓመት ወደ ዓመት በስፋት ይለያያል። በሜትሮሎጂ እና በሴይስሞሎጂ ቴክኖሎጂ ላይ የሚደረጉ ኢንቨስትመንቶች ብዙዎቹን እነዚህን ክስተቶች ለመተንበይ ይረዳሉ (IDMC, 2024)።

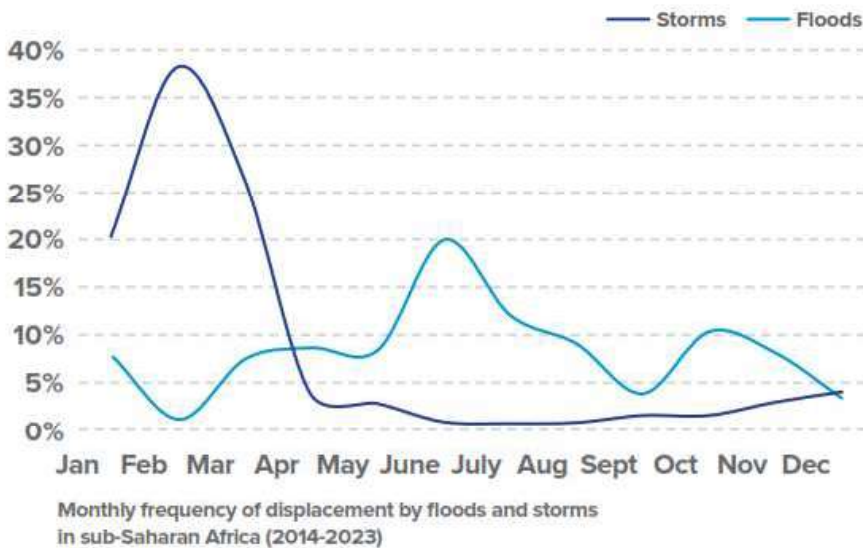
ምስል 3. 7: በአደጋ ዓይነት መፈናቀል

ምንጭ: IDMC፣ 2024

ከአየር ሁኔታ ጋር የተያያዘ መፈናቀል ብዙውን ጊዜ በሚገመቱ ቅጦች ይከሰታል፡ ባለፉት አስርት ዓመታት ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች በአውሎ ነፋሶች እና በጎርፍ ምክንያት የተከሰተውን አማካይ ወርሃዊ መፈናቀል ስንመለከት ሊታወቁ የሚችሉ ቅጦች ብቅ ብለዋል። እንደዚህ አይነት ቅጦችን መረዳት የመፈናቀልን አደጋ እና ተጽእኖ ለመቀነስ ዝግጁነትን፣ ምላሽን እና የረጅም ጊዜ የልማት እቅድን ለማሻሻል ይረዳል።

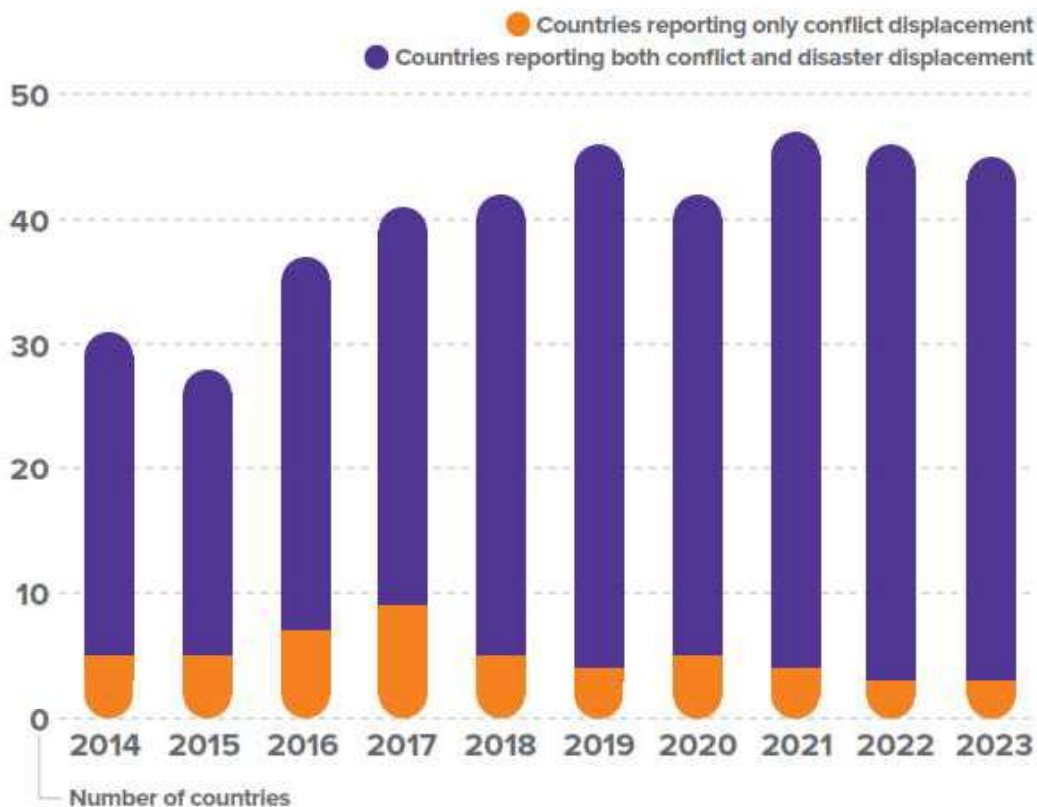
ምስል 3. 8: ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች በጎርፍ እና በአውሎ ነፋስ ምክንያት የሚደርሰው የመፈናቀል ድግግሞሽ (2014 - 2023)

ምንጭ፡ IDMC፣ 2024

ግጭትና አደጋዎች ብዙውን ጊዜ እርስ በርስ የሚደራረቡ ሲሆን ተጋላጭነቶችን ያበዛሉ፡ ባለፉት አስርት ዓመታት የግጭት መፈናቀልን የመዘገቡ አገሮች ብዙውን ጊዜ የአደጋ መፈናቀልን አስመዝግበዋል፡፡ የግጭትና የአደጋ ዑደቶች ብቅ ማለታቸው ያልተለመደ ነገር አይደለም፡፡ የGRID 2024 ሪፖርት እንደሚያመለክተው በ2022 የግጭት መፈናቀልን ሪፖርት ካደረጉት 45 አገሮችና ግዛቶች ውስጥ ከሦስቱ በስተቀር ሁሉም የአደጋ መፈናቀልን ሪፖርት አድርገዋል (IDMC, 2024)፡፡ ይህ ጥምረት የተጎዱትን አስቸኳይ ፍላጎቶች ለማሟላት እና ዘላቂ መፍትሄዎችን እንዲያገኙ ለመርዳት የሚደረገውን ጥረት ያወሳስበዋል፡፡

ምስል 3. 9፡ የግጭት እና የችግር መደራረብ

This graph does not include countries exclusively reporting disaster displacement.

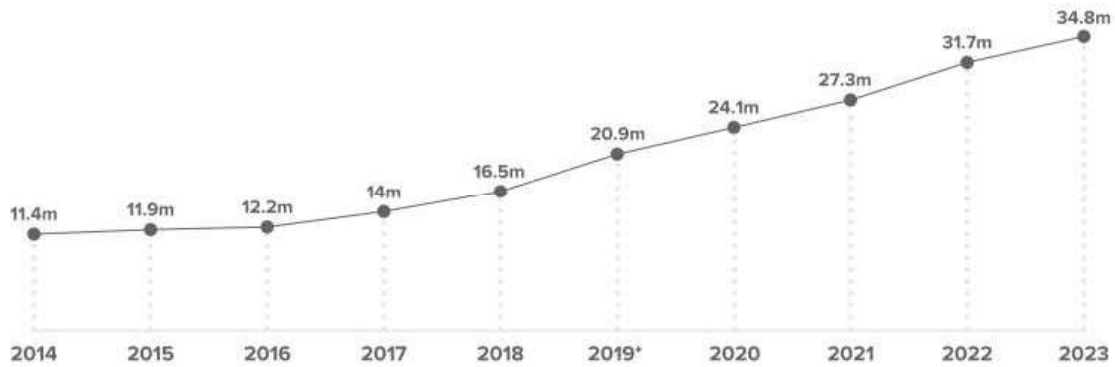
ምንጭ፡ IDMC፣ 2024

3.3.2 ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አካባቢዎች መፈናቀል

ከሰሃራ በታች ያሉ የአፍሪካ አገሮች ከፍተኛ መጠን ያለው የውስጥ ተፈናቃዮችን ያስተናግዳሉ፡፡ ከሥዕል 3.10 እንደሚታየው፣ በSSA ውስጥ ያለው የውስጥ መፈናቀል ከፍተኛ ብቻ ሳይሆን ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመረ ነው፡፡ ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች ውስጥ የውስጥ መፈናቀሎች ቁጥር በ2023 መጨረሻ ላይ 34.8 ሚሊዮን ደርሷል፤ ይህም ከዓለም አቀፍ ጠቅላላ ድምር 42 በመቶውን ይይዛል፡፡

ምስል 3. 10፡ በSSA ውስጥ የውስጥ መፈናቀል አዝማሚያዎች

Number of IDPs (2014-2023)

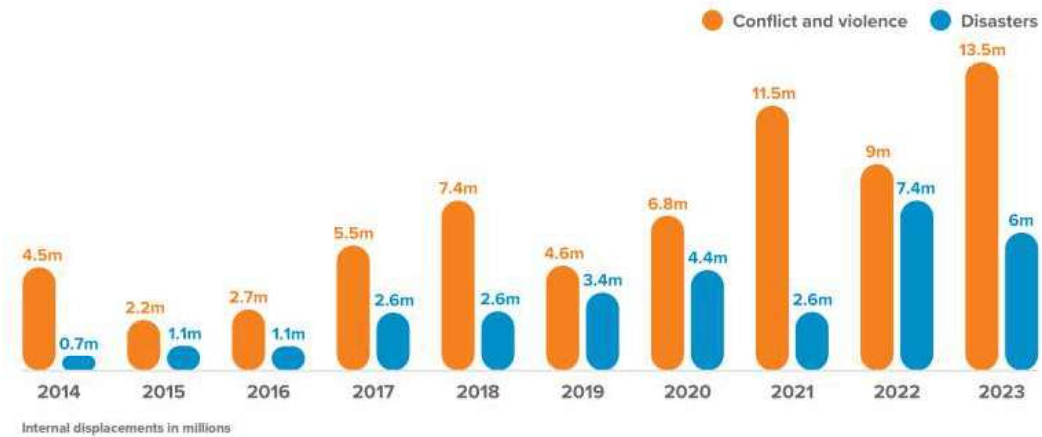

ምንጭ፡ IDMC፣ 2024

ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች መፈናቀል በዋናነት የሚከሰተው በግጭት እና በዓመፅ እንዲሁም በአብዛኛው በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚከሰቱ አደጋዎች ነው። ምስል 3.10 በእነዚህ ሁለት ምክንያቶች ተጽዕኖ የተደረገባቸውን የመፈናቀል አዝማሚያዎችን ያሳያል። አንዳንድ ልዩነቶች ቢታዩም፣ አጠቃላይ አዝማሚያው በግጭትም ሆነ በዓመፅ ምክንያት ከጊዜ ወደ ጊዜ የመፈናቀል መጨመርን ያሳያል።

ምስል 3. 11፡ በSSA ውስጥ በምክንያት የመፈናቀል አዝማሚያዎች

Internal displacements (2014-2023)

ምንጭ፡ IDMC፣ 2024

ግጭትና ዓመፅ 13.5 ሚሊዮን ሰዎችን ለቅስቀሳ ምክንያት ሆኗል፤ ይህም ባለፉት 15 ዓመታት ውስጥ ከፍተኛው ቁጥር ነው። እንደ GRID ዘገባ ከሆነ ሱዳን ከዚህ አጠቃላይ 45 በመቶውን ስትይዝ የኮንጎ ዲሞክራቲክ ሪፐብሊክ (ዲሞክራቲክ ሪፐብሊክ) ደግሞ ሁለተኛውን ከፍተኛ ቁጥር አስመዝግባለች። በመካከለኛው በዓለም ዙሪያ ከግጭት መፈናቀሎች ውስጥ ግማሽ ያህሉን ይሸፍናሉ። በታላቁ ቀንድ፣ በመካከለኛው እና በምዕራብ አፍሪካ በተራዘሙ ግጭቶች በሚታገሉ ሌሎች አገሮችም ጉልህ የሆነ መፈናቀል ቀጥሏል። አደጋዎች በክልሉ ስድስት ሚሊዮን መፈናቀሎችን አስከትለዋል፤ ይህም ከ 2008 ጀምሮ ረከርድ ከተጀመረ ወዲህ ሁለተኛው ከፍተኛው ቁጥር ሲሆን ባለፉት አስርት ዓመታት ውስጥ በአማካይ በእጥፍ የሚጠጋ ነው። እነዚህ ክስተቶች በዋናነት በአፍሪካ ቀንድ ለዓመታት ከተከሰተው ድርቅ በኋላ በከባድ የጎርፍ መጥለቅለቅ ምክንያት የተከሰቱ ናቸው። አውሎ ነፋሱ ፍሬዲ ክልሉን የመታው ትልቁ አውሎ ነፋስ ሲሆን አብዛኛዎቹ መፈናቀሎች በማላዊ እና በሞዛምቢክ መከሰታቸውን ሪፖርት አድርገዋል (IDMC, 2024)።

አደጋዎችና ግጭቶች እንደ የተለያዩ ቀስቅሴዎች ቀርበዋል፤ ነገር ግን የእነሱ ተጽእኖ ሊደራረብ ይችላል፤ ይህም ብዙውን ጊዜ ወደ ተደጋጋሚ እና/ወይም ለረጅም ጊዜ መፈናቀል ሊያመራ ይችላል። የረጅም ጊዜ አዝማሚያን ስንመለከት፣ ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አካባቢዎች የተፈናቀሉ ሰዎች ቁጥር ከ2013 ጀምሮ በሦስት እጥፍ ገደማ ጨምሯል። በታላቁ የአፍሪካ ቀንድ አገሮች በግጭትም ሆነ በአደጋ ምክንያት በ2023 ከፍተኛ የሆነ መፈናቀል ማስመዝገባቸውን ቀጥለዋል።

3.3.3 በአፍሪካ ቀንድ መፈናቀል

የሕዝብ መፈናቀልና ግጭት በአሁኑ ጊዜ የአፍሪካ ቀንድ እያጋጠሟቸው ካሉት እጅግ አሳሳቢ ተግዳሮቶች መካከል ጥቂቶቹን ይወክላሉ። ክልሉ በፖለቲካ አለመረጋጋት፣ በኢኮኖሚ ችግር፣ በሕዝብ አዝማሚያዎች ለውጥ እና በሀብት እጥረት ተለይቶ ይታወቃል። በዚህ አካባቢ የተለያዩ ስደተኞች ይገኛሉ። እንደ ዓለም አቀፉ የፍልሰት ድርጅት (IOM) ገለጻ፣ በክልሉ ውስጥ ከተመዘገቡት ፍልሰቶች ውስጥ 51% የሚሆኑት በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ የሚንቀሳቀሱ ግለሰቦችን ያካትታሉ። ከእነዚህ ስደተኞች ውስጥ አብዛኛዎቹ አዋቂ ወንዶች ሲሆኑ ከጠቅላላው 48% የሚሆኑትን ይይዛሉ፤ አዋቂ ሴቶች ደግሞ 27% የሚሆኑትን ይይዛሉ፤ እና ልጆች ደግሞ 25% የሚሆኑትን ይይዛሉ፤ ይህም በኋለኛው ቡድን መካከል በጾታዎች መካከል እኩል ስርጭት አለው (IOM፣ 2023)። በጂቡቲ፣ በኢትዮጵያ እና በሶማሊያ በየዓመቱ ወደ 1 ሚሊዮን የሚጠጉ የስደተኞች እንቅስቃሴዎች እንደሚከሰቱ ይገመታል። ክልሉ እንደ መፈናቀል፣ ፍልሰት እና የታቀደ ሰፈራ ያሉ ቋሚ፣ ጊዜያዊ እና ዑደታዊ እንቅስቃሴዎችን ጨምሮ የተለያዩ የሰው ልጅ የመንቀሳቀስ ዓይነቶችን ያጋጥመዋል። ወቅታዊ ፍልሰት በመላው አፍሪካ ቀንድ ተስፋፍቷል፤ እድሎችን በሚፈልጉ ግለሰቦች የሚመራ፣ በጀብዱ ተስፋ እና በተሻሻሉ የኑሮ ሁኔታዎች የሚሳብ፣ ወይም በአሉታዊ የአየር ሁኔታ፣ በተፈጥሮ አደጋዎች ወይም በኢኮኖሚያዊ ተግዳሮቶች የሚገደድ። ብዙውን ጊዜ እነዚህ ስደተኞች ከቤተሰቦቻቸው ጋር ጠንካራ ግንኙነት ይኖራቸዋል፤ ብዙውን ጊዜ በቅርብ በሚተዋወቁ ሰዎች መረብ ውስጥ ወደ ኋላና ወደ ኋላ ይጓዛሉ። ጉልህ እና ረጅም የፍልሰት ቅጦች ወደ ክልላዊ ለውጦች ሊያመሩ ይችላሉ፤ ይህም እንደ የአየር ንብረት ለውጥ፣ የከተማ መስህብ ወይም የፖለቲካ እና የኢኮኖሚ ምክንያቶች ባሉ ነገሮች ተጽዕኖ ስር ሊወድቅ ይችላል፤ ለምሳሌ የግብርና መሬት ማግኘት፣ ገበሬዎችን የሚያፈናቅል ወይም የውሃ ሀብቶችን ማዛወር ያሉ ትላልቅ ኮርፖሬሽኖች።

3.3.3.1 የክልል የሰብአዊነት አጠቃላይ እይታ

የአፍሪካ ቀንድ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመረ የመጣውን እና እየተባባሰ የመጣውን የአየር ንብረት ቀውስ፣ በተለይም ድርቅና ጎርፍ፣ ግጭቶች፣ የበሽታ ወረርሽኞች እና የኢኮኖሚ ድንጋጤዎችን እያጋጠመው ነው። እነዚህ ክስተቶች፣ የኤሌኒኖ ሁኔታዎችን ጨምሮ፣ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎችን ወደ መፈናቀል፣ የምግብ ዋስትና ማጣት እና አጣዳፊ

የምግብ እጥረት እያስከተሉ ነው። ከዚህ በታች ያለው ምስል 3.12 በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ በተመረጡ አንዳንድ አገሮች ውስጥ የሰብአዊ እርዳታ አዝማሚያዎችን ያሳያል።

በክልሉ የሰብአዊ እርዳታ የሚያስፈልጋቸው ሰዎች ቁጥር እየጨመረ ነው። ከ2016 እስከ 2023 ባለው ጊዜ ውስጥ የሰብአዊ እርዳታ የሚያስፈልጋቸው ሰዎች ቁጥር በሦስት እጥፍ ጨምሯል። በአፍሪካ ቀንድ ወደ 64 ሚሊዮን የሚጠጉ ሰዎች የሰብአዊ እና የጥበቃ እርዳታ የሚያስፈልጋቸው በመሆናቸው፣ ክልሉ በ2024 ከነበረው ዓለም አቀፍ የሰብአዊ ጉዳዮች 22 በመቶውን ይይዛል (OCHA, 2024)። ሱዳን እና ኢትዮጵያ ብቻ ከአምስቱ ታላላቅ የሰብአዊ ቀውሶች ውስጥ ሁለቱ ናቸው። የሱዳን ቀውስ ከክልሉ አጠቃላይ 40 በመቶ (25 ሚሊዮን ሰዎች) የሚሸፍን ሲሆን፣ በመቀጠልም ኢትዮጵያ (21 ሚሊዮን)፣ ደቡብ ሱዳን (9 ሚሊዮን) እና ሶማሊያ (8.3 ሚሊዮን) ይከተላሉ (OCHA, 2024)።

ምስል 3. 12፡ በምስራቅ እና በአፍሪካ ቀንድ የሰብአዊ እርዳታ የሚያስፈልጋቸው ሰዎች፣ ከ2016 - 2013 (ሚሊዮን)

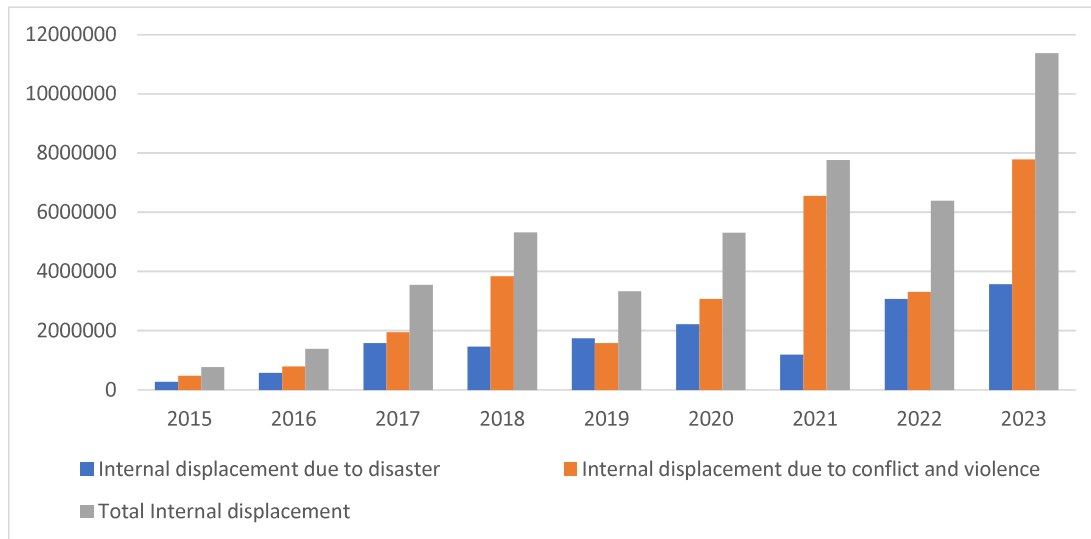
ምንጭ፡ IOM፣ 2023

3.3.3.2 በአፍሪካ ቀንድ የውስጥ መፈናቀል

የአፍሪካ ቀንድ በዓለም ላይ ካሉት ትላልቅ የመፈናቀል ቀውሶች አንዱን ያስተናግዳል። ከታች ያለው ምስል በክልሉ ውስጥ በግጭት፣ በዓመፅ እና በተፈጥሮ አደጋ ምክንያት የሚፈጠረውን የውስጥ መፈናቀል አዝማሚያ ያሳያል። በክልሉ ውስጥ ያለው የውስጥ መፈናቀል ከፍተኛ ብቻ ሳይሆን በጊዜ ሂደትም ይጨምራል። ከዚህም በላይ በግጭት እና በዓመፅ ምክንያት የሚፈጠረው መፈናቀል እና በተፈጥሮ አደጋ ምክንያት የሚፈጠረው መፈናቀል አብረው የሚሄዱ ይመስላሉ፣ ማለትም በዓመታት ውስጥ በተፈጥሮ አደጋ ምክንያት የሚፈጠረው መፈናቀል ከፍተኛ ነበር፣ በግጭት ምክንያት የሚፈጠረው መፈናቀልም ከፍተኛ ነው፣ እና በተቃራኒው። ይህ የሚያመለክተው በቀንዱ ውስጥ ያሉ አብዛኛዎቹ አገሮች ግጭት እና የተፈጥሮ አደጋ ያጋጥማቸዋል፣ ማለትም በሁለቱ መካከል

የምክንያት እና የውጤት ግንኙነት መፍጠር አስቸጋሪ ቢሆንም፣ ነገር ግን አንዱ ቀውስ ሌላኛውን ቀውስ እንደሚያስከትል ግልጽ ነው።

ምስል 3. 13፡ በአፍሪካ ቀንድ ግጭትና ብጥብጥ ምክንያት የመፈናቀል አዝማሚያዎች እና አደጋዎች

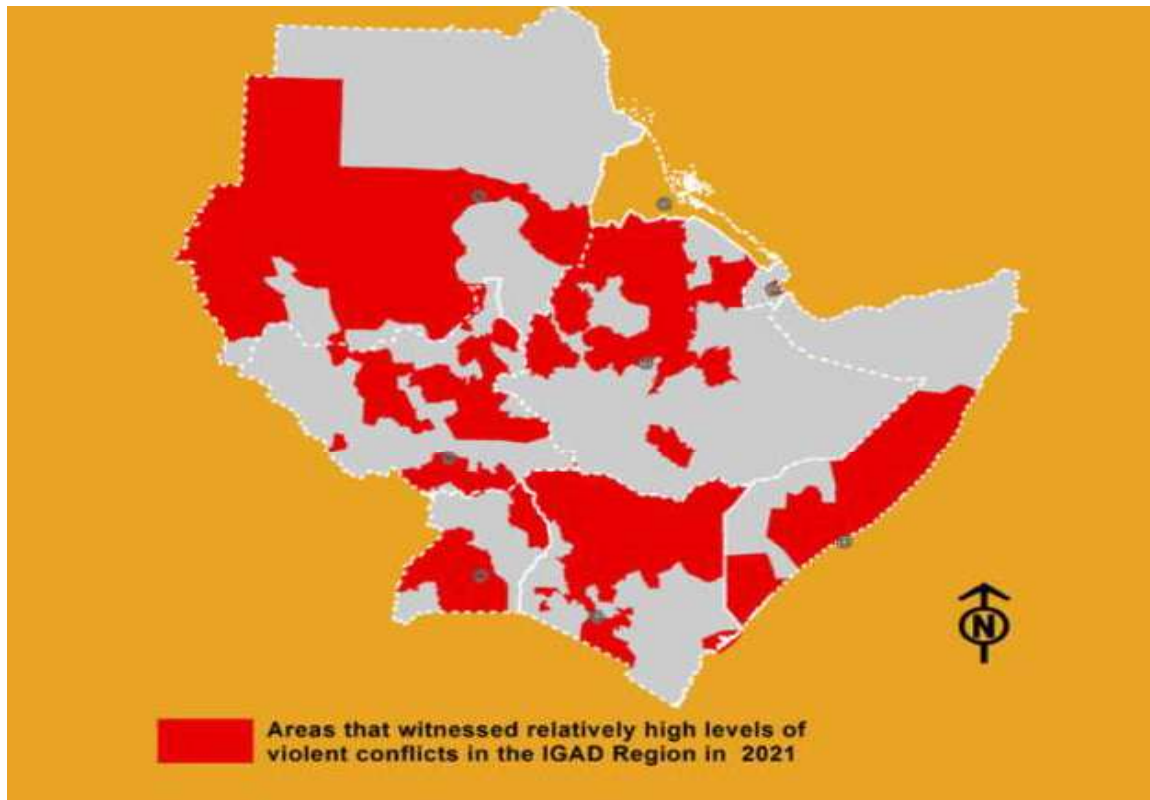
ምንጭ፡ HEM-DAT የተሰራ

ባለፉት 12 ዓመታት በግጭት፣ በዓመፅ እንዲሁም በአደጋ ምክንያት በየዓመቱ የሚፈናቀሉ ሰዎች ቁጥር ጨምሯል (ምስል 3.13ን ይመልከቱ)። ይህ አሃዝ በግጭት እና በአደጋ ምክንያት በዓመት ወደ 3.3 ሚሊዮን እና 1.8 ሚሊዮን የሚጠጉ መፈናቀሎችን ያሳያል። ከ2015 ጀምሮ በየዓመቱ ከ5 ሚሊዮን በላይ ሰዎች ተፈናቅለዋል። ይህ ማለት በግጭት እና በአደጋ ምክንያት በየቀኑ ከቤታቸው ለመሰደድ የተገደዱ ወደ 14000 የሚጠጉ ሰዎች ማለት ነው። ባለፉት አምስት ዓመታት ውስጥ ሲሰለ፣ አማካይ በዓመት ከ6.8 ሚሊዮን በላይ ወይም በቀን ወደ 19000 የሚጠጉ ሰዎች ይደርሳል። ይህ የሚያሳየው በግጭትም ሆነ በአደጋ ምክንያት የሚፈናቀሉ ሰዎች በአፍሪካ ቀንድ ከዓመት ዓመት እየጨመሩ መሆኑን ነው።

3.3.3.3 በአፍሪካ ቀንድ ግጭትና ብጥብጥ እና መፈናቀል

የአፍሪካ ቀንድ በችግር ውስጥ ነው። ከሱዳን ጦርነት እስከ ኢትዮጵያ ከግጭት ለመውጣት አስቸጋሪ መንገድ፣ ከሶማሊያ አልሸባብን ለማሸነፍ ከተደረገው ትግል እስከ የምስራቅ አፍሪካ ዲሞክራሲያዊ አገራት ችግሮች ድረስ፣ በክልሉ ውስጥ ያለው የለውጥ ፍጥነት ለመከተል አስቸጋሪ ነው። ከታች ያለው ምስል 3.14 በክልሉ ውስጥ ከፍተኛ የግጭት ስርጭትን ያሳያል። በኤርትራ እና በጅቡቲ ካልሆነ በስተቀር በ2021 በክልሉ ውስጥ ባሉ ሁሉም አገሮች ከፍተኛ የዓመፅ ግጭቶች ታይተዋል።

ምስል 3. 14፡ የኢጋድ ክልል 2021 የግጭት ካርታ

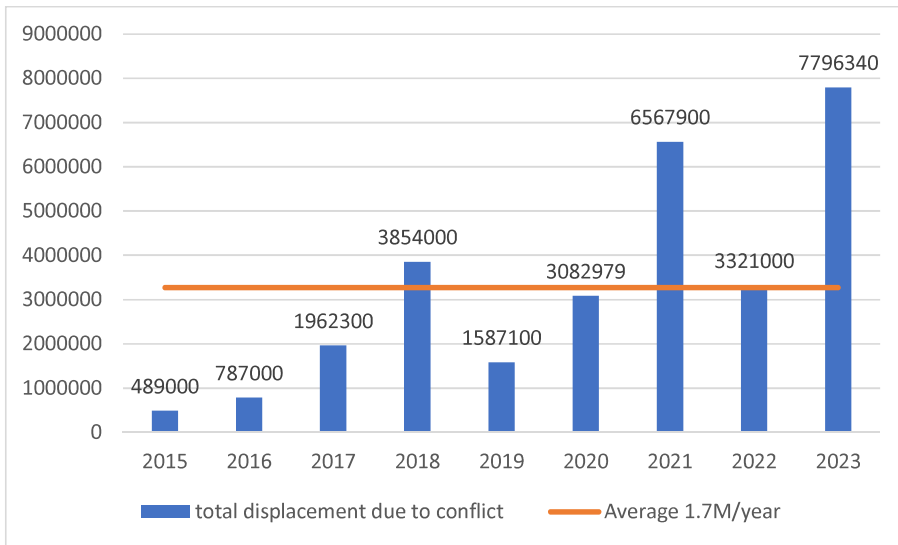

ምንጭ: ICPAC (የኢፓድ የአየር ንብረት ትንበያ እና የማመልከቻ ማዕከል) 2022

በሆኦ ክልል ውስጥ የግጭት ክስተቶች በ2022 መከሰታቸውን ቀጥለዋል፤ በዓመቱ ውስጥ ከ8,000 በላይ የግጭት አጋጣሚዎች ተመዝግበዋል። ዋና ዋና አሳሳቢ ጉዳዮች ኢትዮጵያ፣ ሶማሊያ፣ ሱዳን እና ደቡብ ሱዳን ነበሩ። ይህ ክልል በረጅም እና በመከሰት ላይ ባሉ ግጭቶች የሚታወቅ ሲሆን አብዛኛዎቹ ዓመፅዎች የሚመነጩት በሀገር አቀፍ ደረጃ ከታጠቁ ግጭቶች፣ በማህበረሰቦች መካከል ከሚደረጉ ግጭቶች፣ ውስን ሀብቶችን ለማግኘት ከሚደረገው ፍክክር፣ መንግስታዊ ባልሆኑ ተዋናዮች በሚሰነዘሩ ጥቃቶች እንዲሁም በተቃውሞዎች እና በፖለቲካ አለመረጋጋት ነው።

ከታች ያለው ምስል 3.15 ከ2015 እስከ 2023 ባለው ግጭት ምክንያት የተፈናቀሉ ዜጎች ቁጥር እየጨመረ መምጣቱን ያሳያል። በግጭት ምክንያት የሚፈናቀሉ ዜጎች ቁጥር በዓመት በአማካይ 1.7 ሚሊዮን ሰዎች መፈናቀላቸውን ቀጥሏል። ይህም ባለፉት አስር ዓመታት ውስጥ በተከሰተው ኃይለኛ ግጭት ምክንያት በየቀኑ ከ4600 በላይ ሰዎች መፈናቀላቸውን ያሳያል።

ምስል 3. 15፡ በአፍሪካ ቀንድ በተፈጠረው ግጭት ምክንያት አዲስ የውስጥ መፈናቀል

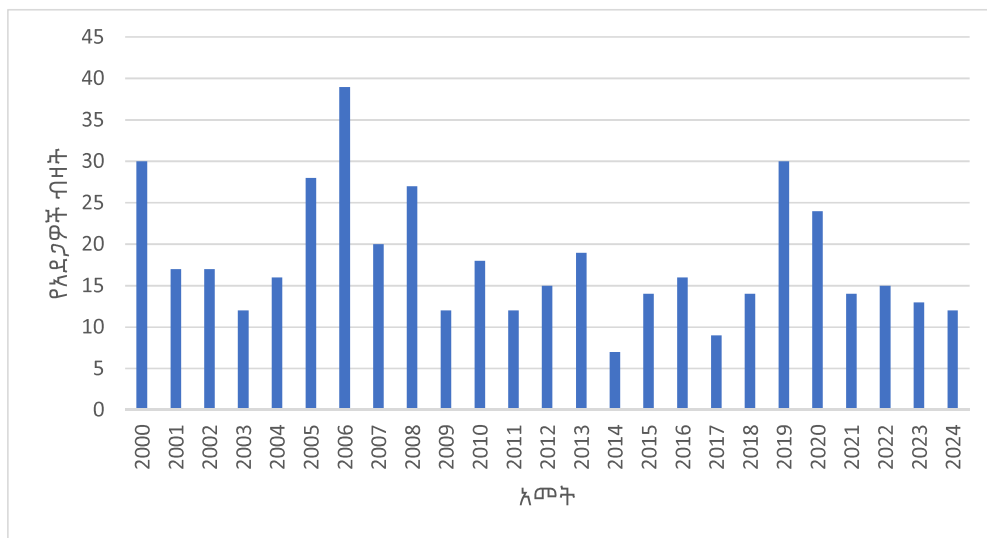

ምንጭ: hEM-DAT የተሰራ

3.3.3.4 በአፍሪካ ቀንድ የተፈጥሮ አደጋ እና መፈናቀል

በአጠቃላይ አፍሪካ እና በተለይም የአፍሪካ ቀንድ ቁጥር እየጨመረ የመጣ የተፈጥሮ አደጋ ክስተቶች እያጋጠሟት ነው። ከታች ያለው ምስል 3.16 በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ ያሉትን የተፈጥሮ ክስተቶች ያሳያል። የመሠረተ ልማት እና የህዝብ ቁጥር በከፍተኛ ሁኔታ መጋለጥ፣ እንዲሁም በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ እየጨመረ የመጣው የከተሞች መስፋፋት ከፍተኛ የሆነ መፈናቀል እና የግብርና እና ሌሎች ኪሳራዎችን ያስከትላል።

ምስል 3. 16፡ በአፍሪካ ቀንድ በየዓመቱ የተዘገቡት ከፍተኛ የተፈጥሮ አደጋ ክስተቶች ብዛት፣ ከ2000-2024

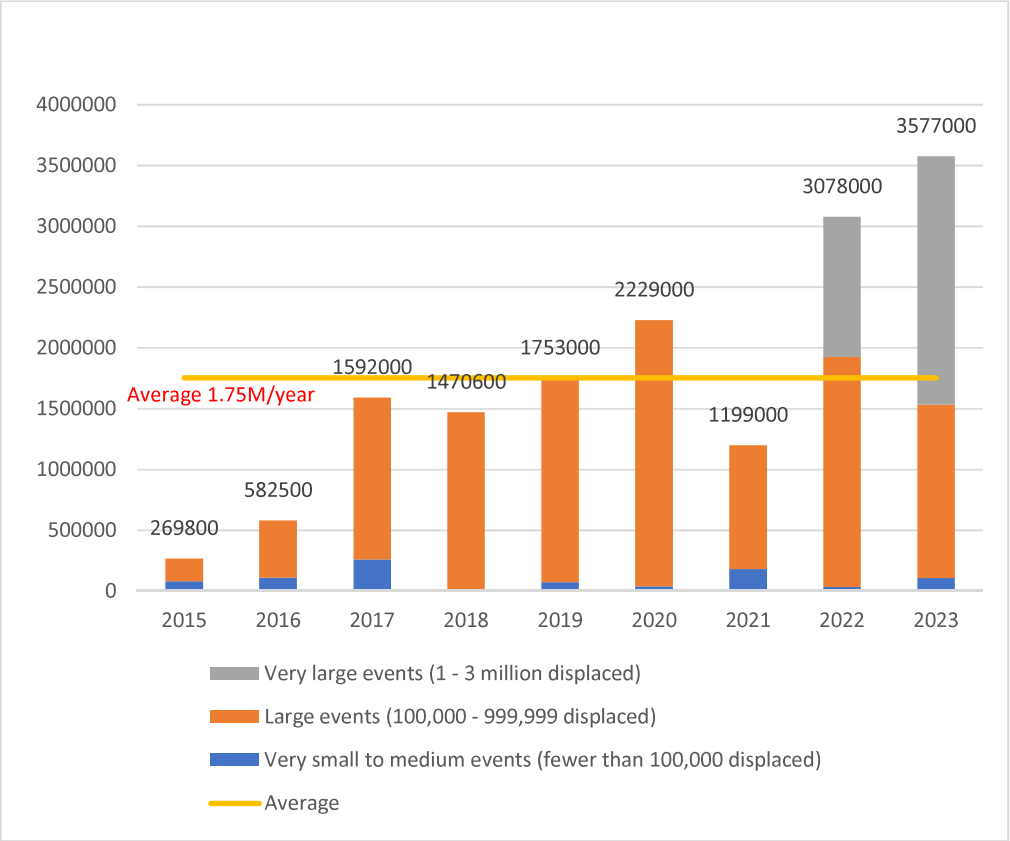

ምንጭ: hEM-DAT የተሰራ

ምስል 3.17 እንደሚያሳየው ድንገተኛ ክስተቶች በ2015 እና 2023 መካከል በዓመት በአማካይ ከ1.75 ሚሊዮን በላይ አዳዲስ መፈናቀሎችን አስከትለዋል። አብዛኛዎቹ አደጋዎች ከአየር ሁኔታ ጋር የተያያዙ ሲሆኑ በዋናነት ድርቅ፣ ጎርፍ እና የመሬት መንሸራተት ናቸው። አሃዙ የክስተቶችን ስፋትም ያሳያል። በክልሉ ከ1 ሚሊዮን በላይ ሰዎችን ያፈናቀሉ በጣም ትላልቅ ክስተቶች በዋናነት በ2022 እና 2023 በሶማሊያ ተመዝግበዋል። አብዛኛዎቹ የአደጋ

ክስተቶች ትላልቅ ክስተቶች ሲሆኑ ከ100,000 እስከ 999,999 ተፈናቅለዋል። ከ100,000 ያነሱ መፈናቀሎች ያሏቸው በጣም ትናንሽ ክስተቶችም ለመፈናቀሉ አስተዋጽኦ አድርገዋል።

ምስል 3. 17፡ በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ በተከሰቱት ክስተቶች መጠን ከአደጋ ጋር የተያያዘ አዲስ መፈናቀል

ምንጭ፡ HEM-DAT የተሰራ

3.3.3.5 የአየር ንብረት ስጋት እና በአፍሪካ ቀንድ መፈናቀል

የአፍሪካ ቀንድ ክልል በዓለም ላይ ለአደጋ ተጋላጭ ከሆኑ ክልሎች አንዱ ነው (IPCC 2007፤ 2012)፤ ድርቅ በክልሉ ላይ ከፍተኛ የተፈጥሮ አደጋ ነው። የክልሉ ትላልቅ ክፍሎች ደርቃማ ወይም ከፊል በረሃማ ሲሆኑ ዝቅተኛ፣ አስተማማኝ ያልሆነ፣ በጣም ተለዋዋጭ እና ያልተጠበቀ የዝናብ መጠን ያላቸው ሲሆኑ የሰብል እና የእንስሳት ምርትን የሚያደናቅፉ ናቸው። በዚህም ምክንያት ቀጣይነት ያለው የድርቅ እና የጎርፍ ዑደቶች ይከሰታሉ፣ ይህም የአየር ንብረት ሁኔታው እየተረጋጋ እና የአየር ሁኔታ ክስተቶች እየከፉ መምጣታቸውን የሚያሳይ ማስረጃ ነው። በአብዛኛዎቹ የክልሉ ክፍሎች ተጋላጭነትን የሚያስከትሉ ከባድ የአየር ሁኔታ እና ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ ድንጋጤዎች የሚከተሉትን ያካትታሉ፡

- ድንገተኛ የጎርፍ አደጋዎች / ከፍተኛ የዝናብ ክስተቶች
- ድርቅ
- አውሎ ነፋሶች
- ቀዝቃዛ ዝግጅቶች
- መብረቅ

- የንፋስ/የአቧራ አውሎ ነፋሶች

- በረዶ/ነጎድጓድ

ድርቅና የጎርፍ ዓመታት በቅደም ተከተል ይከሰታሉ፤ ይህም አስከፊ ክስተቶች በክልሉ ኢኮኖሚ ላይ የሚያስከትሉትን ተጽእኖ ያባብሳል። በተዘዋዋሪ ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ ተጋላጭነትን የሚያባብሱ ሌሎች ከአየር ንብረት ጋር ያልተያያዙ ድንጋጤዎችና ጭንቀቶች የሚከተሉትን ያካትታሉ፡

- የሰው ልጅ ቁጥር በፍጥነት መስፋፋት
- የሽቀጦች ዋጋ መጨመር (ወቅታዊ ወይም በመዳረሻ እጥረት ምክንያት) እና ማክሮ-ኢኮኖሚያዊ ምክንያቶች
- የእንስሳትና የሰብል በሽታዎችና ተባዮች
- እንደ ውሃና የግጦሽ መሬት ያሉ የእንስሳት እርባታ በቂ ያልሆነ ሀብት
- የመሬት መሸርሸር
- ግጭቶች
- የዝውውር መጥፋት
- ማህበራዊ አለመረጋጋት
- ሞቶች

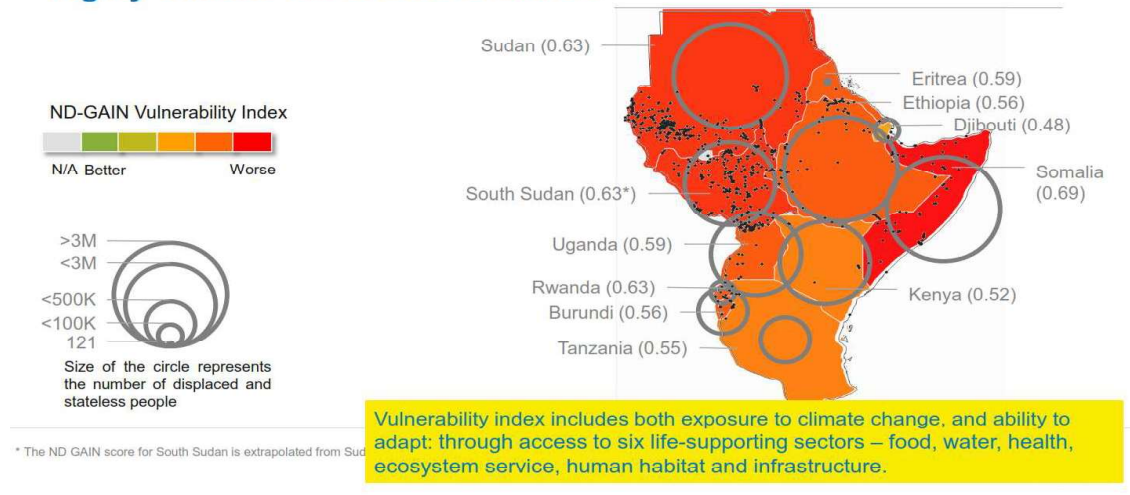
የአየር ንብረት ለውጥ እንደሚኖር ይጠበቃል

- ድንገተኛ አደጋዎችን ድግግሞሽ እና ጥንካሬ ይጨምሩ
- ቀስ በቀስ የሚጀምሩ አደጋዎችን ይጨምሩ
- ለውጥረት/ግጭቶች የመጋለጥ እድልን የሚያባብስ "ስጋት ማባዛ" ሆኖ ያገለግላል
- በቂ ምላሽ ካልተሰጠ የሰብአዊ መብቶችን ተጠቃሚነት በእጅጉ ያደናቅፋል
- የተፈናቀሉ ሰዎች የመመለስ እድላቸውን እንቅፋት

ስለዚህ የአየር ንብረት ተጋላጭነት በአፍሪካ ቀንድ መፈናቀልን በእጅጉ ይጎዳል። ከታች ያለው ምስል የተጋላጭነት መረጃ ጠቋሚ እና መፈናቀል መካከል ያለውን ግንኙነት ያሳያል፤ የተጋላጭነት መረጃ ጠቋሚው ለአየር ንብረት ለውጥ መጋለጥን እና የመላመድ ችሎታን ያካትታል። አሃዙ ከፍተኛ የተጋላጭነት መረጃ ጠቋሚ ባላቸው አገሮች ውስጥ ከፍተኛ የተጋላጭነት መረጃ ጠቋሚዎች መከሰቱን ያሳያል።

ምስል 3. 18፡ በአፍሪካ ቀንድ የአየር ንብረት ተጋላጭነት እና መፈናቀል

Most people of concern have either fled from or are living in highly climate-vulnerable countries

ምንጭ: UNHCR፣ 2023 (በ <https://data.unhcr.org/ar/documents/details/101918> ይገኛል)

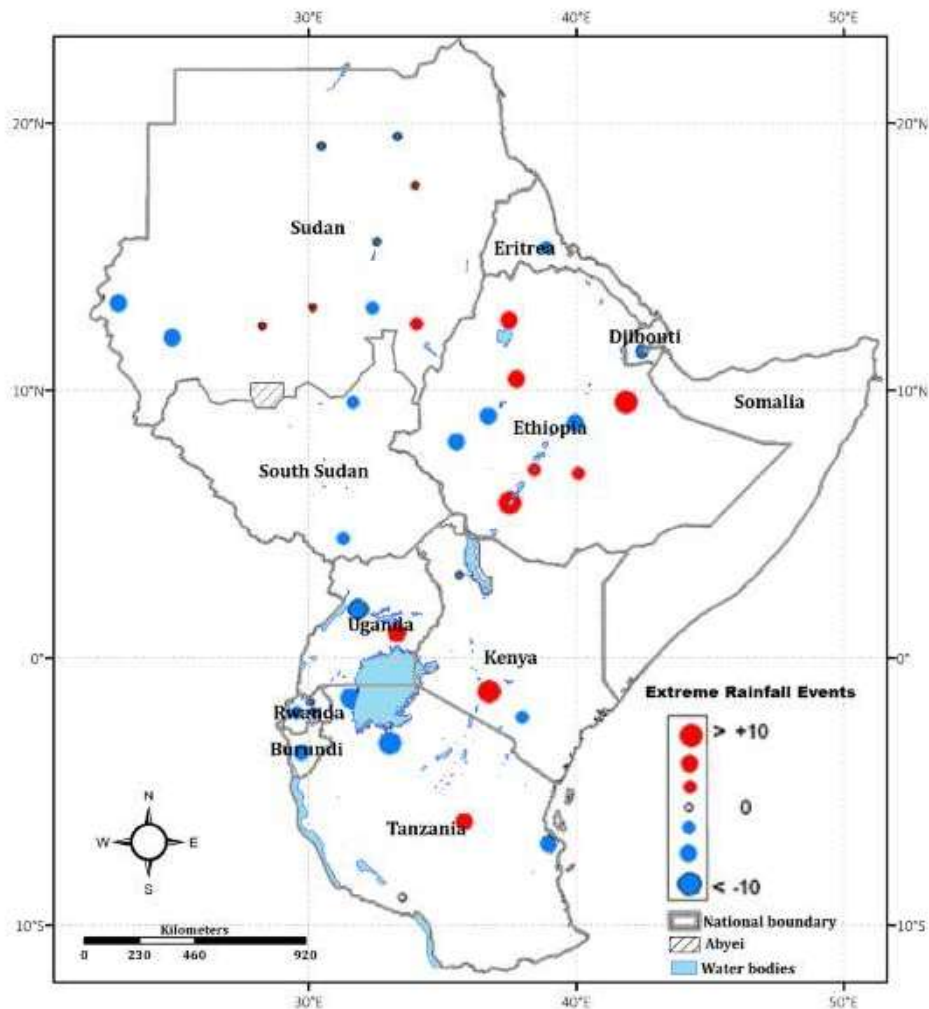
እጅግ በጣም ከባድ የዝናብ ክስተቶች

ብዙውን ጊዜ፣ ከፍተኛ የአየር ሁኔታ እና የአየር ንብረት ክስተቶች ከተጋለጡ እና ተጋላጭ ከሆኑ የሰው እና የተፈጥሮ ስርዓቶች ጋር ይገናኛሉ፣ ይህም በክልሉ ውስጥ አደጋዎችን ያስከትላል። አስከፊ የአየር ሁኔታ እና የአየር ንብረት ክስተቶች በድግግሞሽ፣ በመጠን እና በዚህም ምክንያት ለአደጋ ተጋላጭ ለሆኑ ሰዎች ቁጥር መጨመር ምክንያት ሆኗል።

እጅግ አስከፊ ክስተቶች የንብረት ውድመት፣ ጉዳት፣ ረሃብ፣ የሕይወት መጥፋት እና የአንዳንድ ዝርያዎችን መኖር አደጋ ላይ የሚጥሉ ከመሆናቸውም በላይ በክልሉ ውስጥ በተፈጥሮ እና በሰው ስርዓቶች ላይ ለውጦችንም ያስከትላሉ። የአየር ንብረት ለውጥ እና ተለዋዋጭነት ተጽእኖዎች በተለይም በክልሉ በ2010/2011 እና 1997/1998 ድርቅ እና ጎርፍ ወቅት የታየው ድሆች በሰው ልጅ ላይ መከራ ያስከትላሉ። የ2010/2011 ዓመት እጅግ ልዩ ነበር እና በ60 ዓመታት ውስጥ ጅቡቲን፣ ኢትዮጵያን፣ ኬንያን፣ ሶማሊያን እና ኡጋንዳን የከበበ እና የጂኤችኤ ክልል በዓለም ላይ እጅግ የከፋ የምግብ ቀውስ እንዲገጥመው ምክንያት ሆኗል።

ምስል 3. 19- በከባድ የዝናብ ክስተቶች ላይ በአማካይ በክልል ጣቢያዎች ላይ ያሉ አዝማሚያዎች ።

አዎንታዊ (አሉታዊ) አዝማሚያዎች በቀይ (ሰማያዊ) ክበቦች ይታያሉ። ትላልቅ (ትንንሽ) ክበቦች ጉልህ (ጉልህ ያልሆነ) አዝማሚያዎችን ያመለክታሉ።

ምንጭ፡ ICPAC፣ 2018

የድርቅ አይጋዎች

ድርቅ የተለመደ ከሚባለው መጠን ያነሰ የዝናብ መጠን በመኖሩ የሚከሰት አይጋ የተፈጥሮ አይጋ ነው። ድርቅ በአንድ ወቅት ወይም ረዘም ላለ ጊዜ ሲቆይ፣ ዝናብ ብዙውን ጊዜ የሰው ልጅን እንቅስቃሴ እና የአካባቢን ፍላጎት ለማሟላት በቂ አይደለም።

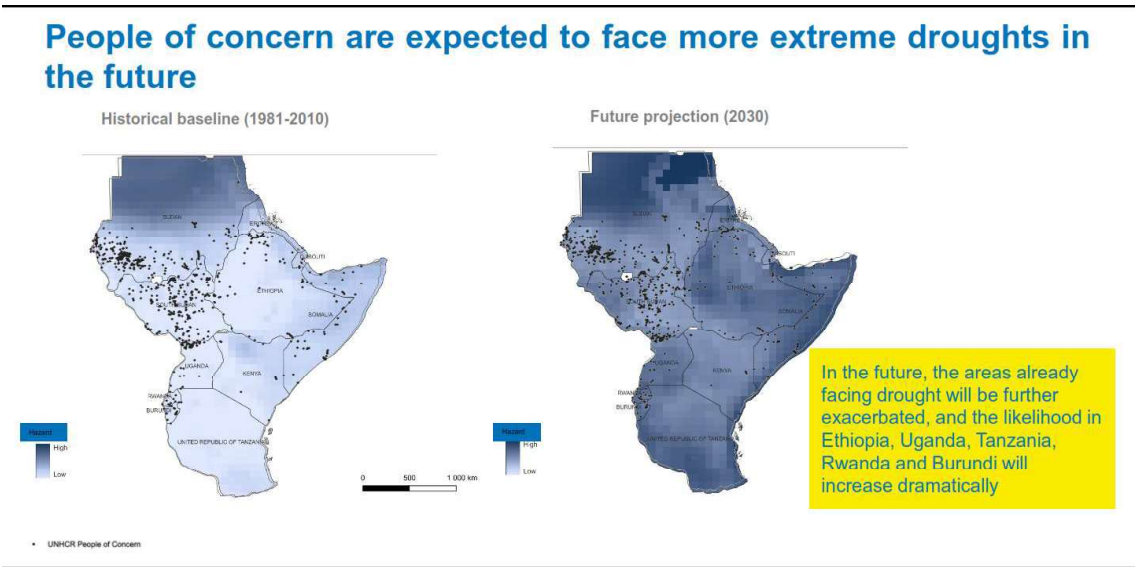
የአፍሪካ ቀንድ ለተደጋጋሚ ድርቅ የተጋለጠ ሲሆን ይህም በአካባቢው በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎችን ህይወት እና ኑሮ በእጅጉ ይጎዳል። በዚህ ክልል የድርቅ ዑደት ተደጋጋሚ ሲሆን ሲከሰት ደግሞ ከአንድ ወቅት በላይ የሚቆይ ሲሆን ይህም በህይወት እና በንብረት ላይ ከፍተኛ ውድመት ያስከትላል።

በአጠቃላይ፣ በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ ያለው የአይጋ መጠን - ዝናብ፣ የሙቀት መጠን እና የጎርፍ አይጋ ለወደፊት መፈናቀል ስጋት እንደሚሆን ይጠበቃል። የሚከተሉት አሃዞች በ2030 በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ የዝናብ፣ የሙቀት እና

የጎርፍ ትንቢዎችን ያሳያሉ። ሁሉም አሃዞች ድርቅ፣ ሙቀት እና ጎርፍ እያጋጠማቸው ያሉ አካባቢዎች የበለጠ እንደሚባባሱ ያመለክታሉ።

ምስል 3. 20፡ በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ የአደጋዎች ደረጃ ታሪካዊ መነሻ እና የወደፊት ትንቢት

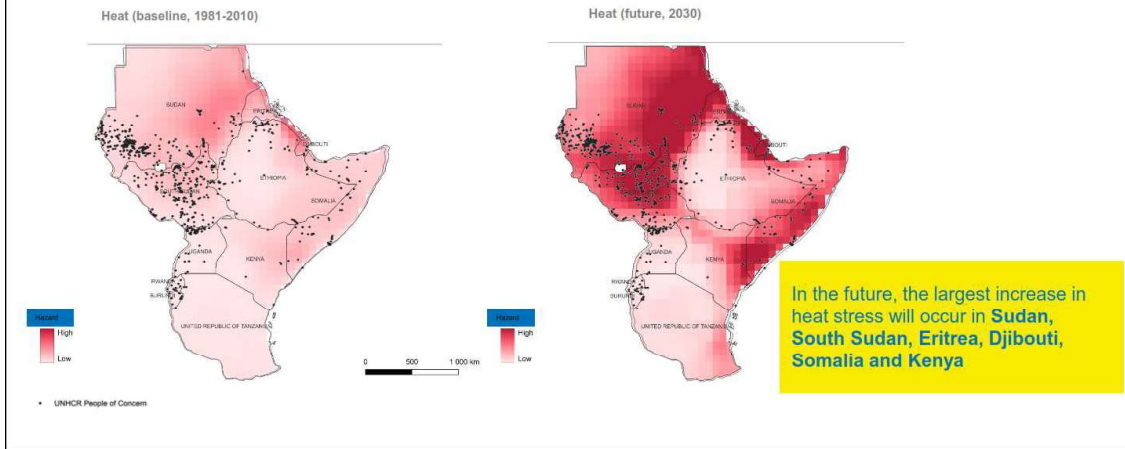
a) ዝናብ

ምንጭ፡ UNHCR፣ 2023

b) የሙቀት መጠን

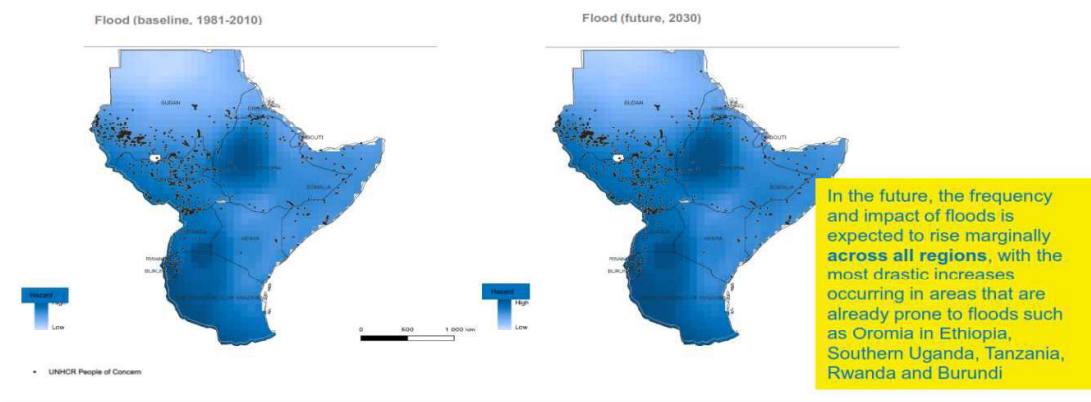
Dangerous heat is expected to rise significantly

ምንጭ: UNHCR፣ 2023

c) ጎርፍ

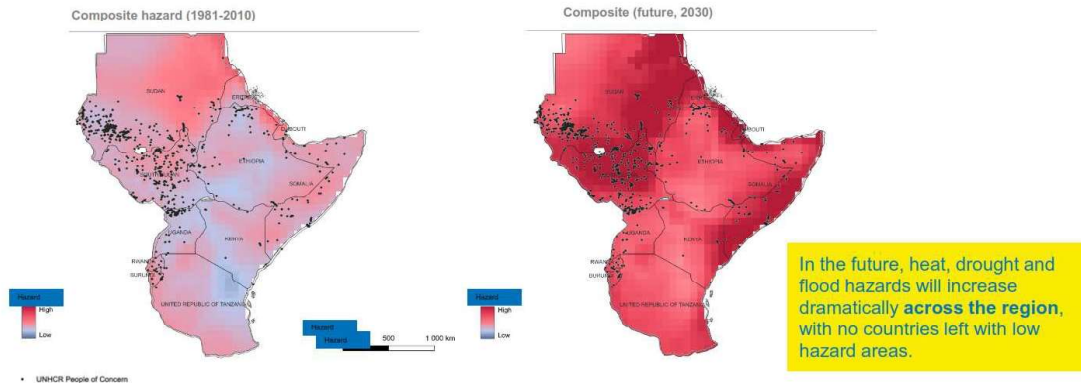
Flood risks will increase especially in already flood-prone areas

ምንጭ: UNHCR፣ 2023

በአጠቃላይ፣ የአየር ንብረት አደጋ ወደፊት በታላቁ የአፍሪካ ቀንድ በከፍተኛ ሁኔታ ይጨምራል። ምስል 3.21 ታሪካዊውን የተቀናጀ የአየር ንብረት አደጋ እና የወደፊት የአደጋ ደረጃዎችን ያሳያል። ስለዚህ በአየር ንብረት አደጋ ምክንያት የሚፈጠረው የወደፊት መፈናቀል በክልሉ አሳሳቢ ጉዳይ ነው። ተጋላጭ የሆኑት ሰዎች በአየር ንብረት አደጋዎች ላይ ከፍተኛ ጭማሪ እንደሚታይ በሚጠበቁ አካባቢዎች ይኖራሉ።

Overall, all climate hazards will increase dramatically in the future, across the whole region

ምንጭ: UNHCER፣ 2023

3.4 የአየር ንብረት ማስተካከያ

በ2005 በዩኤንዲፒ የተቋቋመው የማላመድ ፖሊሲ ማዕቀፍ ግለሰቦች፣ ማህበረሰቦች እና ሀገራት የአየር ንብረት ለውጥን ተፅዕኖዎች፣ ተለዋዋጭነቱን ጨምሮ ለመቀነስ እና ለማስተዳደር የሚጥሩበት ሂደት እንደሆነ ይገልጻል። የዚህ ሂደት ዋና ማዕከል የማህበረሰቦችን እና መንግስታትን የውሳኔ አሰጣጥ አቅም ማሳደግ፣ የአየር ሁኔታ መለዋወጥን እንዲያውቁ እና ቀደም ሲል በተሞክሮዎቻቸው ላይ በመመስረት እቅዶቻቸውን እና የኢንቨስትመንት ስትራቴጂዎቻቸውን በዚህ መሰረት እንዲያሻሽሉ ማድረግ ነው። በዩኤንዲፒ (2018) እንደተገለጸው፣ መላመድ በአራት ደረጃዎች ሊቀርብ ይችላል፣ ይህም እንደ መላመድ ስትራቴጂ ዋና ዋና አካላት ሊቆጠር ይገባል፡

ለአሁኑ የአየር ንብረት ተለዋዋጭነት የመነሻ መቋቋምን ማሻሻል

ይህ ጽንሰ-ሀሳብ ከሰፋፊ የልማት ጥረቶች ጋር ተመሳሳይ ሲሆን በተቋቋሙ የኑሮ ዘዴዎች ውስጥ ኢንቨስትመንቶችን ያመለክታል፣ ይህም በሰው ልጅ ምክንያት የሚከሰት የአየር ንብረት ለውጥን ጨምሮ በተወሰነ ደረጃ ለሚከሰቱ የአየር ንብረት ተለዋዋጭነት ሁኔታዎች ምላሽ ይሰጣል። የአደጋ ስጋት ቅነሳ እና ዝግጁነት የመቋቋም አቅምን ለመገንባት አንድ ዋና አካል ነው። የመቋቋም ስርዓቶች የሚገለጹት እራሳቸውን በማደራጀት አቅማቸው፣ ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ ድንጋጤዎችን ለመቋቋም የኑሮ ዘዴዎችን ያመለክታሉ ችሎታቸው፣ እና ለተለዋዋጭነት እና ያልተጠበቁ የአየር ንብረት ክስተቶች ባላቸው ግምት እና ምላሽ ነው። የመቋቋም አቅም ቁልፍ አንቀሳቃሾች ወኪልነትን፣ ማብቃትን እና አስፈላጊ ክህሎቶችን፣ እውቀቶችን እና ውጤታማ እርምጃዎችን ለመውሰድ የሚያስፈልጉ ኔትወርኮችን ያካትታሉ፣ እነዚህም ሁሉ በሰው፣ በማህበራዊ፣ በኢኮኖሚ፣ በተፈጥሮ እና በገንዘብ ሀብቶች ላይ ኢንቨስትመንቶችን እንዲሁም እንደ ድምጽ እና ተሳትፎ ባሉ የፖለቲካ ችሎታዎች ላይ ኢንቨስት ማድረግን ይጠይቃሉ። የመቋቋም አቅም የሚያመለክተው ለአየር ንብረት ተለዋዋጭነት በጽናት ምላሽ ለመስጠት የተወሰዱ እርምጃዎች ነው፤ ሆኖም ግን፣ እነዚህ እርምጃዎች የኑሮ ተስፋዎችን አሉታዊ ተጽዕኖ ሊያሳድሩ ይችላሉ፣ በተለይም የአየር ንብረት ድንጋጤዎች በተደጋጋሚ በሚከሰቱባቸው ሁኔታዎች፣ እንደ የእንስሳት ሀብት መጥፋት ወይም ሽያጭ ባሉ የመቋቋም አቅም ላይ ድምር ተፅዕኖዎችን ያስከትላል፣ ይህም

በተከታታይ ድርቅ ወቅት እንደ እንስሳት ያሉ ንብረቶችን ማጣት ወይም መሸጥ ያሉ። የተጋለጭ ማህበረሰቦችን የመቋቋም አቅም ለማሳደግ የታለሙ ኢንቨስትመንቶች ውጤታማ መላመድ ለማግኘት ወሳኝ ናቸው።

ከአየር ንብረት ለውጥ አደጋዎች ጋር መላመድ

ከአየር ንብረት ለውጥ አደጋዎች ጋር መላመድ ለሚያስከትለው ተጽእኖ ውጤታማ በሆነ መንገድ ለመዘጋጀት በስርዓቶች ውስጥ ማሻሻያዎችን ይጠይቃል። ይህ ዝግጅት በተለያዩ ሀብቶች ላይ ኢንቨስትመንቶችን ይጠይቃል፤ ለምሳሌ የሰው፣ የማህበራዊ፣ የአካላዊ፣ የተፈጥሮ እና የፋይናንስ ሀብቶችን ጨምሮ፤ እንዲሁም የአቅም እና የመላመድ አቅሞችን ማሻሻል። መላመድ ወደ ቋሚ እና ሊገመት ወደሚችል የወደፊት ጊዜ የሚሸጋገር ሂደት ተደርጎ መታየት የለበትም። በምትኩ፣ እርግጠኛ አለመሆንን ማሰስን ያካትታል፤ ይህም የመላመድ አቅምን ማዳበር አስፈላጊ ያደርገዋል።

የፖሊሲዎች እና የበጀት ማስተካከያ

ውጤታማ የሆኑ የማላመድ ስልቶችን ለማስፋፋትና ለመባዛት እንዲሁም ፈጠራን ለማሳደግ ፖሊሲና ተቋማዊ ማካተት አስፈላጊ ነው። የመንግስት ተቋማትን ውጤታማነትና ቅልጥፍና በማሳደግ ላይ የሚያተኩረውን የመነሻ አቅም ልማት እና የአየር ንብረት ለውጥን ስትራቴጂካዊ እቅድ በሚያካትተው የማላመድ አቅም መካከል ያለውን ልዩነት መለየት አስፈላጊ ነው። አቅም መገንባት የሚቻለው በፖሊሲ አወጣጥ ውስጥ የቴክኒክ ትንተናን በመተግበር፣ በምክክር ሂደቶች ውስጥ በመሳተፍ እና የድርጅታዊ ልማት ስልቶችን በመተግበር ነው። የአየር ንብረት ፋይናንስ ለታዳጊ ሀገራት በየዓመቱ 100 ቢሊዮን የአሜሪካ ዶላር እንደሚደርስ ተገምቷል፤ እና የመንግስት የዕቅድ ስርዓቶችን በዋና ዋና የበጀት ማዕቀፎቻቸው ውስጥ የአየር ንብረት ፋይናንስን በብቃት ለማስተዳደር እና ለመከታተል የታለሙ እያደገ የመጣ ተነሳሽነት አለ፤ በዚህም የማላመድ ጥቅሞችን ማግኘትን ያረጋግጣል።

የቀረውን አደጋ በመፍታት ላይ

የአየር ንብረት ተለዋዋጭነት በየጊዜው በሚለዋወጠው ባህሪ ምክንያት አደጋን ሙሉ በሙሉ ማስወገድ ስለማይቻል ኪሳራዎች የማይቀሩ ሊሆኑ ይችላሉ። ከቀሪ ኪሳራዎች ጋር የተያያዙ ወጪዎችን በማስተዳደር ማህበረሰቦችን መርዳት የመቋቋም አቅምን ያሻሽላል፤ ሆኖም ግን፣ ውጤታማ መላመድን ለማግኘት፣ ራስን ማደራጀት፣ መማር እና ኤጀንሲን ማበረታታት አስፈላጊ ነው። የአየር ንብረት ለውጥ እየተበባሰ ሲሄድ፣ አሁን ያሉት የኢኮኖሚ ስርዓቶች ውጤታማ በሆነ መንገድ የማይሰሩባቸው 'የመፍጫት ነጥቦች' ያጋጥሙናል፤ ይህም የቀረው የአደጋ ወጪዎች የአጠቃላይ መላመድ ስትራቴጂው የበለጠ ጉልህ አካል እንዲሆኑ ያደርጋል።

3.4.1 በአፍሪካ ውስጥ የመላመድ መለኪያዎች

የአይፒሲሲ አራተኛው የግምገማ ሪፖርት (AR4) አፍሪካ በተለይ ለአየር ንብረት ለውጥ ተጽእኖዎች ተጋላጭ መሆኗን አጉልቶ አሳይቷል። የ2°ሴ አማካይ የአለም ሙቀት መጨመር ለመላመድ ከፍተኛ ፈተና ሲሆን፣ የ3.5-4°ሴ ጭማሪ ደግሞ ለአህጉሪቱ የበለጠ የመላመድ እንቅፋት ያስከትላል (IPCC፣ 2007)። በአፍሪካ የሚጠበቀው የሙቀት መጠን መጨመር በክልሉ ውስጥ ያሉትን የሰው ልጅም ሆነ የተፈጥሮ ስርዓቶችን ከቀረጹት ታሪካዊ የአየር ንብረት ሁኔታዎች እና ተለዋዋጭነት ጋር ሲነጻጸር በጣም ከባድ ነው። ከAR4 (2007) ጀምሮ በእኩዮች በተገመገሙ መጽሔቶች ላይ የታተሙ ጥናቶች እንደሚያመለክቱት የመላመድ ተግዳሮቶች ሰፊ እና ባለብዙ ገጽታ ያላቸው እና ከፍተኛ የተረፈ ጉዳት የታጀቡ ናቸው። ምንም እንኳን ከ4°ሴ የሙቀት መጨመር ጋር የተያያዙት

ብዙዎቹ ተፅዕኖዎች የአለም ሙቀት መጨመርን ከ2°ሴ በታች በመገደብ ሊቀንሱ ቢችሉም፣ ውጤቶቹ አሁንም ከፍተኛ ሊሆኑ ይችላሉ፤ ይህም ከፍተኛ የመላመድ ጥረቶችን ይፈልጋል።

የአፍሪካ ማህበረሰቦች በተለያዩ የኢኮኖሚ ዘርፎች እና በሰው ልጅ እንቅስቃሴዎች የአየር ንብረት ለውጥ ውጤቶችን የመቆጣጠር ችሎታቸው ከፍተኛ ፈተናዎችን እንደሚጋፈጡ ይጠበቃል፤ ይህም ቀደም ሲል እንደታየው በተጽዕኖዎች መጠን እና ፈጣን ጅምር ምክንያት ከአቅማቸው በላይ ሊሆን ይችላል። የእነዚህን ተፅዕኖዎች ክብደት እና በአፍሪካውያን የኑሮ ሁኔታ ላይ የሚያስከትለውን መዘዝ ለመቀነስ፣ ከግለሰብ ቤተሰቦች እስከ ብሔራዊ እና ክልላዊ ማዕቀፎች ድረስ በተለያዩ ደረጃዎች የተለመዱ ስልቶች እየተዘጋጁ እና እየተተገበሩ ሲሆን እነዚህም ተጨማሪ ድጋፍ እና ማሻሻያ ያስፈልጋቸዋል። እነዚህ ስልቶች የሚከተሉትን ያካትታሉ፡

- ፤ ይህም ህዝቡ ለከባድ ክስተቶች መከሰት አስቀድሞ እንዲያውቅና እንዲዘጋጅ ይረዳል።
- መስኖ፣ የውሃ ማጠራቀሚያ አቅምን ማሻሻል፣ የገጽታ የውሃ ስርዓቶችን ለመጠበቅ የደን መልሶ ማቋቋም፣ የክርሰ ምድር ውሃ ሀብቶችን ዘላቂ አጠቃቀም፣ የባህር ውሃ ጨዋማነትን ማስወገድ እና የዝናብ ውሃ መቆፈር እና ማከማቻ ለሰው እና ለግብርና ፍላጎቶች በቂ እና አስተማማኝ የንፁህ ውሃ አቅርቦት እንዲኖር ማድረግ።
- እንደ የባህር ግድግዳዎች፣ ዳይኮች፣ የሞገድ መሰባሰቢያዎች እና ሌሎች የባህር ዳርቻ ዞን አስተዳደር አካላት ያሉ የከተማ መሠረተ ልማት ጥበቃ እርምጃዎች፣ እንዲሁም የምግብ ዋስትናን ለማሻሻል በከተማ ደረጃ የምግብ ማከማቻ አቅም እና የከተማ ግብርና እንዲሁም ከባድ የአየር ሁኔታ ክስተቶችን ተከትሎ የውሃ ወለድ በሽታዎችን አደጋ ለመቀነስ የንፁህና ተቋማትን ዲዛይን እና የፍሳሽ ማስወገጃ ቴክኖሎጂን ማሻሻል።

የማላመድ እርምጃዎች እንደ “ለስላሳ” የማላመድ እርምጃዎች ይቆጠራሉ፤ የተፈጥሮ ካፒታል ወይም የማህበረሰብ ቁጥጥርን የሚያካትቱ ሲሆኑ፤ ወይም “ጠንካራ” የማላመድ እርምጃዎች፣ አንድን ዘርፍ ወይም ማህበረሰብን ማላመድ አዲስ እና ካፒታል-ተኮር መሠረተ ልማት መገንባት የሚጠይቅ ከሆነ። አብዛኛዎቹ የማላመድ እርምጃዎች አስቀድሞ የታቀደ እና የታቀደ አቀራረብ እና ትላልቅ ኢንቨስትመንቶችን ይፈልጋሉ። የታቀደ ካፒታል-ተኮር መላመድ አስፈላጊነት ከዝቅተኛ የሙቀት መጨመር ደረጃዎች ከፍ ያለ ነው።

3.4.2 ለአፍሪካ የማላመድ ወጪ

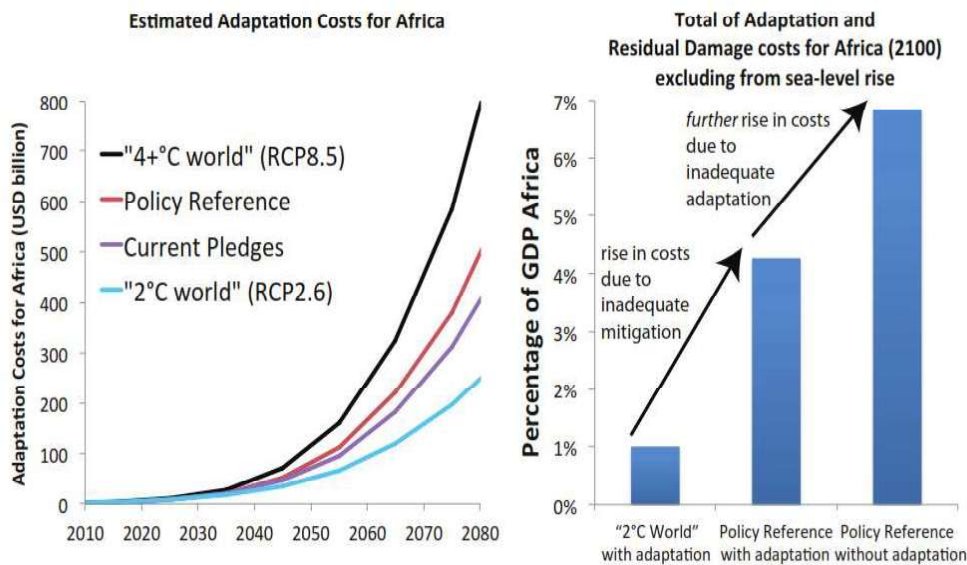
ለተለያዩ የአየር ንብረት ሁኔታዎች ምላሽ ለመስጠት የተለመደውን ወጪ መገመት ውስብስብ ጥረት ሲሆን እርግጠኛ አለመሆን የተሞላ ነው። ያም ሆኖ፣ በርካታ ጥናቶች ከተለመዱት እርምጃዎች ጋር የተያያዙ ወጪዎችን ትንበያ አቅርበዋል። በአጭር ጊዜ ውስጥ፣ የዓለም ባንክ የ2010 ግምቶች በክልል ደረጃ ጠቃሚ የሆነ የዘርፍ ክፍፍል ያቀርባሉ። በተለይም፣ ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች፣ አመታዊ የማላመድ ወጪዎች በ2020 ወደ 13 ቢሊዮን የአሜሪካን ዶላር እንደሚደርሱ ይገመታል፤ ይህም ከኢንዱስትሪ በፊት ከነበረው ደረጃ በላይ ወደ 1°ሴ የሚደርስ የዓለም የሙቀት መጠን ጨማሪ ያሳያል። ይህ አሃዝ በ2040 ወደ 24 ቢሊዮን የአሜሪካን ዶላር በከፍተኛ ሁኔታ እንደሚጨምር ይጠበቃል፤ የዓለም ሙቀት መጨመር ደግሞ ወደ 2°ሴ ሊጠጋ ነው። ከፍተኛውን የማላመድ ወጪዎች እንደሚከፍሉ የሚጠበቁት ዘርፎች የውሃ አቅርቦት፣ የባህር ዳርቻ ዞን ጥበቃ፣ መሠረተ ልማት እና ግብርና ይገኙበታል።

የዓለም ሙቀት መጨመር ከ2°ሴ በታች በሆነበት ሁኔታ፣ አፍሪካ ቀደም ሲል እንደተገለጸው ከፍተኛ ተግዳሮቶችን መጋፈጧን ቀጥላለች። ለአህጉሪቱ የረጅም ጊዜ የማስተካከያ ወጪዎች በ2050 በዓመት በግምት 35 ቢሊዮን የአሜሪካን ዶላር እና በ2070ዎቹ በዓመት 200 ቢሊዮን የአሜሪካን ዶላር እንደሚደርሱ ይገመታል (ምስል 3.22ን ይመልከቱ፣ በግራ በኩል)። ከ2070ዎቹ በኋላ፣ በ2°ሴ ሁኔታ ውስጥ ያሉ ሁሉም የማስተካከያ ወጪዎች ማለት ይቻላል የባህር መጠን መጨመር የሚያስከትሉትን ተጽዕኖዎች በመቀነስ ላይ ያተኩራሉ፤ ይህም የሙቀት መጠኑ

ከ2°ሴ በታች ሲረጋጋ ወይም መቀነስ ሲጀምር እንኳን ይቀጥላል። በተቃራኒው፣ በ3.5-4°ሴ የሙቀት መጨመር አቅጣጫ፣ ለአፍሪካ የሚገመተው የማስተካከያ ወጪዎች በከፍተኛ ሁኔታ ይጨምራሉ፣ በ2050 በዓመት ከ45-50 ቢሊዮን የአሜሪካን ዶላር እና በ2070ዎቹ በዓመት 350 ቢሊዮን የአሜሪካን ዶላር ይደርሳሉ። በሁሉም የጊዜ ገደቦች፣ ከእነዚህ ወጪዎች ውስጥ ግማሽ ያህሉ ከባህር ደረጃ መጨመር ጋር ከመላመድ ጋር የተያያዙ ናቸው፣ ከ10% በታች ለራስ-ገዝ የማስተካከያ ስልቶች የተመደቡ ሲሆን፣ የተቀሩት ደግሞ ወደ ሌሎች ቅድመ-ተግባራዊ እርምጃዎች ያመራሉ።

በ2°ሴ የሙቀት መጨመር ባለበት ዓለም፣ ከአስማሚነት ጋር የተያያዙ ዓመታዊ ወጪዎች፣ ከቀሪ ጉዳዮች (የማስተካከያ ጥረቶች የማይካሄዱት) ጋር በ2100 ከአፍሪካ ጠቅላላ የሀገር ውስጥ ምርት በግምት 1% እንደሚሆኑ ይገመታል፣ አጠቃላይ የማስተካከያ እርምጃዎች ይወሰዳሉ ብለን እናስባለን (ምስል 3.22 - የቀኝ ፓነል ይመልከቱ)። ሆኖም፣ የታቀዱ እና እየተተገበሩ ባሉ የአሁኑ የማቅረቢያ ስልቶች መሠረት፣ እነዚህ ወጪዎች ወደ 4% የአፍሪካ ጠቅላላ የሀገር ውስጥ ምርት እንደሚጨምሩ ይጠበቃል፣ እንደገና ሙሉ የማስማማት ጥረቶችን ከግምት ውስጥ በማስገባት። ምንም እንኳን ማስተካከያ በሌለበት፣ በዚህ ሁኔታ አጠቃላይ ጉዳት ወደ 7% የአፍሪካ ጠቅላላ የሀገር ውስጥ ምርት ሊጨምር ይችላል፣ ይህም የማስማማት ስልቶች ጉዳትን በከፍተኛ ሁኔታ እንዴት እንደሚቀንሱ እና አጠቃላይ ወጪዎችን እንዴት እንደሚቀንሱ በግልጽ ያሳያል።

ምስል 3. 22፡ በአፍሪካ ውስጥ የማላመድ ወጪዎች

ምንጭ፡ AGRA 2024

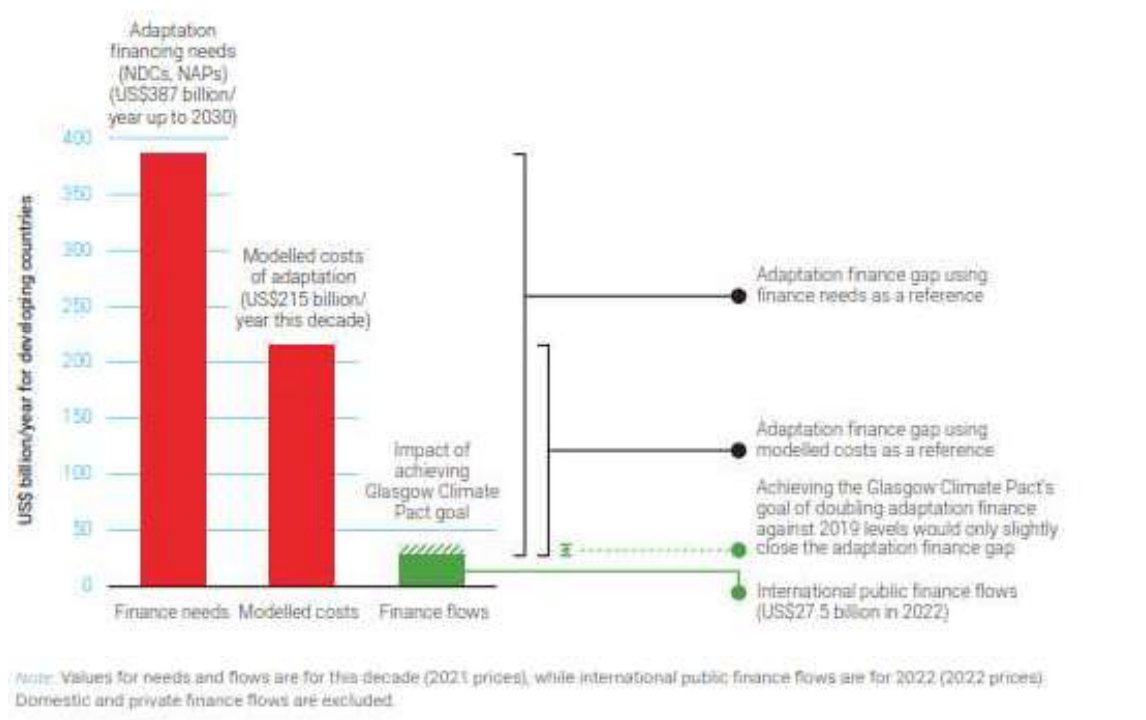
3.4.3 የማላመድ የፋይናንስ ክፍተት

የ2023 የማላመድ ክፍተት ሪፖርት በዚህ አስርት ዓመት ለታዳጊ አገሮች የሚገመተው የማላመድ ወጪዎች እና የፋይናንስ መስፈርቶች በየአመቱ ከ215 ቢሊዮን የአሜሪካ ዶላር እስከ 387 ቢሊዮን የአሜሪካ ዶላር እንደሚሆኑ ገምቷል። ይህ ለሁሉም ታዳጊ አገሮች ከጠቅላላው የሀገር ውስጥ ምርት በግምት ከ0.6 በመቶ እስከ 1.0 በመቶ ይወክላል (UNEP፣ 2023)። እነዚህ የፋይናንስ ፍላጎቶች ከጠቅላላው አፈሴላዊ የልማት ድጋፍ (ODA) ጋር የሚመሳሰሉ ናቸው፣ ይህም በ2023 ወደ 224 ቢሊዮን የአሜሪካ ዶላር ይደርሳል (OECD 2024)። በቅርብ ጊዜ በተገኘው መረጃ መሠረት (የተባበሩት መንግስታት የንግድ እና ልማት ኮንፈረንስ 2024)፣ ለታዳጊ አገሮች (ቻይናን

ሳይጨምር) የዕዳ ወለድ ክፍያዎች ከጠቅላላ የሀገር ውስጥ ምርት 2.4 በመቶውን ይይዛሉ፤ ይህም ለመላመድ ፋይናንስ ከሚገመተው መስፈርት አልፏል።

ለመላመድ የሚያስፈልጉት የፋይናንስ መስፈርቶች በ2022 በየዓመቱ ወደ 27.5 ቢሊዮን የአሜሪካ ዶላር የሚጠጋውን ወደ ታዳጊ አገሮች የሚያመሩትን ዓለም አቀፍ የሕዝብ ማስተካከያ የፋይናንስ ፍሰቶች ጎን ለጎን መገምገም ይቻላል። በዚህም ምክንያት፣ የዓለም አቀፍ የሕዝብ የፋይናንስ ፍሰቶች ቢጨምሩም፣ በስጶ 3.23 ላይ እንደሚታየው በመላመድ ፋይናንስ ረገድ ከፍተኛ ክፍተት አለ። ይህ ከፍተኛ የመላመድ ፋይናንስ ክፍተት በማደግ ላይ ባሉ አገሮች ላይ የሚደርሰውን ኪሳራ እና ጉዳት ሊያስከትል ይችላል፤ እንዲሁም በዓለም አቀፍ እና ድንበር ተሻጋሪ የአደጋ ክምችቶች አማካኝነት የበለጸጉ አገሮችን ይጎዳል (አኒሲሞቭ እና ማግናን፣ 2023)።

ምስል 3. 23፡ በማደግ ላይ ባሉ አገሮች ውስጥ የተጣጣሙ የፋይናንስ ፍላጎቶችን፣ የተቀረጹ ወጪዎችን እና ዓለም አቀፍ የሕዝብ ማስተካከያ የፋይናንስ ፍሰቶችን ማወዳደር

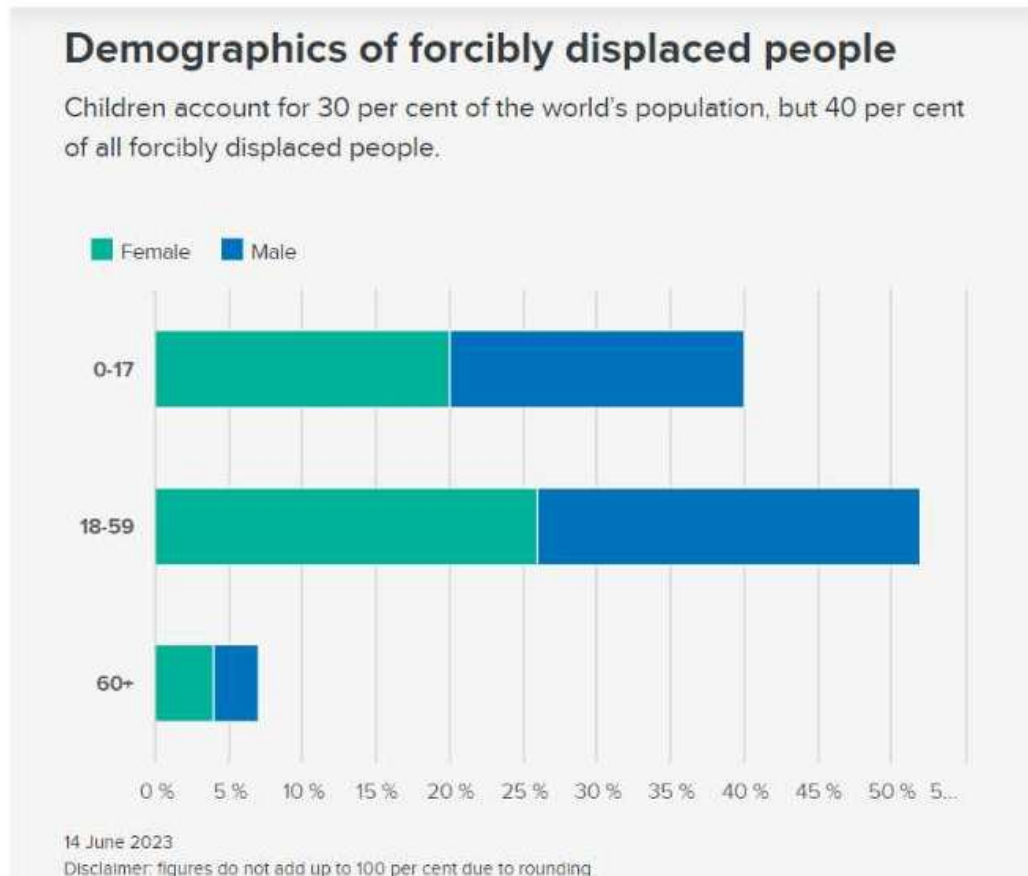
ምንጭ፡ AGRA፣ 2024

3.5: የፆታ እና የአየር ንብረት ለውጥ ፍልሰትን አስከትሏል

እንደሌሎች የፍልሰት ዓይነቶች ሁሉ የአካባቢ ፍልሰት በጾታ ላይ የተመሰረተ ሂደት ነው። የሁሉም ጾታ ስድተኞች የተለያዩ ፍላጎቶች እና ቅድሚያ የሚሰጣቸው ነገሮች አሏቸው እና በጉዞአቸው ወቅት የተለያዩ አደጋዎች ያጋጥሟቸዋል። የአየር ንብረት ለውጥ በተለይ ሴቶችን ይጎዳል፣ ብዙውን ጊዜ በሚሰደዱባቸው ማህበረሰቦች እና አገሮች ውስጥ ለመረጃ፣ ለሀብት እና ለሥራ እድሎች ውስን መዳረሻ ያላቸው። የአየር ንብረት ለውጥ አሁን ያሉትን የኑሮ ሁኔታዎች ሲያዳክም፣ ሴቶች ወንዶች የተሻለ የኢኮኖሚ ተስፋ ፍለጋ ሲሰደዱ የቤተሰብ እና የቤተሰብ ተግባራትን ሲያስተዳድሩ ወደ ኋላ የመተው እና በአደገኛ ሁኔታዎች ውስጥ የመቆየት ከፍተኛ አደጋ ያጋጥማቸዋል። በተጨማሪም፣ የማህበራዊ ደንቦች የሴቶችን ተንቀሳቃሽነት ሊገድቡ ይችላሉ፣ ይህም የወንዶችን ለጉዞ ፈቃድ ይጠይቃል፣ ይህም ከአደጋዎች ጋር የመላመድ ችሎታቸውን በእጅጉ ይገድባል። ሴቶች ደህንነቱ የተጠበቀ እና ጤናማ የኑሮ አካባቢን ለመጠበቅ እንዲሰደዱ ሲገደዱ፣ በፍልሰት መንገዶቻቸው ላይ ብዙ ጊዜ የተወሰኑ አደጋዎች ያጋጥማቸዋል። ቀድሞውኑ በመጓጓዣ ላይ ያሉ ወደ ትውልድ አገራቸው ለመመለስ ይገደዳሉ ወይም በጉዞአቸው ወቅት ወጥመድ ውስጥ የመሆን እና ተጋላጭ የመሆን አደጋ ሊያጋጥማቸው ይችላል። በተጨማሪም፣ ስደተኛ ሴቶች እንደ ሕገወጥ የሰዎች ዝውውር ላሉ በደል፣ መድልዎ፣ ብዝበዛ እና በጾታ ላይ የተመሠረተ ጥቃት (GBV) ላሉ የተለያዩ ስጋቶች የበለጠ ተጋላጭ ናቸው፣ እና ብዙውን ጊዜ የንፅህና አጠባበቅ እንዲሁም የወሲብ፣ የመራቢያ እና የአእምሮ ጤና አገልግሎቶችን ለማግኘት ይቸገራሉ።

የአካባቢ ፍልሰት አሁን ያለውን የፆታ ልዩነት ሊያባብስ እና ሴቶችን ለተጨማሪ ተጋላጭነት ሊያጋልጥ ይችላል። ሴቶች ከትውልድ በታቸው፣ ከዘር፣ ከጎሳ፣ ከሃይማኖት፣ ከማህበራዊ ደረጃቸው፣ ከትምህርት እና ከችሎታቸው ጋር በተያያዘ ከሚደርስ መድልዎ የሚመጡ በርካታ ጫቋን ተግዳሮቶች ያጋጥማቸዋል። ይህ መድልዎ በማህበራዊ እና ህጋዊ ጥበቃዎች እጥረት የተባባሰ ሲሆን ይህም የድህነት፣ የአድልዎ እና የማህበራዊ ኢኮኖሚያዊ አለመመጣጠንን በጾታ ላይ የተመሰረተ ገጽታዎችን ያባብሳል። በዚህም ምክንያት ይህ ሁኔታ እንደ የደመወዝ ልዩነት፣ ለነጠላ ሴቶች መኖሪያ ቤት በማግኘት ላይ ያሉ ተግዳሮቶች እና የመረጃ ተደራሽነት ውስንነት ያሉ ተጨማሪ የማግለል ምክንያቶችን ያስከትላል። ለኑሮአቸው በተፈጥሮ ሀብቶች ላይ የሚተማመኑ በጣም ድህነት ካላቸው ማህበረሰቦች የተውጣጡ ሴቶች ብዙውን ጊዜ ድርቅን፣ የመሬት መሸርሸርን፣ ጎርፍን እና አውሎ ነፋሶችን ጨምሮ ከአየር ንብረት ጋር ለተያያዙ ስጋቶች በጣም ዝቅተኛ የመቋቋም አቅም አላቸው። ስለዚህ፣ አሁን ያሉትን የፆታ አለመመጣጠን መፍታት እና የተለያዩ የመድልዎ ዓይነቶችን የሚያጋጥሟቸውን የሁሉም ጾታዎች፣ በተለይም ሴቶች እና ልጃገረዶች መብቶችን ማስከበር አስፈላጊ ነው። በዚህ አውድ፣ የአየር ንብረት ለውጥ አሉታዊ ተጽእኖዎች የአካል ጉዳተኞች፣ ህጋዊ ሁኔታ የሌላቸው ስደተኞች፣ የተለያዩ የፆታ ማንነት እና አገላለጽ ያላቸው እና አረጋውያንን ጨምሮ ሌሎች የተገለሉ ቡድኖች የሚያጋጥሟቸውን ተግዳሮቶች የበለጠ ያወሳስባል። በተለይም በልዩ ተጋላጭነታቸው፣ የጥቃት ስጋት መጨመር እና ማህበራዊ መገለል ምክንያት በቂ የጤና አጠባበቅ እና ጥበቃ ማግኘትን በተመለከተ (IOM፣ 2021)።

ከ2022 የተወሰዱ ግምቶች እንደሚያሳዩት ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ግለሰቦች፣ ምናልባትም 108.4 ሚሊዮን የሚሆኑት፣ በዓመፅ ሁኔታዎች ምክንያት ቤታቸውን ለቀው ለመውጣት ተገደዋል። በዚህ ቡድን ውስጥ፣ ወደ 5.4 ሚሊዮን የሚጠጉ ሰዎች በሌሎች አገሮች መጣጊያ ለማግኘት ሲሞክሩ፣ 62.5 ሚሊዮን የሚሆኑት ደግሞ በውስጥ ተፈናቅለዋል፣ እና እስከ 35.3 ሚሊዮን የሚጠጉ ደግሞ እንደ ስደተኞች ተመድበዋል (UNHCR፣ 2023)። UNHCR (2023) ሪፖርት እንደሚያሳየው፣ ከተፈናቀሉት ሰዎች ውስጥ አብዛኛዎቹ ሴቶችና ሕፃናት ሲሆኑ፣ እነዚህም ከጠቅላላው 70 በመቶውን ይይዛሉ፣ ይህም በምስል 3.24 ላይ እንደሚታየው። በዚህም ምክንያት፣ ሴቶች ቤተሰቦቻቸውን በጣም አስቸጋሪ በሆኑ ሁኔታዎች ውስጥ የመደገፍ ከባድ ሥራ ይገጥማቸዋል።

3.5.1 በአፍሪካ ቀንድ የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚፈጠር ፍልሰት የፆታ ገጽታዎች

ልክ እንደሌሎች የዓለም ክፍሎች ሁሉ፣ በአፍሪካ ቀንድ ያሉ ሴቶች ለቤት ውስጥ እንክብካቤ እና ጉልበት ዋና ኃላፊነት የሚወስዱ ሲሆን የአየር ንብረት ለውጥ ውጤቶችን በሚፈታተኑ እና በሚቆጣጠሩ የውሳኔ አሰጣጥ ሂደቶች ውስጥ የመሳተፍ እድላቸው ውስን ነው። ይህ በተለይ በገጠር አካባቢዎች በግልጽ ይታያል። በዕለት ተዕለት ኑሮ እርሻ ላይ ጥገኛ መሆን እና ሴቶች ዋና የምግብ፣ የውሃ እና የነዳጅ አቅራቢዎች ሆነው ያገለግላሉ። የአየር ንብረት ለውጥ ተጽእኖዎች የሀብት እጥረትን ያባብሳሉ፣ ይህም እነዚህን አስፈላጊ ተግባራት የበለጠ ፈታኝ እና አደገኛ ያደርጋቸዋል። በተጨማሪም፣ የሴቶች ማህበራዊ-ኢኮኖሚያዊ ሁኔታ እና ባህላዊ የእንክብካቤ ሚናዎች ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር ለመላመድ ያላቸውን ተንቀሳቃሽነት ይገድባሉ፣ ለአድልዎ እና ለጾታ-ተኮር ጥቃት ያጋልጧቸዋል፣ እና ሀብቶችን፣ አገልግሎቶችን፣ መረጃዎችን፣ ሥራን እና በውሳኔ አሰጣጥ ውስጥ ያላቸውን ተሳትፎ ያደናቅፋሉ።

3.5.1.1 ሴቶች እና የሥርዓተ-ፆታ ጉዳዮች በምስራቅ አፍሪካ

ምስራቅ አፍሪካ በዓለም አቀፍ ደረጃ በሰው ልጅ ልማት ውስጥ ከፍተኛ ተግዳሮቶች እና ጉልህ የፆታ አለመመጣጠን ካጋጠሟቸው ክልሎች አንዷ እንደሆነች ይታወቃል። ይህ ግምገማ የተረጋገጠው በተባበሩት መንግስታት የልማት ፕሮግራም (UNDP) ግኝቶች ሲሆን በዚህ ክልል ውስጥ ባሉ አገሮች ውስጥ ለሰብአዊ ልማት ማውጫ (HDI) እና ለጾታ አለመመጣጠን ማውጫ (GII) ደረጃ አሰጣጡን አዘጋጅቷል። እንደ ኢትዮጵያ፣ ሱዳን እና ኡጋንዳ ያሉ አገሮች የሰው ልጅ ልማትን እንደ የህይወት ዘመን፣ የትምህርት ደረጃዎች እና የነፍስ ወከፍ ገቢ ባሉ አመልካቾች የሚለካው

በኤችዲአይ ሚዛን ዝቅተኛው ደረጃ ላይ ይገኛሉ። እ.ኤ.አ. በ2021 ደቡብ ሱዳን ዝቅተኛው የኤችዲአይ ደረጃ እንዳላት ተመዝግቧል። እነዚህ አገሮች አስፈላጊ አገልግሎቶችን፣ ትምህርትን፣ የጤና አጠባበቅን እና ገቢን በማግኘት ረገድ ከፍተኛ ጉድለቶች ያጋጥሟቸዋል፤ ይህም ጥልቅ ድህነታቸውን እና የሰው ልጅ ልማት ተግዳሮቶቻቸውን ያሳያል። በተጨማሪም የፆታ አለመመጣጠን መረጃ ጠቋሚ (GII) በክልሉ ውስጥ የማያቋርጥ እና ጉልህ የሆኑ የፆታ ልዩነቶችን ያሳያል። በምስራቅ አፍሪካ ያሉ ሴቶች ትምህርትን፣ ሥራን፣ የፖለቲካ ተሳትፎን እና ኢኮኖሚያዊ ሀብቶችን በማግኘት ረገድ ከፍተኛ እንቅፋቶች ያጋጥሟቸዋል። እንደዚህ ያሉ የፆታ አለመመጣጠን የሴቶችን እድሎች እና በክልሉ ውስጥ ሙሉ አቅማቸውን የመጠቀም ችሎታቸውን ያደናቅፋል።

3.5.1.2 በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ በአግሪፋድ ዘርፍ ውስጥ ያሉ ሴቶች

የአፍሪካ ቀንድ በተፈጥሮም ሆነ በባህላዊ ሀብቶች የበለፀገ ነው፤ ሆኖም ግን፣ ከጉልህ የፆታ አለመመጣጠን እና ከሰብአዊ ልማት ጋር በተያያዘ ከፍተኛ ተግዳሮቶች ያጋጥሙታል። ይህ አለመመጣጠን የአካባቢ ማህበረሰቦችን የመቋቋም አቅም ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ያሳድራል፤ እና ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር መላመድ የታለሙ ስልቶችን ውጤታማነት ያዳክማል። በአፍሪካ ቀንድ የግብርና-ምግብ ዘርፍ ውስጥ ያሉ ሴቶች በግብርና ምርቶች ምርት፣ ማቀነባበሪያ እና ግብይት ውስጥ ወሳኝ ሚና ይጫወታሉ። ይህ ቢሆንም፣ ሙሉ እድገታቸውን እና በውሳኔ አሰጣጥ ሂደቶች ውስጥ ያላቸውን ተሳትፎ የሚያደናቅፉ በርካታ ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ-ባህላዊ እንቅፋቶች ያጋጥሟቸዋል። የመሬት ባለቤትነትን ለማረጋገጥ፣ የብድር ተደራሽነት፣ የምርት ሀብቶች እና የፈጠራ ቴክኖሎጂዎችን እንዲሁም በኢኮኖሚያዊ ውሳኔ አሰጣጥ ውስጥ ለመሳተፍ ድጋፍ በጣም አስፈላጊ ነው (FAO፣ 2023)። የአየር ንብረት ለውጥን ለመዋጋት የሚያስፈልጉትን ሀብቶች እና ቴክኖሎጂዎች በማግኘት ረገድ የፆታ ልዩነቶች እየታዩ መጥተዋል። የአየር ንብረት ለውጥ በተወሰኑ አካባቢዎች ለሴቶች የሥራ ጫና እያበቃ ሲሄድ፣ ይህንን ሽክም ለማቃለል የሚረዱ መሳሪያዎችን እና ቴክኖሎጂዎችን ማግኘት በጣም አስፈላጊ ነው። ሴቶች ዘላቂ የአየር ንብረት መፍትሄዎችን ተግባራዊ ለማድረግ ቢጓጉም፣ ውስን ሀብቶች በብዙ ክልሎች የእነዚህን ቴክኖሎጂዎች ተቀባይነት በእጅጉ ሊያደናቅፉ ይችላሉ (ሙራኔ እና ሌሎች፣ 2015)። ስለዚህ፣ ቁሳዊ ችግሮችን ብቻ ሳይሆን ባህላዊ እና ማህበራዊ እንቅፋቶችንም መፍታት አስፈላጊ ነው። የሥርዓተ-ፆታ ደንቦች ሴቶች በተወሰነ አውድ ውስጥ ተቀባይነት ስላለው ነገር በባህላዊ ግንዛቤ የተቀረጹ የተወሰኑ ቴክኖሎጂዎችን የማግኘት ዕድላቸውን በእጅጉ ይነካሉ። እነዚህ ደንቦች ሴቶች እንደ ጥበቃ ግብርና ወይም የግብርና ደን ያሉ ለአካባቢ ተስማሚ የሆኑ የግብርና ልምዶችን የመቀበል ችሎታቸውን ሊገድቡ ይችላሉ። በተጨማሪም፣ ሴቶች እንደ ማዳበሪያ እና የተሻሻሉ ዘሮች ያሉ ወሳኝ ሀብቶችን የማግኘት ዕድላቸውን እንዲሁም ውጤታማ በሆነ መንገድ የመጠቀም አቅማቸውን ሊገድቡ ይችላሉ። ግራሲ እና ሌሎች (2015) ይህንን ተግባራዊ እና ሁሉን አቀፍ የአየር ንብረት ለውጥ መላመድ ስልቶችን ለመንደፍ እንደ ትልቅ እንቅፋት አድርገው ይገልጻሉ።

3.5.1.3 ድርቅ በኢትዮጵያ በሴቶች የመንቀሳቀስ ሁኔታ ላይ የሚያሳድረው ተጽዕኖ

በግሬይ፣ ዱ፣ ሙለር እና ሸሪፍ (2020) የተካሄደ ጥናት ድርቅ በኢትዮጵያ የሴቶችን ተንቀሳቃሽነት እንዴት እንደሚጎዳ መርምሯል። ግኝቶቹ ድርቅ የሴቶችን የመንቀሳቀስ ውሳኔ በእጅጉ እንደሚጎዳ አረጋግጠዋል። የድርቅ ሁኔታ ያጋጠማቸው ሴቶች እንደዚህ አይነት ክስተቶች ካላጋጠሟቸው ይልቅ ወደ ሌላ ቦታ የመዛወር ዕድላቸው ከፍተኛ ነበር። የድርቅ ተፅዕኖዎች በተለይ በክልል ውስጥ በሚደረጉ እንቅስቃሴዎች ላይ በግልጽ የሚታዩ ነበሩ፣ ምንም እንኳን በክልል መካከል በሚደረጉ የመልሶ ማዛወር ሂደቶችም ቢታወቁም። ጥናቱ የሴቶችን ተንቀሳቃሽነት በጊዜ ሂደት ለመከታተል እና በእሱ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩትን ነገሮች ለመለየት የሰው-ዓመታት የውሂብ ስብስብን ተጠቅሟል። ይህ የውሂብ ስብስብ ስለ ግለሰብ ባህሪያት፣ የቤተሰብ ተለዋዋጭነት፣ የማህበረሰብ ባህሪያት እና የድርቅ ተጋላጭነት መረጃን አካቷል።

በኢትዮጵያ ውስጥ ለድርቅ ተጽዕኖዎች ሴቶች ተጋላጭነታቸው እንዲጨምር የሚያደርጉ በርካታ ምክንያቶች አሉ። በመጀመሪያ ደረጃ፣ ሴቶች በገጠር አካባቢዎች ከምግብ ምርት እና ከውሃ መሰብሰብ ጋር የተያያዙ ሚናዎችን

የመውሰድ ዕድላቸው ከፍተኛ ነው። ይህ ማለት በሰብአዊ ውድቀት እና በውሃ እጥረት በቀጥታ ይጎዳል ማለት ነው። በተጨማሪም፣ ሴቶች ብዙውን ጊዜ እንደ መሬት፣ ብድር እና ትምህርት ያሉ አስፈላጊ ሀብቶችን ለማግኘት ከፍተኛ እንቅፋቶች ያጋጥሟቸዋል፤ ይህም የድርቅን ተፅዕኖዎች የመቋቋም አቅማቸውን የበለጠ ያደናቅፋል። በተጨማሪም፣ በሴቶች ላይ የሚፈጸመው ማህበራዊ መድልዎ ብዙውን ጊዜ በአዲስ አካባቢዎች ሥራ ወይም ቤት ለማግኘት የሚያደርጉትን ጥረት ያወሳሰበዋል (ግሬይ እና ሙለር፣ 2012)።

በኢትዮጵያ የድርቅ መከሰት ለሴቶች የመንቀሳቀስ ሁኔታ በርካታ አሉታዊ ውጤቶችን ሊያስከትል ይችላል። በመጀመሪያ ደረጃ፣ የድርቅ ሁኔታዎች ሴቶች ምግብ፣ ውሃ እና ሌሎች አስፈላጊ ሀብቶችን ለመፈለግ ወደማይታወቁ አካባቢዎች እንዲገቡ ሊያስገድዷቸው ይችላሉ። ይህ ጉዞ በተለይ ብቻቸውን ለማዳዘዝ ሰዎች ከፍተኛ ፈተናዎችን እና አደጋዎችን ሊያስከትል ይችላል። በተጨማሪም ድርቅ የሴቶችን የትምህርት እና የጤና አጠባበቅ አገልግሎት የማግኘት ተደራሽነት ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ሊያሳድር ይችላል። ይህ ሁኔታ በጤናቸው እና በአጠቃላይ ደህንነታቸው ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ሊያሳድር ይችላል፤ እንዲሁም የሥራ ዕድል የማግኘት አቅማቸውን ሊያደናቅፍ ይችላል። ከዚህም በላይ ድርቅ የሴቶችን ተጋላጭነት ሊጨምር ይችላል፤ ይህም ለዓመፅ፣ ለብዝሃነት እና ለበደል የበለጠ ተጋላጭ ያደርጋቸዋል። በድርቅ ሁኔታዎች ምክንያት ለተፈናቀሉ ሴቶች የተለያዩ የጥቃት ዓይነቶች የመከሰት አደጋ ይጨምራል (ዴሳይ እና ማንዳል፣ 2021፤ UNFPA፣ 2022)።

የአየር ንብረት ለውጥ ኢትዮጵያውያን ሴቶች ወደ ሳውዲ አረቢያ እንዲሰደዱ በሚያስፈልጋቸው አስፈላጊነት ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ እንደሚያሳድር ተረጋግጧል። ለብዙ የገጠር ነዋሪዎች ወሳኝ የምግብ አቅርቦት ሆኖ የሚያገለግለው በኢትዮጵያ ያለው የግብርና ዘርፍ በክልሉ በሚታየው ተለዋዋጭ የአየር ንብረት ሁኔታ አሉታዊ ተጽዕኖ ደርሶበታል። እነዚህ ለውጦች የሚከሰቱት የሙቀት መጨመር፣ የሙቀት ሞገዶች መከሰት እና በተባባሰ የዝናብ ክስተቶች መልክ ነው። እንደ ድርቅ፣ ጎርፍ እና ሌሎች ከባድ የአየር ሁኔታ ክስተቶች ያሉ ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ አደጋዎች እንደ የሰብአዊ ውድቀት፣ የምግብ ዋስትና ማጣት እና የኢኮኖሚ አለመረጋጋት ያሉ አሉታዊ ውጤቶችን አስከትለዋል (ሴሜንዛ እና ፋንታሁን፣ 2019)።

በዚህም ምክንያት፣ በኢትዮጵያ ገጠራማ አካባቢዎች የሚኖሩ ወጣት ሴቶች ገቢ ለማመንጨትና የኑሮ ዘመናቸውን ለማቆየት የተለያዩ መንገዶችን እንዲከተሉ ይገፋፋሉ። እንደ የቤት ሠራተኛ ወደ መካከለኛው ምስራቅ፣ በተለይም ወደ ሳውዲ አረቢያ፣ መሰደድ ለእነዚህ ሴቶች አሳማኝ ምርጫ ሆኖ ብቅ ብሏል፤ ይህም የሥራ ዕድል እና በትውልድ አገራቸው የሚኖሩ ዘመዶቻቸውን በገንዘብ የመርዳት ችሎታ ይሰጣቸዋል። የመዛወር ውሳኔው የተገደበ የኢኮኖሚ ተስፋዎች መኖር እና ከአየር ንብረት ለውጥ የሚመጣው ከፍተኛ ተጋላጭነት ተጽዕኖ ያሳድራል (Schewel, 2022)።

ባጭሩ፣ የአየር ንብረት ለውጥ በኢትዮጵያ ያስከተለው አሉታዊ ተጽዕኖ፣ የግብርና መስተጓጎልን እና የኢኮኖሚ አለመረጋጋትን ጨምሮ፣ ኢትዮጵያውያን ሴቶች እንደ የቤት ውስጥ አገልጋይነት ወደ ሳውዲ አረቢያ እንዲጓዙ አስፈላጊነትን ያስከትላል። የአየር ንብረት ተለዋዋጭ ባህሪ እና ከእሱ ጋር የተያያዘው ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተጽዕኖዎች በስደት አዝማሚያዎች ላይ ተጽዕኖ ያሳድራሉ፤ ይህም የግለሰቦችን ኢኮኖሚያዊ ደህንነት እና የሕዝቡን አጠቃላይ ጤና ይነካል።

ምዕራፍ አራት፡ የአየር ንብረት ለውጥ እና የክልል አለመረጋጋት

4.1 በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ ያለው አስተዳደር እና አለመረጋጋት

በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ የግጭት እና የክርክር ገጽታ በአሁኑ ጊዜ እየተሻሻለ ሲሆን፣ ከክልሎች መካከል ወደ ክልል ውስጥ ግጭቶች፣ እና ከባህላዊ ወደ ባህላዊ ያልሆኑ አቀራረቦች፣ እንዲሁም ከባህላዊ ወደ ባህላዊ ያልሆኑ ስጋቶች እየተሸጋገረ ነው። ሁሉም በፖለቲካዊ ለውጦች መካከል። እነዚህ እድገቶች የመንግስት መዋቅሮችን ፈታኝ እያደረጉ ነው። የክልል ውህደትን እያደናቀፉ እና ከባህላዊ ወታደራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ እና ዲፕሎማሲያዊ ዘርፎች በላይ ለሆኑ የአስተዳደር፣ የሰላም እና የደህንነት አደጋዎችን እየፈጠሩ ነው። ባህላዊ ዘዴዎች አሁንም በክልሉ ውስጥ በጦርነት ውስጥ ቢገኙም፣ ግልጽ የሆነ የግጭት ውህደት አለ። ይህም የውሸት መረጃ እና የተሳሳተ መረጃ ጨምሮ የድሮኖችን፣ የኔትወርክ ቴክኖሎጂዎችን እና የተፅዕኖ ስራዎችን አጠቃቀምን በማዋሃድ ላይ ነው (ISS, 2023)።

በአፍሪካ ቀንድ አስተዳደር በእድገትም ሆነ ወደኋላ በመመለስ ይታወቃል። ሆኖም ግን፣ ኃይለኛ ግጭቶች፣ የተቋማዊ ደካማነት እና ማህበራዊ-ፖለቲካዊ አለመረጋጋት የበላይነት አላቸው እና ቀስ በቀስ ወደ ክልሉ ስልታዊ ባህሪ እየተለወጡ ነው። ይህንን አዝማሚያ የሚያቀጥጥሉት መዋቅራዊ ተለዋዋጭነት (የኢኮኖሚ መገለል፣ የፖለቲካ መገለል እና የአካባቢ ውጥረት) አዲስ አይደሉም። ሆኖም፣ ፈጣን የህዝብ ቁጥር መጨመር እና ቀርፋፋ የኢኮኖሚ እድገት በከፍተኛ ማህበራዊ ፍላጎቶች አውድ ውስጥ በመንግስት ላይ ያለውን ጫና ያባብሳሉ።

እ.ኤ.አ. በ2021፣ ኢጋድ በአፍሪካ ቀንድ (HoA) ውስጥ ያሉ አገሮች ከፍተኛ የአስተዳደር ተግዳሮቶች፣ ሰፊ ሙስና፣ ከምርጫ ጋር የተያያዙ ዓመፅ እና ዝቅተኛ የፖለቲካ ተሳትፎ፣ በተለይም በሴቶች ላይ እንደሚገጥማቸው ገልጿል። ድርጅቱ በክልሉ ውስጥ ያሉትን የአስተዳደር ጉድለቶች ከሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች፣ ከፖለቲካ መቻቻል እጦት፣ ከህግ በዘፈቀደ ተፈጻሚነት እና ከቀጣይ ግጭቶች ጋር አያይዟቸዋል (IGAD፣ 2021)። በዚህ አካባቢ ያሉ መንግስታት የህዝብ ድጋፍ እና ህጋዊነት እጦት እንደሚያገጥማቸው ወስኗል (IGAD፣ 2021)። በሌሎች የአፍሪካ ክፍሎች የሚታየውን ሁኔታ በማንፀባረቅ፣ በHoA ውስጥ ያሉት የአስተዳደር መዋቅሮች በስፋት ይለያያሉ፣ አምባገነናዊ ስርዓቶችን እና የምርጫ ዲሞክራሲዎችን እንዲሁም በአንጻራዊነት ከተረጋጉ እስከ ሥርዓትን ለመጠበቅ የሚታገሉ መንግስታትን ያካትታሉ።

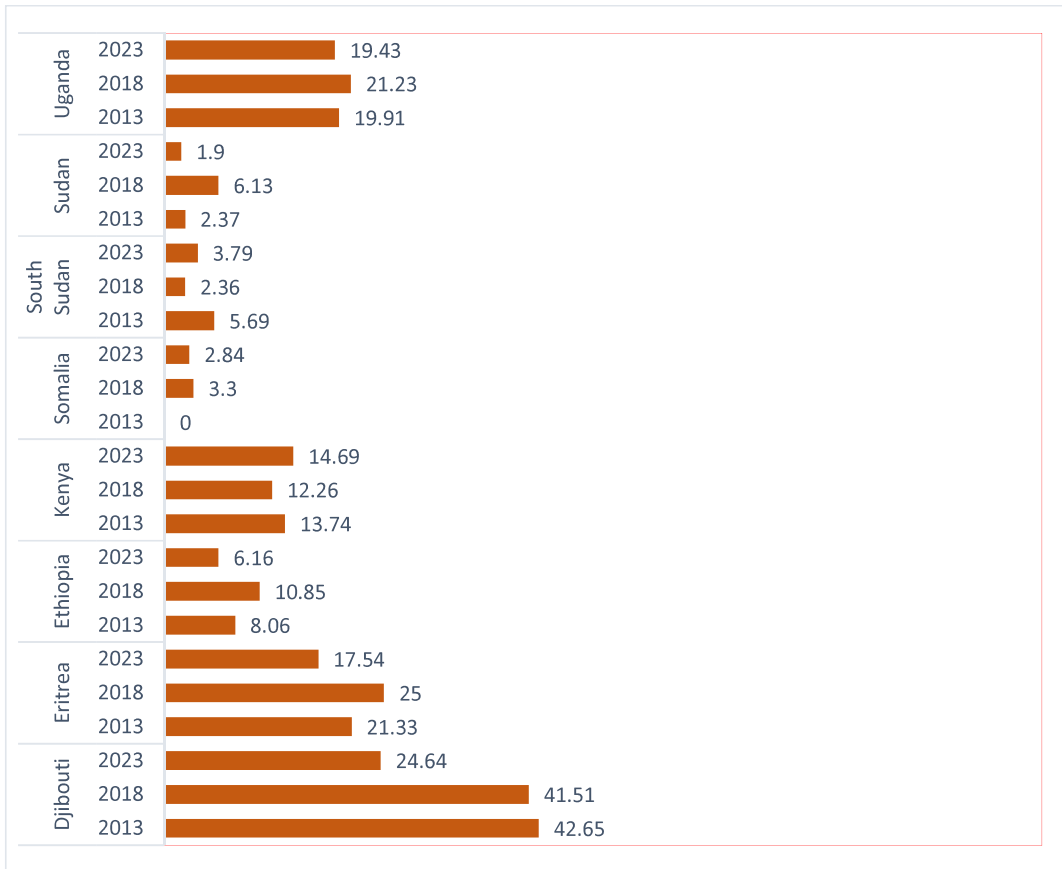
የሚከተለው ሰንጠረዥ እና አሃዝ በሆቴሉ ውስጥ ያሉ መንግስታት በፖለቲካ መረጋጋት መረጃ ጠቋሚ፣ በፖለቲካ መረጋጋት እና በአመፅ/ሽብርተኝነት አለመኖር ረገድ ያላቸውን ደረጃ ያሳያል።

ሠንጠረዥ 4. 1፡ በ2022 በሆቴሉ የፖለቲካ አለመረጋጋት መረጃ ጠቋሚ (-2.5 ደካማ፣ 2.5 ጠንካራ)

አገር	የፖለቲካ አለመረጋጋት መረጃ ጠቋሚ	ዓለም አቀፍ ደረጃ	የአፍሪካ ደረጃ
ጅቡቲ	-0.51	136	25
ኤርትራ	-0.97	163	38
ኢትዮጵያ	-2.04	184	49
ኬንያ	-0.94	162	37
ሶማሊያ	-2.48	190	53
ደቡብ ሱዳን			
ሱዳን	-2	182	48
ኡጋንዳ	-0.81	157	34

ምንጭ፡- ዓለም አቀፍ ኢኮኖሚ https://www.theglobaleconomy.com/rankings/wb_political_stability/

ምስል 4. 1፡ የፖለቲካ መረጋጋት እና የዓመፅ/ሽብርተኝነት አለመኖር (ከ0 እስከ 100 በመቶ ደረጃ)

ምንጭ፡- የዓለም አቀፍ የአስተዳደር አመልካቾች (www.govindicators.org)

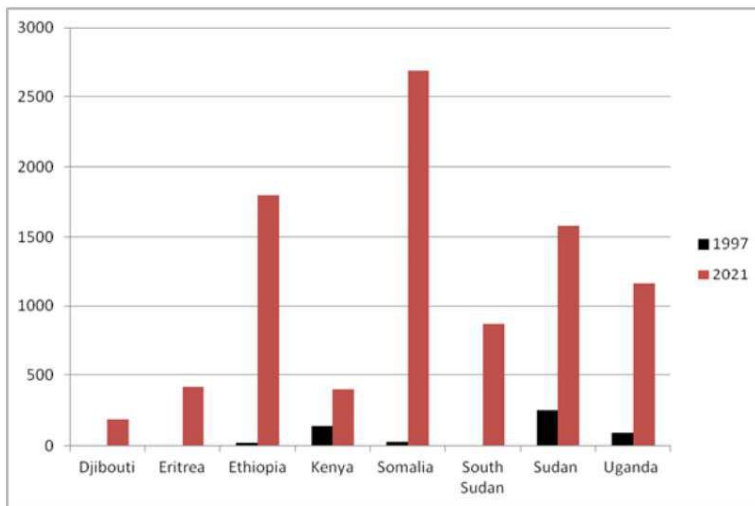
በሰንጠረዥም ሆነ በግራፉ ላይ የቀረበው መረጃ እንደሚያሳየው በአፍሪካ ቀንድ የሚገኙ አገሮች በዓለም አቀፍም ሆነ በአህጉራዊ ሚዛን በፖለቲካ አለመረጋጋት ረገድ ዝቅተኛው ደረጃ ላይ ይገኛሉ። የፖለቲካ አለመረጋጋት መረጃ ጠቋሚው ከ -2.5 እስከ 2.5 የሚደርስ ሲሆን በዚህ ክልል ውስጥ ያሉ ሁሉም አገሮች ከዜጎች በታች ውጤት እንዳላቸው ያሳያል። ሶማሊያ በዓለም አቀፍ ደረጃ ከ190 አገሮች 190ኛ ደረጃን በመያዝ በዓለም አቀፍ ደረጃ 190ኛ ደረጃን በመያዝ የመረጋጋት መረጃ ጠቋሚ -2.04 ነው። ኢትዮጵያ እና ሱዳን በቅደም ተከተል 184ኛ እና 182ኛ ደረጃን ይዘዋል። ከ0 እስከ 100 የሚዘልቀውን የዓመፅ/ሽብርተኝነት ፕሮሰንታይል ደረጃን በተመለከተ ተመሳሳይ አዝማሚያ ታይቷል። በዚህ መለኪያ፣ ሶማሊያ እንደገና ዝቅተኛው ደረጃ ላይ ትገኛለች፣ በ2013 0 ፕሮሰንታይል ነጥብ፣ በ2018 እና 2023 3.3 እና 2.84 ፕሮሰንታይል ነጥብ በማስመዝገብ። ሱዳን እና ደቡብ ሱዳንም በዚህ ደረጃ ዝቅተኛ ደረጃ ላይ ይገኛሉ፤ በ2023 1.9 እና 3.79 ነጥብ አስመዝግበዋል። በአጠቃላይ፣ ከአሃዙም ሆነ ከሰንጠረዥ የተገኘው መረጃ እንደሚያሳየው በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ ያሉ አገሮች በዓለም አቀፍ ደረጃ በፖለቲካዊ ሁኔታ ያልተረጋጉ ወይም ያልተረጋጉ ከሆኑ አገሮች መካከል ናቸው።

4.2 በአፍሪካ ቀንድ የግጭት ክስተቶች አዝማሚያዎች

በACLED መረጃ ላይ በመመስረት፣ ከታች ያለው ምስል 4.2 በ1997 እና 2021 የተዘገበው የግጭት ክስተትን ያወዳድራል። ይህ አዝማሚያ በክልሉ ውስጥ የግጭቶች ቁጥር በከፍተኛ ሁኔታ መጨመሩን ያሳያል። ይህ አዝማሚያ በተለይ እንደ ሶማሊያ፣ ኢትዮጵያ እና ሱዳን ባሉ አገሮች ውስጥ በግልጽ ይታያል፣ የአየር ንብረት ተለዋዋጭነትን ጨምሮ የተለያዩ ምክንያቶች ሁኔታውን እያበባሱት ነው።

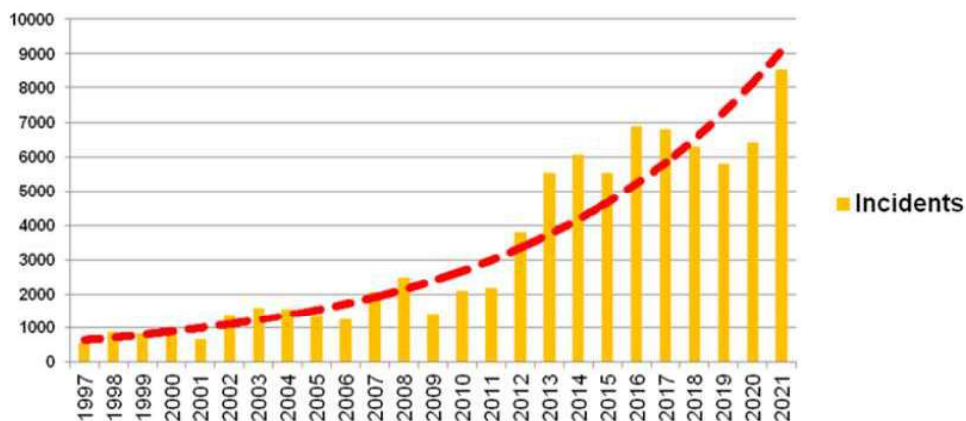
በተመሳሳይ፣ በክልል ደረጃ፣ የኢጋድ ክልል የተመዘገቡ የግጭት ክስተቶች ቁጥር እየጨመረ መጥቷል። በስእሪ 4.3 ላይ እንደተገለጸው፣ ምንም እንኳን በክስተቶች ብዛት ላይ አንዳንድ ለውጦች ቢመዘገቡም፣ አጠቃላይ አዝማሚያው በክልሉ ውስጥ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመረ የመጣ የግጭት ክስተቶች ነው።

ምስል 4. 2፡ በ1997 እና 2021 የተዘገቡ ክስተቶች ንጽጽር

ምንጭ፡ ICPAC 2022

ምስል 4. 3፡ ከ1997 እስከ 2021 ባለው ጊዜ ውስጥ በሆቴሉ ውስጥ የግጭት ክስተቶች አዝማሚያዎች ማጠቃለያ

ምንጭ፡ ICPAC 2022

PCEWARN (የኢጋድ የግጭት ቅድመ ማስጠንቀቂያ እና የምላሽ ዘዴ) የጥር - ሰኔ 2022 የስታቲስቲክስ ሪፖርት እንደሚያሳየው ወደ 5000 የሚጠጉ ክስተቶች ሪፖርት ተደርገዋል፤ ከእነዚህም ውስጥ ከ6000 በላይ የሚሆኑት የሰው ሞት ናቸው (CEWARN፣ 2023)። በCEWARN ለረጅም ጊዜ የተካሄዱ ጥናቶች እንደሚያሳዩት ሞቃታማ አካባቢዎች ደህንነት ማጣት እና ውጤታማ የፍትህ አስተዳደር እና የህግ የበላይነት አለመኖር እያጋጠማቸው ነው። CEWARN በተጨማሪም በአየር ንብረት ሁኔታዎች ላይ የሚከሰቱ ለውጦች በኢጋድ ክልል ውስጥ ብዙ ሰዎች መፈናቀል እና ድንበር ተሻጋሪ ፍልሰት እንዲፈጽሙ እንዳስገደዱ ገልጿል (CEWARN፣ 2023)።

የግጭት አዝማሚያዎች ወቅታዊ ልዩነቶች ተጽዕኖ ያሳድራሉ፤ ይህም የውሃ እና የግጭት መሬት ተደራሽነትን በተመለከተ ተግዳሮቶችን ያስከትላል፤ ይህም ብዙውን ጊዜ የግጭት ክስተቶችን ያስከትላል። ይህ ክስተት በተለይ በባጋ ወቅት የተለመደ ነው፤ ምክንያቱም አርብቶ አደሮች ብዙውን ጊዜ ውሃ እና ግጭት ፍለጋ ከመንጋዎቻቸው ጋር ረጅም ርቀት ስለሚጓዙ፤ ጊዜያዊ ሰፈሮችን ስለሚፈጥሩ እና መንገዶቻቸው ያለ እንቅፋት እንዲቆዩ ስለሚያረጋግጡ። በዚህም ምክንያት የአየር ንብረት ለውጥ በተፈጥሮ ሀብት አስተዳደር ውስጥ ጉልህ ሚና ይጫወታል፤ ይህም ከጥቃቅን እና ከማክሮ ደረጃ የግጭት ተለዋዋጭነት ጋር በተወሰነበት ሁኔታ የተገናኘ ነው። የቅርብ ጊዜ ጥናቶች እንደሚያሳዩት ግጭቶች የሚከሰቱት ማህበረሰቦች የሚፈካከሩባቸው ሀብቶች በተከማቹበት እና ተደራሽ በሆኑባቸው አካባቢዎች ነው።

4.3 በአየር ንብረት፣ በሰላም እና በደህንነት መካከል ያለውን ግንኙነት መፍታት

የአየር ንብረት ለውጥ አደጋዎችን በተለይም ለግጭት ተጋላጭ በሆኑ ክልሎች ውስጥ እያባባሰ ሲሄድ የአየር ንብረት እርምጃዎችን ከመከላከያ ዲፕሎማሲ እና ከሰላም ግንባታ ተነሳሽነቶች ጋር ማዋሃድ አስፈላጊ ነው። ይህ አካሄድ የውይይት እድሎችን ሊያመቻች ይችላል። ከባድ የአየር ንብረት ክስተቶችም ሆኑ ግጭቶች የምግብ እና የውሃ እጥረት ሊያስከትሉ ይችላሉ፤ ይህም የደህንነት ስጋቶችን ያባብሳል። በተወሰኑ አካባቢዎች የተፈጥሮ ሀብቶች መሟጠጥ የህዝብ መፈናቀልን ሊያስከትል ወይም ለእነዚህ ሀብቶች ውድድርን ሊያቀጣጥል ይችላል፤ ሁለቱም ወደ ግጭት ሊሸጋገሩ ይችላሉ። በ2022፣ ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ አደጋዎች አዲስ ከተማዎች መፈናቀሎች ውስጥ ከግማሽ በላይ የሚሆኑትን ይይዛሉ። በአጠቃላይ፣ 60 በመቶ የሚሆኑት ስደተኞች እና በውስጥ የተፈናቀሉ ግለሰቦች ለአየር ንብረት ለውጥ ተጽእኖዎች በጣም ተጋላጭ በሆኑ አገሮች ውስጥ ይኖራሉ።

በፖለቲካል እና የሰላም ግንባታ ጉዳዮች መምሪያ (DPPA) የሚተዳደሩ የተለያዩ ልዩ የፖለቲካ ተልእኮዎች (SPMs) እንደጠቆሙት የአየር ንብረት ለውጥ እና ለሰላምና ደህንነት ስጋቶች መካከል ያለውን ግንኙነት እውቅና መስጠት እና መፍታት ለግጭት መከላከል እና ለሰላም ጥበቃ በጣም አስፈላጊ ነው። የአየር ንብረት ለውጥ በሰው ልጅ ደህንነት ላይ እየጨመረ የመጣ ስጋት ይፈጥራል እና በአፍሪካ አህጉር ውስጥ ኃይለኛ ግጭቶችን ይነካል፤ ሆኖም ግን፣ እነዚህን ተግዳሮቶች ለመቀነስ ቀጥተኛ የደህንነት እርምጃዎች የሉም።

በአየር ንብረት እና በግጭት መካከል ቀጥተኛ የምክንያት ትስስር ባይኖርም፣ የአየር ንብረት ለውጥ በተለያዩ መንገዶች ፖለቲካዊ፣ ማህበራዊ እና የአካባቢ ጫናዎችን ይነካል፤ ይህም ቀደም ሲል የነበሩትን ተጋላጭነቶች እና ውጥረቶች ያባብሳል። የመንግስታት የአየር ንብረት ለውጥ ፓኒል (IPCC) አምስተኛ የግምገማ ሪፖርት (AR5፣ 2014) ይህንን ጥያቄ የተመለከቱ ጥናቶችን ይገመግማል፤ እና “በአጠቃላይ የሚደገፉ ንድፈ ሐሳቦች እና ስለ መንስኤነት ማስረጃዎች ባለመኖራቸው በአየር ንብረት ላይ ስለሚከሰቱ የወደፊት ለውጦች በራስ መተማመን ያላቸው መግለጫዎች” ሊቻሉ እንደማይችሉ ይደመድማል (IPCC፣ 2014)። ያም ሆኖ፣ ቀጥተኛ የምክንያት ትስስርን የሚያረጋግጡ ማስረጃዎች ባይኖሩም፣ IPCC (2014) “ተገቢ የሆነ የጋራ ስጋት” የአየር ንብረት ለውጥ ወይም የአየር ንብረት ልዩነቶች በተወሰኑ ሁኔታዎች ውስጥ የትጥቅ ግጭት አደጋን ሊጨምሩ እንደሚችሉ ይገልጻል፤ ምንም እንኳን የዚህ ውጤት ትክክለኛ መጠን እርግጠኛ ባይሆንም። ይህ ክስተት “የስጋት ማባዛት” ተብሎ ይጠራል፤ ይህም ለግጭት አስተዋጽኦ ሊያደርጉ የሚችሉ ቀድሞ የነበሩ ምክንያቶችን ያጠናክራል። IPCC (2014) የእርስ በእርስ ጦርነትን እና ሌሎች የትጥቅ ግጭቶችን አደጋ የሚጨምሩ ብዙ ምክንያቶች ለአየር ንብረት ለውጥ ስሜታዊ መሆናቸውን ያረጋግጣል። አንዳንድ ጥናቶች ትስስሩን ከሌላ አቅጣጫ ይመለከታሉ - ግጭትና መፈናቀል ከፍተኛ የደን መጨፍጨፍና የአካባቢ መሸርሸር ሊያስከትል ይችላል፤ በዚህም ምክንያት በተፈጥሮ ሀብቶች ላይ የሚደረገውን ውድድር ያባብሳል። በተመሳሳይ፣ ቀጣይ ወይም የቅርብ ጊዜ የትጥቅ ግጭት ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር ለመለመድ በሚያስፈልጉት አቅም ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ሊያሳድር ይችላል። ይህም የኑሮ

ውድመትን እና ማህበረሰቦች ለአየር ንብረት ለውጥ ተጽእኖዎች ያላቸውን ተጋላጭነት መጨመር እንዲሁም መንግስታት የተፈጥሮ አደጋዎችን እና የሰብአዊ ቀውሶችን የመከላከል እና የመመለስ አቅማቸውን ማዳከምን ያካትታል (IPCC 2014)። ሌሎች ጥናቶች እንደሚያሳዩት የአየር ንብረት ለውጥን ለመቀነስ ወይም ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር ለመላመድ የሚደረጉ ጥረቶች የጦር ግጭትን አደጋ ሊጨምሩ ይችላሉ፤ ለምሳሌ በሀብት አቅርቦት ስርጭት ላይ ድንገተኛ ለውጦችን ሲያደርጉ ወይም እኩልነት አለመመጣጠንን ወይም ቅሬታዎችን ሲያበቃቡ (IPCC፣ 2014)።

ሽን ባለን እና ሞብጆርክ (2018) ለ SIPRI ባደረጉት ጥናት፣ ከ1989 እስከ 2015 ባለው ጊዜ ውስጥ የታተሙ 44 ጥናቶችን ዝርዝር ትንተና አድርገዋል። ይህ ትንተና በምስራቅ አፍሪካ እና በሱዳን ከአየር ንብረት ጋር በተያያዙ ለውጦች እና በአካባቢው በሚከሰቱ ሁከት ግጭቶች መካከል ያለውን ግንኙነት ለመመርመር በቁጥር እና በጥራት ዘዴዎችን ተጠቅሟል። ግንቶቻቸው እንደሚመለከቱት በተፈጥሮ ሀብቶች ላይ የሚነሱ ግጭቶች - እንደ መሬት፣ የግጥሽ መሬት እና ውሃ - በከብት እርባታ ላይ የተሰማሩ አርብቶ አደሮች ባሉባቸው አካባቢዎች በስፋት ይገኛሉ። በተጨማሪም፣ እነዚህ ግጭቶች አንዳንድ ጊዜ ስልጣንን ለማግኘት በሚያደርጉት ጥረት በውጭ አካላት ይተዳደራሉ።

በምስራቅ አፍሪካ በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚከሰቱ የአካባቢ ለውጦች እና በኃይለኛ ግጭቶች ላይ ከፍተኛ መጠን ያለው የአካዳሚክ ጥናት እንደሚያሳየው የዝናብ ቅጦች፣ ድርቅ፣ በእፅዋት ላይ የሚደረጉ ለውጦች እና የሀብት እጥረት መጨመር በተለያዩ የኃይለኛ ግጭቶች ውስጥ ሚና ተጫውተዋል። ይህ ትስስር በተለይ በከብት አርቢዎች በሚከሰቱ ግጭቶች ውስጥ ጎልቶ ይታያል። በተጨማሪም የጉዳይ ጥናቶች እንደሚያሳዩት የአካባቢ ሀብት አለመግባባቶች ከእርስ በርስ ጦርነቶች ጋር ተያይዘው ወደ ከባድ የኃይል ትግሎች ሊሸጋገሩ ይችላሉ፤ ይህም በሱዳን እና በሶማሊያ እንደሚታየው። ሆኖም፣ ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ የአካባቢ ለውጦች በተፈጥሮ ወደ ዓመፅ ግጭት አያመሩም፤ ይልቁንም የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚ እና የባህል ሁኔታዎች ብዙውን ጊዜ ወሳኝ ምክንያቶች ናቸው። ከዚህ በታች፣ ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ የአካባቢ ለውጦች በምስራቅ አፍሪካ ውስጥ ዓመፅ ግጭትን ሊያስከትሉ የሚችሉባቸውን አምስት ማብራሪያዎች አጭር መግለጫ እናቀርባለን፤ እንዲሁም በርካታ ጉልህ አውዳዊ ነገሮችን ጨምሮ። የአየር ንብረት ለውጥ በማህበረሰቦች ላይ የሚያሳድረው ተጽዕኖ እና ግጭትን በማቀጣጠል ረገድ ያለው ሚና በመንግስታት እና በማህበረሰቦች ምላሽ በእጅጉ ተጽዕኖ ያሳድራል። ቀስ በቀስ በዓለም አቀፍ የሙቀት መጠን መጨመር፣ ያልተጠበቀ ዝናብ እና ጎርፍ ለሰላም እና ለደህንነት ውስብስብ፣ ቀጥተኛ ያልሆኑ እና እርስ በርስ የተያያዙ ውጤቶች አሏቸው። እነዚህ የአካባቢ ለውጦች የኑሮ እና የምግብ ዋስትናን በእጅጉ ያበላሻሉ፤ ይህም ወደ አስገዳጅ መፈናቀል እና ፍልሰት ይመራሉ። የአየር ንብረት ለውጥ ተጋላጭነትን ያበቃል እና በግብርና ላይ የተመሰረቱ ማህበረሰቦችን የመቋቋም አቅም ይቀንሳል። በሴቶች የሚመሩ ቤተሰቦች በተለይ ለአደጋ የተጋለጡ ናቸው፤ ምክንያቱም ብዙውን ጊዜ የቤተሰቦቻቸውን ኑሮ ለመደገፍ በግብርና ላይ ስለሚመኩ እና እንደ ማገዶ እና ውሃ ባሉ የተፈጥሮ ሀብቶች ላይ ስለሚመኩ (ሽን ባለን እና ሞብጆርክ፣ 2018)።

የፖለቲካ ጣልቃ ገብነት የአየር ንብረት ደህንነት አጀንዳዎችን በከፍተኛ ሁኔታ እያሳደረ ሲሆን ይህም የግጭቶች እና የአየር ንብረት ለውጥ ጉዳዮች ፖለቲካዊነት ተብሎ የሚጠራ ሁኔታ ነው (ሽን ባለን እና ሞብጆርክ፣ 2018)። ይህ አዝማሚያ የተፈጥሮ ሀብት አስተዳደርን ለማስተዳደር ኃላፊነት ያላቸውን ባህላዊ ተቋማት እያዳከመ ነው። የአየር ንብረት ለውጥ ከብሔራዊ ድንበሮች አልፎ አሁን ከቀጣይ የክልል አለመግባባቶች ጋር የተቆራኘ ነው። ሽን ባለን እና ሞብጆርክ (2018) በጥልቀት በትንታኔያቸው ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ ለውጦች ኃይለኛ ግጭትን ሊያስከትሉ የሚችሉባቸውን አምስት ምክንያቶች ዘርዝረዋል፡ i) የኑሮ ውድነት፣ ii) የጨመረ ፍልሰት፣ iii) የአርብቶ አደር የመንቀሳቀስ ዘዴዎች ለውጦች፣ iv) በታጠቁ ወገኖች መካከል ስትራቴጂካዊ ጉዳዮች፣ እና v) በሊቃውንቶች የአካባቢ ቅሬታዎችን ማስተናገድ።

የፖለቲካ ጣልቃ ገብነት የአየር ንብረት ደህንነት አጀንዳዎችን በከፍተኛ ሁኔታ እየጎዳ ሲሆን ይህም የግጭቶች እና የአየር ንብረት ለውጥ ጉዳዮች ፖለቲካዊነት ተብሎ የሚጠራ ሁኔታ ነው (ሻን ባለን እና ሞብጀርክ፣ 2018)። ይህ አዝማሚያ የተፈጥሮ ሀብት አስተዳደርን ለማስተዳደር ኃላፊነት ያላቸው ባህላዊ ተቋማት እንዲሸረሸሩ አስተዋጽኦ እያደረገ ነው። የአየር ንብረት ለውጥ ከብሔራዊ ድንበሮች አልፎ አሁን ከክልሎች መካከል ከሚከሰቱ የድንበር አለመግባባቶች ጋር የተቆራኘ ነው።

ሻን ባለን እና ሞብጀርክ (2018) በጥልቀት በትንተናቸው ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ ለውጦች ኃይለኛ ግጭትን ሊያስከትሉ የሚችሉባቸውን አምስት ምክንያቶች ዘርዝረዋል፤ እነሱም፡- i) የኑሮ ውድመት፣ ii) የስደት መጨመር፣ iii) የአርብቶ አደር የመንቀሳቀስ ዘይቤዎች ለውጦች፣ iv) በታጠቁ ወገኖች መካከል ስትራቴጂካዊ ጉዳዮች፣ እና v) የአካባቢ ቅሬታዎችን በሊቃውንቶች መመደብ።

• የኑሮ ሁኔታ እየተባባሰ መምጣቱ

በርካታ ጥናቶች እንደሚያሳዩት ድርቅ፣ ጎርፍ ወይም የመሬት ከመጠን በላይ ብዝበዛ እና መሸርሸር የምርት መቀነስ እና የኢኮኖሚ ኪሳራ ሲያስከትል፣ በተለይም ለኑሮአቸው በግብርና ሥነ ምህዳሮች ላይ ጥገኛ በሆኑ ገበሬዎች እና አርብቶ አደሮች ላይ የዓመፅ እድል እየጨመረ ይሄዳል። ይህ ክስተት ብዙውን ጊዜ ባህላዊ የኑሮ ዘይቤን ከመጠበቅ ይልቅ ሀብቶችን ለመቆጣጠር ወደ ዓመፅ ከመሄድ ጋር ተያይዞ ከሚመጣው ዝቅተኛ የዕድል ወጪ ጋር የተያያዘ ነው። ፈጣን ቀውሶች መላመድን ከሚፈቅዱ ቀስ በቀስ ከሚከሰቱ ክስተቶች የበለጠ አደጋ የሚፈጥሩ ይመስላሉ። ሆኖም፣ ለረጅም ጊዜ የሚቆይ ድርቅ ማህበራዊ ትስስር በአሉታዊ የመቋቋሚያ ስልቶች ምክንያት የሚባባስበት ቀጣይነት ያለው ሁኔታ ሊፈጥር ይችላል፤ በዚህም ምክንያት ኃይለኛ ግጭትን ያጠናክራል።

• የጨመረ ፍልሰት

በአንድ የተወሰነ ክልል ውስጥ የሀብት እጥረት ግለሰቦች በተመሳሳይ አካባቢ ውስጥ ወደሚገኙ ምቹ አካባቢዎች እንዲሰደዱ ሊያነሳሳቸው ይችላል፤ ይህም በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ በተደጋጋሚ የሚታይ ክስተት ነው። ይህ እንቅስቃሴ የአካባቢው ህዝብ እና አዲስ መጤዎች የመሬት እና የውሃ ሀብቶችን ለማግኘት ሲፎካከሩ ውጥረት እና ግጭት ሊያስከትል ይችላል። ለምሳሌ በዳርፉር፣ ከ1982 እስከ 2002 ድረስ ከተለያዩ ክልሎች ወደ ባዮማስ መጨመር ወደተጨመሩ አካባቢዎች ፍልሰት ተከስቷል፤ ይህም በአረብ እና በአረብ ባልሆኑ ማህበረሰቦች መካከል ከሚከሰቱት ኃይለኛ ግጭቶች መጨመር ጋር ይገጣጠማል። በሀብት አቅርቦት ላይ ያለው ልዩነት ለእነዚህ ግጭቶች አስተዋጽኦ ያደረገው ብቸኛው ምክንያት አልነበረም፤ የተጋሩ ተቋማት እና የግጭት መፍቻ ዘዴዎች አለመኖርም ወሳኝ ሚና ተጫውቷል።

በቅርብ ዓመታት ውስጥ፣ በስደት ላይ ያለው ትኩረት በአብዛኛው በድንበር አቋርጠው በሚደረጉ ዓለም አቀፍ እንቅስቃሴዎች ላይ ያተኮረ ሲሆን፣ በተለይም በአውሮፓ ሀብረት ሁኔታ። የስዊድን መንግሥት ለልማት ትብብር ያወጣው አዲስ የፖሊሲ ማዕቀፍ ፍልሰትን ከልማት አንፃር ይመለከታል፤ ነገር ግን ይህንን የሚያደርገው በዓለም አቀፍ ፍልሰት ረገድ ብቻ ነው። ሆኖም፣ ከSIPRI እና ከሌሎች ጥናቶች የተገኙ ጥናቶች እንደሚያሳዩት ከአየር ንብረት ጋር በተያያዙ ውጥረቶች የሚመራ ፍልሰት በአብዛኛው በአካባቢው የሚገኝ ሲሆን በአገር አቀፍ ድንበሮች ውስጥ ይከሰታል። በሴፕቴምበር 2016 የተቋቋመው የተባበሩት መንግስታት የኒውዮርክ የስደተኞች እና የስደተኞች መግለጫ፣ ውስጣዊ ፍልሰትን የሚያጤነው ግጭት ከሚፈጥሩ የውስጥ ተፈናቃዮች (IDPs) ጋር በተያያዘ ብቻ ነው። ስለዚህ፣ የአየር ንብረት ለውጥን አደጋ ለመቀነስ የታለሙ ፖሊሲዎች እና የድርጊት ዕቅዶች መቀረጽ የአካባቢ ፍልሰት ጉዳዮችንም ቅድሚያ መስጠት አለበት።

• በአርብቶ አደሮች መካከል የመንቀሳቀስ ዘይቤዎችን መለወጥ

ከቀደመው ነጥብ ጋር በቅርበት የተያያዙት ባህላዊ የግጥሽ መሬቶች በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ምርታማነታቸው እየቀነሰ ሲሄድ አርብቶ አደሮች የሚቀበሏቸው የፍልሰት ቅጦች ናቸው። በፍልሰት መንገዶች ላይ የሚደረጉ ለውጦችም የሚመነጩት ቁጭ ብለው የሚቀመጡ ገበሬዎች ወይም አዳዲስ የመሬት ባለቤቶች የአየር ንብረት ማስተካከያ ስልቶችን ተግባራዊ በማድረግ ሰፋፊ ቦታዎችን ወይም የተለያዩ ሰብሎችን የሚጠይቁ ሊሆኑ ይችላሉ፤ በዚህም ምክንያት ቀደም ሲል ከመከር በኋላ በሚደረጉ እርሻዎች ወይም በቆሻሻ መሬት ላይ ተንቀሳቃሽነትን የሚደግፈውን የእፅዋት ዑደት ያዛባል። በዚህም ምክንያት፤ በአርብቶ አደሮች እና በገበሬዎች መካከል የትብብር መላመድን የሚያበረታቱ ተነሳሽነቶች ወሳኝ ይሆናሉ፤ ነገር ግን በእያንዳንዱ የአካባቢ ሁኔታ ውስጥ ባሉ ልዩ ሁኔታዎች ላይ ጥልቅ ትንተና ማድረግ አለባቸው።

• **በታጠቁ ቡድኖች መካከል ታክቲካዊ ጉዳዮች**

በምስራቅ አፍሪካ የእንስሳት ስርቆት በዝናባማ ወቅት ወይም የእፅዋት ሽፋን ሲጨምር በከፍተኛ ሁኔታ ይጨምራል፤ ምናልባትም እነዚህ ሁኔታዎች የተሻለ መደበኛ ስለሚችሉ እና እንስሳቱ ለረጅም ርቀት ለመንከባከብ ተስማሚ ሁኔታ ላይ ስለሚሆኑ። ይህ ክስተት ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ ለውጦች የግጭት ተለዋዋጭነትን እንዴት ሊነኩ እንደሚችሉ ያሳያል።

• **የአካባቢ ቅሬታዎችን በከፍተኛ ደረጃ መጠቀም**

ቀደም ሲል የተጠቀሱት የተፈጥሮ ሀብቶችን ቁጥጥር የሚመለከቱ ግጭቶች በተለምዶ ዝቅተኛ ጥንካሬ ያላቸው እና በጂኦግራፊያዊ መልኩ የተገደቡ ናቸው። ሆኖም፤ የአካባቢው ወይም የሀገር ውስጥ ልሂቃን እነዚህን ግጭቶች በመጠቀም ከራሳቸው ውድቀቶች ትኩረትን ለማዞር ወይም የተወሰኑ ጎሳዎችን በሌሎች ላይ ለመደገፍ ሊጠቀሙ ይችላሉ፤ በተለይም አርብቶ አደሮች እና ተቀምጠው የማይቀመጡ ገበሬዎች ብዙውን ጊዜ ከተለያዩ ጎሳዎች የተውጣጡ ናቸው። ይህ በተለይ በሱዳን እና በደቡብ ሱዳን ውስጥ በግልጽ የሚታይ ሲሆን እንደዚህ ያሉ ውጥረቶች ከሰፊ የክልል ወይም ብሔራዊ ግጭቶች ጋር በቅርበት የተቆራኙ ናቸው።

4.4 የአየር ንብረት ደህንነት መንገዶች

በአፍሪካ ቀንድ የአየር ንብረት ለውጥ እና ግጭት መካከል ያለውን ጉልህ ትስስር ከግምት ውስጥ በማስገባት፤ በአንድ ጉዳይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ አገሮች ሌላውን በተደጋጋሚ የሚያጋጥማቸው ሲሆን፤ የአየር ንብረት እና የአካባቢ ጭናዎችን ለመፍታት ክልላዊ ስትራቴጂ ተግባራዊ ማድረግ አስፈላጊ ነው። እየቀነሰ ለሚሄደው ሀብት የሚደረገው ውድድር ለአካባቢው ወሳኝ ስጋት ስለሚፈጥር ለአየር ንብረት ደህንነት የተቀናጀ ክልላዊ ምላሽ ያስፈልገዋል።

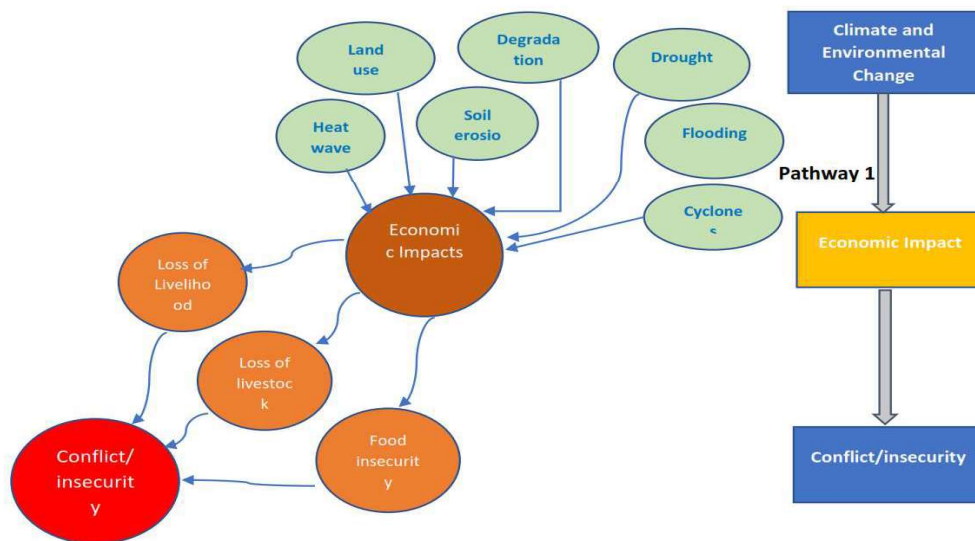
በአየር ንብረት ለውጥ እና በደህንነት መካከል ያለው ግንኙነት ውስብስብ እና በአንዳንድ መልኩ ተለዋዋጭ ነው። የአየር ንብረት ሁኔታዎች ወደ ግጭት የሚያመሩ የተለያዩ ምክንያቶችን ሊያባብሱ ቢችሉም፤ ለእነዚህ ግጭቶች የሰዎች ምላሽ የአየር ንብረት ለውጥንም ሊያባብሰው ይችላል። የዚህ ግንኙነት ውስብስብ ቢሆንም፤ ICPACT መጋጠሚያዎች የሚከሰቱባቸውን አራት የተለመዱ መንገዶች ጠቁሟል፤ ይህም እነዚህ ይበልጥ በተቀናጀ መንገድ መፍትሄ ማግኘት እንዳለባቸው ይጠቁማል።

1. **ለምግብ እና ለውሃ ደህንነት የሚደረጉ ስጋቶች፡**

የአየር ንብረት ጽንፈኝነት እና የአካባቢ መበላሸት የምግብ እና የውሃ አለመተማመንን ሊያስከትሉ ይችላሉ፤ ይህም ተጋላጭ የሆኑ ህዝቦች በተለይም ብዙ መንግስታት በቂ የደህንነት መረቦች በሌላቸው ታዲያ አገሮች ውስጥ ከድህነት ዑደት እንዳያመልጡ እንቅፋት ሊሆን ይችላል። ለምሳሌ፤ ድርቅ ምርታማነትን እንደሚቀንስ፤ የእንስሳትን ጤና እና የሰውነት ሁኔታ አሉታዊ ተጽዕኖ እንደሚያሳድር፤ ለበሽታዎች ተጋላጭነትን እንደሚጨምር እና በእንስሳት ላይ ከፍተኛ የሞት መጠን እንደሚያስከትል ታይቷል። በምግብ ምርት ላይ ያለው ተጽእኖ ለዋጋ ግሽበት አስተዋጽኦ ሊያደርግም ይችላል።

ሰማያዊ ኢኮኖሚ የሚያጋጥማቸው ተግዳሮቶች በእሱ ላይ ጥገኛ በሆኑ ኢኮኖሚዎች የኑሮ ሁኔታ ላይ ከፍተኛ ስጋት ይፈጥራሉ። እየጨመረ በሚሄደው የሙቀት መጠን ምክንያት የብዝሃ ሕይወት መቀነስ የዓሣ ማጥመጃ ኢንዱስትሪውን አሉታዊ ተጽዕኖ እያሳደረ ነው። የአፈር መሸርሸር እና በረሃማነት ጨምሮ የአካባቢ መበላሸት የውሃ እና የግጦሽ እጥረት እንዲከሰት ምክንያት ሆኗል፤ ይህም ምርታማነትን የበለጠ ቀንሷል። የአየር ንብረት ለውጦች ከፍተኛ የእንስሳት ኪሳራ ያስከተሉባቸው የአርብቶ አደር ማህበረሰቦች ውስጥ፤ ወጣቶች አርብቶ አደርነትን እንደ መተዳደሪያ መንገድ እየተዉ መሆናቸውን የሚገልጹ ሪፖርቶች አሉ። የትምህርት ተደራሽነት ውስን በሆነባቸው ክልሎች የወጣቶች ሥራ አጥነት እየጨመረ ሲሆን ይህም ሥር ነቀል ለውጥን ሊያመጡ የሚችሉ ሁኔታዎችን ይፈጥራል።

ምስል 4. 4: መንገድ፡ የምግብ እና የውሃ ዋስትና

ምንጭ፡ ICPACT፣ 2022

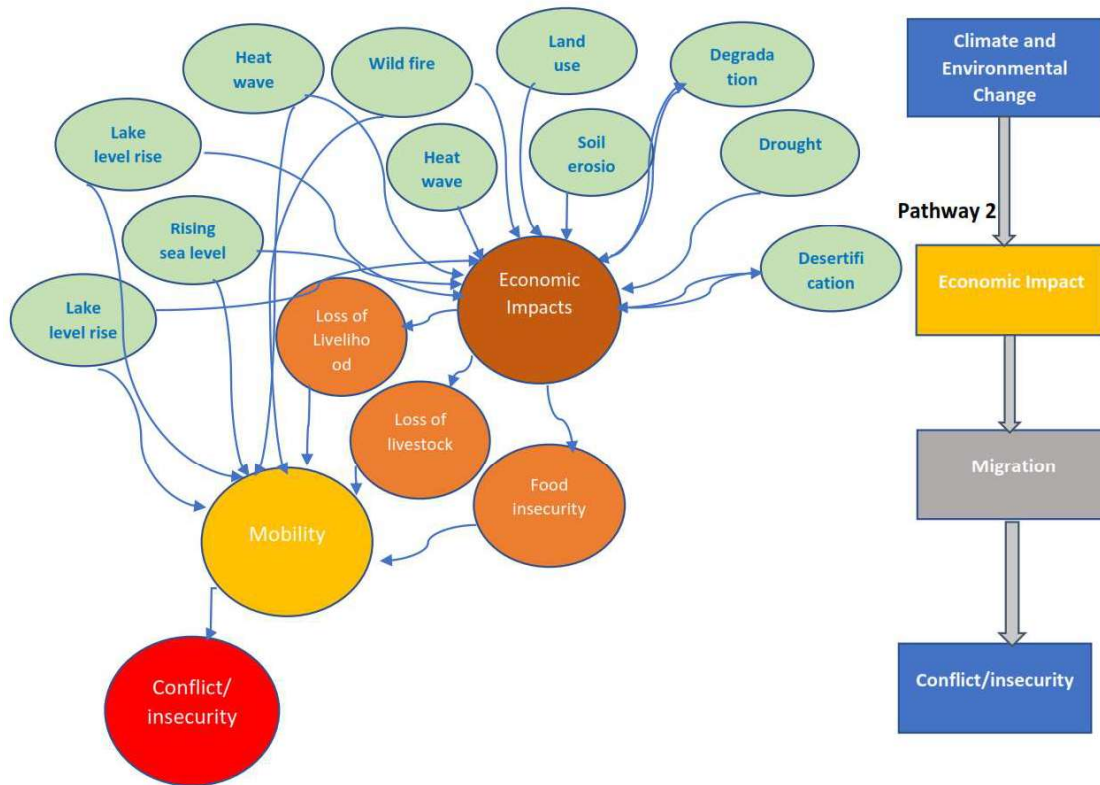
2. የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚመጣ ተንቀሳቃሽነት

የአየር ንብረት ጽንፈኝነት የግለሰቦችን ወደ ሌላ ቦታ እንዲዛወሩ ሊያደርግ ይችላል። ለምሳሌ፣ የጎርፍ መጥለቅለቅ እንቅስቃሴን እንደ መፍትሄ ስትራቴጂ አድርጎ አስከትሏል፤ ሆኖም ግን፣ በብዙ የጎርፍ ተጋላጭ አካባቢዎች እንደዚህ አይነት ድርጊቶች ጊዜያዊ ናቸው። ክልሉ የሳይክል ማዕበል ድግግሞሽ እና የሐይቅ ከፍታ መጨመርን አይቷል፤ ይህም የንብረት ውድመት እና የማህበረሰቦች መፈናቀልን አስከትሏል። በተጨማሪም፣ እንደ የደን መጨፍጨፍ እና የመሬት መሸርሸር ያሉ የአካባቢ ጉዳዮች በአካባቢው የጭቃ መንሸራተት እንዲጨምር አስተዋጽኦ አድርገዋል። የአርብቶ አደር ማህበረሰቦች እንቅስቃሴ በአፍሪካ ቀንድ ውስጥ ባሉ ብዙ ቡድኖች ዘንድ የተለመደ ተግባር ነው። ሆኖም፣ ባለፉት ዓመታት እየጨመረ የመጣው የሰው ልጅም ሆነ የእንስሳት ቁጥር የግጦሽ እና የውሃ ሀብቶች አቅርቦት እንዲቀንስ አድርጓል፤ ይህም ከድርቅ ሁኔታዎች ጋር ሲጣመር ግጭቶችን አባብሷል።

ድርቅ በግብርና እና በምግብ ዋስትና ላይ የሚያስከትለው ተጽእኖ ግለሰቦች ከገጠረ ወደ ከተማ ማዕከላት እንዲሰደዱ አስተዋጽኦ የሚያደርጉ ጉልህ ምክንያቶች እንደሆኑ ተለይቷል። በተጨማሪም፣ በክልሉ እየጨመረ

በሚሄደው የሙቀት መጠን ምክንያት የሚፈጠረው የደን ቃጠሎ እየጨመረ መምጣቱ የሰዎችን ተጨማሪ መፈናቀል እንደሚያስከትል ይጠበቃል። በተጨማሪም፣ በህንድ ውቅያኖስ የባህር ዳርቻ የባህር መጠን መጨመር ስጋትን ያስከትላል፤ ምክንያቱም ማህበረሰቦችን ወደ መፈናቀል ሊያመራ ይችላል፤ ምክንያቱም ይህ ስጋትን ያስከትላል።

ምስል 4. 5፡ መንገድ፡ የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚመጣ ተንቀሳቃሽነት

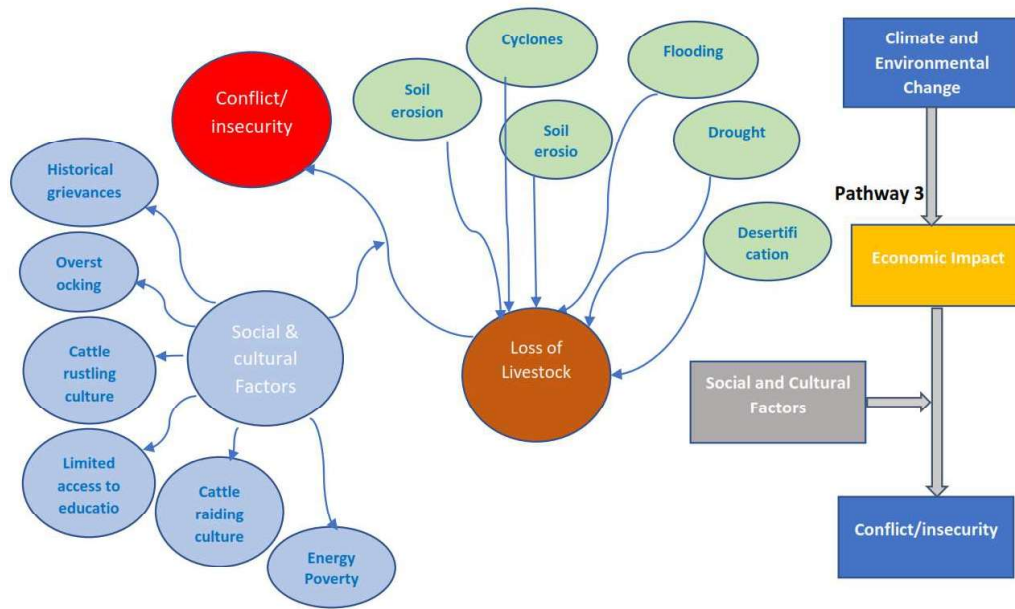

ምንጭ፡ ICPACT፣ 2022

3. ታሪካዊ ቅሬታዎችና ባህላዊ ልምዶች

ከተለዩት መንገዶች አንዱ በታሪካዊ እና ባህላዊ አካላት ተጽዕኖ ይደረግበታል። ለምሳሌ፣ የከብት ዝርፍ ወይም ዝርፊያ በተወሰኑ የአርብቶ አደር ማህበረሰቦች ዘንድ የተለመደ ተግባር ሲሆን ብዙውን ጊዜ እንስሳትን ለመሙላት ጥቅም ላይ ይውላል። እንደ ጎርፍ እና ድርቅ ያሉ ከባድ የአየር ንብረት ክስተቶች የጠፉ ከብቶችን የመተካት አስፈላጊነትን ከፍ አድርገውታል፤ ይህም በተራው ግጭቶችን አስነስቷል። እንደዚህ ያሉ የአየር ንብረት ጽንፈኞች ታሪካዊ ቅሬታዎችን በቀላሉ ሊያድሱ እና የጋራ የተፈጥሮ ሀብቶች ሲበላሹ በአጎራባች ማህበረሰቦች እና ብሔሮች መካከል አለመተማመንን ሊያባብሱ ይችላሉ። በአንዳንድ አገሮች በገጠር ወደ ከተማ በሚደረጉ ፍልሰት ምክንያት ለረጅም ጊዜ የቆዩ የባህል አለመግባባቶች ቀጥለዋል፤ ይህም በከተማ አካባቢዎች ግጭቶችን ያወሳስበዋል። በተፈጥሮ ሀብቶች ላይ የሚነሱ ድንበር ተሻጋሪ አለመግባባቶች በክልሉ ውስጥ ውጥረትን የማባባስ አደጋን ይፈጥራሉ። አካባቢው የመላመድ እና የመቀነስ ስልቶችን መፈለጉን ሲቀጥል፣ እነዚህ ውጥረቶች ሊባባሱ ይችላሉ።

ምስል 4. 6፡ መንገድ፡ ታሪካዊ ቅሬታዎች እና ባህላዊ ልምዶች

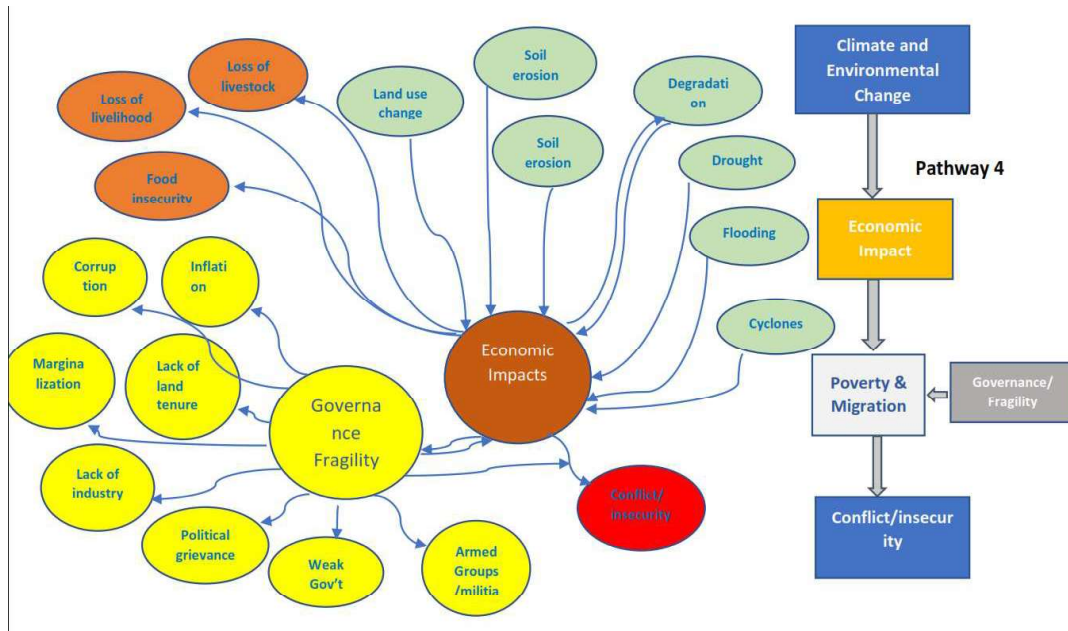
ምንጭ:

ICPACT፣ 2022

4. አስተዳደር እና ደካማነት

የአየር ንብረት ተለዋዋጭነት እና ለውጥ በቀጥታ ኃይለኛ ግጭት ባለስከተላቸው አጋጣሚዎች፣ ደካማ የአስተዳደር እና የድክመት ሁኔታዎችን ጨምሮ ከሌሎች አካላት ጋር ያላቸው ግንኙነት የግጭት እና የጸጥታ መንስኤዎችን ሊያባብስ ይችላል። ይህም ሰላምን፣ መረጋጋትን እና ደህንነትን አሉታዊ ተጽዕኖ ሊያሳድር ይችላል። የጦር መሳሪያዎች መስፋፋት፣ ማህበራዊ መገለል እና ለአስፈላጊ አገልግሎቶች በቂ ያልሆነ ተደራሽነት እንደ የከብት ዝርፍያ እና ዝርፊያ ያሉ ባህላዊ ድርጊቶችን አስቀጥሏል።

ምስል 4. 7፡ መንገድ፡ አስተዳደር እና ደካማነት

ምንጭ : ICPACT፣ 2022

የአየር ንብረት ቀውስ በተለያዩ አካላት፣ በተለይም ደካማ አስተዳደር እና አለመረጋጋት ባለባቸው ክልሎች፣ የፖለቲካ ሰዎች፣ የአክራሪ ድርጅቶች እና የንግድ ፍላጎቶችን ጨምሮ፣ ለራሳቸው ጥቅም ሲሉ ግጭት እና አለመተማመንን ለማስነሳት ጥቅም ላይ ውሏል። በተወሰኑ አካባቢዎች መንግስታዊም ሆነ መንግስታዊ ያልሆኑ የታጠቁ ቡድኖች መኖራቸው የሰብአዊ እርዳታን እና የመቋቋም አቅምን ለመገንባት የሚደረገውን ጥረት በማድናቀፍ የማህበረሰቦችን ተጋላጭነት አባብሶታል።

ምዕራፍ አምስት፡- በስደት እና በአየር ንብረት ለውጥ ላይ የፖሊሲ ማዕቀፍ

5.1 መግቢያ

ባለፉት አስርት ዓመታት፣ በምርምር ውስጥ በአየር ንብረት ለውጥ እና በሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት መካከል ያለውን ግንኙነት በመገንዘብ እና በመረዳት እንዲሁም እነዚህን ግንዛቤዎች በዓለም አቀፍ የፖሊሲ ጥረቶች ውስጥ በማካተት ረገድ ከፍተኛ እድገት ታይቷል። ከአየር ንብረት ለውጥ እና ከአደጋዎች ጋር የተያያዘውን የሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት ተግዳሮቶችን በተለይ የሚፈታ አንድ ወጥ እና ሁሉን አቀፍ የሕግ እና የፖሊሲ ማዕቀፍ ባይኖርም፣ በአየር ንብረት ለውጥ እና በሰብአዊ መብቶች መካከል ያለውን መስተጋብር እውቅና እየጨመረ መጥቷል። ከሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን የሚፈቱ አሁን ያሉት መደበኛ እና የፖሊሲ ማዕቀፎች የተለያዩ መሳሪያዎችን ያካትታሉ። በሰብአዊ መብቶች እና በስደተኞች ጥበቃ ላይ ካተኮሩ ማዕቀፎች በተጨማሪ፣ የአየር ንብረት እና የአደጋ ስጋት ቅነሳ እንዲሁም የፍልሰት ፖሊሲዎችን ጨምሮ በርካታ ዓለም አቀፍ፣ ክልላዊ እና ንዑስ ክልላዊ የፖሊሲ ማዕቀፎች እና ሂደቶች በአየር ንብረት ለውጥ እና በሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት መካከል ያለውን ግንኙነት ግምት ውስጥ ያስገባሉ። ለዚህ ሪፖርት ዓላማ፣ እነዚህ ማዕቀፎች በአራት የተለያዩ ቡድኖች ይመደባሉ፡

- የሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት ማዕቀፎች
- የመከላከያ ማዕቀፎች
- የአየር ንብረት ለውጥ መላመድ እና የአደጋ ስጋት ቅነሳ ማዕቀፎች
- ከልማት ጋር የተያያዙ ማዕቀፎች

5.2 የሰው ልጅ የመንቀሳቀስ ማዕቀፎች

a) ደህንነቱ የተጠበቀ፣ ሥርዓታዊ እና መደበኛ ፍልሰትን ለማስፈን የሚያስችል ዓለም አቀፍ ስምምነት

ዓለም አቀፍ ደህንነቱ የተጠበቀ፣ ሥርዓታዊ እና መደበኛ ፍልሰት ስምምነት በታህሳስ 19 ቀን 2018 በተባበሩት መንግስታት ጠቅላላ ጉባኤ ጸድቋል። ማዕቀፉ በሕግ የማይገደድ ሲሆን በፍልሰት ውስጥ በሚመለከታቸው ሁሉም ባለድርሻ አካላት መካከል ትብብርን ያበረታታል፤ አንድም ሀገር የመንግስትን ሉዓላዊነት እና ዓለም አቀፍ የህግ ግዴታዎችን እያከበረ የፍልሰት ተግዳሮቶችን በተናጥል መቋቋም እንደማይችል በመገንዘብ። ዓለም አቀፍ ስምምነት ፍልሰት ለዓለም አቀፍ ብልጽግና፣ ፈጠራ እና ዘላቂ ልማት አስተዋጽኦ እንደሚያደርግ አምኗል። የፍልሰት አስተዳደርን በማሻሻል፣ እነዚህ ጥቅሞች ሊጨመሩ ይችላሉ። ፍልሰት ለሁሉም ሰው ጠቃሚ መሆኑን ለማረጋገጥ 'የጋራ መግባባት'፣ 'የጋራ ኃላፊነቶች' እና 'የዓለማዊ አንድነት' ማዕቀፍ ያቋቁማል፤ እንዲሁም ተጋላጭ በሆኑ ሁኔታዎች ውስጥ ያሉ ስደተኞችን ልዩ ፍላጎቶች ለማሟላት ቃል ገብቷል።

ዓለም አቀፍ የፍልሰት ስምምነት (GCM) ስለ አካባቢ ፍልሰት በርካታ ጠቀሶችን ያካትታል። ግለሰቦች በድንገት የተፈጥሮ አደጋዎች እና ሌሎች ፈታኝ ሁኔታዎች ምክንያት ከትውልድ አገራቸው ለመውጣት ሊገደዱ እንደሚችሉ አምኗል። በተጨማሪም፣ GCM ከዓለማዊ አንድ ሰዎች አገራቸውን ለቀው እንዲወጡ የሚያደርጓቸውን አሉታዊ ምክንያቶች እና መሰረታዊ ሁኔታዎችን መቀነስ መሆኑን አፅንዖት ይሰጣል፤ እነዚህም የተፈጥሮ አደጋዎችን፣ የአየር ንብረት ለውጥ ጎጂ ተጽዕኖዎችን እና የአካባቢ መበላሸትን ያካትታሉ።

ዓለም አቀፍ የፍልሰት ስምምነት (GCM) በክልላዊም ሆነ በክፍለ ሀገር ደረጃ ስልቶችን ለማመጣጠን የታለሙ በርካታ የአባል ሀገራትን ቃል ኪዳኖች ያካትታል። ይህ አሰላለፍ ድንገተኛ እና ቀርፋፋ አደጋዎችን በተመለከተ ትንተና

እና የመረጃ ልውውጥን ለማሻሻል፣ የፍልስት እንቅስቃሴዎችን ካርታ፣ መረዳት፣ መተንበይ እና አስተዳደርን በብቃት ለማመቻቸት ይፈልጋል። በተጨማሪም፣ የመፈናቀል ጉዳዮችን በአደጋ ዝግጁነት ዕቅዶች ውስጥ ማካተት እና በእንደዚህ አይነት የተፈጥሮ አደጋዎች የተጎዱ ግለሰቦችን መብቶች ሙሉ በሙሉ ማክበር አስፈላጊ ፍላጎቶችን የሚያሟላ የሰብአዊ እርዳታ መስጠት አስፈላጊ መሆኑን አፅንዖት ይሰጣል።

በተጨማሪም፣ የጂሲኤም ዓለማ 5 ሥር ጉልህ የሆኑ ቁርጠኝነትን ይዘረዝራል፣ ይህም ለመደበኛ ፍልስት መንገዶችን በማቋቋም ላይ ያተኮራል። ይህም በአዘኔታ፣ በሰብአዊነት ወይም በሌሎች ተዛማጅ ምክንያቶች ድንገተኛ አደጋዎች እና ሌሎች ወሳኝ ሁኔታዎች ምክንያት ከትውልድ አገራቸው ለመውጣት ለሚገደዱ ስደተኞች የመግቢያ እና የቆይታ ጊዜ ድንጋጌዎችን ያካትታል።

b) ከሠራተኛ ጋር የተያያዙ ማዕቀፎች

ዓለም አቀፍ የሰራተኛ ድርጅት (ILO) ከተቋቋመበት ጊዜ ጀምሮ በየቀኑ የሚያጋጥሟቸውን የተለያዩ የስራ ቦታ ጉዳዮችን የሚፈታ ዓለም አቀፍ የሰራተኛ ደረጃዎችን ማዕቀፍ ፈጥሮ አሻሽሏል። በተጨማሪም፣ እነዚህን መመዘኛዎች በሀገር አቀፍ ደረጃ ውጤታማ በሆነ መንገድ ተግባራዊ ለማድረግ ልዩ የሆነ የቁጥጥር ስርዓት ተግባራዊ አድርጓል። በ2015 የዓለም አቀፍ የሰራተኛ ድርጅት (ILO) ለአካባቢ ተስማሚ የሆኑ ዘላቂ ኢኮኖሚያዊ እና ለሁሉም ማህበራት ፍትሃዊ ሽግግር መመሪያዎችን ተቀብሏል፣ እነዚህም እንደ የፖሊሲ ማዕቀፍ እና ተግባራዊ ግብዓት ሆነው ያገለግላሉ። እነዚህ መመሪያዎች አገሮች የልማት ደረጃቸው ምንም ይሁን ምን ወደ ዝቅተኛ የካርቦን ኢኮኖሚያዊ የሚደረገውን ሽግግር እንዲያልፉ ይረዷቸዋል እንዲሁም የታቀዱትን በአገር አቀፍ ደረጃ የተወሰኑ አስተዋፅዖዎቻቸውን እንዲሁም የ2030 የዘላቂ ልማት ግቦችን እንዲያሟሉ ይደግፏቸዋል።

እ.ኤ.አ. በ2016 የዓለም አቀፍ የሰራተኛ ድርጅት (ILO) ስደተኞች እና ሌሎች በግዳጅ የተፈናቀሉ ሰዎች ወደ ሥራ ገበያው መግባትን በተመለከተ መመሪያ መርሆችን አቋቁሟል። ይህ ማዕቀፍ በተዛማጅ ዓለም አቀፍ የሰራተኛ ደረጃዎች እና ሁለንተናዊ የሰብአዊ መብቶች መሰሪያዎች ላይ የተመሰረተ በፈቃደኝነት፣ አስገዳጅ ያልሆኑ መርሆችን ያቀፈ ሲሆን ይህም በመስክ ላይ ካሉ ውጤታማ ልምዶች መነሳሳትን ያገኛል። መንግስታት እነዚህ ህዝቦች ወደ ሥራ ገበያዎቻቸው እንዲደርሱ እና ጥሩ እና ውጤታማ የስራ እድል እንዲፈጥሩ እንዲሁም የራሳቸውን ዜጎች ፍላጎቶች እና ግምቶች ግምት ውስጥ በማስገባት ለመርዳት ያለመ ነው። እ.ኤ.አ. በ2017 የዓለም አቀፍ የሰራተኛ ድርጅት (ILO) አባላት በግጭት እና በአደጋ ምክንያት በሚከሰቱ የችግር ሁኔታዎች ውስጥ የስራ ስምሪት እና ተዛማጅ ጉዳዮችን ለመፍታት ብቸኛው የሰራተኛ መስፈርት ሆኖ የሚያገለግለውን የውሳኔ ሃሳብ 205 - ለሰላም እና ለጽናት ስራ ቅጥር እና ጨዋ ስራ በመተግበር ይህንን አጀንዳ አሻሽሏል።

c) የኢጋድ የስደት ማዕቀፎች

የኢጋድ ከስደት እና ከመፈናቀል ጋር የተያያዙ ሰነዶች በኢጋድ ክልል ውስጥ የሰዎችን ነፃ እንቅስቃሴ በተመለከተ ፕሮቶኮልን ያካትታሉ፣ ይህም በአባል ሀገራት ሰኔ 24፣ 2021 የፀደቀ ነው። ይህ ፕሮቶኮል ከአንድ አባል ሀገር የመጡ ዜጎች ወደ ኢጋድ ክልል የመግባት፣ የመኖር፣ በነፃነት የመንቀሳቀስ፣ ትምህርት የመከታተል፣ በስራ የመሳሰሉት እና በሌላ አባል ሀገር ውስጥ የንግድ ድርጅቶችን የመመስረት መብትን ያረጋግጣል። እንደ አደጋዎች፣ የአየር ንብረት ለውጥ እና የአካባቢ መበላሸት ያሉ ለስደት እና ለመፈናቀል አስተዋጽኦ የሚያደርጉ የተለያዩ ነገሮችን ይመለከታል፣ እና ድንበር ተሻጋሪ እንቅስቃሴ "አደጋ በሚከሰትበት ጊዜ ወይም በኋላ ሊከሰት እንደሚችል" ያረጋግጣል። ሌላው ጉልህ የኢጋድ መሳሪያ የአርብቶ አደር ኑሮን ለመጠበቅ ያለመ የትራንስፕራንስ ፕሮቶኮል ነው። የሚኒስትሮች ምክር ቤት የዚህን ፕሮቶኮል የመጨረሻ እትም ሰኔ 24፣ 2021 ተቀብሏል። ዓለማው የአርብቶ አደርነትን "ሙሉ ማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ አቅም" መጠቀም፣ አባል ሀገራት የአርብቶ አደር ልማትን ለማሳደግ ብሔራዊ ህጎችን እና ፖሊሲዎችን በማስተካከል ለትራንስፕራንስ ስርዓቶች በሀብት እና በአቅም ላይ እንዲያውሉ ማስገደድ ነው። ይህም አስተዳደርን፣ የመሬት አስተዳደርን፣ የድንበር ተሻጋሪ ደህንነትን፣ የእንስሳት በሽታ ቁጥጥርን እና የትራንስፕራንስ ኮሪዶሮችን ካርታ እና ክትትልን ያካትታል። ፕሮቶኮሉ የአየር ንብረት ለውጥ እና የአየር ሁኔታ

ተለዋዋጭነት በትራንስሰብአዊነት ላይ ያለውን ተጽእኖ በግልፅ ይገነዘባል፤ አባል ሀገራት የመላመድ ስልቶችን እንዲያመቻቹ እና "ለግጦሽ እና ውሃ ፍለጋ የትራንስሰብአዊ እንስሳት እና አርቢዎች ድንበር ተሻጋሪ ተንቀሳቃሽነት ነፃ፣ ደህንነቱ የተጠበቀ እና ሥርዓታዊ መሆኑን" እንዲያረጋግጡ ያሳስባል። በተጨማሪም፣ ትራንስሰብአዊ ህዝቦች ብዙውን ጊዜ አፈሌላዊ የመለያ ሰነዶች እንደሌላቸው አምኗል፤ "የመለያ ሰነድ" የአንድን ሰው ማንነት የሚያረጋግጥ ማንኛውም ሰነድ እንደሆነ ይገልጻል፤ ይህም የብሔራዊ መታወቂያ ካርዶችን፣ ፓስፖርቶችን፣ የአካባቢ ባለስልጣን ካርዶችን ወይም በመንግስት እውቅና ካላቸው ባለስልጣናት የተጻፉ ደብዳቤዎችን ጨምሮ ነገር ግን በእነዚህ ብቻ የተወሰነ አይደለም።

5.3 የመከላከያ ማዕቀፎች

a) የ1951ቱ የስደተኞች ስምምነት እና የ1967ቱ የስደተኞች ፕሮቶኮል

ከኤርትራ በስተቀር ሁሉም የኢጋድ አባላት በሀገራዊ መንገድ የሚያስገድደው የ1951 የስደተኞች ስምምነት እና ለስደተኞች ዓለም አቀፍ ጥበቃ የሚሰጥ የ1967 የስደተኞች ሁኔታ ፕሮቶኮል ፈራሚዎች ናቸው። ሆኖም፣ በአየር ንብረት ለውጥ እና ከአደጋ ጋር በተያያዘ መፈናቀል ምክንያት የስደተኞች ሁኔታ የመጠየቅ ችሎታ የሚወሰነው በ'ስደት' ትርጓሜ እና በእነዚህ ሁኔታዎች ውስጥ 'በደንብ የተመሰረተ የስደት ፍርሃት' መኖር አለመኖሩ ላይ ነው። በዓለም አቀፍ ደረጃ የታወቀ የ'ስደት' ፍቺ የለም፤ እና UNHCR እስካሁን በተሳካ ሁኔታ አላቋቋመም። ፍርሃት 'በጥሩ ሁኔታ የተመሰረተ' ተደርጎ መታየት አለበት፤ ይህ ማለት በግለሰቡ የግል ተሞክሮ ላይ ብቻ የተመሠረተ ሳይሆን በሌሎች ሰዎች በተጨማሪ መገምገም አለበት። እ.ኤ.አ. በ2000፣ ቺምቢ የስደተኞች ስምምነት በተፈጥሮ ከአደጋ የሚሸሹ ግለሰቦችን እንደማይሸፍን አቅርቧል። በ2019 የተሻሻለው የUNHCR የስደተኞችን ሁኔታ ለመወሰን የአሠራር ሂደቶች እና መስፈርቶች እና በዓለም አቀፍ ጥበቃ ላይ መመሪያዎች መመሪያ መጽሐፍ በስደተኞች ስምምነት ውስጥ ከተገለጹት አምስት ምክንያቶች በአንዱ ላይ በመመስረት ከስደት ፍርሃት ጋር ግንኙነት ሊፈጠር ካልቻለ በስተቀር የስደት ፍርሃት 'በተፈጥሮ አደጋዎች' የተፈናቀሉትን እንደሚያገልግል ያሳያል፤ እነዚህም ዘር፣ ሃይማኖት፣ ዜግነት፣ የፖለቲካ አመለካከት ወይም በተወሰነ ማህበራዊ ቡድን ውስጥ አባልነት ናቸው። ያም ሆኖ፣ አደጋዎችን ጨምሮ የተለያዩ ምክንያቶች ጥምረት ወደ ስደት ሁኔታ ሊያመራ እንደሚችል ይጠቁማል።

እ.ኤ.አ. በ2020፣ UNHCR 'የአየር ንብረት ለውጥ እና የአደጋዎች አሉታዊ ተፅእኖዎች አውድ ውስጥ የተደረጉ የአለም አቀፍ ጥበቃ ጥያቄዎችን በተመለከተ የህግ ግምት' የሚል ርዕስ ያለው ሰነድ አውጥቷል። ይህ ሰነድ በአየር ንብረት ለውጥ ወይም በአደጋዎች አሉታዊ ተፅእኖ ምክንያት አለም አቀፍ ጥበቃ የሚፈልጉ ግለሰቦች በተለይም እነዚህ ክስተቶች በሰብአዊ መብቶች ላይ የሚያሳድሩትን የአሁኑን እና የወደፊት ተፅእኖዎችን ሲመረምሩ ለስደተኞች ህጋዊ የይገባኛል ጥያቄ ሊኖራቸው እንደሚችል ያሳያል። ይህ ሰነድ የተገለሉ ማህበረሰቦች ብዙውን ጊዜ ለአየር ንብረት ለውጥ እና ለአደጋዎች መዘዝ የበለጠ ተጋላጭ መሆናቸውን ያጎላል፤ በተለይም የህግ የበላይነት ደካማ በሆነባቸው እና መንግስታት ዜጎቻቸውን ለመጠበቅ በማይችሉባቸው ወይም ፈቃደኛ በማይሆኑባቸው አገሮች።

የአየር ንብረት ለውጥ እና የአደጋዎች ተጽእኖ አሁን ያሉትን ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተግዳሮቶች ሊያበብሱ ይችላሉ፤ ይህም ወደ አለመረጋጋትና ዓመፅ ሊያመራ ይችላል። ለምሳሌ፣ እነዚህ ምክንያቶች ቀደም ሲል በሀብት ላይ የነበሩ ግጭቶችን ሊያበብሱ ወይም ማህበራዊና ፖለቲካዊ ውጥረቶችን የሚያበብሱ አዳዲስ አለመግባባቶችን ሊፈጥሩ ይችላሉ። የUNHCR የአየር ንብረት ለውጥ እና አደጋዎች ከሌሎች ተለዋዋጮች ጋር እንዴት እንደሚገናኙ ለመረዳት ጥልቅ ትንተና አስፈላጊ መሆኑን አፅንዖት ይሰጣል፤ ይህም ቀስ በቀስ አደጋዎች በሚከሰቱበት ጊዜ ቅድመ-ግምገማዎችን ጨምሮ፣ በሰብአዊ መብቶች ላይ ያላቸውን ተጽእኖ እና የስደት አደጋን ለመወሰን ነው። እንደዚህ ያሉ ግምገማዎች የመከላከያ እርምጃዎችን ይመራሉ እና ተዛማጅ የመከላከያ ማዕቀፎችን ያካትታሉ።

b) ዓለም አቀፍ የስደተኞች ስምምነት

ዓለም አቀፍ የስደተኞች ስምምነት የተቋቋመው በ2018 ነው። ይህ ውሳኔ የጋራ ኃላፊነት እና ሽክም መርህን ተግባራዊ ለማድረግ ቁርጠኝነትን ያካትታል፤ ይህም ዓለም አቀፍን ማህበረሰብ በጋራ ለማሳተፍ እና ለስደተኞች ቀውሶች የተሻሉ ምላሾችን ለማምጣት እርምጃን ለማጠናቀቅ ያለመ ነው። ዓለም አቀፍ ትብብር ለስደተኞች ዘላቂ መፍትሄዎችን ለማግኘት አስፈላጊ መሆኑን ይገነዘባል። ዓለም አቀፍ የስደተኞች ስምምነት አራት ዋና ዋና ዓላማዎችን ይዘረዝራል፡- ስደተኞችን በሚያስተናግዱ አገሮች ላይ ያለውን ጫና መቀነስ፤ የስደተኞችን ራስን መቻል ማሳደግ፤ በሶስተኛ አገሮች ውስጥ የመፍትሄ ተደራሽነትን ማሳደግ እና በትውልድ አገሮች ውስጥ ደህንነቱ የተጠበቀ እና ክብር ያለው ተመላሽ እንዲኖር የሚያስችሉ ሁኔታዎችን ማግለጠት።

c) የናንሰን ተነሳሽነት

የናንሰን ተነሳሽነት በአደጋ ምክንያት የተፈናቀሉ ሰዎችን በአደጋ እና በአየር ንብረት ለውጥ አውድ ውስጥ ለመጠበቅ የድንበር ተሻጋሪ መፈናቀል አጀንዳ (2015) በአደጋ ምክንያት የተፈናቀሉ ሰዎችን በአደጋዎች እና በአየር ንብረት ለውጥ አውድ ውስጥ ለመጠበቅ በተዘጋጁ ድንበሮች ላይ ከፍተኛ ጉድለቶችን ያጎላል። ድንበር ተሻጋሪ የአደጋ መፈናቀልን ለመፍታት የተወሰነ የህግ ማዕቀፍ፣ የተመደቡ ድርጅቶች እና የገንዘብ ሀብቶች አለመኖርን ያጎላል። ይህ ተነሳሽነት አሁን ያሉትን የመከላከያ ዘዴዎች መጠቀም እና የተሻሻለ የክልል ትብብርን ማግለጠት ያበረታታል፤ እንዲሁም የአደጋ ስጋት ቅነሳ እና ብሄራዊ መላመድ ስልቶች የሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነትን በማስተዳደር እና ከአደጋ ጋር ለተያያዘ መፈናቀል ሁሉን አቀፍ ምላሽ በማዘጋጀት ረገድ ያለውን ወሳኝ ሚና አጉልቶ ያሳያል። የመከላከያ አጀንዳ የአደጋ መፈናቀልን ለማስታገስ ሶስት ቁልፍ የትኩረት ቦታዎችን ይዘረዝራል፡ የመረጃ አሰባሰብ እና እውቀትን ማሻሻል፣ የሰብአዊ ጥበቃ እርምጃዎችን አተገባበር እና ክልላዊ አሰላለፍ ማሻሻል፤ እና በትውልድ አገራት የአደጋ መፈናቀልን ማጠናከር። ይህ አካሄድ የሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት ጉዳዮችን ከአደጋ ስጋት ቅነሳ፣ የአየር ንብረት ለውጥ መላመድ እና የልማት ፖሊሲዎች ጋር ማዋሃድን እንዲሁም ፍልሰትን እና የታቀደ መፈናቀልን እንደ የተፈጥሮ አደጋዎች እና የአየር ንብረት ለውጥ ተፅዕኖዎችን ለመቀነስ ውጤታማ ስልቶች አድርጎ ማበረታታትን ያካትታል፤ በዚህም መፈናቀልን ይከላከላል።

d) የክልል የስደተኞች መሳሪያ

በአፍሪካ አንድነት ድርጅት (OAU) የተቋቋመው የ1969ቱ የአፍሪካ የስደተኞች ችግሮችን ልዩ ገጽታዎች የሚገዛው ኮንቬንሽን፣ በተተኪው የአፍሪካ ህብረት ስር ተግባራዊ ሆኖ ቀጥሏል፤ እና ለሁሉም የኢጋድ አባል ሀገራት በህጋዊ መንገድ አስገዳጅ ነው። ይህ ኮንቬንሽን "የስደተኛን ፍቺ የሚያሰፋው ...[የተለመደ መኖሪያቸውን] ለመልቀቅ ... ከትውልድ አገራቸው ወይም ከዜግነት አገራቸው ውጭ ለመጠለል የሚገደዱ ግለሰቦችን" ለማካተት ነው (AU, 2016)። ለእንደዚህ አይነት አስገዳጅነት ምክንያቶች "የሕዝብ ሥርዓትን በእጅጉ የሚያውኩ ክስተቶች" ያካትታሉ፤ ይህም በአየር ንብረት ለውጥ እና በተፈጥሮ አደጋዎች "መጥፎ ውጤቶች" ምክንያት የሚፈጠር መፈናቀልን ሊያካትት ይችላል። እ.ኤ.አ. በ2011 ኬንያ በሶማሊያ ከድርቅ ለሚሸሹ ግለሰቦች የስደተኛነት ደረጃ በመስጠት የአካዩ የስደተኛ ስምምነትን ተግባራዊ አድርጋለች።

e) የውስጥ መፈናቀል ማዕቀፍ

በሀገር አቀፍ ድንበሮች ውስጥ በግዳጅ ለተፈናቀሉ ግለሰቦች፣ የመከላከያ እርምጃዎች የሚተዳደሩት በውስጣዊ መፈናቀል ላይ በተቀመጡት መመሪያዎች (1998) ነው። የውስጥ መፈናቀል ላይ የተሰጡ መመሪያዎች በህጋዊ መንገድ አስገዳጅ መሳሪያ ባይሆንም፣ መርሆዎቹ የተገኙት ከዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ሕግ፣ ከሰብአዊነት ሕግ እና ከስደተኞች ሕግ ጋር በተያያዙ በህጋዊ መንገድ አስገዳጅ ስምምነቶች ውስጥ ከሚገኙት ድንጋጌዎች ነው። ለሀገር ውስጥ ለተፈናቀሉ ሰዎች (ተፈናቃዮች) የሰብአዊ እርዳታ ጥበቃ እና አቅርቦት ማረጋገጥ የሀገር አቀፍ ባለስልጣናት ዋና ግዴታ ነው።

የውስጥ መፈናቀል ማዕቀፍ መመሪያ መርሆዎች የተፈናቀሉ ግለሰቦች የሰብአዊ መብቶቻቸውን እንደሚጠብቁ ይገልጻሉ፤ ይህም ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊ፣ ባህላዊ፣ ሲቪል እና ፖለቲካዊ መብቶችን እንዲሁም የሰብአዊ እርዳታ የማግኘት መብትን ያካትታል። በፈቃደኝነት፣ በክብር እና ደህንነቱ በተጠበቀ ሁኔታ ለመመለስ እንዲሁም እንደገና ለመዋሃድ፣ ለአካባቢ ውህደት ወይም ለመልሶ ማቋቋም ድጋፍ የማግኘት መብት አላቸው። የጠፋ ንብረቶችን እና ንብረቶችን መልሶ ለማግኘት የባለሥልጣናት ኃላፊነት ነው፤ መልሶ ማግኘት የማይቻል ከሆነ፣ በውስጥ የተፈናቀሉ ሰዎች (IDPs) ካሳ ወይም ካሳ እንዲያገኙ መርዳት አለባቸው። በተጨማሪም፣ ተፈናቃዮች በሌሎች አገሮች ጥገኝነት የመጠየቅ እና የማግኘት መብት አላቸው።

የካምፖላ ኮንቬንሽን፣ በይፋ የሚታወቀው የአፍሪካ ህብረት በአፍሪካ ውስጥ የተፈናቀሉ ሰዎችን ለመጠበቅ እና ለመርዳት ስምምነት ተብሎ የሚጠራው፣ በ2009 የፀደቀ ሲሆን በተለይም በአደጋ ምክንያት በግዳጅ ለተፈናቀሉ ሰዎች የውስጥ መፈናቀልን በተመለከተ በተቀመጡት መመሪያዎች ውስጥ የተዘረዘሩትን ቃል ኪዳኖች ያጠናክራል። በአፍሪካ ህብረት እንደዘገበው፣ እ.ኤ.አ. ኤፕሪል 2022 ድረስ፣ ከኢጋድ አባላት መካከል ጂቡቲ፣ ኢትዮጵያ፣ ሶማሊያ፣ ደቡብ ሱዳን እና ኡጋንዳ ብቻ የካምፖላ ኮንቬንሽን አጽድቀው ወይም ተቀብለዋል። በተጨማሪም፣ የኢጋድ አባላት የሆኑትን ኬንያ፣ ደቡብ ሱዳን፣ ሱዳን እና ኡጋንዳን ያካተተው የታላቁ ሐይቅ ክልል ዓለም አቀፍ ኮንፈረንስ፣ ለአገር ውስጥ የተፈናቀሉ ሰዎችን ለመጠበቅ እና ለመተግበር ፕሮቶኮልን በማጽደቅ አባል አገራት የውስጥ መፈናቀልን በተመለከተ የመመሪያ መርሆችን ተግባራዊ እንዲያደርጉ እና በብሔራዊ ሕጎቻቸው ውስጥ እንዲያካትቷቸው የሚያስችል የሕግ ማዕቀፍ አቋቁሟል።

5.4 የአየር ንብረት ለውጥ መላመድ እና የአደጋ ስጋት ቅነሳ ማዕቀፎች

ስደተኞችን እና የተፈናቀሉ ግለሰቦችን ለመጠበቅ በተለይ ከተዘጋጁት መሳሪያዎች በተጨማሪ፣ የአደጋ ስጋት ቅነሳ እና የአየር ንብረት ለውጥ መላመድን በተመለከተ በርካታ ዓለም አቀፍ እና ክልላዊ ስምምነቶች እና ማዕቀፎች በአየር ንብረት ለውጥ እና በአደጋዎች ምክንያት የተገደዱ ወይም ለመዛወር የመረጡ ህዝቦች መስፈርቶችን ያከብራሉ። የአደጋ ስጋት ቅነሳ (DRR) በአደጋዎች ምክንያት ከሚከሰቱ መፈናቀሎች ጋር የተያያዙትን ጨምሮ ሁሉንም አይነት የአደጋ ስጋቶች ለመቀነስ ይፈልጋል። መፈናቀልን ማስወገድ በማይቻልባቸው ሁኔታዎች፣ ከአደጋ ጋር በተያያዙ መፈናቀሎች የተጎዱትን ፍላጎቶች ለማሟላት የረጅም ጊዜ የDRR ስልቶችን መተግበር አስፈላጊ ነው።

a) የተባበሩት መንግስታት የአየር ንብረት ለውጥ ማዕቀፍ ኮንቬንሽን (UNFCCC)

የተባበሩት መንግስታት የአየር ንብረት ለውጥ ማዕቀፍ ኮንቬንሽን (UNFCCC) የተቋቋመው በ1992 ሲሆን ከ13ኛው የፓርቲዎች ኮንፈረንስ (COP13) ጀምሮ፣ በሰዎች ተንቀሳቃሽነት እና በአየር ንብረት ለውጥ መካከል ስላለው ግንኙነት በፓርቲዎች መካከል እውቅና እየጨመረ መጥቷል። በ2010 በCOP16 ላይ የቀረበው የካንኩን መላመድ ማዕቀፍ “በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚመጣ መፈናቀልን፣ ፍልሰትን እና የታቀደውን ሰፈራ በተመለከተ ተገቢ በሆነ መልኩ በብሔራዊ፣ በክልል እና በዓለም አቀፍ ደረጃ ግንዛቤን፣ ቅንጅትን እና ትብብርን ለማሳደግ የሚወስዱ እርምጃዎች” እንዲተገቡ አሳስቧል (UN፣ 2010)። በዚህ ማዕቀፍ መሠረት፣ የUNFCCC ፓርቲዎች የተፈጥሮ አደጋዎችን ተፅዕኖ ለመቀነስ ያለመ ብሔራዊ መላመድ ዕቅድ እንዲያወጡ ይበረታታሉ። ይህ ዕቅድ ለተወሰኑ ሁኔታዎች የተዘጋጀ መሆን እና መፈናቀልን ለመከላከል፣ ለተደራጁ መፈናቀሎች ለመዘጋጀት እና በፈቃደኝነት የሚደረግ ፍልሰትን ለመደገፍ ስልቶችን ማካተት አለበት። በተጨማሪም፣ ብሔራዊ መላመድ ዕቅድ የመቋቋም አቅምን በመገንባት እና የረጅም ጊዜ የፍልሰት ስልቶችን በመፍጠር ላይ ማተኮር አለበት፤ ይህም የሰራተኛ ፍልሰት ፕሮግራሞችን እና የገንዘብ ልውውጥን ማመቻቸት እና ለዳያስፖራ ማህበረሰቦች ድጋፍን ያካትታል። በአደጋ ተጋላጭ በሆኑ አካባቢዎች የሚኖሩ ግለሰቦችን እና በተፈጥሮ አደጋዎች እና በአየር ንብረት ለውጥ ተጽዕኖዎች የተፈናቀሉ ሰዎችን መጠበቅ የክልሎች ዋና ኃላፊነት ነው።

b) የአደጋ ስጋት ቅነሳ የሴንዳይ ማዕቀፍ

የሰንዳይ የአደጋ ስጋት ቅነሳ ማዕቀፍ (2015) በአደጋዎች፣ በአየር ንብረት ለውጥ እና በመፈናቀል መካከል ቀጥተኛ ግንኙነትን የሚያቋቁም የ15 ዓመታት በፈቃደኝነት የሚደረግ፣ አስገዳጅ ያልሆነ ስምምነት ነው። በአገር አቀፍ፣ በሀገር አቀፍ እና በአካባቢ ደረጃዎች ለዝግጅት፣ ለምላሽ እና ለማግኘት ጥረቶችን ይደግፋል፣ በተለይም በአደጋዎች የተፈናቀሉ ግለሰቦችን በመደገፍ ላይ ያተኩራል። በአደጋ ስጋት ቅነሳ (DRR) አውድ ውስጥ መፈናቀልን እውቅና መስጠት ትልቅ የፖሊሲ እድገት ተደርጎ የሚወሰድ ሲሆን የተለያዩ ባለድርሻ አካላትን የሚያሳትፍ በአደጋ ምክንያት የሚፈጠር መፈናቀልን ለመፍታት ሁሉን አቀፍ አቀራረብን ያበረታታል። የተባበሩት መንግስታት የአደጋ ስጋት ቅነሳ ቢሮ (UNDRR) “በግዳጅ መፈናቀል ከአደጋዎች በጣም የተለመዱ እና ፈጣን ውጤቶች አንዱ ነው” ሲል አጉልቶ ያሳያል፣ ይህም ቤታቸውን ለቀው የሚወጡትን በአጭር ጊዜ ውስጥ እና ምናልባትም በረጅም ጊዜ ውስጥ ለአደጋ ያጋልጣል፣ በተለይም መፈናቀላቸው ረዘም ላለ ጊዜ የሚቆይ ከሆነ ወይም ተጋላጭነታቸው በአደጋዎች ተጽዕኖዎች ከተባባሰ።

የ2015–2030 የአደጋ ስጋት ቅነሳ ማዕቀፍ በአፍሪካ (2017) ተግባራዊ ለማድረግ የተግባር መርሃ ግብር ከአፍሪካ ክልላዊ የአደጋ ስጋት ቅነሳ ስትራቴጂ ጋር ይጣጣማል። ፍልሰትን ለአደጋ አስተዋጽኦ የሚያደርግ ምክንያት እንደሆነ አምኖ ይቀበላል እና “ድህነትን፣ የህዝብ ጤናን፣ የአየር ንብረት ለውጥን እና ተለዋዋጭነትን፣ ደካማ አስተዳደር ያለው የከተማ መስፋፋትን፣ ግጭትን እና ፍልሰትን እና የአካባቢ መሸርሸርን ጨምሮ አደጋዎችን እና ሌሎች የአደጋ አንቀሳቃሾችን በተቀናጀ መንገድ መፍታት አስፈላጊ መሆኑን አፅንዖት ይሰጣል።” UNDR መፈናቀልን ለመከላከል እና ቀደም ሲል የተፈናቀሉትን ለመጠበቅ እርምጃዎችን ወደ ዓለም አቀፍ፣ ክልላዊ እና ብሔራዊ የአደጋ ስጋት ቅነሳ ስልቶች ውስጥ እንዲዋሃዱ ይሟገታል፣ እንዲሁም ውጤታማ የDRR እቅድ ለማውጣት ተግባራዊ መመሪያ ይሰጣል።

c) የአደጋ ተጋላጭነት እና የአየር ንብረት ለውጥ መላመድ ፖሊሲዎች እና ስልቶች

የኢጋድ መመስረት ቁልፍ ግቦች አንዱ አካባቢን በጋራ በመጠበቅ እና ለተፈጥሮም ሆነ ለሰው ልጅ በሚመጡ አደጋዎች ምላሽ በመስጠት ለመፈናቀል አስተዋጽኦ የሚያደርጉ ነገሮችን መፍታት ነበር። በዚህም ምክንያት፣ ሁሉም የኢጋድ አባል አገራት የዩኤንሲሲሲሲ ፈራሚዎች ሲሆኑ የአደጋ ስጋት ቅነሳ (DRR) እና የአየር ንብረት ለውጥ መላመድ ፖሊሲዎች እና ስልቶች መፈናቀልን ለማስታገስ እና አደጋ በሚከሰትበት ጊዜ ጥበቃ ለመስጠት መቀረጽ እንዳለባቸው ይስማማሉ። ታዋቂ የኢጋድ ስትራቴጂዎች የሚከተሉትን ያካትታሉ፡

- የኢጋድ የአየር ንብረት ትንበያ እና አፕሊኬሽን ማዕከል (ICPAC) ስትራቴጂካዊ እቅድ (2016) የአየር ንብረት ለውጥን እና አደጋዎችን ለመፍታት ሁሉን አቀፍ አቀራረብ እንዲኖር ያበረታታል፣ ምንም እንኳን መፈናቀልን ወይም ፍልሰትን ለይቶ ባይጠቅስም። ICPAC የአደጋ እና የአየር ንብረት ትንበያዎችን በመጠቀም የመፈናቀል ስጋት ካርታዎችን እንደሚፈጥር ይጠበቃል።
- በ2019 የተጀመረው የኢጋድ የድርቅ አደጋ መቋቋም እና ዘላቂነት ተነሳሽነት (IDDRSI) ተደጋጋሚ ድርቅን የመቋቋም አቅምን ለማሳደግ እና ዘላቂ ልማትን ለመደገፍ ያለመ ነው። ይህ ተነሳሽነት ደህንነቱ የተጠበቀ፣ ሥርዓታዊ እና መደበኛ ፍልሰትን የማስፋፋት ስትራቴጂካዊ ዓላማን የሚያካትት ሲሆን፣ የአየር ንብረት ለውጥ እና የአየር ንብረት ተለዋዋጭነት ተፅዕኖዎችን ለመቀነስ እንደ መላመድ ስትራቴጂ፣ ፍልሰትን ጨምሮ የቤተሰብ ገቢን ለማባዛት እንደ መንገድ እንዲተገበር ይሟገታል።
- የኢጋድ ክልላዊ የአየር ንብረት ለውጥ ስትራቴጂ እና የድርጊት መርሃ ግብር (2023–2030) የኢጋድ ክልል በአፍሪካ ውስጥ ለግጭት ተጋላጭ ከሆኑ አካባቢዎች አንዱ መሆኑን አምኖ ይቀበላል፣ ቀጣይነት ያላቸው ግጭቶች ብዙውን ጊዜ ከተፈጥሮ ሀብቶች እጥረት እና ውድድር ጋር የተቆራኙ ናቸው። የአየር ንብረት ለውጥ እንደ ስጋት ማባዛት ሆኖ እንደሚሠራ ይጠበቃል፣ ይህም ያሉትን ተግዳሮቶች እና አደጋዎች ያባብሳል። እንደ ድርቅ እና በረሃማነት ባሉ ክልላዊ የአየር ንብረት ለውጥ ተጽዕኖዎች ምክንያት የሀብት አቅርቦት መቀነስ ለእነዚህ ሀብቶች ውድድርን ያጠናክራል። ይህ ሁኔታ ወደ አለመረጋጋት፣ መፈናቀል፣

ፍልሰት፣ የአሁኑ ግጭቶች መባባስ እና ለአለም አቀፍ ደህንነት አደጋዎችን ሊያስከትል ይችላል። በዚህም ምክንያት የኢጋድ ስትራቴጂ ለከፍተኛ የአየር ንብረት ክስተቶች ተጋላጭነትን ለመቀነስ የክልል የኢሚግሬሽን ፖሊሲዎችን ማመጣጠን ለማሳደግ በማሰብ ደህንነትን እና መፈናቀልን ቅድሚያ ይሰጣል። በተጨማሪም፣ ለከባድ የአየር ንብረት ለውጥ ክስተቶች ምላሽ ለመስጠት ለአስቸኳይ ጊዜ የመልቀቂያ ዕቅዶች የክልል መመሪያዎችን ለማቋቋም ስትራቴጂካዊ ተነሳሽነትን ያካትታል።

- የኢጋድ የአደጋ ስጋት አስተዳደር ክልላዊ ስትራቴጂ (2019–2030) ከሴንዳይ ማዕቀፍ ጋር እንዲጣጣም የተነደፈ ሲሆን መፈናቀልን በአደጋ ስጋት ቅነሳ (DRR) ስትራቴጂዎች ውስጥ ማካተት አስፈላጊ መሆኑን እንዲሁም የአፍሪካ ህብረት የድርጊት መርሃ ግብርን እንዲሁም የሴንዳይ ማዕቀፍን የሚጠቅስ ነው። ይህ ክልላዊ ስትራቴጂ የአደጋዎች በማህበረሰቦች ላይ የሚያስከትሉትን ተጽእኖ ለመቀነስ፣ መፈናቀልን ለመቀነስ እና 'የተሻለ መልሶ መገንባት' አካሄድን ለማሳካት የታለሙ የማገገሚያ ጥረቶችን ለማመቻቸት ይፈልጋል። ስትራቴጂው ለአደጋዎች ተጋላጭነት እንደ የፆታ ልዩነቶች፣ እድሜ እና አካል ጉዳተኝነት ባሉ ምክንያቶች እንደሚጨምር የሚያረጋግጥ ተጨባጭ ማስረጃዎች እንደሚያሳዩ ይገነዘባል። ሆኖም፣ የተከፋፈለ መረጃ አለመኖር በተለያዩ ማህበራዊ እና ስነ-ሕዝብ ቡድኖች ላይ ያለውን ተጽእኖ የመተንተን ችሎታን ያደናቅፋል። በዚህም እነዚህን አለመመጣጠን ለመፍታት ውጤታማ ፖሊሲዎችን ማዘጋጀትን ይገድባል።

5.5 ከልማት ጋር የተያያዙ ማዕቀፎች

የተባበሩት መንግስታት የ2030 የዘላቂ ልማት አጀንዳ በመከላከል፣ በመላመድ፣ በግንዛቤ ማስጨበጥ እና በፍልሰት አስተዳደር በኩል የተለያዩ የመከላከያ እርምጃዎችን ያቀርባል። በአጠቃላይ 'ማንንም ወደ ኋላ ላለመተው' የተሰጠው ቁርጠኝነት የአጀንዳው እና የዘላቂ ልማት ግቦች (SDGs) የለውጥ ማዕከል ሆኖ ያገለግላል።

የSDGዎች 160 ኢላማዎችን ያቀፈ ሲሆን ከእነዚህም ውስጥ ስምንቱ ከአየር ንብረት ለውጥ እና ከአለም አቀፍ ፍልሰት ጋር የተያያዙ ናቸው። እነዚህ ኢላማዎች በአራት የተለያዩ ምድቦች ሊመደቡ ይችላሉ።

የመጀመሪያው ምድብ በአየር ንብረት ለውጥ ላይ የሚያተኩሩ ኢላማዎችን 13.1፣ 13.2 እና 13.3 ያካትታል። የዘላቂ ልማት ግብ 13 የአየር ንብረት ለውጥን እና ውጤቶችን ለመፍታት አስቸኳይ እርምጃ መውሰድ አስፈላጊ መሆኑን ያግለጻል። በSDG 13 ስር ለሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት ተዛማጅነት ያላቸው የተወሰኑ ኢላማዎች፡- ኢላማ 13.1፣ በሁሉም ሀገራት ከአየር ንብረት ጋር ለተያያዙ አደጋዎች እና የተፈጥሮ አደጋዎች የመቋቋም አቅምን ለማሳደግ ያለመ፤ የአየር ንብረት ለውጥ ጉዳዮችን በብሔራዊ ፖሊሲዎች፣ ስልቶች እና እቅዶች ውስጥ ለማካተት የሚፈልግ ኢላማ 13.2፤ እና ኢላማ 13.3፣ ትምህርትን በማሻሻል፣ ግንዛቤን በማሳደግ እና የአየር ንብረት ለውጥ ቅነሳ፣ መላመድ፣ የተጽዕኖ ቅነሳ እና የቅድመ ማስጠንቀቂያ ስርዓቶችን የሰው እና የተቋማዊ አቅም በመገንባት ላይ ያተኩራል።

ሁለተኛው ምድብ ከፍልሰት አስተዳደር ጋር የተያያዙ ኢላማዎችን 8.8፣ 10.7 እና 17.18 ያካትታል። ኢላማ 10.7 በጥሩ ሁኔታ የታቀዱ እና የሚተዳደሩ የፍልሰት ፖሊሲዎችን በመተግበር የግለሰቦችን ሥርዓታማ፣ ደህንነቱ የተጠበቀ እና ኃላፊነት የተሞላበት ፍልሰት እና ተንቀሳቃሽነት ለማመቻቸት የተነደፈ ነው። ኢላማ 8.8 ለስደተኛ ሠራተኞች የሚሰጡትን መብቶች እና ጥበቃዎች ይገነዘባል። በመጨረሻም፣ ኢላማ 17.16 በማደግ ላይ ባሉ አገሮች ውስጥ ስለ ፍልሰት ሁኔታ መረጃን ጨምሮ የተከፋፈለ መረጃን ለማቅረብ የሚያስችል አቅም እንዲጨምር በመሟገት በመረጃ ላይ የተመሠረተ እና በመረጃ ላይ የተመሠረተ የፍልሰት አስተዳደርን ለማሻሻል ያለመ ነው።

ሦስተኛው የዘላቂ ልማት ግብ (SDG) ኢላማዎች፣ በተለይም 10.c እና 4.b፣ በፍልሰት እና በልማት መጋጠሚያ ላይ ያተኮራሉ። ይህ ስብስብ ስድስቱ አካላት እድገትን እና ዘላቂ ልማትን በማጎልበት ረገድ የሚጨመሩትን ጠቃሚ ሚና ይገነዘባል። ዲላማ 10.c ዓለም አቀፉ ማህበረሰብ በ2030 ከስድስቱ የሚላከው ገንዘብ ጋር የተያያዙ ወጪዎችን ወደ 3 በመቶ ዝቅ ለማድረግ እንዲሰራ ያዛል። በተጨማሪም፣ ዲላማ 4.b 'የአእምሮ ትርፍ' እና ከፍልሰት የሚመጣውን የሰው ኃይል ክምችት ጥቅሞችን ያጎላል፤ ይህም ከታዳጊ ሀገራት የመጡ ስድስቱ በበለጸጉ ሆነ በሌሎች ታዳጊ አገሮች ከፍተኛ ትምህርት ለመከታተል የሚያስችላቸውን የትምህርት ዕድል በከፍተኛ ሁኔታ እንዲጨምር ያበረታታል።

አራተኛው ስብስብ፣ ኢላማዎችን 5.2፣ 8.7 እና 16.2 ያካተተው፣ የሰዎች ዝውውርን ጉዳይ ይመለከታል። ኢላማ 5.2 አባል ሀገራት በሴቶችና በልጃገረዶች ላይ የሚፈጸሙ ሁሉንም ዓይነት ጥቃቶችን እንዲያስወግዱ ያሰባል፤ ይህም ሕገወጥ የሰዎች ዝውውርን እና የተለያዩ የብዝሃነት ዓይነቶችን ያካትታል። ኢላማ 8.7 የግዳጅ ሥራን፣ ዘመናዊ ባርነትን እና የሰዎች ዝውውርን ለማስወገድ እንዲሁም የሕፃናት ጉልበት ብዝሃነት መከላከል እና ማጥፋትን ለማረጋገጥ ፈጣን እና ውጤታማ እርምጃዎችን ይጠይቃል።

የ2000ቱ የሰዎች ዝውውርን በተለይም ሴቶችንና ሕፃናትን ለመከላከል፣ ለመግታትና ለመቅጣት የተዘጋጀው ፕሮቶኮል የሰዎች ዝውውርን ለመከላከልና ለመዋጋት፣ ተጎጂዎችን -በተለይም ሴቶችንና ሕፃናትን - ወንጀለኞችን ለመክሰስ እና ለመርዳት እና በአገሮች መካከል ትብብርን ለማሳደግ ያለመ ነው። እስከ ጥቅምት 2019 ድረስ ይህ ፕሮቶኮል በ174 የአባል ሀገራት ጸድቋል። በተመሳሳይ፣ በ148 የአባል ሀገራት የፀደቀው የ2000ቱ የስድስቱ የሰዎች ዝውውርን የሚቃወመው ፕሮቶኮል "የሰው ጭነት ዝውውርን" ለመፍታትና ለመከላከል ይፈልጋል። እንዲሁም ፍልሰት ራሱ የወንጀል ድርጊት እንዳልሆነ እና ስድስቱ ጥበቃ የሚገባቸው ተጎጂዎች ሊሆኑ እንደሚችሉ አፅንዖት ይሰጣል። ሠንጠረዥ 5.1 የስድስቱ ዝውውር እና ሕገወጥ የሰዎች ዝውውር ፕሮቶኮሎችን የማፅደቅ የአሁኑን ሁኔታ ያቀርባል።

ሠንጠረዥ 5.1፡ በኢጋድ አባል አገራት መካከል የስድስቱ ዝውውር እና የሰዎች ዝውውርን የሚመለከቱ የፕሮቶኮሎች የማረጋገጫ ሁኔታ

አገር	የስድስቱ ሕገወጥ ዝውውር የጸደቀበት ዓመት	የሰዎች ዝውውር የጸደቀበት ዓመት
ጅቡቲ	2005 ዓ.ም.	2005 ዓ.ም.
ኤርትራያ	እስካሁን አይደለም	2014
ኢትዮጵያ	2012 ዓ.ም.	2012 ዓ.ም.
ኬንያ	2005 ዓ.ም.	2005 ዓ.ም.
ሶማሊያ	እስካሁን አይደለም	እስካሁን አይደለም
ደቡብ ሱዳን	እስካሁን አይደለም	እስካሁን አይደለም
ሱዳን	2018	2014

ምንጭ፡- ኢጋድ (የኢጋድ የፍልሰት ስታቲስቲክስ ሪፖርት) 2021

ምንም እንኳን አብዛኛዎቹ የኢጋድ አገሮች ሁለቱንም ፕሮቶኮሎች ቢፀድቁም፣ ሶማሊያ እና ደቡብ ሱዳን ሁለቱንም ፕሮቶኮሎች አላፀደቁም።

ክፍል ሁለት

**የአውሮፓ ህብረት የፖሊሲ ማዕቀፍ እና
በአየር ንብረት ምክንያት በሚመጣው
ፍልሰት ላይ ያለው የህዝብ ግንዛቤ**

6. የአውሮፓ ህብረት የአየር ንብረት ፍልሰት ፖሊሲ ግምገማ

1. የአውሮፓ ህብረት በአየር ንብረት-የስድተኞች ንክኪ እና በትምህርት ልኬት ላይ የተደረገ ጥናት

በቅርብ ዓመታት የአውሮፓ ህብረት በአየር ንብረት ለውጥ እና በፍልሰት መካከል ስላለው ትስስር እያደገ የመጣ የምርምር ቡድን አዘጋጅቷል፤ በተለይም ከሰሃራ በታች ባሉ የአፍሪካ አገሮች ላይ ትኩረት አድርጓል። ከታዋቂዎቹ ተነሳሽነቶች መካከል በአውሮፓ ኮሚሽን የፖራ የምርምር ማዕከል (JRC) የተቀናጀው የ CLICIM ፕሮጀክት ይገኝበታል። ፕሮጀክቱ እንደ ሳህል እና ኢትዮጵያ ባሉ በጣም ተጋላጭ በሆኑ ክልሎች ላይ በማተኮር የአየር ንብረት፣ የስነሕዝብ እና የማህበራዊ መረጃዎችን በማዋሃድ ትንበያ መሳሪያዎችን ማዘጋጀት ያለመ ነው (JRC, 2023)።

በተመሳሳይ ጊዜ፣ በርካታ የአካዳሚክ አስተዋጽኦዎች እና የፖሊሲ ማጠቃለያዎች የአውሮፓ ህብረት ተቋማት የተጠናከረ የህግ ማዕቀፍ ባይኖርም ይህንን ጉዳይ በእስትራቴጂያዊነት ውስጥ እንዴት ቀስ በቀስ እያካተቱት እንደሆነ ዳስሰዋል። ከተደጋጋሚ ተግዳሮቶች አንዱ የአካባቢ አንቀሳቃሾችን ከሰፋፊ ማህበራዊ-ኢኮኖሚያዊ የፍልሰት መንስኤዎች በግልጽ የመለየት ችግር ሲሆን ይህም “የአየር ንብረት ስድተኛ” ተብሎ የሚጠራውን ህጋዊ እውቅና ያወሳስበዋል (Legut, 2021)።

በዚህ አውድ ውስጥ፣ ትምህርት የህዝብን ግንዛቤ ለማሳደግ እና የበለጠ የተዋሃዱ አቀራረቦችን ለመደገፍ እንደ ስትራቴጂካዊ ማንሻ ብቅ አለ። እንደ CLICIM ፕሮጀክት አካል፣ JRC የግዛት መረጃ እና የአየር ንብረት ሁኔታዎች በትምህርት ቤቶች ውስጥ የማስተማሪያ መሳሪያዎች እንደሆኑ የቴዎዳሪካል እሴት አገልግሎት አሳይቷል። እንደ ኤግሞንት ኢንስቲትዩት (2024) የታተመው ያሉ ሌሎች የፖሊሲ ወረቀቶች፣ ርዕሰ ጉዳዩን በአውሮፓ የትምህርት አጀንዳዎች ውስጥ ማካተት አጣጥቦትን አፅንዖት በመስጠት፣ በማስረጃ ላይ የተመሰረቱ፣ ከሰብአዊ መብቶች እና ከዘላቂ ተንቀሳቃሽነት ጋር በቅርበት የተገናኙ ሁለገብ አቀራረቦችን በማስተዋወቅ ላይ ያተኩራሉ።

የአውሮፓ ጥናቶች በትምህርት ቤቶች ውስጥ የአየር ንብረት እና የፍልሰት ትምህርትን - የግንዛቤ፣ የስነ-ምህዳር እውቀት እና ዓለም አቀፍ ዜግነትን የሚያበረታታ ትምህርት - የማስፋፋት አስፈላጊነትን ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተገነዘቡ ነው።

2. የአውሮፓ ህብረት በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጣ ፍልሰት ላይ የህግ፣ የፖሊሲ እና የትምህርት ማዕቀፎች

የተቋማዊ ግንዛቤ እያደገ ቢመጣም፣ የአውሮፓ ህብረት አሁንም ከአየር ንብረት ጋር በተያያዙ ምክንያቶች የተፈናቀሉ ግለሰቦችን ለመጠበቅ የታወቀ የህግ ማዕቀፍ የለውም። አዲሱ የፍልሰት እና የጥገኝነት ስምምነት (2020) የአየር ንብረት ለውጥን በሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት ላይ ተጽዕኖ እንደሚያሳድር ያምናል፤ ነገር ግን በአካባቢ መሸርሸር ለተጎዱ ሰዎች ምንም ዓይነት የተለየ ህጋዊ ሁኔታ ወይም የተወሰነ የመከላከያ ዘዴዎችን አያስቀምጥም። የአሁኑ የአውሮፓ ህብረት ህግ ከ 1951 የጄኔቫ ስምምነት ጋር የተቆራኘ ነው፤ ይህም የአየር ንብረት ለውጥን ለአለም አቀፍ ጥበቃ ትክክለኛ መሰረት አድርጎ አይቆጥረውም። ምንም እንኳን አንዳንድ የአባል ሀገራት እንደ ሰብአዊ ሺዛ ወይም ጊዜያዊ ጥበቃ ያሉ ጊዜያዊ መሳሪያዎችን ቢያስተዋውቁም - ምንም እንኳን በአውሮፓ ህብረት

ደረጃ የተጣጣመ አካሄድ የለም፤ ይህም የህግ እርግጠኛ አለመሆን እና በማህበሩ ውስጥ እኩል ያልሆነ ጥበቃ እንዲኖር አድርጓል።

እ.ኤ.አ. በ2022 የአውሮፓ ኮሚሽን “ከአደጋዎች፣ ከአየር ንብረት ለውጥ እና ከአካባቢ መበላሸት ጋር በተያያዘ መፈናቀል እና ፍልሰት” ላይ **የሰራተኛ የሥራ ሰነድ አሳትሟል፤ ይህም በአየር ንብረት መላመድ፣ በጽናት እና በፍልሰት አስተዳደር መካከል ያለውን ትብብር የማጠናከር አስፈላጊነትን በመገንዘብ ነው። ሆኖም፣ በኢግሞንት ኢንስቲትዩት (ስኮዲኒቢዮ፣ 2024) እንደተገለጸው፣ እድገቱ ከፊል እና ወጥነት የሌለው ነው። ዋናው ትረካ አሁንም የአየር ንብረት ለውጥን የሚያስከትል ፍልሰትን እንደ ሰብአዊ መብቶች ጉዳይ ሳይሆን በደህንነት ወይም በልማት መነጽር ይቀርባል ።** ኢግሞንት ወደ ሰብአዊ ደህንነት አቀራረብ እና የአየር ንብረት ፍትህ ፓራዳይማል ሽግግርን ይጠይቃል ፣ ደህንነቱ የተጠበቀ እና ህጋዊ የፍልሰት መንገዶችን፣ የተወሰኑ የህግ መሰሪያዎችን መፍጠርን እና የአውሮፓን ታሪካዊ ኃላፊነት ለልቀት እና ለአለም አቀፍ አለመመጣጠን እውቅና መስጠትን ይደግፋል።

ከህግ እና ከፖሊሲ ማዕቀፎች ጎን ለጎን **የትምህርት ዘርፍ** ለአየር ንብረት-ፍልሰት ትስስር ስልታዊ ምላሽ በመሆን አስፈላጊነትን እያገኘ ነው። የአውሮፓ ህብረት **ለዘላቂ ልማት ትምህርት (ESD)ን ያበረታታል** እና አረንጓዴ ብቃቶችን በአውሮፓ የትምህርት አካባቢ ስትራቴጂው ውስጥ አካትቷል። ሆኖም፣ ከትምህርት እና ስልጠና **ሞኒተር 2024 የተገኘው መረጃ** እንደሚያሳየው 42% የሚሆኑት ወጣቶች ብቻ በትምህርት ቤት ውስጥ ስለ ዘላቂነት ለመማር ሰፊ እድሎች እንዳሏቸው እና መምህራንም የጊዜ እና የሀብት እጥረት እንዳለባቸው በተከታታይ ሪፖርት ያደርጋሉ።

ምንም እንኳን እንደ አረንጓዴ ስምምነት እና አዲሱ ስምምነት ያሉ ቁልፍ የፖሊሲ ጽሑፎች የአየር ንብረት ፍልሰትን በትምህርት ቤት ሥርዓተ ትምህርት ውስጥ ማካተትን በግልጽ ባይገልጹም፣ **በአየር ንብረት ለውጥ፣ በእንቅስቃሴ እና በዓለም አቀፍ ዜግነት ላይ ትምህርትን በማገናኘት ላይ ያለው ፍላጎት እየጨመረ ነው** ። እንደ **ኢራስመስ+ ያሉ ተነሳሽነቶች** በትምህርት ቤቶች መካከል በአካታች እና በአየር ንብረት ጉዳዮች ላይ ድንበር ተሻጋሪ ትብብርን ይደግፋሉ። በተመሳሳይ ጊዜ፣ እንደ **ኢግሞንት ኢንስቲትዩት** እና የተለያዩ የምርምር አውታረ መረቦች ያሉ ዓለም አቀፍ ተዋናዮች ትምህርት ቤቶችን እና አስተማሪዎችን በማስረጃ ላይ የተመሰረቱ፣ ግንዛቤን፣ ወሳኝ አስተሳሰብን እና የዜግነት ኃላፊነትን የሚያበረታቱ በማስረጃ ላይ የተመሰረቱ፣ ሁለገብ አቀራረቦችን የማብቃት አስፈላጊነትን ያጎለሉ።

በዚህ አውድ፣ ትምህርት በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚፈጠር ተንቀሳቃሽነት ወቅት የመቋቋም እና የማህበራዊ ትስስርን ለመገንባት እንደ ስትራቴጂካዊ መሳሪያ እየጨመረ እውቅና አግኝቷል። **የአየር ንብረት እና የፍልሰት ትምህርትን** ከአውሮፓ የማስተማሪያ ስርዓቶች ጋር ማዋሃድ ረቂቅ የፖሊሲ መርሆዎችን ወደ ተጨባጭ የመማሪያ ልምዶች ለመተርጎም፣ በወጣት ትውልዶች መካከል አንድነትን፣ ፍትህን እና ዝግጁነትን ለማጎልበት ይረዳል።

3. የአውሮፓ ህብረት የገንዘብ ድጋፍ፣ የውጭ ትብብር እና በአየር ንብረት እና በስደት ላይ ያሉ የትምህርት ፕሮግራሞች

የአውሮፓ ህብረት ለአየር ንብረት ለውጥ መንስኤ ለሆነ ፍልሰት የሚሰጠው ምላሽ በውጭ የትብብር መሳሪያዎች እና በገንዘብ ድጋፍ ፕሮግራሞች ላይ በብርቱ ይንጸባረቃል፤ **ነገር ግን** የአየር ንብረት መቋቋምን እና ዓለም አቀፍ ተንቀሳቃሽነትን የሚያገናኙ የትምህርት ተነሳሽነቶችን በመደገፍ ረገድም እየጨመረ መጥቷል ።

በማክሮ ደረጃ፣ የአውሮፓ ህብረት ዋና የፋይናንስ መሳሪያ **NDICI - ግሎባል አውሮፓ ሲሆን ይህም በአፍሪካ ቀንድ** ውስጥ ጨምሮ በአጋር ሀገራት ውስጥ ለልማት፣ ለአየር ንብረት ለውጥ እና የመቋቋም ፕሮጀክቶችን ይደግፋል። እንደ **ግሎባል የአየር ንብረት ለውጥ አሊያንስ ፕላስ (GCCA+)** ያሉ ፕሮግራሞች በተለይ በኢትዮጵያ፣ በሱዳን እና በኡጋንዳ ውስጥ በጣም ተጋላጭ በሆኑ ሁኔታዎች ውስጥ ለአየር ንብረት ማስተካከያ የታለመ ድጋፍ ይሰጣሉ። በተመሳሳይ፣ **የአውሮፓ ህብረት የአደጋ ጊዜ ትረስት ፈንድ (EUTF)** የአካባቢ መሸርሸርን ጨምሮ የፍልሰት ዋና መንስኤዎችን ለመፍታት በመቶ ሚሊዮኖች የሚቆጠር ዶሮ መድቧል። ሆኖም፣ **በአውሮፓ አዲተሮች ፍርድ ቤት** (2024) የተደረገ ስትራቴጂካዊ አዲት በግልፅነት፣ በተጽዕኖ ክትትል እና በአየር ንብረት እና ከፍልሰት ጋር በተያያዙ ዓላማዎች መካከል ባለው ትስስር ላይ ጉልህ ድክመቶችን አመልክቷል። በተመሳሳይ ሁኔታ የአውሮፓ ህብረት በድንበሮቹ ውስጥም ሆነ ከክልሉ ውጭ **ለአየር ንብረት መቋቋም በሚችሉ የትምህርት ፕሮግራሞች ላይ ኢንቨስት እያደረገ ነው። የአውሮፓ ኢንቨስትመንት ባንክ ከዩኒሴፍ** ጋር በመተባበር ዘላቂ መሠረተ ልማትን ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ ትምህርት ጋር የሚያጣምሩ የትምህርት ቤቶችን ፕሮጀክቶች ይግፋል። በአውሮፓ ኮሚሽን እና በአካባቢ ትምህርት ፋውንዴሽን (FEE) የተደገፈው **የኢኮ-ትምህርት ቤቶች** ተነሳሽነት በአውሮፓ ውስጥ ከ51,000 በላይ ትምህርት ቤቶችን በፈቃደኝነት የአካባቢ ትምህርት ላይ ያሳትፋል፣ ከእነዚህም ውስጥ ብዙዎቹ በዓለም አቀፍ የዘላቂነት ትምህርት ስር የአየር ንብረት ፍልሰትን እንደ ተሻጋሪ ጭብጥ ያካትታሉ።

እንደ TIES (በአውሮፓ ትምህርት ቤቶች የኢሚግሬሽን ማስተማር) ያሉ አዳዲስ ፕሮጀክቶች ስለ ፍልሰት እና የአየር ንብረት ለውጥ የአካዳሚክ እውቀትን እንደ ታሪክ፣ ጂኦግራፊ፣ ሕግ እና ሥነ ጽሑፍ ባሉ የትምህርት ዓይነቶች ውስጥ የሚያዋህዱ ባለብዙ ቋንቋ የማስተማሪያ ሞጁሎችን (በእንግሊዝኛ፣ በፈረንሳይኛ፣ በጣሊያንኛ፣ ወዘተ) አዘጋጅተዋል። እነዚህ ሀብቶች በአፍሪካ ቀንድ ላይ ብቻ ያተኮሩ ባይሆኑም፣ እነዚህ ሀብቶች በIMPACT ፕሮጀክት ውስጥ ከሚሳተፉ አገሮች የአየር ንብረት ጋር የተያያዙ የጉዳይ ጥናቶችን ለማካተት ሊስተካከሉ ይችላሉ።

በተመሳሳይ፣ **የአውሮፓ የአየር ንብረት ተነሳሽነት (EUKI)** በትምህርት ቤቶች፣ መንግስታዊ ባልሆኑ ድርጅቶች እና በአካባቢ ባለስልጣናት መካከል ድንበር ተሻጋሪ የትምህርት ፕሮጀክቶችን ይደግፋል፣ ይህም በአካባቢ ግንዛቤ እና በሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት ላይ ያተኮራል። እነዚህ ተነሳሽነቶች **የአየር ንብረት እና የፍልሰት ትምህርትን ለማግኘት የአውሮፓ የሥርዓተ ትምህርት መሠረት እንዳለ ያሳያሉ**፣ ይህም የበለጠ ሊሰፋ እና ስትራቴጂካዊ በሆነ መንገድ ሊተዳደር ይችላል። በተጨማሪም፣ **ኤራስመስ+** በመላው አውሮፓ በትምህርት ቤቶች እና በሲቪል ማህበረሰብ ተዋናዮች መካከል ትብብርን በማመቻቸት ረገድ ቁልፍ ሚና ይጫወታል። የአየር ንብረት እና የፍልሰት ገጽታዎችን የሚያጣምሩ ፕሮጀክቶችን ይደግፋል፣ የጥሩ ልምዶችን ልውውጥ እና አሳታፊ የመማሪያ ሞዴሎችን ያበረታታል።

እነዚህ የገንዘብ ድጋፍ ዘዴዎች እና የትምህርት ተነሳሽነቶች አንድ ላይ ሲተሳሰሩ፣ የአውሮፓ ህብረት ለአየር ንብረት-ፍልሰት ትስስር የተቀናጀ አቀራረብን ቀስ በቀስ እየገነባ መሆኑን ያሳያሉ። ሆኖም ግን፣ **በውጭ ትብብር እና በውስጣዊ የአውሮፓ ህብረት የጥገኝነት፣ የጥበቃ እና የማካተት ፖሊሲ መካከል ያለው ግንኙነት** አሁንም ደካማ ነው - ይህም ዓለም አቀፍ እርምጃን ከአካባቢያዊ የትምህርት ትግበራ ጋር የሚያስማማ የበለጠ ወጥነት ያለው፣ ዘርፈ ብዙ ስትራቴጂ አስፈላጊነትን ያሳያል።

4. ትችቶች፣ ምክሮች እና የወደፊት አመለካከቶች

በአውሮፓውያን ክርክር ውስጥ፣ የአውሮፓ ህብረት ተቋማት በአየር ንብረት ለውጥ እና በፍልሰት መካከል ያለውን ትስስር እንዴት እንደሚፈቱ ላይ እየጨመረ የመጣ ጠንካራ ትችቶች ብቅ ብለዋል። እንደ **ኤግሞንት ኢንስቲትዩት**

(ስኮዳኒቢዮ፣ 2024) ያሉ ታዋቂ የአስተሳሰብ ማዕከላት፣ ጉዳዩን በይፋ ቢያውቁም፣ የአውሮፓ ህብረት ፖሊሲዎች በአብዛኛው በሰብአዊ መብቶች ጥበቃ እና በአለም አቀፍ አንድነት ላይ በተመሰረተ ማዕቀፍ ሳይሆን በደህንነት እና በቁጥጥር አመክንዮ የተቀረጹ መሆናቸውን አጉልተው ገልጸዋል።

የኤግሞንት የፖሊሲ አጭር መግለጫ ቁጥር 347 በተለይ በአየር ንብረት ክስተቶች ወይም ቀስ በቀስ በአካባቢ መበላሸት ምክንያት የተፈናቀሉ ግለሰቦችን ለመጠበቅ ግልጽ የሆኑ የህግ መሰረዎች አለመኖራቸውን ትኩረት ይስባል። ይህ እውነተኛ የፖሊሲ ዓላማ ለውጥ ይጠይቃል - ይህም ከተረጋገጠ አቀራረቦች ወደ የአየር ንብረት ፍትህ እይታ፣ በአውሮፓ ታሪካዊ ኃላፊነት እና የሰብአዊ መብቶችን በሁሉም የአየር ንብረት እና የፍልሰት ፖሊሲዎች ውስጥ በማዋሃድ ላይ የተመሠረተ ነው።

እንደ WWF እና ግሎባል ኮምፓክት አንስተኞች ያሉ ዓለም አቀፍ ድርጅቶች በተመሳሳይ መልኩ "የአየር ንብረት ስደተኛ" ደረጃን በይፋ እውቅና እንዲሰጥ፣ እንዲሁም በአካባቢ ቀውሶች ለተጎዱ ሰዎች ደህንነቱ የተጠበቀ እና ህጋዊ የፍልሰት መንገዶችን እንዲመሰረት ተሟግተዋል። እነዚህ ሀሳቦች የአውሮፓ ህብረት ከመሠረታዊ እሴቶች ጋር የሚስማማ ዓለም አቀፍ የአመራር ሚና እንዲወስድ ያሳስባሉ።

በሕዝብ ግንዛቤ እና በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጣ ፍልሰት ላይ ውጤታማ የፖሊሲ አወጣጥ መካከል ያለውን ክፍተት በማጥበብ ረገድ ትምህርት ያለው ያልተነካ አቅም ትኩረትን ስበዋል። ለምሳሌ የአውሮፓ የሳይንስ እና የሰብአዊነት አካዳሚዎች ፌዴሽን (ALLEA) ጠንካራ የመምህራን ስልጠና፣ የሀብት ተደራሽነትን ማሻሻል እና የአየር ንብረት እና የፍልሰት ትረካዎች በዘርፈ ብዙ ሥርዓተ ትምህርቶች ውስጥ እንዲዋሃዱ ጥሪ አቅርቧል። የኤግሞንት ተቋም በተመሳሳይ መልኩ ዓለም አቀፍ ዜግነት እና ትምህርት በአሁኑ የአውሮፓ አካሄድ፣ በፖሊሲ ሆነ በተግባር የጎደሉ ክፍሎች እንዳሉ አፅንዖት ይሰጣል።

የቅርብ ጊዜ ትንታኔዎች እንደሚያሳዩት የአውሮፓ ህብረት የትምህርት ቤቶችን የአየር ንብረት መቋቋም እና የእንቅስቃሴ ግንዛቤ ላቦራቶሪዎች ሚና የሚያውቅ፣ ወሳኝ አስተሳሰብን፣ የዜግነት ኃላፊነትን እና በተማሪዎች መካከል የረጅም ጊዜ ዝግጁነትን ማሳደግ የሚችል ላቦራቶሪ ሚና የሚያውቅ ሁሉን አቀፍ ስትራቴጂ ያስፈልገዋል። ይህ የትምህርት አተያይ እንደ IMPACT ያሉ ፕሮጀክቶችን ስትራቴጂካዊ ጠቀሜታ ያጎላል፣ እነዚህ ፕሮጀክቶች ውጤቶቻቸው በአየር ንብረት-ፍልሰት ትምህርትን በትምህርት ቤት ደረጃ በብሔራዊ ትብብር እና አውድ-ስሜታዊ የማስተማሪያ መሳሪያዎች በማስተዋወቅ እነዚህን ክፍተቶች የሚፈቱ ናቸው።

በዚህ አውድ ውስጥ፣ ብዙ ተዋናዮች የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚመጣ ፍልሰት ሙሉ በሙሉ ወደሚቀጥለው የአውሮፓ ህብረት የሕግ አውጭ ዑደት እንዲዋሃድ ይመክራሉ፣ ይህም በአውሮፓ አረንጓዴ ስምምነት፣ በአውሮፓ ህብረት የአየር ንብረት ዲፕሎማሲ እና ትምህርት እና የወጣቶች ተሳትፎን ጨምሮ ፍትሃዊ እና ሁሉን አቀፍ ሽግግርን በተመለከተ በተቀመጡት ሰፋፊ ስልቶች ላይ በግልጽ የተቆራኘ ነው። ማዕከላዊ ሚና መጫወት አለበት።

ምዕራፍ ስድስት፡- በአውሮፓ ህብረት የአየር ንብረት ለውጥ እና ፍልሰት ግንዛቤ እና ግንኙነት፡- በቤልጂየም፣ በግሪክ፣ በጣሊያን እና በስፔን ላይ ትኩረት ማድረግ

6.1 መግቢያ

በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚመጣ ፍልሰትን በተመለከተ ያለውን ግንዛቤ እና ግንኙነት ለመገምገም በአራት የአውሮፓ አገራት - ቤልጂየም፣ ስፔን፣ ግሪክ እና ጣሊያን - አንድ ጥናት ተካሂዷል። ይህ ጥናት በተለይ በእነዚህ አገሮች ውስጥ በተመረጡ ትምህርት ቤቶች ውስጥ ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር የተያያዘ ፍልሰትን በተመለከተ የወጣቶችን አመለካከት ላይ ያነጣጠረ ሲሆን በዚህ ጉዳይ ላይ ያላቸውን ግንዛቤ እና አመለካከት ለመገምገም ያለመ ነው። የጥናቱ ውጤት እንደሚከተለው ተጠቃሷል።

6.2 የናሙና ምርጫ

ከአራት የአውሮፓ አገራት የተለያዩ ትምህርት ቤቶች የተውጣጡ የተማሪዎች ናሙና ተመርጧል፤ እነሱም ቤልጂየም፣ ስፔን፣ ግሪክ እና ጣሊያን ናቸው። ከታች ያለው ሰንጠረዥ የተማሪዎችን ናሙና በአገር አቀፍ ደረጃ ያጠቃልላል። መጠይቅ የተዘጋጀው መረጃ ለመሰብሰብ ሲሆን በመስመር ላይም ይተዳደራል። መረጃው የተሰበሰበው ከ617 ተማሪዎች ነው። ሆኖም፣ ሁለት ተሳታፊዎች - አንዱ ከግሪክ እና ሌላኛው ከጣሊያን - ዕድሜያቸው 45 እና 69 ዓመት በመሆናቸው ምክንያት ከወጣቶች የዕድሜ ገደብ በላይ በመሆናቸው አልተካተቱም።

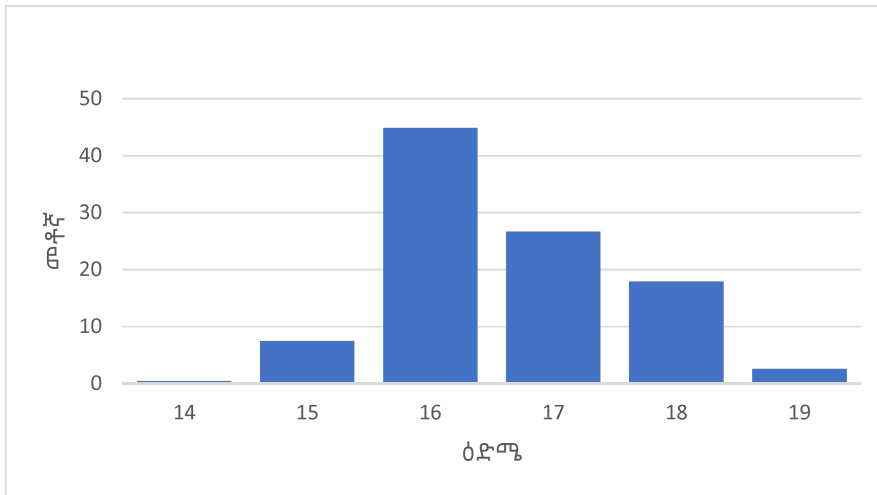
ሠንጠረዥ 6. 1፡ የናሙና ስርጭት በአገር

አገር	የናሙና መጠን	የጾታ ስርጭት (%)		
		ሴት	ወንድ	ሌላ
ቤልጂየም	80	49	49	2
ግሪክ	126	29	70	1
ጣሊያን	302	37	62	1
ስፔን	106	56	41	3
ጠቅላላ	615	41	58	1

በጾታ ስርጭት ረገድ፣ ከሴቶች ይልቅ ወንድ ምላሽ ሰጪዎች አሉ፤ ለሴቶች 58 በመቶ፣ ለወንዶች 41 በመቶ እና የተቀሩት 1 በመቶ ናቸው። ሆኖም፣ በመላው አገሮች የናሙናው የጾታ ስርጭት ላይ አንዳንድ ልዩነቶች አሉ። ወንዶች ምላሽ ሰጪዎች በግሪክ እና ጣሊያን ውስጥ ከሴቶች ምላሽ ሰጪዎች መጠን ቢበልጡም፣ በስፔን ግን ተቃራኒው እውነት ነው፤ ሴቶች ከናሙናው 56 በመቶውን ይይዛሉ። በቤልጂየም የናሙና ስርጭት መጠን በጾታ ተመሳሳይ ነው።

የተመልካቾችን የዕድሜ ስርጭት በተመለከተ፣ ጥናቱ በዋናነት በትምህርት ተቋማት ውስጥ ባሉ ወጣቶች ላይ ያተኮረ በመሆኑ፣ እድሜያቸው ከ14 እስከ 19 የሚደርስ ሲሆን፣ አብዛኛዎቹ ምላሽ ሰጪዎች 16 ዓመት የሞላቸው ናቸው።

ምስል 6. 1፡ የዕድሜ ስርጭት

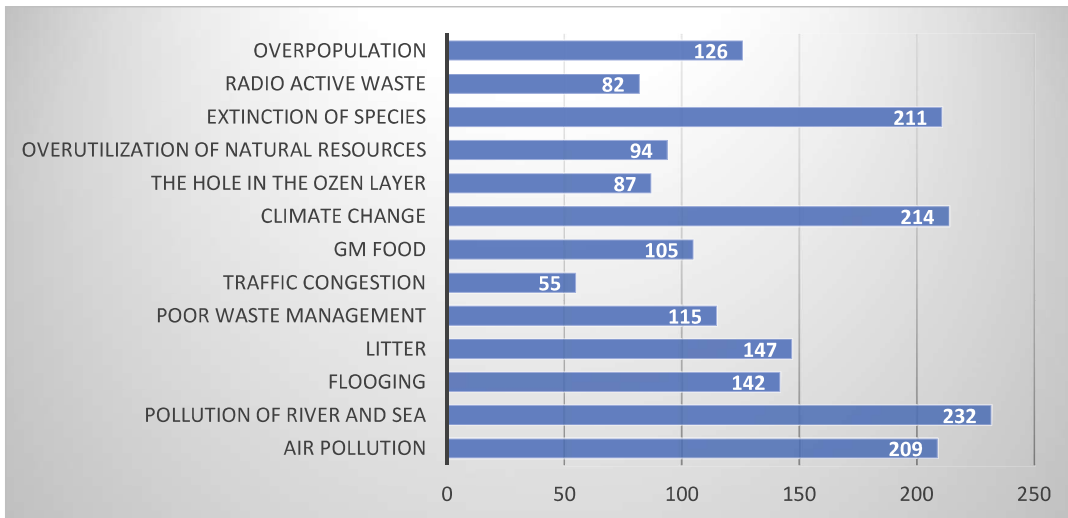
6.3 ውጤቶች እና ውይይት

6.3.1 ስለ የአየር ንብረት ለውጥ ግንዛቤ

ተመራማሪዎች የአየር ንብረት ለውጥ ግንዛቤ ማሳደግ በአየር ንብረት ለውጥ መላመድ ውስጥ ወሳኝ የመጀመሪያ እርምጃ መሆኑን አጉልተው ገልጸዋል፤ ይህም ተጽዕኖዎችን ለመቆጣጠር እና ተጋላጭነትን ለመቀነስ መንገድ ይጠርጋል። በሰው ጤና እና ህይወት፣ ንብረት እና ደህንነት ላይ የሚደርሱትን አደጋዎች መረዳት ማለት ሰዎች፣ ማህበረሰቦች እና ባለስልጣናት አዳዲስ ስጋቶችን ለመቋቋም እና ምላሽ ለመስጠት የተሻለ ዝግጅት ያደርጋሉ ማለት ነው። የአየር ንብረት አደጋዎች ግንዛቤ እና ለመቀነስ የሚወሰዱ እርምጃዎች በዓለም አቀፍ ደረጃ ቢጨምሩም፣ እድገት ግን እኩል አይደለም ይላል የአየር ንብረት ለውጥ ኢንተር-መንግስታዊ ፓነል (IPCC)። ስለዚህ በወጣቶች መካከል ያለውን የግንዛቤ ደረጃ መረዳት አስፈላጊ ነው። ለዚህም፣ ወጣቶች ለአየር ንብረት ለውጥ ያላቸውን አመለካከት ለመረዳት አራት ጥያቄዎችን ጠይቀናል።

የመጀመሪያ ምላሽ ሰጪዎች በጣም የሚያሳስቧቸውን ሦስት ጉዳዮች የሚመርጡባቸው የአካባቢ ጉዳዮች ዝርዝር ተሰጥቷቸዋል። ውጤቱም ከዚህ በታች ተጠቃሏል።

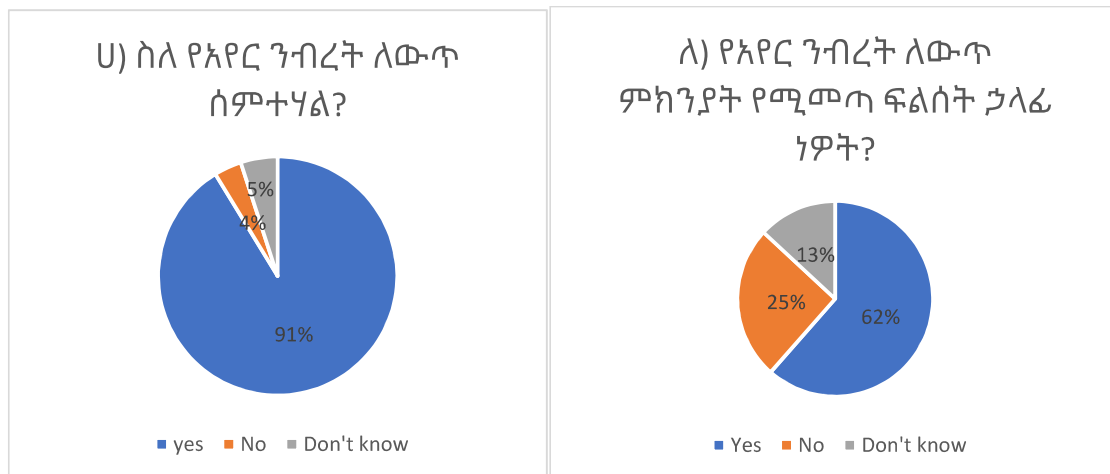
ምስል 6. 2፡ በአካባቢ ጉዳዮች ላይ የተሰጠ ምላሽ

ውጤቶቹ እንደሚያሳዩት ተማሪዎች ስለ አካባቢ ጉዳዮች በተለይም የወንዝ እና የባህር ብክለት፣ የአየር ንብረት ለውጥ፣ የዝርያዎች መጥፋት እና የአየር ብክለት ጠንቅቀው ያውቃሉ። ስጋታቸው በአካባቢው ያሉ ችግሮችን እና ሰፊ ያሉ ዓለም አቀፍ ተግዳሮቶችን ያጠቃልላል፤ ይህም ተግባራዊ እና ተግባራዊ መፍትሄዎች ላይ ሊያተኩሩ ለሚችሉ የአካባቢ ትምህርት ጥረቶች ጠንካራ መሠረት ይሰጣል።

ከዚህም በላይ ምላሽ ሰጪዎች የአየር ንብረት ለውጥ እና የአየር ንብረት ለውጥ ፍልሰትን ስለሚያስከትለው ስምተው እንደሆነ ተጠይቀዋል። ምላሾቹ ከዚህ በታች ተጠቃለዋል።

ምስል 6. 3፡ የአየር ንብረት ለውጥ እና የአየር ንብረት ለውጥ ያስከትለውን ፍልሰት በተመለከተ ያለው እውቀት

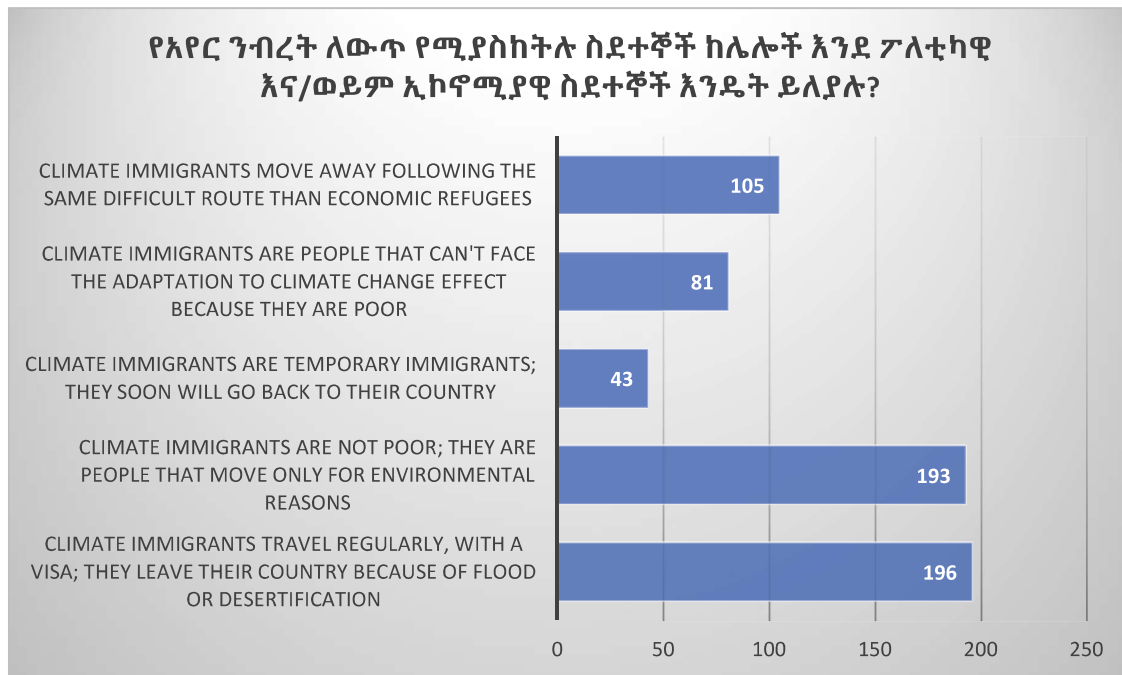
ፓነል ሀ ስለ አየር ንብረት ለውጥ የተሰጡትን ምላሾች ማጠቃለያ ያቀርባል። ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ምላሽ ሰጪዎች (91%) የአየር ንብረት ለውጥን እንደሚያውቁ ጠቁመዋል፤ ይህም አጠቃላይ ግንዛቤን የሚያሳይ ጥሩ ምልክት ነው። በተቃራኒው፣ ምላሽ ሰጪዎች 9% ብቻ ስለ አየር ንብረት ለውጥ እንዳልሰሙ ወይም እርግጠኛ እንዳልሆኑ ረገር አድርገዋል። ይህ የሚያሳየው አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ስለ አየር ንብረት ለውጥ መረጃ ቢኖራቸውም፣ እውቀት የሳይላው ወይም እርግጠኛ ያልሆነ ትንሽ ግን የሚታወቅ ቡድን እንዳለ ነው። እነዚህ ግለሰቦች ግንዛቤን ለማሳደግ የታለሙ ተነሳሽነቶች ሊሆኑ የሚችሉ ኢላማዎችን ሊወክሉ ይችላሉ።

ፓነል ለ በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ስለሚመጣው ፍልሰት የተሰጡትን ምላሾች ያጠቃልላል። ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር በተያያዘ ካለው የግንዛቤ ደረጃ በተቃራኒ፣ በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ስለሚመጣው ፍልሰት የሚያውቁ ምላሽ ሰጪዎች መቶኛ ዝቅተኛ ነው። ምላሽ ሰጪዎች 62% ብቻ የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ስለሚመጣ ፍልሰት ሰምተዋል። የተቀሩት 38% የሚሆኑት ስለሱ ሰምተው አያውቁም ወይም እርግጠኛ አይደሉም። ይህ በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ስለሚመጣው ፍልሰት ግንዛቤን ለማሳደግ ትኩረት የተደረገባቸው የትምህርት ፕሮግራሞች አስፈላጊነትን ያሳያል።

በተጨማሪም፣ ለተሳታፊዎች ስለ አየር ንብረት ለውጥ ያላቸውን እውቀት በተመለከተ ክፍት ጥያቄ ቀርቦላቸዋል። ምላሾች የተለያዩ ነበሩ፣ አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ስለ ርዕሰ ጉዳዩ መሠረታዊ ግንዛቤ አሳይተዋል። በተደጋጋሚ የተጠቀሱት ገጽታዎች የዓለም ሙቀት መጨመር፣ የበረዶ ክዳን መቅለጥ እና የአየር ሁኔታ ለውጦች እንዲሁም የአየር ንብረት ለውጥን በመረዳት ረገድ ከፍተኛ ክፍተት እንዳለ የሚያመለክት ጉልህ የእውቀት እጥረት ይገኙበታል። ብዙ ተማሪዎች ምንም እውቀት እንደሌላቸው ወይም ስለ ርዕሰ ጉዳዩ መሠረታዊ ግንዛቤ ብቻ እንደሌላቸው ሪፖርት አድርገዋል። ይህ የተማሪዎችን ስለዚህ ወሳኝ ጉዳይ ግንዛቤ ለማሳደግ የታለሙ የበለጠ ትኩረት የሚስጡ እና ሁሉን አቀፍ የትምህርት ፕሮግራሞች አስፈላጊነትን ያሳያል።

በመጨረሻም፣ ምላሽ ሰጪዎች የአየር ንብረት ለውጥ የሚያስከትሉ ስደተኞች ከሌሎች እንደ ፖለቲካዊ እና/ወይም ኢኮኖሚያዊ ስደተኞች እንዴት እንደሚለያዩ ተጠይቀዋል። ምላሽ ሰጪዎች አንዱን የሚመርጡባቸው አምስት አማራጮች ተሰጥተዋል። ውጤቱ ከዚህ በታች ተጠቃሷል

ምስል 6. 4፡ የአየር ንብረት ለውጥ የሚያስከትሉ ስደተኞች ከሌሎች የስደተኞች ዓይነቶች የተለዩ ናቸው?

አብዛኛዎቹ ምላሽ ሰጪዎች፣ በግምት 196 ግለሰቦች (32%)፣ የአየር ንብረት ስደተኞች ብዙውን ጊዜ በቪዛ ይጓዛሉ ብለው ያምናሉ። እነዚህ ስደተኞች ከትውልድ አገራቸው የሚወጡበት ዋናው ምክንያት በጎርፍ ወይም በረሃማነት ምክንያት ነው። በተመሳሳይ መልኩ፣ እኩል ቁጥር ያላቸው ምላሽ ሰጪዎች (193 ግለሰቦች ወይም 31%) የአየር ንብረት ስደተኞች ድህነት የላቸውም፤ የሚዛወሩት ለአካባቢ ጥበቃ ብቻ እንደሆነ ይናገራሉ። ከ105 ምላሽ ሰጪዎች ወይም ከጠቅላላው 17% ድጋፍ ያገኘው ቀጣዩ እይታ የአየር ንብረት ስደተኞች ከኢኮኖሚያዊ ስደተኞች ጋር

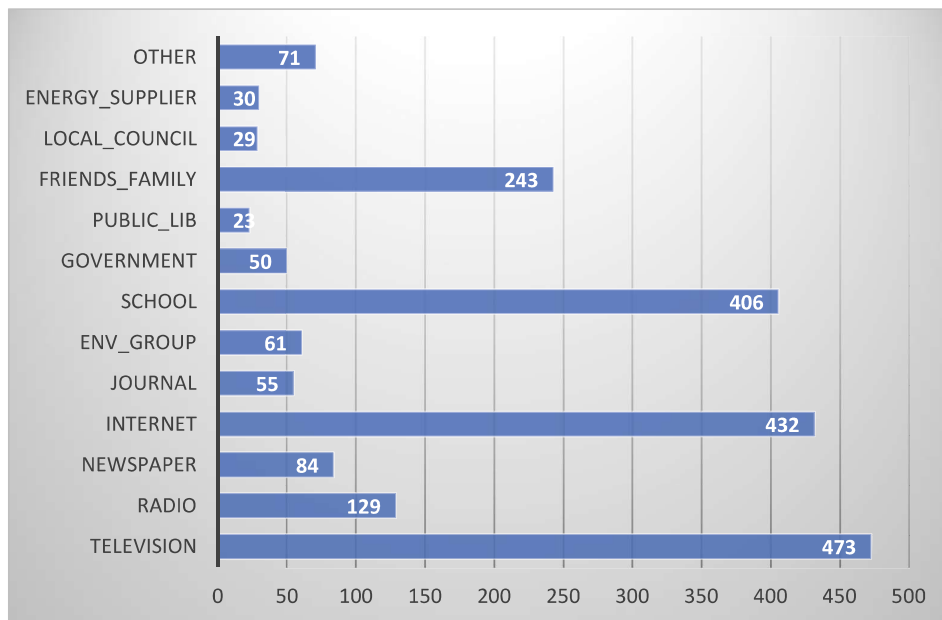
ሲነፃፀሩ የበለጠ ፈታኝ ጉዞዎችን እንደሚያደርጉ ነው። 81 እና 43 ምላሽ ሰጪዎች ብቻ፣ በቅደም ተከተል 13% እና 7% የሚሆኑት፣ የአየር ንብረት ስደተኞች ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር መላመድ የማይችሉ ድህነት ያለባቸው ግለሰቦች እንደሆኑ እና እነዚህ ስደተኞች ፍልሰታቸውን ያስከተሉት አሉታዊ የአየር ንብረት ሁኔታዎች ሲቀነሱ ወደ አገራቸው እንደሚመለሱ ያምናሉ።

ባጭሩ፣ ተማሪዎች ትክክለኛ ግንዛቤዎችን እና የተሳሳቱ አመለካከቶችን በማጣመር አሳይተዋል፣ አንዳንዶቹ የአየር ንብረት ስደተኞች ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎችን እና የፍልሰታቸውን ባህሪ በተመለከተ ግራ መጋባት አሳይተዋል። ይህ አጠቃላይ እይታ ተማሪዎች በአየር ንብረት ምክንያት ስለሚመጣው ፍልሰት ያላቸውን የተለያዩ የግንዛቤ ደረጃዎችን ያገለል እና ተጨማሪ ትምህርት አስፈላጊ የሆኑባቸውን ቦታዎች ያሳያል።

6.3.2 የአየር ንብረት ለውጥን እና የመተማመን ደረጃን በተመለከተ የመረጃ ምንጭ

ምላሽ ሰጪዎች ስለ የአየር ንብረት ለውጥ የት እንደሰሙ ተጠይቀዋል፣ ማለትም የመረጃ ምንጮቻቸውን። ከታች ያለው ግራፍ ውጤቱን ጠቅለል አድርጎ ያሳያል።

ምስል 6. 5፡ ስለ የአየር ንብረት ለውጥ የመረጃ ምንጭ

ግራፉ እንደሚያሳየው ተማሪዎች በዋናነት ስለ አየር ንብረት ለውጥ መረጃ የሚያገኙት ከቴሌቪዥን እና ከኢንተርኔት ሲሆን ትምህርት ቤቶችም በቅርበት ይከተላሉ። ዳደሮች እና ቤተሰብ ለዚህ እውቀት አስተዋጽኦ የሚያደርጉት በዝቅተኛ ደረጃ ቢሆንም። ብዙም ያልተጠቀሱ ምንጮች የሕዝብ ቤተ መጻሕፍት፣ የአካባቢ ምክር ቤቶች እና የኃይል አቅራቢዎች ናቸው። ይህም ተማሪዎች የአየር ንብረት ለውጥን ለመረዳት በዋናነት በዋና ዋና

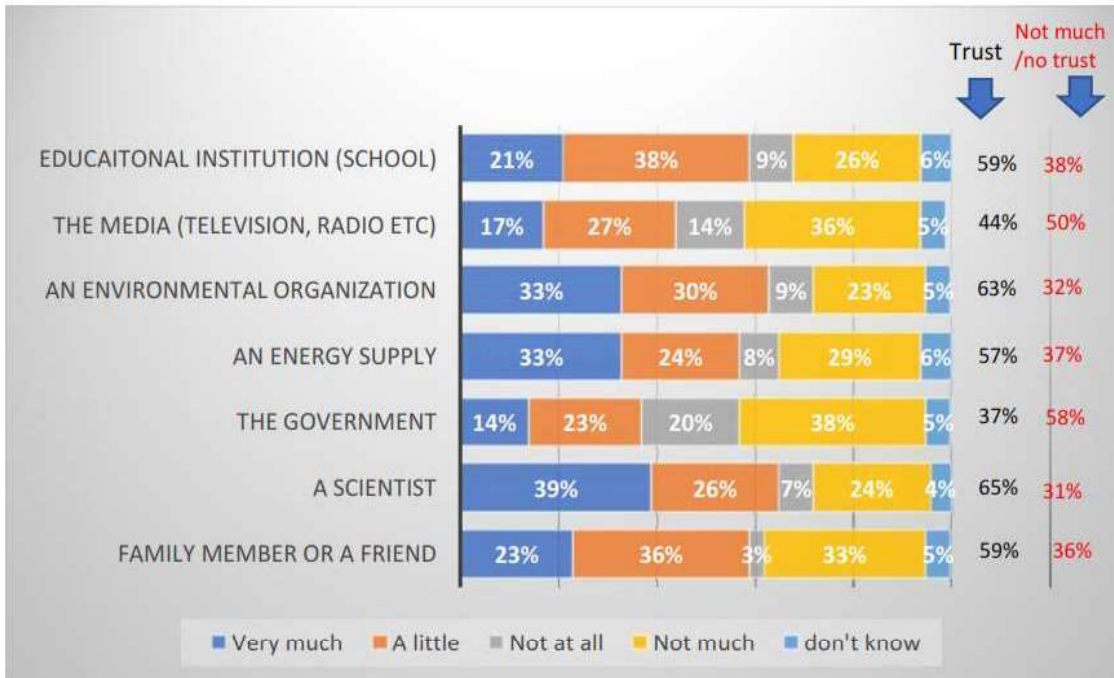
ሚዲያዎች እና በመደበኛ ትምህርት ላይ እንደሚመኩ ያሳያል፤ ልዩ ምንጮች ግን የበለጠ የተገደበ ተጽዕኖ አላቸው። ይህ የሚያመለክተው ዲጂታል እና ባህላዊ ሚዲያዎች ከትምህርት ተቋማት ጋር በመተባበር በተማሪዎች መካከል ግንዛቤን ለማሳደግ እንደ አስፈላጊ መንገዶች ሆነው ያገለግላሉ።

6.3.3 የአየር ንብረት ለውጥን በተመለከተ የመረጃ ምንጮችን ማመን

ምላሽ ሰጪዎች በአየር ንብረት ለውጥ ላይ የተለያዩ የመረጃ ምንጮችን እንደሚያምኑ ተጠይቀዋል። ውጤቶቹ ከዚህ በታች ባለው ስእል 6.4 ላይ ተጠቃለዋል።

የ'በጣም ብዙ' እና 'ትንሽ' የሚሉትን ምላሾች 'ትምክህት' በሚል ስያሜ ወደተሰየመ አንድ ምድብ በማጣመር እና 'በፍፁም አይደለም' እና 'ብዙ አይደለም' ወደ ሌላ 'ብዙ አይደለም/ምንም እምነት የለም' ወደሚባል ምድብ በማዋሃድ፣ የትረስት ምላሾች በስእል 6.4 ላይ ተገልጸዋል። ግኝቶቹ እንደሚያሳዩት ሳይንቲስቶች በጣም አስተማማኝ የመረጃ ምንጭ እንደሆኑ ተደርገው ይቆጠራሉ፣ 65% የሚሆኑት ምላሽ ሰጪዎች ከሳይንቲስቶች የተገኘውን መረጃ አስተማማኝ እንደሆኑ ለይተው ያውቃሉ። ይህ በ63% የአካባቢ ድርጅቶች፣ የትምህርት ድርጅቶች እና ቤተሰብ እና ጓደኞች በቅርቡ ይከተላል፤ እያንዳንዳቸው በ59% ምላሽ ሰጪዎች የታመነ የመረጃ ምንጭ እንደሆኑ ይቆጠራሉ። በተቃራኒው፣ የመንግስት ኤጀንሲዎች እና ሚዲያዎች ዝቅተኛ ተዓማኒነት እንዳላቸው ተደርገው ይታያሉ፣ 58% እና 50% ምላሽ ሰጪዎች በቅደም ተከተል እነዚህን የመረጃ ምንጮች እንደማያምኑ ያመለክታሉ።

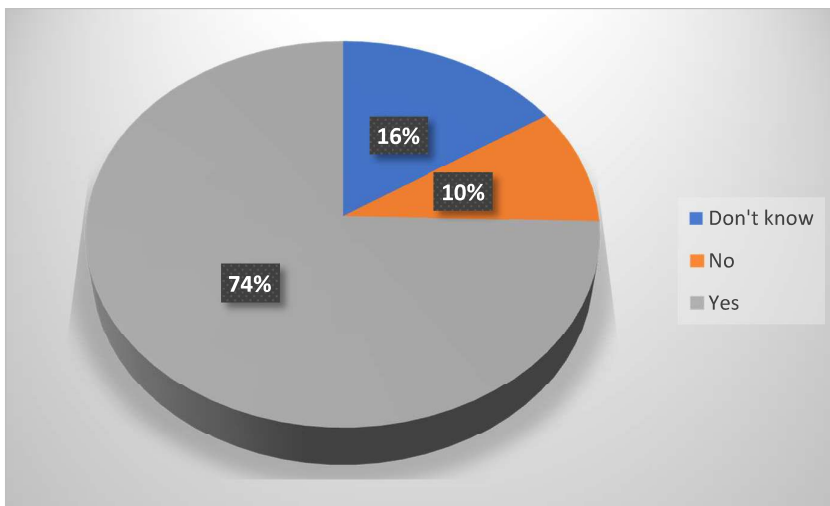
ምስል 6. 6፡ በአየር ንብረት ለውጦች ላይ ስላለው መረጃ እምነት

6.3.4 የአየር ንብረት ለውጥን ለመቆታት የሚወሰዱ እርምጃዎች

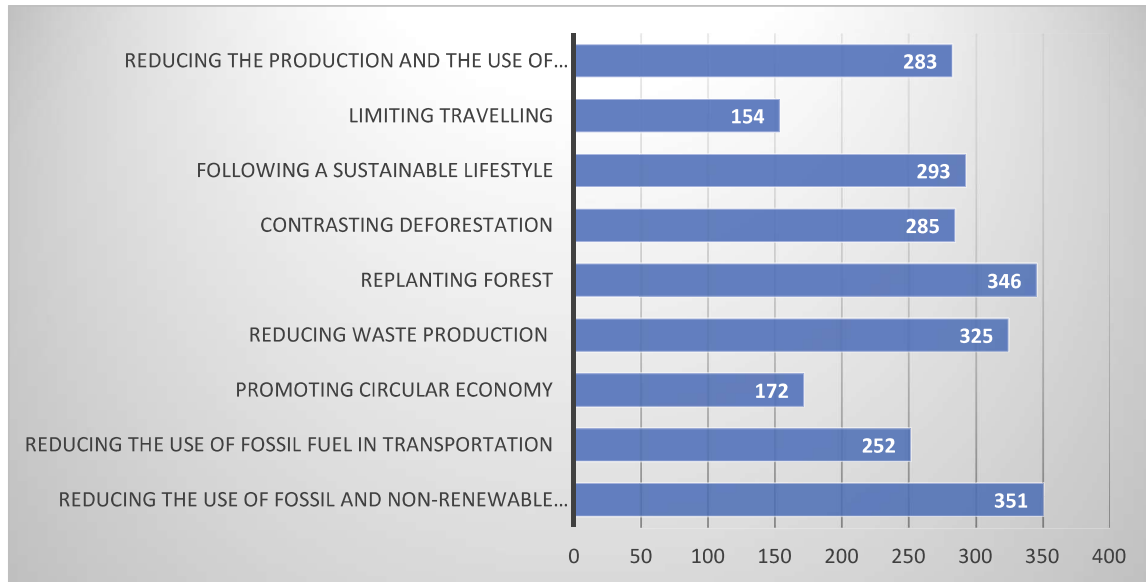
ተሳታፊዎች በአየር ንብረት ለውጥ ላይ እርምጃ መውሰድ የሚቻል መሆኑን ተጠይቀዋል። የሰጡት ምላሽ ማጠቃለያ ከዚህ በታች ቀርቧል። አብዛኛዎቹ ምላሽ ሰጪዎች፣ በግምት 74% የሚሆኑት፣ የአየር ንብረት ለውጥን ለመቆታት እርምጃዎች ሊወሰዱ እንደሚችሉ አስተያየት ይሰጣሉ፣ ይህም አብዛኛው የወጣቶች ክፍል የአየር ንብረት ለውጥ ተጽእኖዎችን መቀነስ እንደሚቻል ያምናሉ። በተቃራኒው፣ አነስተኛ የተማሪዎች ክፍል የአየር ንብረት ለውጥን ለመዋጋት ምንም አይነት እርምጃ ሊወሰድ እንደማይችል (10%) ያምናሉ ወይም ስለ ሊሆኑ የሚችሉ መፍትሄዎች እርግጠኛ አልነበሩም (16%)። ይህ ለአየር ንብረት እርምጃ አጠቃላይ ክፍትነትን ያንጸባርቃል ነገር ግን ጥርጣሬዎችን ለመቆታት እና ተማሪዎችን ስለ አየር ንብረት ለውጥ ቅነሳ ስልቶች እውቀት ለማጎልበት ተጨማሪ ትምህርት አስፈላጊነትን ያሳያል።

ምስል 6. 7፡ የአየር ንብረት ለውጥን ለመቆታት ምንም ነገር ሊደረግ ይችላል?

በተጨማሪም፣ ምላሽ ሰጪዎች የአየር ንብረት ለውጥን ተጽእኖ ለመቋቋም መወሰድ ያለባቸውን እርምጃዎች ተጠይቀዋል። ውጤቱም ከዚህ በታች ተጠቃሏል።

ምስል 6. 8፡ የአየር ንብረት ለውጥን ለመቋቋም የሚረዱ መንገዶች

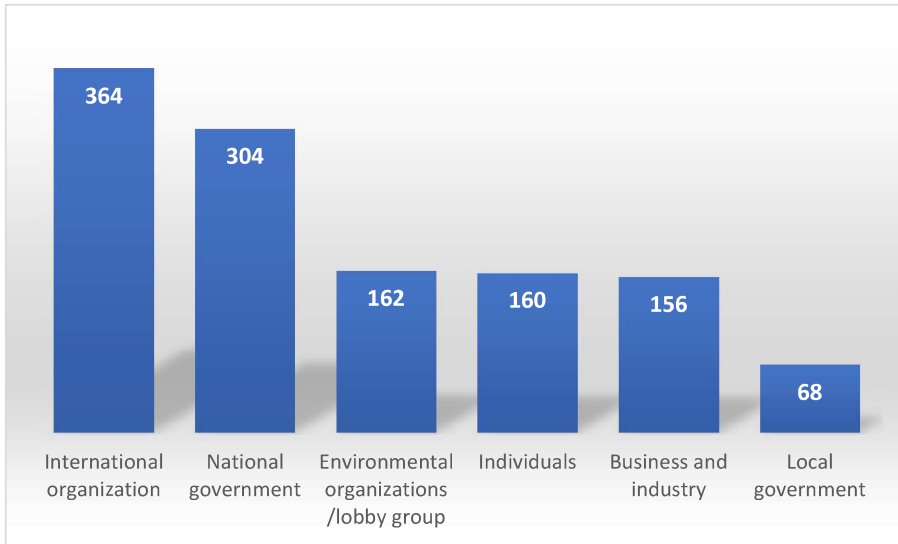

ግኝቶቹ እንደሚያሳዩት ተማሪዎች የአየር ንብረት ለውጥን ለመቋቋም ሰፋፊ ተነሳሽነቶችን እና የግል ተጠያቂነትን ጥምረት አስፈላጊ አድርገው ይመለከቱታል። በብዛት የሚመከሩት እርምጃዎች የቅሪት አካል ነዳጆችን ፍጆታ እና የማይታደስ ኃይልን መቀነስ፣ በደን መልሶ ማልማት ላይ መሳተፍ እና ቆሻሻን መቀነስን ያካትታሉ። ይህ የሚያመለክተው ተማሪዎች በንጹህ ወይም በታዳሽ ኃይል፣ በተፈጥሮ ላይ የተመሰረቱ ስልቶች እና ዘላቂ የቆሻሻ አያያዝ ልምዶች ላይ ከፍተኛ ዋጋ እንደሚሰጡ ነው። በተጨማሪም፣ ብዙ ተማሪዎች ዘላቂ የአኗኗር ዘይቤን መከተል አስፈላጊ መሆኑን አፅንዖት ሰጥተዋል፣ ይህም የግለሰብ እርምጃዎች በአየር ንብረት ቅነሳ ውስጥ ስለሚጨመሩት ጉልህ ሚና ያላቸውን ግንዛቤ ያንፀባርቃል። በደን ጥበቃ ላይ ያለው አፅንዖት፣ ለአንድ ጊዜ ጥቅም ላይ የሚውሉ ምርቶችን መቀነስ እና ለመጓጓዣ በቅሪት አካል ነዳጆች ላይ ያለው ጥገኝነት መቀነስ ተማሪዎች የደን መጨፍጨፍ ውጤቶችን እና ዘላቂ የኢኮኖሚ ማዕቀፎችን አስፈላጊነት እንዲገነዘቡ ያደርጋል። ባጭሩ፣ ተማሪዎች የአየር ንብረት ለውጥን ለመዋጋት ለአለም አቀፍ እና ለአካባቢያዊ አቀራረቦች ጠንካራ ድጋፍ ያሳያሉ።

በተጨማሪም፣ ምላሽ ሰጪዎች የአየር ንብረት ለውጥን ተፅእኖዎች የመፍታት ኃላፊነት የማን እንደሆነ ተጠይቀዋል። ውጤቱም ከዚህ በታች ተጠቃሏል፡

የቀረበው መረጃ እንደሚያሳየው ተማሪዎች የአየር ንብረት ለውጥን ለመፍታት ዋናውን ግዴታ የሚገነዘቡት ከዓለም አቀፍ ድርጅቶች እና ከብሔራዊ መንግስታት ጋር ሲሆን እነዚህም በቅደም ተከተል 364 እና 304 የምላሽ ደረጃዎችን አግኝተዋል። ይህ ችግሩን ለመፍታት ጉልህ እና የተቀናጁ ጥረቶች አስፈላጊ መሆናቸውን ጠንካራ ስምምነትን ያንፀባርቃል። በተጨማሪም የአካባቢ ጥበቃ ድርጅቶች፣ ንግዶች እና ግለሰቦች ለአየር ንብረት እርምጃ ወሳኝ አስተዋፅዖ አድራጊዎች እንደሆኑ ይታወቃሉ፣ ይህም የተማሪዎችን የአድራሻ ጉዞዎች አስፈላጊነት እና የኮርፖሬሽኖች እና የግለሰቦችን ኃላፊነቶች መረዳትን ያሳያል። አነስተኛ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች የአካባቢ መንግስታትን ጠቅሰዋል (68 ጠቅሰዋል)፣ ይህም የአካባቢ ተነሳሽነቶች ዋጋ ቢኖራቸውም፣ ትላልቅ አካላት በአየር ንብረት ለውጥ ትግል ውስጥ ከፍተኛ ተጽዕኖ እንደሚያሳድሩ ይቆጠራሉ።

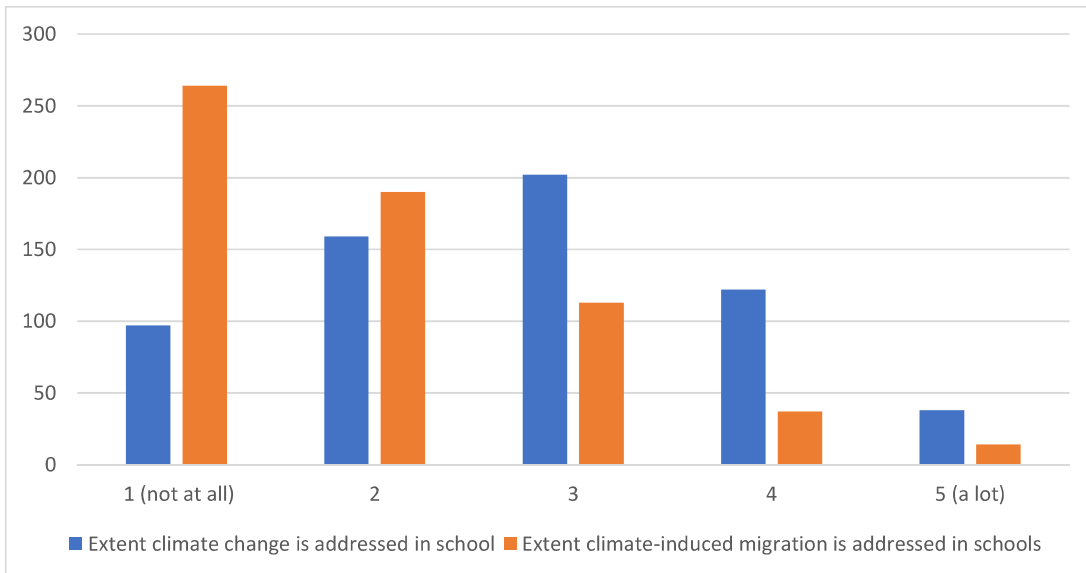
ምስል 6፡9፡ የአየር ንብረት ለውጥን ተፅእኖዎች የመፍታት ኃላፊነት

6.3.5 የአየር ንብረት ለውጥ ጉዳይ እና ትምህርት ቤቶች

ከተለያዩ ትምህርት ቤቶች የተውጣጡ ተማሪዎች በየራሳቸው ተቋማት የአየር ንብረት ለውጥ ጉዳዮች እና የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚመጣ ፍልሰት በምን ያህል ደረጃ እንደሚፈቱ ተጠይቀዋል። ከ1 እስከ 5 የሚደርሱ አማራጮች ተሰጥቷቸዋል፤ 1 'በፍፁም' የሚል ሲሆን 5 ደግሞ 'ብዙ' የሚል ነው። ውጤቶቹ ከዚህ በታች ተጠቃለዋል።

ምስል 6. 10፡ በትምህርት ቤት የአየር ንብረት ለውጥ እና የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሆነው ፍልሰት በምን ያህል ደረጃ እንደተፈታ

ከላይ የቀረበው አሃዝ የአየር ንብረት ለውጥ እና የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚመጣ ፍልሰት በትምህርት ተቋማት ውስጥ ምን ያህል እንደተፈቱ ያሳያል። በሁለቱ ርዕሰ ጉዳዮች መካከል ከፍተኛ ልዩነት እንዳለ ያሳያል።

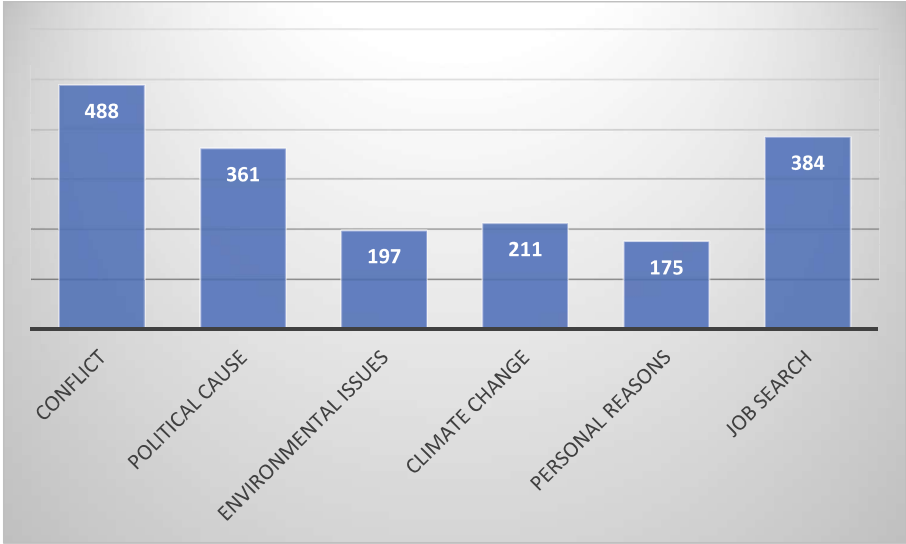
የአየር ንብረት ለውጥ ጉዳዮች በሁለቱም ደረጃዎች (1 እና 5) ላይ እንደሚወያዩ ሪፖርት ያደረጉ ተማሪዎች ቁጥር አነስተኛ ቢሆንም፣ ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች የአየር ንብረት ለውጥ በትምህርት ቤቶች በተለይም ከ2 እስከ 4 ባለው ክልል ውስጥ በመጡ እንደሚታይ እና 3 እሴት ያለው ትኩረት እንዳለው አመልክተዋል። አብዛኛዎቹ ተማሪዎች የአየር ንብረት ለውጥ በየራሳቸው የትምህርት ሁኔታዎች ውስጥ በመጡ እንደሚጨምር ተናግረዋል።

በተቃራኒው፣ በትምህርት ቤቶች ውስጥ የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት የሚመጣ ፍልሰትን በተመለከተ የተሰጠው ምላሽ የተለየ ውጤት ያስገኛል። መጠኑ ከ1 (በጭራሽ አይደለም) ወደ 5 (ብዙ) ሲያድግ አዎንታዊ ምላሽ የሰጡ ተማሪዎች ቁጥር በከፍተኛ ሁኔታ ይቀንሳል። አብዛኛዎቹ ተማሪዎች በአየር ንብረት ምክንያት የሚመጣ ፍልሰት በትምህርት ቤቶቻቸው ውስጥ ጨርሶ እንደማይፈታ ይገነዘባሉ፣ ከዚያም 2 ምላሽ፣ ወዘተ. ይከተላሉ። ይህ የሚመለከተው በአየር ንብረት ምክንያት የሚመጣ ፍልሰት በትምህርት ሁኔታዎች ውስጥ በአብዛኛው የማይታወቅ መሆኑን ነው፣ ይህም የአየር ንብረት ለውጥ ጉዳዮች ብቻ ሳይሆን ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር የተያያዙ ፍልሰቶችም በትምህርት ቤቶች ውስጥ ከፍተኛ ትኩረት ያስፈልጋቸዋል ወደሚል መደምደሚያ ያደርሳል።

6.3.6 ፍልሰት

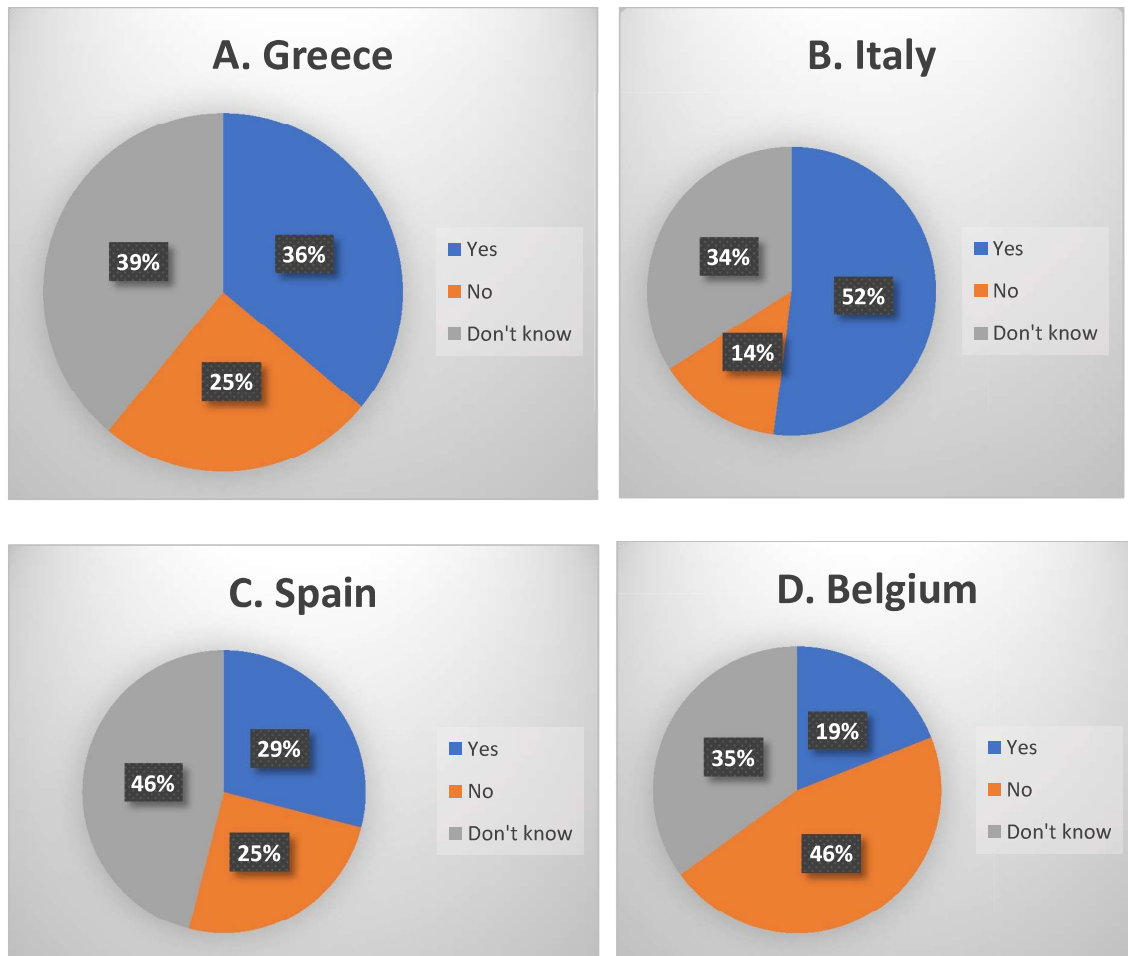
ተማሪዎች ስለ ፍልሰት ጥናት ተደርጎባቸዋል፣ በተለይም መንስኤዎቹ ላይ ያተኩራሉ። ከታች ያለው ሰንጠረዥ የተማሪዎቹን ምላሾች ያጠቃልላል። ግራፉ እንደሚያመለክተው ተማሪዎች ግጭትን (488 የተጠቀሱ)፣ የሥራ ፍለጋ (384 የተጠቀሱ) እና የፖለቲካ መንስኤዎችን (361 የተጠቀሱ) ለፍልሰት ዋና ዋና ምክንያቶች እንደሆኑ በዋናነት ይገልጻሉ። የግል ምክንያቶች ዝቅተኛ ጉልህ ምክንያቶች እንደሆኑ ተለይተዋል፣ 175 ምላሽ ሰጪዎች ይህንን አምነዋል። በተጨማሪም፣ የአየር ንብረት ለውጥ (211 የተጠቀሱ) እና የአካባቢ ጉዳዮች (197 የተጠቀሱ) እንደ አስፈላጊ ምክንያቶችም ይታወቃሉ። የአየር ንብረት ለውጥ እና የአካባቢ ጉዳዮች በተደጋጋሚ ባይጠቀሱም፣ የአካባቢ ሁኔታዎች በፍልሰት ላይ ስለሚያሳድሩት ተጽዕኖ እየጨመረ የመጣ ግንዛቤ ያሳያሉ። ባጭሩ፣ ተማሪዎች ከአየር ንብረት ጋር የተያያዙ ምክንያቶችን እውቅና ከማግኘት በተጨማሪ ስለ ባህላዊ የፍልሰት መንስኤዎች ጠንካራ ግንዛቤ ያሳያሉ፣ ይህም የአየር ንብረት ለውጥ በፍልሰት ላይ ስላለው ተጽእኖ ተጨማሪ ትምህርት እንደሚያስፈልግ ያሳያል።

ምስል 6. 11፡ የፍልሰት መንስኤዎች

ተማሪዎች ከሌሎች የአውሮፓ ህብረት አገሮች ይልቅ የየራሳቸው አገሮች ለአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ለሚመጡ ፍልሰቶች የበለጠ ተጋላጭ ናቸው ብለው ያምናሉ ወይ የሚል ተጨማሪ ጥያቄ ቀርቦላቸዋል። ውጤቶቹ በጥናቱ ውስጥ ለተካተቱት አራት አገሮች ከዚህ በታች ተጠቃለዋል።

ምስል 6. 12፡ ሀገረዎ ከሌሎች የአውሮፓ ህብረት ሀገራት በበለጠ ለአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ለሚመጡ ፍልሰት ተጋላጭ ናት?

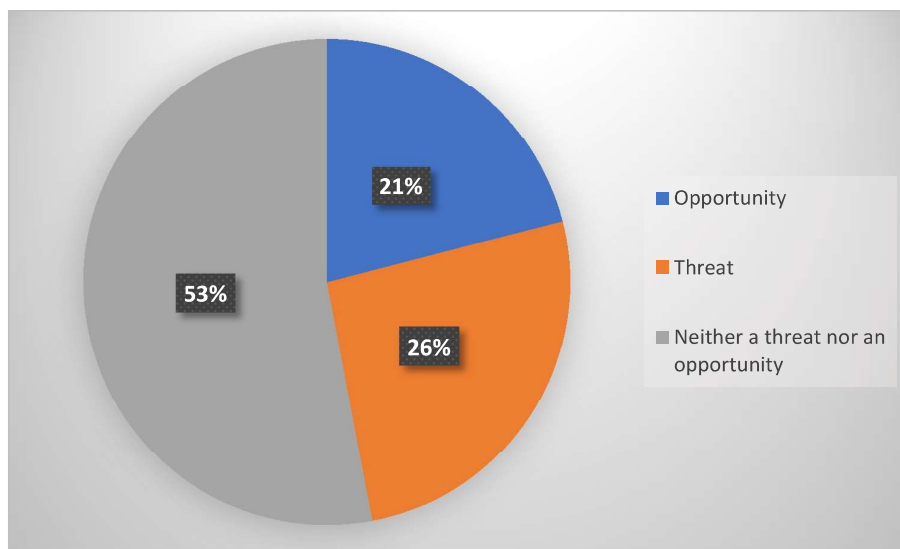
የእያንዳንዱን ሀገር ግራፍ ስንመረምር፣ ከጣሊያን የመጡ ተማሪዎች አገራቸው ከሌሎች የአውሮፓ ህብረት ሀገራት ጋር ሲነጻጸር በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጡ ፍልሰት የበለጠ ተጽዕኖ እያሳደረች እንደሆነች ይገነዘባሉ። ከጣሊያን ተማሪዎች ከግማሽ በላይ የሚሆኑት (52%) ይህንን እምነት አላቸው። ከጣሊያን በመቀጠል፣ ከግሪክ የመጡ ተማሪዎች 36% የሚሆኑት፣ አገራቸው ከሌሎች የአውሮፓ ህብረት ሀገራት ይልቅ በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጡ ፍልሰት የበለጠ ተጽዕኖ እያሳደረች እንደሆነ ይሰማቸዋል። የቤልጂየም እና የስፔን መቶኛ በቅደም ተከተል 19% እና 29% ነው። በቤልጂየም ያሉ ተማሪዎች አገራቸው ከሌሎች የአውሮፓ ህብረት ሀገራት ጋር ሲነጻጸር በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጡ ፍልሰት በእጅጉ እንደማይገዳ በአብዛኛው ያምናሉ። በሁሉም ሀገራት፣ ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች አገራቸው ከቀሪዎቹ የአውሮፓ ህብረት ሀገራት ጋር

በተያያዘ በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጣ ፍልሰት በተለይ ተጽዕኖ እያሳደረባት እንደሆነ እርግጠኛ አይደሉም ወይም አያውቁም።

6.3.6.1 ስደት ፈተና ነው ወይስ እድል?

ተማሪዎች የፍልሰት ሂደትን ለዘመናዊው የሰው ልጅ ማህበረሰብ እና ባህል ፈተና አድርገው ይቆጥሩ እንደሆነ ተጠይቀዋል። ሶስት አማራጮች ተሰጥተዋል - ስጋት፣ እድል፣ እና ስጋትም ሆነ እድል። ውጤቱ ከዚህ በታች ተጠቃሏል፡

ምስል 6. 13፡ የአየር ንብረት ለውጥ ስጋት ነው ወይስ እድል?

ከላይ ባለው ግራፉ ላይ የቀረበው መረጃ እንደሚያሳየው ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች ስደትን እንደ ስጋት ወይም እድል አድርገው አይመለከቱትም። በተለይም ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ተማሪዎች (53%) ስደት ስጋት እንደማያስከትል ወይም እድል እንደማያመጣ አድርገው ያስባሉ። በአንፃሩ፣ ከሩብ በላይ የሚሆኑት ተማሪዎች (26%) ስደትን እንደ ስጋት አድርገው ይቆጥሩታል፣ ምናልባትም ከስደት ጋር በተያያዘ ስለሚከሰቱ ማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ ችግሮች ከሚሰማቸው ፍርሃት የመነጨ ሊሆን ይችላል። በአንጻራዊ ሁኔታ ሲታይ አነስተኛ የተማሪዎች ክፍል (21%) ስደትን እንደ እድል አድርገው ይመለከቱታል፣ የባህል ልዩነትን እና ኢኮኖሚያዊ አስተዋፅዖዎችን ጨምሮ ያሉትን ሊሆኑ የሚችሉ ጥቅሞች ይገነዘባሉ። ይህ የአመለካከት ስፔክትረም የርዕሱን ውስብስብነት ያገለል እና ከስደት ጋር የተያያዙ ተግዳሮቶችን እና እድሎችን የሚያጠቃልሉ ውይይቶችን አስፈላጊነት ያገለል።

6.3.6.2 የስደት ውጤቶች

በመጨረሻም፣ ክፍት በሆነ ጥያቄ፣ ተማሪዎች ወደ አገራቸው ፍልሰት የሚያስከትላቸውን አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ውጤቶች ማግኘት ይችሉ እንደሆነ ተጠይቀዋል። ውጤቶቹ እንደሚያሳዩት ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች ወደ አገራቸው ፍልሰት ስለሚያስከትላቸው አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ውጤቶች እርግጠኛ አልነበሩም። ሆኖም ግን፣ ለአሉታዊ ውጤቶች ያላቸው አመለካከት ከፍልሰት አዎንታዊ ውጤቶች ከሚሰጡት አስተያየቶች እጅግ የላቀ ነው።

በመጨረሻም፣ ተማሪዎች ወደ አገራቸው የሚደረጉ ፍልሰቶችን አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ውጤቶችን መለየት ይችሉ እንደሆነ ግልጽ ጥያቄ ቀርቦላቸዋል። ግኝቶቹ እንደሚያሳዩት በርካታ ተማሪዎች በአገራቸው ውስጥ ስለሚደረጉ ፍልሰቶች አዎንታዊ ወይም አሉታዊ ተፅዕኖዎች እርግጠኛ አልነበሩም። ሆኖም ግን፣ ስለ አሉታዊ ውጤቶች ያላቸው ግንዛቤ ከፍልሰቶች አወንታዊ ውጤቶች ጋር በተያያዘ ከሚሰጡት ግንዛቤ በእጅጉ ይበልጣል።

በርካታ ተማሪዎች እየጨመረ የመጣውን የወንጀል መጠን፣ የሕዝብ ብዛት መጨመር እና የሀብት ጫና በተመለከተ ስጋት እንዳላቸው ገልጸዋል፤ ይህም ፍልሰት የሥራ አጥነትን መጨመር፣ የአካባቢው ነዋሪዎች ደሞዝ መቀነስ እና በአገሪቱ ላይ የኢኮኖሚ ጫና እንደሚፈጥር ተናግረዋል። አንዳንድ ተማሪዎች ስደተኞች የአካባቢውን ህጎች እና ልማዶች በተከታታይ እንደማይከተሉ አስተውለዋል፤ ይህም በማህበረሰቦች ውስጥ ማህበራዊ ውጥረት እና መስተጓጎል ሊያስከትል ይችላል። እንዲሁም ስደተኞች ለከተማ መጨናነቅ አስተዋጽኦ ያደርጋሉ፤ የመኖሪያ ቤት ፍለጋን ያወሳስበዋል፤ እና ከአካባቢው ነዋሪዎች ጋር ለሥራ ሊወዳደሩ ይችላሉ የሚል ሰፊ እምነት አለ፤ ይህም የኢኮኖሚ ችግሮችን ሊያባብስ ይችላል። በርካታ ተማሪዎች ፍልሰትን ከአካባቢ ጉዳት ጋር አያይዘውታል፤ ይህም ብክነትን እና ብክለትን ጨምሮ። በተጨማሪም፣ ጥቂት ምላሾች በብሔራዊ ማንነት ላይ ሊከሰቱ የሚችሉ ተፅዕኖዎችን በመፍራት በፍልሰት ምክንያት ስለሚመጡ የባህል ለውጦች ስጋታቸውን ገልጸዋል።

ምንም እንኳን በአንጻራዊ ሁኔታ ጥቂት ቢሆኑም፣ አንዳንድ ተማሪዎች የፍልሰትን ጥቅሞች ይደግፋሉ። ከፍልሰት ጋር የተያያዙትን ኢኮኖሚያዊ ጥቅሞች ማለትም የተሻሻለ ምርታማነት፣ አዳዲስ ክህሎቶችን ማግኘት እና የኢንቨስትመንት መጨመርን ጨምሮ ጠቁመዋል፤ እነዚህም ሁሉ ለኢኮኖሚ እድገት አስተዋጽኦ ያደርጋሉ እና የሰራተኛ ገበያ እጥረትን ይፈታሉ። በርካታ ተማሪዎች ፍልሰት የባህል ልዩነትን እንደሚያበረታታ፣ የባህል ልውውጥን እንደሚያመቻች እና የተለያዩ ልማዶችን እና የአኗኗር ዘይቤዎችን በማስተዋወቅ አመለካከቶችን እንደሚያሰፋ አስተውለዋል። በተጨማሪም ፍልሰት ስደተኞች ሁኔታቸውን ለማሻሻል፣ ግጭትን ለማምለጥ እና የተሻሉ የሥራ ዕድሎችን ለማግኘት እንደ መንገድ ተደርጎ ይታያል።

ባጭሩ፣ የተማሪዎቹ አስተያየት ከስደት ጋር የተያያዙ ጥቅሞችን እና ተግዳሮቶችን ግንዛቤ ያሳያል። ወጣቱ ትውልድ ከፍተኛ ክፍል ስደትን ለአንድ ሀገር የኢኮኖሚ እና የባህል ጥቅሞች ምንጭ አድርጎ መመልከቱ አበረታች ቢሆንም፣ የፍልሰትን አሉታዊ ተፅዕኖዎች የሚያጎሉ ጉልህ የወጣቶች ክፍል አሁንም አለ። በርካታ አሻሚ ወይም እርግጠኛ ያልሆኑ ምላሾች በፍልሰት ላይ የበለጠ ጥልቅ ትምህርት አስፈላጊነትን ያጎላሉ፤ ይህም ተማሪዎች ስለዚህ ጉልህ ዓላም አቀፍ ጉዳይ የበለጠ ግልጽ እና የበለጠ ጥልቅ ግንዛቤ እንዲያዳብሩ ያስችላቸዋል።

6.4 መደምደሚያ

ከጥያቄው የተገኙት አጠቃላይ ውጤቶች በተማሪዎች መካከል የአየር ንብረት ለውጥ እና ፍልሰትን በተመለከተ የተለያዩ ግንዛቤ እና ግንዛቤ መኖሩን ያሳያሉ፤ ይህም በተለያዩ ዘርፎች ላይ ከፍተኛ የእውቀት ክፍተቶችን ያሳያል። በርካታ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች የአየር ንብረት ለውጥን በተለይም በአካባቢ እና በኢኮኖሚ ላይ ስላለው ተጽዕኖ መሠረታዊ ግንዛቤ እንዳላቸው አሳይተዋል፤ ሆኖም ግን፣ በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ስለሚመጣው ፍልሰት ያላቸው ግንዛቤ በእጅጉ ዝቅተኛ ነው።

ምንም እንኳን አብዛኛዎቹ ተማሪዎች የአየር ንብረት ለውጥን አስፈላጊነት ቢገነዘቡም፣ አነስተኛ ቁጥር ያላቸው ተማሪዎች በአየር ንብረት ለውጥ እና በፍልሰት መካከል ያለውን ቀጥተኛ ግንኙነት ይገነዘባሉ፤ ይህም እነዚህን ሁለት ወሳኝ ጉዳዮች በማያያዝ መካከል ያለውን ግንኙነት ያጎላል። ይህ ትንተና ብዙ ተማሪዎች ከዚህ የአየር ንብረት ለውጥ ጉዳት ጋር ምንም ግንኙነት ስለሌላቸው በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት በሚመጣው ፍልሰት ጉዳይ ላይ የበለጠ ትኩረት የተደረገበት ትምህርት አጣዳፊ ፍላጎት እንዳለ ይጠቁማል።

ምዕራፍ ሰባት፡ መደምደሚያ እና ምክረ ሀሳብ

7.1 መደምደሚያ

በዚህ ሰነድ ውስጥ የቀረበው ትንተና በአየር ንብረት ለውጥ፣ በስደት እና በግጭት መካከል ስላለው ግንኙነት ወሳኝ የሆነ ጉዳይ ያብራራል፤ ይህም መንግስታት፣ የልማት ተዋናዮች እና ሌሎች ባለድርሻ አካላት በጥንቃቄ እንዲያጤኑ ያስገድዳል።

በአየር ንብረት ለውጥ፣ በፍልሰት እና በግጭቶች መካከል ያለውን ግንኙነት በተለይም በአፍሪካ ቀንድ አውድ ውስጥ ይመረምራል፤ በዚህ ትስስር ላይ ያሉትን ሁለተኛ ደረጃ መረጃዎችን እና ጽሑፎችን በመጠቀም። ምርመራው የሚጀምረው በአየር ንብረት ለውጥ እና በፍልሰት መካከል ያለውን ግንኙነት በመቃኘት ሲሆን በመቀጠልም በክልሉ ውስጥ በፍልሰት እና በግጭት መካከል ያለውን ትስስር በመተንተን ነው። በተጨማሪም በአውሮፓ ውስጥ ያሉትን ወጣቶች አመለካከት እና እምነት ለመሰብሰብ፣ በአራት አገሮች በሚገኙ ትምህርት ቤቶች ውስጥ ባሉ ተማሪዎች መካከል ጥናት ተካሂዷል፤ እነሱም ቤልጂየም፣ ግሪክ፣ ጣሊያን እና ስፔን ናቸው።

የአፍሪካ ቀንድ በአፍሪካ ውስጥ እና በዓለም ዙሪያ ካሉት እጅግ ተጋላጭ እና አደገኛ ክልሎች አንዱ እንደሆነ ይታወቃል። በዚህ አካባቢ ውስጥ ያለ እያንዳንዱ ሀገር የተለያዩ የእርስ በርስ ግጭቶች፣ የፖለቲካ አለመረጋጋት፣ ድንበር ተሻጋሪ ሁከት፣ ደካማ የአስተዳደር እና የኢኮኖሚ ውድቀት አጋጥሞታል። ክልሉ መፈናቀልን፣ ስደትን እና የታቀደ ሰፈራን ጨምሮ በቋሚ፣ ጊዜያዊ እና ዑደታዊ የሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት ድብልቅ ተለይቶ ይታወቃል።

የፍልሰት ውስብስብ መንስኤዎችን እና በዚህም ምክንያት የሚመጣውን የኢኮኖሚ እና የፖለቲካ አለመረጋጋት ሙሉ በሙሉ ለመረዳት አስቸጋሪ ቢሆንም፣ በአየር ንብረት ለውጥ፣ በፍልሰት እና በግጭት መካከል ያለው ትስስር እየጨመረ የመጣው ማስረጃ ከፍተኛ ስጋትን ያስከትላል። ይበልጥ ግልጽ የሆነ ግንኙነት የአየር ንብረት ለውጥ እና የተፈጥሮ አደጋዎች በግጭት ውስጥ ባሉ ተጋላጭ ሀገራት እና ማህበረሰቦች ላይ ከሚያስከትላቸው ጎጂ ውጤቶች ጋር የተያያዘ ነው፤ በተለይም በአፍሪካ ቀንድ። ከባድ የሰብአዊ መዘዝ፣ የመንግስት ደካማነት እና

ኢንቨስትመንቶችን እና የአየር ንብረት ፋይናንስን ማስተናገድ አለመቻል በሚያስከትሉ የተፈጥሮ አደጋዎች መካከል ጠንካራ ትስስር አለ። በአፍሪካ ቀንድ፣ የክልሉን ደካማነት እና የህዝቡን እና የቤተሰቦችን ተጋላጭነት ከግምት ውስጥ በማስገባት፣ የአየር ንብረት ለውጥ ወይም የአየር ንብረት ተለዋዋጭነት ውጤቶች በስፋት የተስፋፉ ናቸው እና እነዚህ ተፅዕኖዎች ተባብሰዋል (ለምሳሌ፣ የአየር ሁኔታ ክስተት ከፍተኛ አሉታዊ ተጽዕኖ እንዲያሳድር ከፍተኛ መሆን የለበትም)። ሆኖም፣ ደካማ መንግስታት አደጋዎችን፣ የአካባቢ እና የአየር ንብረት ጉዳዮችን በሚመለከቱ ዓለም አቀፍ ሂደቶች እና ተቋማት ውስጥ አነስተኛ ውክልና አላቸው። ስለዚህ፣ በዓለም አቀፍ የአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ለሚባባሱ ውስብስብ ቀውሶች ፈጠራዊ እና ሁሉን አቀፍ መፍትሄዎችን መፈለግ መጀመር ወሳኝ ነው።

የአየር ንብረት ለውጥ በተለይም ከስደት ጋር በተያያዘ ፖለቲካዊ፣ ማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ ውጤቶች ቢኖሩም የግንዛቤ ደረጃው በቂ አይደለም። ከአራት የአውሮፓ አገራት በተውጣጡ ተማሪዎች መካከል የተደረገው ጥናት የአየር ንብረት ለውጥ እና ፍልሰትን በተመለከተ የተለያዩ ግንዛቤዎች እና ግንዛቤዎች እንዳሉ ያሳያል፣ በብዙ ዘርፎች ጉልህ የእውቀት ክፍተቶች አሉ። ብዙ ተማሪዎች የአየር ንብረት ለውጥን በተለይም በአካባቢ እና በኢኮኖሚ ላይ ስላለው ተጽዕኖ መሰረታዊ ግንዛቤ አሳይተዋል፤ ሆኖም ግን፣ በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ስለሚመጣው ፍልሰት ያላቸው ግንዛቤ በእጅጉ ዝቅተኛ ነው። አብዛኛዎቹ ተማሪዎች የአየር ንብረት እርምጃን አስፈላጊነት ቢገነዘቡም፣ ጥቂቶች በአየር ንብረት ለውጥ እና በፍልሰት መካከል ያለውን ቀጥተኛ ግንኙነት የሚረዱ ሲሆን፣ እነዚህን ሁለት ወሳኝ ጉዳዮች በማያያዝ መካከል ያለውን ግንኙነት ያጎላል።

7.2 ምክር

በአየር ንብረት ለውጥ ሁኔታ ውስጥ የሰው ልጅ ተንቀሳቃሽነት ላይ የክልል ጥበቃ ማዕቀፍን ማጠናከር እና ውጤታማ የመከላከያ ምላሾችን ለማስቻል ቅንጅትን ማሻሻል።

በአየር ንብረት ለውጥ፣ በስደት እና በግጭት ትስስር ላይ ተጨማሪ ምርምር በማድረግ የመረጃ ማስረጃዎችን ያሻሽሉ።

የአየር ንብረት ፋይናንስን ማሻሻል እና ያልተማከለ ማድረግ፣ እና ተስማሚ የፋይናንስ መሳሪያዎችን መንደፍ፡ እየጨመረ የመጣውን የተስማሚነት የፋይናንስ ክፍተት ለመቅረፍ፣ በዓለም አቀፍ ደረጃ የአየር ንብረት ፋይናንስን ማሻሻል በማድግ ላይ ባሉ አገሮች ላይ የሚደርሰውን ኪሳራ እና ጉዳት ከማቃለል ባለፈ በዓለም አቀፍ እና ድንበር ተሻጋሪ የአደጋ ክምችቶች አማካኝነት በበለጸጉ አገሮች ላይ የሚደርሰውን ተጽዕኖ በእጅጉ ይቀንሳል። በተጨማሪም፣ ጊዜ ወሳኝ በሚሆንበት ጊዜ ውጤታማ በሆነ መንገድ ምላሽ ለመስጠት፣ ፋይናንስ ያልተማከለ አስተዳደር እና የራስ ገዝ አስተዳደር መርሆዎችን መከተል አስፈላጊ ነው። በከፍተኛ ደረጃ ደካማነት በሚታወቁ አገሮች ውስጥ፣ የአየር ንብረት ፋይናንስን የመምጣት አቅሙ ውስን ነው። ከአየር ንብረት ጋር ለተያያዙ እድገቶች ከፍተኛ ተጋላጭነት ባላቸው ክልሎች ላይ የበለጠ ትኩረት ማድረግ ተገቢ የፋይናንስ መሳሪያዎችን መፍጠር ያስፈልገዋል።

የአየር ንብረት ለውጥን የሚያስከትል ፍልሰት ከጊዜ ወደ ጊዜ በጾታ ላይ የተመሰረተ ሂደት እየሆነ ሲሄድ የሥርዓተ-ፆታ ጉዳይን በአየር ንብረት ለውጥ መላመድ መለኪያዎች ውስጥ ማዋሃድ።

በአየር ንብረት ለውጥ ምክንያት ስለሚመጣ ፍልሰት የግንዛቤ ፈጠራን ማሳደግ፡-

- የአየር ንብረት ለውጥ ትምህርትን በተለይም በአየር ንብረት ለውጥ እና በፍልሰት መካከል ባለው ግንኙነት ላይ በማተኮር ማስፋት ይችላሉ። እንደ የባህር መጠን መጨመር እና በረሃማነት ያሉ የአካባቢ ለውጦች ሰዎች ከቤታቸው እንዲወጡ እንዴት ሊያስገድዷቸው እንደሚችሉ በማብራራት በአየር ንብረት ምክንያት ስለሚመጣ ፍልሰት ልዩ ትምህርቶችን ማስተዋወቅ። ይህ ተማሪዎች ፍልሰትን እንደ ኢኮኖሚያዊ ወይም ማህበራዊ ጉዳይ ብቻ ሳይሆን ዓለም አቀፍ እና ውስብስብ ጉዳይ አድርገው እንዲረዱት ይረዳቸዋል።
- የመምህራን ስልጠናን ማሳደግ። አውደ ጥናቶች፣ ሴሚናሮች እና የመስመር ላይ ኮርሶች መምህራን በእነዚህ ርዕሰ ጉዳዮች ላይ ትምህርቶችን ግልጽ እና ማራኪ በሆነ መንገድ ለማቅረብ የቅርብ ጊዜ ሳይንሳዊ እውቀት እና የትምህርታዊ መሳሪያዎችን ሊያስታጥቁ ይችላሉ።
- በስደት ላይ ሚዛናዊ ውይይቶችን ማስተዋወቅ እና ታማኝ ምንጮችን መጠቀም - ፍልሰት ሚዛናዊ በሆነ መንገድ መወያየት አለበት፣ የሚያቀርባቸውን ተግዳሮቶች እና እድሎች ያቀርባል። ይህ ተማሪዎች ከአስተሳሰብ መዛባት ወይም ከተሳሳቱ አመለካከቶች አልፈው በፍልሰት ላይ የበለጠ መረጃ ያለው እና ሚዛናዊ አመለካከት እንዲያዳብሩ ሊረዳቸው ይችላል።
- ዘላቂ እርምጃዎችን ያበረታቱ - ትምህርት ቤቶችና መንግስታት ግለሰቦችና ማህበረሰቦች ሊወስዷቸው የሚችሏቸውን ተግባራዊ እርምጃዎች ማጉለት አለባቸው፤ ለምሳሌ የደን መልሶ ማልማትን ማስተዋወቅ፣ ቆሻሻን መቀነስ እና እንደገና ጥቅም ላይ ማዋልን የመሳሰሉ።

ተጋላጭነት። የስራ ቡድን II በአየር ንብረት ለውጥ ላይ በመንግስታት መካከል በተደረገው የስድስተኛው ግምገማ ሪፖርት ላይ ያለው አስተዋጽኦ ። [በመስመር ላይ]። በ <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/> ይገኛል (ህዳር 15 ቀን 2024 ተገኝቷል)

ክሌመንስ፣ ሚካኤል ኤ (2017)። የዓመፅ፣ የእድገት እና የፍልሰት ሞገዶች፡ ከመካከለኛው አሜሪካ የሕፃናት ስደተኞች ስጋት የተገኙ ማስረጃዎች

ክሌመንት፣ ቪቪያን፣ ሪጋውድ፣ ካንታ ኩማሪ፣ ደ ሸርቢኒን፣ አሌክስ፣ ጆንስ፣ ብራያን፣ ወዘተ. (2021)። ግራውንድስዌል ክፍል 2፡ በውስጣዊ የአየር ንብረት ፍልሰት ላይ እርምጃ መውሰድ፣ ዋሽንግተን፣ ዲሲ፣ የዓለም ባንክ፣ ዋሽንግተን፣ ዲሲ። [በመስመር ላይ]። በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡ <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/36248> (በሴፕቴምበር 21 ቀን 2024 ተገኝቷል)

ከርቲስ፣ ካትሪን ጄ.፣ ፋሰል፣ ኤልዛቤት እና ዴዋርድ፣ ጃክ (2015)። ካትሪን እና ሪታ ከአውሎ ነፋሶች በኋላ የመልሶ ማቋቋም ፍልሰት፡ በፍልሰት ስርዓት ውስጥ የቦታ ማሳሰቢያ እና ማጠናከር። *የስነሕዝብ ጥናት* ፣ 52(4): 1269–1293።

ቻይካ፣ ማቲያስ እና ዴ ሃስ፣ ሄይን (2013)። የኢሚግሬሽን ፖሊሲዎች ውጤታማነት። *የህዝብ እና የልማት ግምገማ*፣ 39(3): 487–508።

d'Albis, H., Boultane, E. & Coulibaly, D. (2018)። የማክሮ ኢኮኖሚ ማስረጃዎች እንደሚያሳዩት ጥገኝነት ጠያቂዎች ለምዕራብ አውሮፓ አገሮች "ሽክም" አይደሉም። *Science Advances* , 4, eaaq0883.

ዴቨንፖርት፣ ክርስቲያን ኤ.፣ ሙር፣ ዊል ኤች. እና ፖ፣ ስቲቨን ሲ. (2003)። አንዳንድ ጊዜ መውጣት ብቻ ነው የሚጠበቅብዎት ፡ የቤት ውስጥ ስጋቶች እና የግዳጅ ፍልሰት፡ 1964-1989። *ዓለም አቀፍ ግንኙነቶች*፣ 29(1): 27–55።

የምግብና የእርሻ ሁኔታ 2023 - የግብርና ስርዓቶችን ለመለወጥ የምግብን ትክክለኛ ዋጋ ያሳያል። ሮም። <https://doi.org/10.4060/cc7724en>

ፌንግ፣ ኤስ.፣ ኤቢ ክፋገር፣ እና አፔንሃይመር፣ ኤም.፣ (2010)። “በአየር ንብረት ለውጥ፣ በሰብል ምርት እና በሜክሲኮ-አሜሪካ ድንበር ተሻጋሪ ፍልሰት መካከል ያለው ትስስር።” *የብሔራዊ የሳይንስ አካዳሚ ሂሳቦች* 107 (32): 14257–62።

ፍሪማን፣ ለውራ (2017)። የአካባቢ ለውጥ፣ ፍልሰት እና በአፍሪካ ግጭት፡- የግንኙነት ወሳኝ ምርመራ። *የአካባቢ እና ልማት ጆርናል* ፣ 26(4): 351–374 ።

አርቆ አሳቢነት፡ ፍልሰት እና ዓለም አቀፍ የአካባቢ ለውጥ (2011) የመጨረሻ የፕሮጀክት ሪፖርት የመንግስት የሳይንስ ቢሮ፣ ለንደን። [በመስመር ላይ]። በ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/287717/11-1116-migration-and-global-environmental-change.pdf (ታህሳስ 10 ቀን 2024 ተገኝቷል)

ጋስኬል፣ ኤ. (2019)። የስደተኛ ሕዝብ ጥቅሞችን ማጫድ። ፎርብስ። [በመስመር ላይ]። በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡ <https://www.forbes.com/sites/adigaskell/2019/02/14/reaping-the-benefits-of-a-migrantpopulation/>

ግሬይ፣ ሲ. (2011)። በኬንያ እና ኡጋንዳ የአፈር ጥራት እና የሰው ፍልሰት። *ግሎብል አካባቢ ፡ ቻንግ*። 21፡ 421–430።

ግሬይ፣ ሲ. እና ሙለር፣ ቪ. (2012)። በገጠር ኢትዮጵያ ድርቅ እና የህዝብ ብዛት እንቅስቃሴ። የዓለም ልማት፣ 40(1): 134-145።

ግሌዲትሽ፣ ኒልስ ፔተር፣ ኖርድአስ፣ ራግንሂልድ እና ሳሌህያን፣ ኢዴያን (2007)። የአየር ንብረት ለውጥ እና ግጭት ፡ የፍልሰት ሊንክ ። [በመስመር ላይ]። በ <https://www.ipinst.org/wp->

content/uploads/2007/05/cwc_working_paper_climate_change.pdf ይገኛል (ጥቅምት 2 ቀን 2024 ዓ.ም. ተገናኝቷል)።

ሃርትገን፣ ኬ.፣ እና ኤስ. ክላሰን (2009)። የሰው ልማት መረጃ ጠቋሚ በውስጥ ፍልሰት ሁኔታ። የሰው ልማት ምርምር ወረቀት ቁጥር 54፣ የተባበሩት መንግስታት የልማት ፕሮግራም፣ ኒውዮርክ።

ሆላንድ፣ አሊሻ እና ፒተርስ፣ ማርጋሬት (2020)። *የሰዊድን ጊዜን ማገራረጥ፡ የፖለቲካ መረጃ እና እድሎች* ሄንሪ፣ ኤስ.፣ ቢ. ሹማከር፣ እና ሲ. ቤውኬሚን። (2004)። “የዝናብ ዝናብ በመጀመሪያው መውጫ ላይ የሚያሳድረው ተጽዕኖ - ፍልሰት፡ በቡርኪና ፋሶ ውስጥ የብዙ ደረጃ ክስተት-የታሪክ ትንተና።” *የሕዝብ ብዛት እና አካባቢ* 25 (5): 423–60።

IDMC (2024)። ስለ ውስጣዊ መፈናቀል ዓለም አቀፍ ሪፖርት 2024። [በመስመር ላይ]። በ <https://www.info-cooperazione.it/wp-content/uploads/2024/05/IDMC-GRID-2024-Global-Report-on-internal-Displacement.pdf> ይገኛል (ታህሳስ 12 ቀን 2024 ተገኝቷል)።

ኢፓድ (2023)። የኢፓድ ስታቲስቲክስ፣ እውነታዎች እና አሃዞች 2023። [በመስመር ላይ]። በ https://igad.int/wp-content/uploads/2024/07/IGAD_FactsFigures_2023_V6_WEB_final-1.pdf ላይ ይገኛል (እ.ኤ.አ. ህዳር 15፣ 2024 ላይ ተገኝቷል)።

ኢፓድ (የልማት በይነ መንግስታት ባለስልጣን)፣ (2021)። የክልል ስትራቴጂ እና የትግበራ ማትሪክስ 2021–2025።

ኢፓድ፣ ዩ.ኤ.። የኢፓድ ክልል። [በመስመር ላይ]። በ <https://igad.int/about/> ይገኛል (ታህሳስ 29 ፣ 2024 ተገኝቷል)

ዓለም አቀፍ የፍልሰት ድርጅት (IOM)፣ 2023። *በ2022 የሚንቀሳቀስ ክልል፡ ምስራቅ እና የአፍሪካ ቀንድ። IOM፣ ናይሮቢ* ። [በመስመር ላይ]። በ <https://reliefweb.int/report/world/region-move-2022-east-and-horn-africa> ይገኛል (ታህሳስ 15 ቀን 2024 ተገኝቷል)።

PIOM (2019) *የዓለም የፍልሰት ሪፖርት 2020*።

IOM (2021)። በካሪቢያን አካባቢ በሚደረግ የአካባቢ ፍልሰት እና የአደጋ መፈናቀል የፆታ እኩልነትን ማሳደግ ። ጥናቶች እና የአመለካከት ተከታታይ 98። [በመስመር ላይ]። በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡ <https://environmentalmigration.iom.int/sites/g/files/tmzbd11411/files/documents/Advancing%20gender%20equality%20in%20environmental%20migration%20and%20disaster%20displacement%20in%20the%20Caribbean.pdf> (ታህሳስ 3 ቀን 2024 ተገኝቷል)።

IPCC (2007)። AR4 የአየር ንብረት ለውጥ 2007፡ የማጣቃለያ ሪፖርት። IPCC፣ ጄኔቫ፣ ስዊዘርላንድ። [በመስመር ላይ]። በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡ https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ar4_syr_full_report.pdf (በሴፕቴምበር 4፣ 2024 ተደረሰ)

IPCC (2007)። AR5 የአየር ንብረት ለውጥ 2015፡ የፊዚካል ሳይንስ መሠረቶች [በመስመር ላይ]። በ <https://www.ipcc.ch/assessment-report/ar5/> ይገኛል (በሴፕቴምበር 4፣ 2024 ተገኝቷል)

ISS (የደህንነት ጥናቶች ተቋም)፣ (2023)። በአፍሪካ ቀንድ የአስተዳደር ሁኔታ፣ ሰላምና ደህንነት ። ልዩ ሪፖርት ሰኔ 2023። [በመስመር ላይ]። በ <https://issafrica.s3.amazonaws.com/site/uploads/special-report-june-2023.pdf> ይገኛል (ታህሳስ 21 ቀን 2024 ተገኝቷል)።

ጃኮብሰን፣ ክሪስ፣ ክሪቪሎ፣ ስቴሲ፣ ቴክ፣ ቻንታን እና ጃሪሃኒ፣ ቤን (2019)። ፍልሰት ለአየር ንብረት ለውጥ ያልተስተካከለ ምላሽ የሚሆነው መቼ ነው? *ክልላዊ የአካባቢ ለውጥ* ፣ 19(1): 101–112።

ጆአርደር፣ መሐመድ አብዱል ሙኒም እና ሚሊር፣ ፖል ደብሊው. (2013)። የአካባቢ ፍልሰት ጊዜያዊ ወይም ዘላቂ መሆኑን የሚነኩ ምክንያቶች፡ ከባንግላዲሽ የተገኘ ማስረጃ። *ዓለም አቀፍ የአካባቢ ለውጥ* ፣ 23(6): 1511–1524።

ካሊን፣ ደብሊው. (2010)። በአየር ንብረት ለውጥ እና መፈናቀል ምክንያት የሚፈጠረውን መፈናቀል ፅንሰ-ሀሳብ መግለጽ። *በአየር ንብረት ለውጥ እና መፈናቀል፡ በለብዙ ዘርፍ አመለካከቶች፤ አዘጋጅ ጄ. ማክአዳም፤ 81–103። እክስፎርድ፤ ዩኤስ ፡ ሃርት ሀትመት።*

ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር በተያያዘ የፍልሰት ጾታዊ ገጽታዎች ። *የአየር ንብረት እና ልማት፤ 13(4): 326–336።* [በመስመር ላይ] በሚከተለው አድራሻ ይገኛል፦
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17565529.2020.1772708> (በሴፕቴምበር 7 ቀን 2024 ተገናኝቷል)።

ሉዋቡኩና፣ አ፤ ኬ. (2011)። በአፍሪካ ውስጥ የውስጥ መፈናቀል፡ ለአፍሪካ ችግሮች የአፍሪካ መፍትሄዎች? ተግዳሮቶች እና ተስፋዎች። *የውስጥ መፈናቀል ጆርናል፤ 1 (1): 131-141።* [በመስመር ላይ]። በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡
https://journalinternaldisplacement.webs.com/Vol1No1/Iwabukuna_JID_Vol1_No1.pdf (ጥቅምት 23 ቀን 2023 ተደረሰ)።

ማች፣ ካትሪን ጄ፣ ክራን፣ ካሮላይን ኤም.፣ አድገር፣ ደብሊው ኒይል፣ ቡሃውግ፣ ሃልቫርድ፣ እና ሌሎችም። (2019) የአየር ንብረት ለትጥቅ ግጭት አስጊ ሁኔታ። *ተፈጥሮ 571 (7764):193-197.*

ማሊክ፣ ቢ.፤ ሾግት፣ ጄ. ሳይክሎን (2012)። የባህር ዳርቻ ማህበረሰብ እና ፍልሰት ፡ ከባንግላዴሽ የተገኘ ተጨባጭ ማስረጃ። *ኢ ንት. ዴቪ. ሬቭ. 34 ፡ 217–240።*

ማክሊማን፣ ሮበርት (2018)። በአየር ንብረት ፍልሰት ላይ ገደቦች። *የሕዝብ ብዛት እና አካባቢ፤ 39(4): 319–338* ።

ማክሊማን፣ ሮበርት፣ ራትሃል፣ ዴቪድ፣ ጌልሞር፣ ኤልሳቤጥ፣ ቶርንተን፣ ፊሊፕ፣ እና ሌሎችም (2021)። የአየር ንብረት ስጋት ግምገማዎችን እና የአየር ንብረት-ፍልሰት ምሁራኖችን ለማገናኘት የሚያስችል ፅንሰ-ሀሳብ ማዕቀፍ። *የአየር ንብረት ለውጥ፤ 165 (1–2)።*

ማክሊማን፣ ሮበርት (2011)። *የአየር ንብረት ለውጥ፣ ፍልሰት እና ወሳኝ የዓለም አቀፍ ደህንነት ጉዳዮች ፡ ጄኔቫ፣ ስዊዘርላንድ።* [በመስመር ላይ]። በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡
<https://publications.iom.int/system/files/pdf/mrs42.pdf> (ህዳር 23 ቀን 2024 ተገናኝቷል)።

ሙር፣ ዊል ኤች. እና ሼልማን፣ እስጢፋኖስ ኤም. (2004)። የስደት ፍርሃት። *የግጭት አፈታት ጆርናል፤ 48(5): 723-745።*

ፓኪስታን ውስጥ የረጅም ጊዜ የሰው ልጅ ፍልሰትን ይጨምራል ። *ናት. ክሊም። ቻንግ። 4 ፡ 182–185።*

ናይክ፣ አስሚታ (2009)። 'ምዕራፍ V፡ ፍልሰት እና የተፈጥሮ አደጋዎች'፤ በላክዝኮ፣ ኤፍ. እና አጋዘርም፣ ሲ. (እትም)፤ *ፍልሰት፣ አካባቢ እና የአየር ንብረት ለውጥ፤* የIOM ዓለም አቀፍ የፍልሰት ድርጅት ፡ ገጽ 245–318።

ናውሮትዝኪ፣ አር.፤ ብሬንከርት-ስሚዝ፣ ኤች.፤ ሀንተር፣ ኤል. (2014)። የዱር እሳት-ፍልሰት ተለዋዋጭነት ፡ ከኮሎራዶ የአራት ማይል ሸለቆ እሳት የተገኙ ትምህርቶች። *ሲ. ብሔራዊ ሪቦርድ። 27 ፡ 215–225።*

ናውሮትዝኪ፣ ራፋኤል፣ ሪዮስሜና፣ ፈርናንዶ፣ ሀንተር፣ ሎሪ እና ፍንፎላ፣ ዳንኤል (2015)። ማጉላት ወይም መጨቆን፡ ማህበራዊ አውታረ መረቦች እና የአየር ንብረት ለውጥ - በገጠር ሜክሲኮ የፍልሰት ማህበር። *ዓለም አቀፍ የአካባቢ ለውጥ፤ 35: 463–474።*

ናውሮትዝኪ፣ አርጂ፣ ኤፍ. ሪዮስሜና እና ኤልኤም ሀንተር። (2013)። “የዝናብ እጥረት ከገጠር ሜክሲኮ ወደ አሜሪካ የሚፈሰውን ፍልሰት ይተነብያል ? ከሜክሲኮ የሕዝብ ቆጠራ የተገኙ ማስረጃዎች።” *የሕዝብ ጥናት እና የፖሊሲ ግምገማ 32 (1): 129–58. doi:10.1007/s11113-012-9251-8።*

OCHA (2024)። የአፍሪካ ታላቁ ቀንድ፡ የሰብአዊነት ቁልፍ መልእክት (የካቲት 2024)። [በመስመር ላይ] በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡ <https://www.unocha.org/publications/report/ethiopia/greater-horn-africa-humanitarian-key-messages-february-2024> (ታህሳስ 20 ቀን 2024 ላይ ተገኝቷል)።

OECD (የኢኮኖሚ ትብብር እና ልማት ድርጅት) (2024)። በ2013-2022 በበለጸጉ አገሮች የቀረበ እና የተቀናበረ የአየር ንብረት ፋይናንስ። የአየር ንብረት ፋይናንስ እና የ100 ቢሊዮን የአሜሪካ ዶላር ግብ። ፓሪስ፡ OECD ህትመት። <https://doi.org/10.1787/19150727-en>።

ፕሮፕ-ኒልሰን፣ ኤስ.፣ ባቲግ፣ ኤም. እና ኢምቦደን፣ ዲ. (2008)። በአየር ንብረት ለውጥ እና በፍልሰት መካከል ያለውን ማሰስ። *የአየር ንብረት ለውጥ* ፡ 91፡ 375–393።

ሪፖርት፡ ካንታ ኩማሪ፣ ደ ሸርቢኒን፣ አሌክስ፣ ጆንስ፣ ብራያን፣ በርግማን፣ ጆናስ፣ ክሌመንት፣ ቪቪያን፣ አበር፣ ከይሊ፣ ሼዌ፣ ጃኮብ፣ አዳሞ፣ ሱሳና፣ ማክከስከር፣ ብሬንት፣ ሄዩዘር፣ ሲልክ፣ ሚድሌይ፣ አሜሊያ። (2018)። ግራውንድስጥል፡ ለውስጣዊ የአየር ንብረት ፍልሰት መዘጋጀት። © የዓለም ባንክ፣ ዋሽንግተን ዲ.ሲ.። [አንላይን]። በ <http://hdl.handle.net/10986/29461> ይገኛል።

ሳቪሊ ኤ.፣ ሻፔንዶንክ ኤፍ.፣ ሳርዛና ሲ.፣ ዱታ ጉፕታ ቲ.፣ ካሮሊ ጂ.፣ ዱፊ ኤም.፣ ደ ብራው ኤ.፣ ቶርንተን ፒ.፣ ፓሲሎ ጂ.፣ ላይራች ፒ. (2022)። የአየር ንብረት ደህንነት-ተንቀሳቃሽነት ኔትዎርክ፡ የተፅዕኖ መንገዶች እና የምርመራ ቅድሚያዎች። የአቋም ወረቀት ቁጥር 2022/2። CGIAR FOCUS የአየር ንብረት ደህንነት። [አንላይን]። በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡ <https://cgspace.cgiar.org/handle/10568/117589> (ታህሳስ 24 ቀን 2024 ተደረሰበት) ሾን፣ ጀስቲን (2021)። የዓመፅ ገጠመኞች እና ማህበራዊ ሁኔታ የእርስ በርስ ጦርነትን ለሚሸሹ ስደተኞች ሁኔታዎችን ይቀርፃሉ | migrationpolicy.org። *የፍልሰት ፖሊሲ ተቋም የመስመር ላይ ጆርናል*።

ሲግፍሬድ፣ ኬ. (2023)። የአየር ንብረት ለውጥ እና መፈናቀል፡ አፈ ታሪኮች እና እውነታዎች። [በመስመር ላይ]። በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡ <https://www.unhcr.org/news/stories/climate-change-and-displacement-myths-and-facts> (ታህሳስ 26 ቀን 2024 ዓ.ም. ላይ ተገኝቷል)።

ሶሎሞን፣ ኤ. (2013)። በአየር ንብረት እና በግጭት ላይ የሰላም ጥሪ። ኔቸር፣ 497,179–180

ታኮሊ፣ ሲ. (2009)። ቀውስ ወይስ መላመድ? ፍልሰት እና የአየር ንብረት ለውጥ በከፍተኛ ተንቀሳቃሽነት አውድ። *አካባቢ። የከተማ 21* ፡ 513–525።

ተርሚኒስ፣ ቢ. (2013)። *በልማት ምክንያት የሚፈጠር መፈናቀል እና መልሶ ማቋቋም፡ የቲዎዶቲካል ማዕቀፎች እና የአሁኑ ተግዳሮቶች*። ጄኔቫ። [በመስመር ላይ]። በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡ <http://dlc.dlib.indiana.edu/dlc/bitstream/handle/10535/8833/Bogumil%20Terminski%2c%20development-Induced%20Displacement%20and%20Resettlement.%20%20Theoretical%20frameworks%20%20and%20current%20challenges.pdf?sequence=1> (በጥቅምት 19 ቀን 2023 ተገኝቷል)።

ታልሃይመር፣ ሊሳ፣ አቶ፣ ፍሪደሪክ እና አቤሌ፣ ሲሞን (2021)። በምስራቅ አፍሪካ ለሚለዋወጡ የአየር ንብረት የ1 ተፅዕኖዎችን እና የሰዎች ምላሾችን መለየት። *በአየር ንብረት ውስጥ ያሉ ድንበሮች* ፡ 3. [በመስመር ላይ] በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡ <https://www.readcube.com/articles/10.3389%2Ffclim.2021.692114> (ጥቅምት 7 ቀን 2024 ተገኝቷል)

የተባበሩት መንግስታት (2010)። የአየር ንብረት ለውጥ ማዕቀፍ ኮንቬንሽን (FCCC)፡- የፓሪዲዎቹ የአስራ ስድስተኛው ክፍለ ጊዜ ኮንፈረንስ ሪፖርት ፡ ከህዳር 29 እስከ ታህሳስ 10 ቀን 2010 በካንኩን የተካሄደ። [አንላይን]። በሚከተለው አድራሻ ይገኛል ፡ <https://unfccc.int/resource/docs/2010/cop16/eng/07a01.pdf> (መጋቢት 15 ቀን 2025 ዓ.ም. ላይ ተገኝቷል)።

ዩኤንዲፒ (የተባበሩት መንግስታት የልማት ፕሮግራም)(2009)። የሰው ልማት ሪፖርት 2009። ኒውዮርክ ።
 [በመስመር ላይ]። በ http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/269/hdr_2009_en_complete.pdf
ይገኛል። (ጥቅምት 7 ቀን 2024 ተገኝቷል)።

ዩፒዲኤፍ (2018)። የአየር ንብረት ለውጥ እና መላመድ በአፍሪካ፡ የዩፒዲኤፍ የልማት እና የውሳኔ ሃሳቦች
 ውህደት ከ2000-2015። [በመስመር ላይ]። በ
<https://www.thegef.org/sites/default/files/publications/CCA-Africa-Final.pdf> ይገኛል (ታህሳስ 25
 ቀን 2024 ተገኝቷል)።

UNEP (2023)። የማጣጣም ክፍተት ሪፖርት 2023። [በመስመር ላይ]። በ
<https://www.unep.org/resources/adaptation-gap-report-2023> ይገኛል (ታህሳስ 2 ቀን 2024
 ተገኝቷል)።

UNHCR፣ (2023)። ዓለም አቀፍ አዝማሚያዎች፡ በ2023 የግዳጅ መፈናቀል። [አንላይን]። በሚከተለው አድራሻ
ይገኛል ፡ <https://www.unhcr.org/global-trends-report-2023> (እ.ኤ.አ. ህዳር 23 ቀን 2024 ተገኝቷል)።

UNHCR (2021)። በአየር ንብረት ድንገተኛ አደጋ ግንባር ላይ ተፈናቅለዋል። *የታሪክ ካርታ* ። [በመስመር ላይ]
 በሚከተለው አድራሻ ይገኛል፡-
<https://storymaps.arcgis.com/stories/065d18218b654c798ae9f360a626d903>

ሽን ባለን፣ ሴባስቲያን እና ሞብጆርክ፣ ማሊን (2018)። በምስራቅ አፍሪካ የአየር ንብረት ለውጥ እና ኃይለኛ ግጭት፡
 - ዘዴዎችን ለመመርመር የጥራት እና የቁጥር ምርምርን ማዋሃድ። *ዓለም አቀፍ ጥናቶች ግምገማ* ፤
 20(4)፡ 547–575።

መፈናቀል እና መልሶ ማስፈር በሰብአዊ መብቶች ላይ የተመሠረተ አቀራረብ ። *የተፅዕኖ ግምገማ እና የፕሮጀክት
 ግምገማ*፣ 35 (1)፣ 34-52። <https://doi.org/10.1080/14615517.2016.1271538>

ሽን ኡኤክስኩል፣ ኒና እና ቡሃውግ፣ ሃልቫርድ (2021)። የአየር ንብረት ለውጥ የደህንነት አንድምታዎች፡ የአስር
 አመት ሳይንሳዊ እድገት። *የሰላም ምርምር ጆርናል* ፣ 58(1)፡ 3–17።

፡ ከዘጠኝ ተጋላጭ አገሮች የመጡ የአካባቢ ደረጃ ማስረጃዎች። *ዓለም አቀፍ የዓለም መቀነት መጨመር
 ጆርናል* 5 (4)፡ 367።

የዓለም ባንክ (2005)። ግፊት—የአገር መልሶ ግንባታ፡ የመልሶ ግንባታ እና የኢኮኖሚ ማገገሚያ ግምገማ
 ከአውሎ ነፋሱ ኢሻን ከአንድ ዓመት በኋላ። [በመስመር ላይ]። በ
[http://documents.worldbank.org/curated/en/2005/10/6680161/grenada-nation-rebuilding-
 assessment-xreconstruction-economic-recovery-one-year-afterhurricane-ivan](http://documents.worldbank.org/curated/en/2005/10/6680161/grenada-nation-rebuilding-assessment-xreconstruction-economic-recovery-one-year-afterhurricane-ivan) ይገኛል (ታህሳስ 10 ቀን
 2024 ተገኝቷል)።

የዓለም ባንክ (2010)። ከአየር ንብረት ለውጥ ጋር የመላመድ ኢኮኖሚክስ - የማጠቃለያ ሪፖርት። ዋሽንግተን፣
 ዲሲ፣ የዓለም ባንክ ቡድን።

ያቢኩ፣ ኤስቲ፣ ግሊክ፣ ጄኢ፣ ዌንዝ፣ ኢኤ፣ ሃስ፣ ኤስኤ እና ዙ፣ ኤል.(2009)። በደቡብ ምዕራብ በረሃ ውስጥ
 ፍልሰት፣ ጤና እና አካባቢ። *ህዝብ እና አካባቢ* 30 (4–5)፡ 131–158።

ይግዛው፣ ጄ.ኤስ እና አብተው፣ ኢቢ (2019) በኢትዮጵያ የውስጥ መፈናቀል መንስኤ እና አንድምታ። አፍሪ.
 ጄ.ሶክ. ሥራ 9(2)፡ 32 – 41

ዘመርስ፣ ዚ.፣ ኬ. ሽን ደር ጌስት፣ ኤ. ደ ሸርቢኒን፣ ኤስ. ኪየንበርገር፣ ኢ. ሮበርትስ፣ ጂ. ሃሮቱኒያን፣ ኤ. ሲታቲ
 እና አር.ጄምስ። (2016) ኪሳራ እና ጉዳት፡ የስነ-ምህዳር አገልግሎቶች ሚና። ፍይሮቢ፣ ኬንያ ፡

የተባበሩት መንግስታት የአካባቢ ጥበቃ ፕሮግራም